

Tři muži ve člunu (o psu nemluvě)
JEROME KLAPKA JEROME

AUTORŮV PROPAGAČNÍ ÚVOD

K této knize se svět chová velice laskavě. Jen z různých edicí vydaných v Anglii se už prodalo přes půldruhého miliónu výtisků. A v Chicagu se mi už před mnoha lety dostalo ujištění - z úst jistého podnikavého piráta nyní v. v. - že víc než milión výtisků se prodalo ve Spojených státech; vzhledem k tomu, že tam má kniha vyšla ještě před mezinárodní dohodou o ochraně autorských práv, nepřineslo mi to sice pražádný zisk hmotný, ale věhlas a obliba, které jsem si tím vysloužil u americké veřejnosti, to jsou aktiva, nad nimiž nelze ohrnovat nos. Přeloženo bylo toto mé dílo snad do všech jazyků evropských, a nadto do několika asijských. To mi vyneslo mnoho tisíc dopisů od lidí mladých i od lidí starých; od lidí zdravých i od lidí nemocných; od lidí veselých i od lidí smutných. Přicházely ze všech končin světa, od mužů i žen všech zemí. A i kdyby nebylo jiného efektu než těch dopisů, byl bych rád, že jsem tu knihu napsal. Schoval jsem si několik zčernalých listů z jednoho výtisku, které mi poslal mladý koloniální důstojník z Jižní Afriky; vzal je z torny mrtvého kamaráda, kterého našli na bojišti na Spionskopu. Tolik k doporučujícím dokladům. Zbývá jen ještě objasnit, jakými přednostmi se dá ospravedlnit tak mimořádný úspěch. Já sám to objasnit nedovedu. Napsal jsem knihy, které mi připadají mnohem chytřejší, knihy, které mi připadají mnohem humornější. Ale pokud si mě čtenářská obec vůbec připomíná, pak jediné jako autora "Tři mužů ve člunu (o psu nemluvě)". Jistá část kritiků naznačovala, že ta kniha má proto takový úspěch u lidí, že je tak neuhlazená, že postrádá jakýkoli humor; ale dneska už má člověk dojem, že takhle se ta hádanka rozluštit nedá. Slabé umělecké dílo se může prosadit jen v jisté době a jen u omezené skupiny publika; ale nedokáže okruh toho publika téměř po celou polovinu století stále a stále rozšiřovat. Ale ať už je vysvětlení jakékoli, já jsem došel k závěru, že napsání té knihy si smím připočíst k dobru. Ovšem, jestli jsem ji doopravdy napsal. Moc se na to psaní totiž nepamatuji. Pamatuji se jenom, že jsem se cítil velmi mladý a z důvodů čistě osobních nesmyslně sám se sebou spokojený. Bylo to v létě a v létě je Londýn tak krásný. Ležel pod mým oknem jako nějaké město z pohádky, v závoji ze zlatého oparu, neboť pokoj, kde jsem pracoval, byl vysoko nad cylindry komínů; a za nocí zářila světla z dálek pode mnou, takže jsem shlížel dolů jako do Aladinovy jeskyně s drahokamy. A v těchhle letních měsících jsem psal tuto knihu; měl jsem dojem, že nic jiného se dělat nedá.

AUTOROVA PŘEDMLUVA K PRVNÍMU VYDÁNÍ

Hlavní krása této knihy nespočívá
ani tak v literárním stylu
nebo v obsáhlosti a užitečnosti informací,
které podává,
jako spíš v její čiré pravdivosti.
Její stránky vytvořil záznam událostí,
které se skutečně zběhly.
Já jsem je pouze přibarvil,
ale za to jsem si nenaúčtoval
žádný příplatek.
George a Harris a Montmorency,
to nejsou plody básnické obrazotvornosti,
ale bytosti z masa a krve,
zvláště George,
který váží dobrých šestaosmdesát kilo.
Existují možná díla,
jež nad toto dílo vynikají hloubkou myšlenek

a znalostí lidské povahy;
existují možná knihy,
jež jsou schopny soupeřit
s tou mou v originalitě a v objemnosti;
ale ani jediný spis,
aspoň z těch, které byly až dodnes objeveny,
ji nemůže překonat,
pokud jde o beznadějnou
a nevyléčitelnou pravdomluvnost.
A to právě,
ještě víc než všechny ostatní jeho půvaby,
zvýší bezpochyby
cenu tohoto svazečku
v očích seriózního čtenáře;
a dodá ještě větší váhu naučení,
které ten příběh poskytuje.

V Londýně, v srpnu 1889

Tři marodi - Čím strádají George a Harris - Oběť jednoho sta a sedmi fatálních nemocí - Užitečný recept - Léky na jatrní neduhy u dětí - Jsme zajedno, že jsme přepracováni a že si potřebujeme odpočinout - Týden nad vzdouvající se hlubinou? - George navrhuje řeku - Montmorency vznáší námitku - Původní návrh je prosazen většinou tří hlasů proti jednomu.

I

Byli jsme čtyři - George, William Samuel Harris, já a Montmorency. Seděli jsme u mě v pokoji, kouřili jsme a každý z nás vykládal, jak je špatný - špatný z hlediska zdravotního, pochopitelně. Ani jeden jsme se necítili ve své kůži, a to nám šlo na nervy.

Harris říkal, že chvílemi se s ním všechno začne tak prapodivně motat, že si stěží uvědomuje, co dělá; a pak říkal George, že s ním se taky chvílemi všechno motá a že i on si stěží uvědomuje, co dělá. A já, já zas měl v nepořádku játra. Věděl jsem, že jsou to játra, to, co mám v nepořádku, protože jsem si zrovna přečetl prospekt na zázrační jatrní pilulky, kde byly podrobně popsány příznaky, podle nichž člověk pozná, že má v nepořádku játra. Já měl ty příznaky všechny. Prapodivná věc, ale já když si čtu reklamní oznámení na nějakou zázračnou medicínu, tak vždycky dojdou k závěru, že tou dotyčnou nemocí, o které se tam pojednává, trpím v té nejvirulentnější podobě. Pokaždé odpovídá diagnóza přesně všem pocitům, které mám odjakživa já.

Vzpomínám si, jak jsem si jednoho dne zašel do knihovny Britského muzea, abych se poučil, co má člověk podnikati proti jakési nepatrné chorůbce, která se o mě pokoušela - mám dojem, že to byla senná rýma. Vyhledal jsem příslušnou publikaci a prostudoval jsem si všechno, co jsem si prostudovat přišel; a potom jsem tak nějak bezmyšlenkovitě a bezplánovitě obracel listy a naprosto lhostejně si začal číst o jiných nemocech, jen tak povšechně. Už si nepamatuji, co to bylo za chorobu, do které jsem se poprvé víc zahloubal - vím jenom, že to byla nějaká strašlivá, zhoubná metla lidstva - ale ještě jsem ani zpolovičky nepřelétl očima výčet "varovných symptomů", a už na mě dolehlo poznání, že tu chorobu mám.

Na chvílku jsem úplně zkameněl hrůzou; a pak jsem, už v naprosté apatii zoufalství, zase obrátil pár stránek. narazil jsem na tyfus - přečetl jsem si příznaky - objevil jsem, že mám i tyfus, a už ho mám zřejmě řadu měsíců a že to vůbec nevím - a ptal jsem se v duchu, co mám ještě; nalistoval jsem tanec svatého Víta - zjistil jsem, jak jsem očekával, že ten mám taky - začal jsem se o svůj případ zajímat a rozhodl jsem se prozkoumat ho důkladně, a tak jsem se do toho dal podle

abecedy. Prostudoval jsem Addisonovu chorobu a dověděl se, že na ni stůňu a že se do čtrnácti dnů může vystupňovat v addisonskou krizi.

O Brightově nemoci jsem se ke své úlevě dočetl, že ji mám jen ve formě zcela mírné, takže v mém případě se s ní snad dá ještě nějaký čas žít. Zato cukrovku jsem měl s vážnými komplikacemi a s cholerou jsem se zřejmě už narodil. Svědomitě jsem probádal všechna písmena abecedy a pouze o jediném neduhu jsem mohl s jistotou usoudit, že jím netrpím, a to o sklonu k samovolným potratům.

V první chvíli mě to dost zamrzelo; připadalo mi to jako urážlivé přezírání. Jak to, že netrpím sklonem k samovolným potratům? Jak to, že zrovna já mám být takto omezován? Po nějaké chvíli však ve mně převládly pocity méně chamtivé. uvážil jsem, že mám všechny ostatní ve farmakologii známé nemoci, začal jsem se na celou tu věc dívat méně sobecky a došel jsem k rozhodnutí, že se bez sklonu k samovolným potratům obejdu. Záškrť, jak se ukázalo, mě zachvátil, aniž jsem si toho povšiml, rovnou ve svém nejzavilejším stádiu a žloutenkou infekční jsem se očividně nakazil už ve věku jinošském. Po žloutence už tam žádné další choroby nebyly, usoudil jsem tudíž, že ani ve mně už nic jiného nehlodá.

Seděl jsem a dumal. Přemítal jsem, jaký to musím být z lékařského hlediska zajímavý případ a jak cennou akvizicí bych byl pro kandidáty veškerého lékařství. Kdyby medicí měli mne, nemuseli by dělat žádnou klinickou praxi. Já sám vydám za celou kliniku. Úplně by jim stačilo párkrát si mě obejít, a hned by si mohli doběhnout pro diplom.

Pak mi v mysli vyvstal problém, kolik asi mi ještě zbývá let života. Zkoušel jsem sám sebe vyšetřit. Chtěl jsem si spočítat puls. Nejdříve jsem si vůbec žádný puls nenahmatal. Potom se zčistajasna roztepal. Vytáhl jsem hodinky a odpočítával. Napočítal jsem sto čtyřicet sedm tepů za minutu. Pak jsem chtěl vědět, jak mi tlučí srdce. Ale ani srdce jsem si nenahmatal. Úplně se mi zastavilo. Od té doby jsem už byl sice přinucen přiklonit se k názoru, že na svém místě být muselo a zastavit se nemohlo, ale vysvětlení mi chybí pořád. Proklepal jsem si celé své průčelí, od míst, kterým říkám pás, až k hlavě, vzal jsem to i kousíček do stran a kousíček přes ramena na záda, ale na nic podezřelého jsem nenarazil a nic podezřelého jsem neslyšel. Ještě jsem se pokusil kouknout na jazyk. Vyplázl jsem ho, jak nejdál to šlo, zavřel jsem jedno oko a tím druhým jsem se snažil jazyk prohlédnout. Viděl jsem mu jenom na špičku a jediné, co mi ta námaha vynesla, bylo ještě důkladnější ujištění, že mám spálu.

Vešel jsem do té čítárny jako šťastný, zdravím kypící člověk. Ven jsem se vybelhal jako zchátralá troska.

Odebral jsem se k svému lékaři. Je to můj dobrý, starý kamarád, a když si vezmu do hlavy, že stůňu, tak mi vždycky sáhne na puls, mrkne mi na jazyk a popovídá si se mnou o počasí - a to všechno zadarmo; tak jsem si řekl, že tentokrát mu prokážu znamenitou službu, když k němu zajdu. "Doktor nesmí vyjít ze cviku," povídám si. "Ať má tedy mne! Na mně se pocvičí mnohem víc než na sedmnácti stech obyčejných, běžných pacientů s jednou, nanejvýš dvěma nemocemi." A tak jsem zašel rovnou k němu a on povídá:

"Tak co tě trápí?"

"Líčením, co mě trápí," řekl jsem, "nebudu mařit tvůj čas, milý příteli. Život je krátký, takže bys mohl vydechnout naposled, než bych s tím líčením byl hotov. Povím ti raději, co mě netrápí. netrápí mě sklon k samovolným potratům. Proč mě sklon k samovolným potratům netrápí, to ti říci nemohu; spokoj se s faktem, že mě netrápí. Zato mě trápí všechno ostatní."

A pověděl jsem mu, jak jsem na to všechno přišel.

On si mě otevřel tam, kde mám ústa, nakoukl do mě, chňapl mi po zápěstí, pak mě, zrovna když jsem to nečekal, praštil přes prsa - tomu říkám zbabělost - a hned vzápětí mi do prsou trkl skrání. Načež se posadil, napsal recept, složil ho a podal mi ho a já si ho strčil do kapsy a šel jsem pryč. Ani jsem ten recept nerozložil. Šel jsem s ním do nejbližší lékárny a tam jsem se s ním vytasil.

Lékárník si ho přečetl a vrátil mi ho.

Řekl, tohle že on nevede.

"Jste přece lékárník?" zeptal jsem se.

"Ano, jsem lékárník," řekl on. "Kdybych byl potravní konzum a k tomu ještě rodinný penzión, pak bych vám snad mohl být k službám. Co mi v tomto případě hází klacky pod nohy, je skutečnost, že jsem pouze lékárník."

Přečetl jsem si ten recept. Stálo v něm:

1 půlkilový biftek, k tomu

1 půllitr piva

pravidelně po 6 hodinách,

1 patnáctikilometrová procházka každé ráno,

1 postel přesně v 11 každý večer.

A neláduj si do hlavy věci, kterým nerozumíš.

Řídil jsem se podle těchto pokynů, což mělo ten šťastný výsledek - mluvím jenom za sebe - že můj život byl zachován a běží dokonce dodnes.

Tentokrát, abych se vrátil k tomu prospektu na jaterní pilulky, jsem však měl všechny příznaky zcela nepochybně, především ten hlavní, totiž "naprostou nechuť k jakékoli práci."

Co já si v tomhle směru vytrpím, žádný jazyk není s to vypovědět. To je u mě už od nejútlejšího dětství učiněné mučednictví. Když jsem byl větší chlapec, nebylo snad jediného dne, aby mě ta nemoc nechala na pokoji. Lékařská věda nebyla tenkrát ještě tak pokročilá jako dnes, a tak to naši napořád přičítali lenosti.

"Tak necháš už konečně toho válení, ty kluku líná, ulejšká, a začneš dělat něco pořádného, aby sis zasloužil byt a stravu?" křičeli na mě, nevědouce samozřejmě, že jsem nemocný.

A nedávali mi pilulky; dávali mi pohlavky. Ale ty pohlavky, ať to zní sebeneuvěřitelněji, mě často vyléčily - na nějakou chvíli. Teď už dovedu posoudit, že jeden takový pohlavek měl mnohem zdárnější účinek na má játra a mnohem hbitěji povzbudil mou chuť skočit sem nebo tam a bez dalšího otálení udělat, co se po mně chtělo, než dneska celá krabička pilulek.

A to je častý zjev, poslechněte - tyhle obyčejné, staromódní medicíny jsou kolikrát účinnější než všechny serepetičky z lékáren.

A tak jsme seděli aspoň půl hodiny a popisovali si navzájem svoje nemoci. Já jsem líčil Georgeovi a Williamu Harrisovi, jak mi je, když ráno vstávám, a William Harris nám vykládal, jak mu je, když jde večer spát; a George stál na rohožce před krbem a vtipně a působivě nám mimicky předváděl, jak jemu je v noci.

George si ovšem jenom namlouvá, že je nemocný; ve skutečnosti mu - mezi námi - nechybí vůbec nic.

V tom okamžiku nám zaklepala na dveře paní Poppetsová; chtěla vědět, jestli už máme chuť na večeri. Smutně jsme se jeden na druhého pousmáli a odpověděli jsme, že bychom se snad měli pokusit vpravit do sebe ždíbec potravy. Harris řekl, že nějaké to soustečko v žaludku často průběh choroby poněkud zmírní. A tak paní Poppetsová přinesla podnos a my jsme se dovlekli ke stolu a nimrali se ve filátkách na cibulce a v několika kouscích reveňového koláče.

Musel jsem být v té době velice zesláblý; vzpomínám si totiž, že asi po půlhodině nebo tak nějak jsem ztratil všechnu chuť k jídlu - případ u mě neobvyklý - a že jsem už nechtěl ani sýr.

Když jsme tu povinnost měli konečně s krku, naplnili jsme si znova sklenice, zapálili dýmky a opět jsme se rozhovořili o svém zdravotním stavu. Co to s námi doopravdy je, to nemohl s jistotou říci ani jeden z nás; ale jednomyslně jsme došli k náhledu, že ať už máme cokoli, máme to z přepracování.

"Potřebujeme si zkrátka odpočinout," prohlásil Harris.

"Odpočinout si a důkladně změnit způsob života," dodal George. "Přílišné mozkové vypětí ochromilo celou naši tělesnou soustavu. Když změníme prostředí a nebudeme nuceni neustále myslet, zrestaurojeme opět svou duševní rovnováhu."

George má bratrance, který je v trestním rejstříku veden jako studující medicíny, a po něm se pochopitelně vyjadřuje tak trochu jako rodinný lékař.

Já jsem s Georgem souhlasil a navrhoval jsem, abychom si vyhledali nějaké odlehlé, starosvětské místo, daleko od běsnícího davu, a abychom tam proslili slunečný týden v ospalých alejích - nějaký polozapomenutý koutek, který si někde mimo dosah hlučného světa schovaly víly - nějaké

dravčí hnízdo, důmyslně přilepené na útesech času, kde by převalující se vlnobití devatenáctého století bylo slyšet jen slabounce a z velikých dálav.

Harris řekl, že to by podle jeho názoru byla pěkná otrava. Zná prý taková místa, jaká mám na mysli; kdekdo tam chodí spat už v osm, ani za peníze, ani za dobré slovo tam člověk nesežene Milovníka sportu, a pro kuřivo aby jeden chodil patnáct kilometrů.

"Kdepak," řekl Harris, "když chcete odpočinek a změnu, tak není nad výlet po moři.

Já jsem proti výletu po moři vehementně protestoval. Výlet po moři vám udělá dobře, když na něj máte pár měsíců, ale na jeden týden je to nepředloženost.

Vyplujete v pondělí, v nitru pevně zakořeněnou představu, jak si užijete. S lehkým srdcem zamáváte na rozloučenou mládencům na břehu, zapálíte si svou nejmohutnější dýmku a chvástavě si vykračujete po palubě, jako kdybyste byl kapitán Cook, sir Francis Drake a Křištof Kolumbus v jedné osobě. V úterý si říkáte, že jste se nikam plavit neměl. Ve středu, ve čtvrtek a v pátek si říkáte, že by vám bylo líp, kdyby bylo po vás. V sobotu jste už schopen pozřít kapku čistého hovězího bujónu, posadit se na palubu a s mírným, malátným úsměvem hlesnout v odpověď, když se vás dobrosrdeční lidé zeptají, jak se cítíte dneska. V neděli už zase můžete udělat pár kroků a sníst trochu hutné stravy. A v pondělí ráno, když s kufrem a deštníkem v ruce stojíte na boku lodi u zábradlí a máte už vystoupit na břeh, začíná se vám to ohromně líbit. Vzpomínám si, jak můj švagr se jednou vypravil na krátkou cestu po moři, aby si upevnil zdraví. Zajistil si kabinu z Londýna do Liverpoolu a zpět; a když dorazil do Liverpoolu, měl jen jedinou snahu: prodat ten zpáteční lístek.

Nabízel ho prý s ohromnou slevou po celém městě a nakonec ho za osmnáct pencí prodal nějakému mládenci, který vypadal, jako kdyby měl žloutenku, a jemuž lékaři doporučili, aby jel k moři a hodně se pohyboval.

"Moře!" zvolal můj švagr, lýskyplně mu tiskna lístek do dlaně. "Jéje, toho si takhle užijete, že vám to vystačí na celý život. A co se pohybu týče? Když na téhle lodi budete jenom sedět, tak budete mít víc pohybu, než kdybyste na souši dělal kotrmelce."

On sám - můj švagr totiž - jel zpátky vlakem. Prohlásil, že pro něho je až dost zdravá severozápadní dráha.

Jiný člověk, kterého jsem znal, se zase vydal na týdenní plavbu podél pobřeží, a než odrazili od břehu, přišel se ho zeptat stevard, jestli bude platit po každém jídle zvlášť, nebo jestli si přeje celé stravování rovnou předplatit.

Stevard doporučoval to druhé řešení, přijde prý o mnoho laciněji. Za celý týden to prý bude dělat dvě libry pět šilinků. K snídani prý bývá ryba a pak nějaké rožněné maso. Oběd je v jednu a skládá se ze čtyř chodů. Večeře v šest - polévka, ryba, předkrm, porce masa nebo drůbeže, salát, sladkosti, sýr a ovoce. A v deset je lehká masitá večeře na noc.

Můj přítel usoudil, že by se měl rozhodnout pro to předplatné (on je pořádný jedlík), a taky se pro ně rozhodl.

Oběd se podával, sotva odpluli z Sheernessu. Můj přítel neměl takový hlad, jaký myslel, že mít bude, a tak se spokojil s kousíčkem vařeného hovězího a několika jahůdkami se šlehačkou.

Odpoledne byl značně zadumaný; chvílemi měl pocit, jako by už dlouhé týdny nejedl nic jiného než vařené hovězí, a chvílemi si zase říkal, že se určitě už dlouhá léta živí jedinež jahodami se šlehačkou.

A ani to hovězí ani ty jahody se šlehačkou nedělaly spokojený dojem. Chovaly se spíš rozmrzele. V šest přišli tomu mému příteli oznámit, že se podává večeře. Ta zpráva v něm nevzbudila pažádné nadšení, uvědomoval si však, že by bylo záhodno odjíst něco z těch dvou liber a pěti šilinků, a tak se přidržel lan a všeho možného a sestoupil do podpalubí. Na nejspodnějším schůdku ho uvítala lahodná vůně cibule a horké šunky, smíšená s vůní smažených ryb a zeleniny; a tu už k němu přistoupil stevard a se servilním úsměvem se zeptal:

"Co mohu pánovi nabídnout?"

"Nabídněte mi rámě a vyveďte mě odtud," zněla mdlá odpověď.

A tak s ním honem vyběhli nahoru, na závětrné straně ho zaklesli do zábradlí a tam ho nechali.

Celé příští čtyři dny vedl prostý a bohublý život pouze ve společnosti lodních sucharů (myslím tím opravdové suchary, nikoli členy lodní posádky, kteří měli všichni veliký smysl pro humor) a sodovky. Ale takhle k sobotě mu zase narozsl hřebínek a zašel si do jídelny na slabý čaj s toastem bez másla a v pondělí se už přecpal řídkým kuřecím vývarem. V úterý vystoupil z lodi, a když se plnou parou vzdalovala od přístavního můstku, zíral na ní pln lítosti.

"To se jí to pluje," říkal si. "To se jí to pluje, když si odváží za dvě libry jídla, které patří mně a z kterého jsem nic neměl!"

Tvrdil, že kdyby mu byli přidali jeden jediný den, byl by si ten dluh zinkasoval.

A proto já jsem byl proti výletu po moři. Nikoli kvůli sobě, to jsem řekl rovnou. Mně nanic nebývá. Ale měl jsem starost o Geortge. George zas tvrdil, že jemu by se zle neudělalo, a že by se mu to dokonce líbilo, ale mně a Harrisovi že to nedoporučuje, my dva že bychom to určitě odnesli. A Harris prohlásil, že co se jeho týče, pro něho je to odjakživa učiněná záhada, jak se někomu může podařit dostat mořskou nemoc - on prý je přesvědčen, že to lidi schválně předstírají, aby vypadali zajímavě - on prý si už mockrát přál mořskou nemoc dostat, ale nikdy to nedokázal.

A potom nám vyprávěl historky, jak se plavil přes Kanál, když se moře tak divoce vztekalo, že cestující museli být připoutáni k lůžkům, a jak on a kapitán byli jediné dvě živé bytosti na palubě, kterým nic nebylo. Pak zas to byl on a druhý kormidelník, kterým nic nebylo. Prostě vždycky to byl on a ještě někdo. A když to nebylo on a ještě někdo, tak to byl on sám.

To je stejně divná věc, že nikdo nedostane mořskou nemoc - na suché zemi. Na moři, tam vidíte spousty lidí, kterým je hrozně zle, tam jsou jich plné lodě; ale na suché zemi jsem ještě nepotkal člověka, který by věděl, co je to mít mořskou nemoc. Kde se ty tisíce a tisíce lidí, co nesnášejí plavbu po moři a co se jimi každá loď zrovna hemží, schovávají, když jsou na suché zemi, to je namouduší záhada.

Kdyby se jich většina podobala tomu chlapíkovi, kterého jsem jednou viděl na lodi do Yarmouthu, pak bych tu zdánlivou šarádu dovedl rozlousknout docela snadno. Jen jsme odrazili od southendské přístavní hráze, už se ten člověk nebezpečně vykláněl z jednoho okénka na boku. Běžím k němu, abych ho zachránil.

"Hej, nevyklánějte se tolik!" povídám a tahám ho zpátky za rameno. "Sletíte do vody!"

"Ach bóže, už abych tam radši byl!" To byla jediná odpověď, kterou jsem z něho dostal. A tak jsem ho nechal být.

Za tři neděle jsem ho uviděl v kavárně jednoho hotelu v Bathu. Vyprávěl o svých cestách a nadšeně vykládal, jak miluje moře.

"Mně prostě to houpání vůbec nic nedělá," pravil zrovna v odpověď na závistivý dotaz jakéhosi dobře vychovaného mladíka. "Pravda ovšem je, že jednou, jedinkrát mě bylo kapánek divně, to přiznávám. U Hornova mysu. To ráno potom naše loď ztroskotala."

"A nebylo vám jednou trošku nanic u southendského mola?" zeptal jsem se ho. "Tam jste si přece přál, aby vás radši hodili do moře."

"U southendského mola?" opáčil a tvářil se, jako by nevěděl, oč jde.

"Ano. Při plavbě do Yarmouthu. V pátek to byly tři neděle."

"Á! No ovšem," zvolal v šťastném osvícení. "Už si vzpomínám. To mě tlačil žaludek, tenkrát odpoledne. To po těch kyselých okurkách, poslechněte. Na žádné slušné lodi jsem jakživ nejedl tak mizerné kyselé okurky. Vy jste si je taky dal?"

Já jsem si proti mořské nemoci vymyslel sám pro sebe znamenitý preventivní prostředek: já se kolébám. To se postavíte doprostřed paluby, a jak se loď kymácí a houpe, pohybujete tělem tak, abyste pořád stáli svisle. Když se zvedá příď, nakláníte se celým tělem dopředu, až se nosem skoro dotknete paluby; a když jde nahoru zád, tak se nakláníte dozadu. Hodinu nebo dvě to jde moc dobře, celý týden se ovšem takhle kolébat nemůžete.

Najednou povídá Jiří: "Tak pojedme na řeku."

Tam bychom měli čistý vzduch, povídá, pohyb i klid; ustavičná změna scenérie by zaujala našeho ducha (i to, co místo toho má Harris) a po té tělesné námaze bychom s chutí jedli a výtečně spali.

Harris na to řekl, že podle jeho mínění by George neměl dělat nic takového, co by v něm probouzelo ještě větší chuť spát, než jakou má v jednom kuse, jelikož to by už pro něho bylo nebezpečné. Nedovede si prý dobře představit, jak by George dokázal prospat ještě víc času, než prospí teď, když přece den má pouze čtyřadvacet hodin, a to jak v létě tak v zimě. Ale kdyby to přece jen dokázal, pak už by to prý bylo totéž, jako kdyby byl mrtvý, a tím by aspoň ušetřil za byt a za stravu.

Pak ale Harris dodal, že přesto přese všechno by mu řeka seděla. Já sice nevím, jak by řeka mohla sedět, ledaže by seděla modelem, a ani potom mi není jasné, na čem by seděla, ale mně řeka seděla taky, a tak jsme oba, Harris i já, řekli, že to je od George výborný nápad, a řekli jsme to tónem, z kterého byl dost jasně znát náš údiv nad tím, že se z George najednou vyklubal člověk tak rozumný.

Jediný, komu ten návrh nepadl do noty, byl Montmorency. Jemu se ovšem řeka nikdy moc nezamlouvala, jemu opravdu ne.

"Copak vy, mládenci, vy si tam na své přijdete," povídá, "vy máte řeku rádi, ale já ne. Co já tam budu dělat? Scénérie, to pro mě není nic a kuřák nejsem. A když uvidím myš, tak mi nezastavíte; a když se mně bude chtít spát, tak budete s lodí všelijak blbnout a shodíte mě do vody. Jestli se ptáte na moje mínění, tak já to považuju za úplnou pitomost."

Ale byli jsme tři proti jednomu, a tak byl ten návrh přijat.

Rozvíjíme plány - Požitek z táboření pod širým nebem za krásných nocí - Dto za deštivých nocí - Rozhodujeme se pro kompromis - Montmorency a první dojmy z něho - Obavy, jestli není příliš dobrý pro tento svět, obavy to, vzápětí odsunuté jako neopodstatněné - Jednání se odročuje.

II

Vytáhli jsme mapy a rozvíjely plány.

Dohodli jsme se, že vyrazíme příští sobotu z Kongstonu. Harris a já tam pojedeme hned ráno a loď dopravíme do Chertsey a George, který se může utrhnout ze zaměstnání až odpoledne (chodí denně od deseti do čtyř spát do jedné banky, denně s výjimkou soboty, kdy ho vždycky probudí a vyšoupnou ven už ve dvě), se s námi sejde až tam.

Máme "tábořit pod širým nebem", nebo spát v hostincích?

George a já jsme hlasovali pro táboření pod širým nebem. Říkali jsme, že by to bylo takové romantické a nespoutané, takové skoro patriarchální.

Ze srdcí chladných, smutných mraků zvolna vyprchává zlatá vzpomínka na zemřelé slunce. Ptáci už nezpívají, ztichli jako truchlící děti a jen plačtivý křik vodní slípky a chraptivé vrzání chrástala polního čeří posvátnou hrůzou strnulou tíšinu nad vodním lůžkem, na němž umírající den dýchá z posledního.

Z potměných lesů na obou březích se bezhlučným, plíživým krokem vynořuje strdšidelná armáda noci, ty šedé stíny, které mají zahnat stále ještě otálející zadní voj světla; tichýma, neviditelnýma nohama postupují nad vlnící se trávou při řece a skrze vzdychající rákosí; a noc na chmurném trůnu rozkládá své černé perutě nad hasnoucím světlem a ze svého přízračného paláce, ozářeného sinalými hvězdami, kraluje v říši ticha.

A my zajíždíme s lodičkou do nějaké poklidné zátočinky, rozbíjíme tábor a vaříme a jíme střídou večeri. Pak si nácíváme a zapalujeme statné dýmky a melodickým polohlasem rozpráváme příjemný potlach; a do zámlk v našem hovoru nám řeka, dovádějící kolem lodi, šplouchá podivuhodné starobylé zkazky a starobylá tajemství a tichounce zpívá tu starobylou dětskou písničku, kterou už zpívá tolik tisíc let - a kterou tolik tisíc let ještě zpívat bude, než jí vysokým věkem ochraptí hlas -, tu písničku, o níž si my, kteří jsme se naučili milovat na řece její proměnlivou tvář, my, kteří tak často hledáme útočiště na jejích pružných řadrech, myslíme, že ji rozumíme, i když bychom nedokázali vyprávět pouhými slovy obsah toho, čemu nasloucháme. A tak tam sedíme, nad lemem té řeky, a měsíc, který ji má taky rád, sestupuje níž, aby jí dal bratrské políbení a objal ji svými stříbrnými pažema a přitulil se k ní. A my se na ni dáváme, jak plyne, věčně ševelící, věčně rozezpívaná, na schůzku se svým králem, s mořem - až se naše hlasy

ztratí v mlčení a až nám vyhasnou dýmky - až i my, mládenci tak všední, tak tuctoví, máme najednou neuvěřitelný pocit, že jsme plni myšlenek, napůl rozteskňujících, napůl rozjařujících, a nechceme už a ani nepotřebujeme mluvit - až se zasmějeme, vstaneme, vyklepáme z vyhaslých dýmek popel, řekneme si "dobrou noc" a ukolébání šuměním vody a šelestěním stromů usneme pod velkolepými tichými hvězdami a máme sen, že země je zase mladá - mladá a líbezná, jaká bývala, než jí staletí rozhořčení a starostí zbrázdila sličnou tvář, než jí to milující slunce zestárlo nad hříchy a zpozdilostmi jejích dětí - líbezná, jako by v těch dávných dnech, kdy jako nezkušená matka nás, své dítky, živila z hlubokosti svých prsů - než nás svody nalíčené civilizace odlákaly z její schovíavé náruče a než jsme se kvůli jedovatým posměškům a afektovanosti začali stydět za ten prostý život, co jsme vedli u ní, a za ten prostý, ale důstojný domov, v němž se lidstvo před tolika tisíciletími zrodilo.

"A co když bude pršet?" povídá Harris.

Harrise jakživi ničím nedojmete. V Harrisovi není kouska poetičnosti - ani ždíbec divého prahnutí po nedosažitelnu. Harris jakživ "nepláče, nevěda proč". Má-li Harris v očích slzy, můžete se vsadit, že buď zrovna snědl syrovou cibuli, nebo si nakapal na kotletu příliš mnoho worcesterské omáčky.

Kdybyste s Harrisem stanuli v noci na mořském břehu a zašeptali:

"Zmlkni! Což neslyšíš? To nemůže být nic jiného než mořské panny pějící v hlubinách těch zvlněných vod. Či to truchlící duše lkají žalozpěvy nad svými umrlými těly, zachycenými ve spleti chaluh?"

Harris by vás vzal pod paží a řekl:

"Já ti povím, co to je, kamaráde. Leze na tebe rýma. Pojď hezky se mnou, já znám tadyhle za rohem podniček, kde dostaneš nejlepší skotskou whisky, jakou jsi kdy ochutnal, a ta tě v cukru letu postaví na nohy."

Harris totiž vždycky ví o podničku za rohem, kde člověk dostane něco vynikajícího z oblasti nápojů. Jsem přesvědčen, že kdybyste Harrise potkali v ráji (za předpokladu, že jeho byste tam potkat mohli), hned by vás vítal slovy:

"To jsem rád, kamaráde, že jsi tady. Já tadyhle za rohem našel rozkošný podniček, kde dostaneš nektar - no doopravdy prvotřídní."

V tom případě, o němž je řeč, když totiž běželo o to táboření pod širým nebem, byl však Harrisův praktický názor velmi vhodnou připomínkou. Tábořit pod širým nebem za deštivého počasí, to není žádná radost.

Je večer. Jste promoklí na kůži, v lodi je dobrých pět centimetrů vody a všechny vaše věci jsou vlhké. Spatříte na břehu místo, kde je o něco málo méně kaluží než na ostatních místech, která jste ohledali, a tak přistanete a vylovíte z lodi stan a dva z vás se ho pokoušejí postavit.

Je prosáklý vodou a těžký a plácá sebou a hroutí se a lepí se vám na hlavu a šíleně vás rozčiluje. A přitom nepřetržitě leje. Postavit stan, to je i za sucha dost obtížné; ale když prší, tak je to práce herkulovská. A ten druhý chlapík, místo aby vám pomáhal, si z vás očividně dělá blázny. Sotva se vám podařilo tu vaši stranu jakžtakž vypnout, on vám s ní ze svého konce cukne, a zas je všecko na draka.

"No tak! Co to vyvádíš?" voláte na něj.

"Co ty to vyvádíš?" odpovídá on. "Pusť to!"

"Ty tam za to netahej! Vždyť ty se v tom vůbec nevyznáš, ty trumbero!" křičíte.

"Já se v tom vyznám," ječí on. "Ty to tam máš pustit!"

"Povídám ti, že se v tom nevyznáš," řvete a nejraději byste po něm skočil; škubnete lanem a vytáhnete mu ze země všechny kolíky.

"Ách, ten pitomec pitomá!" slyšíte ho cedit mezi zuby. A vzápětí následuje prudké trhnutí - a vyletí kolíky na vaši straně. Odložíte palici a vykročíte kolem stanu, abyste tomu nemehlu pověděl, co si o tom všem myslíte, ale současně i on vykročí, stejným směrem jako vy, aby vám vyložil, jak on se na to dívá. A tak běháte za sebou, pořád dokolečka, a nadáváte si, až se stan sesune na hromadu a vy se přes jeho trosky kouknete jeden na druhého a oba jedním dechem rozhořčeně zařvete:

"Tady to máš! Co jsem ti říkal?"

A tu váš třetí kamarád, který zatím vybíral z lodi vodu a lil si ji do rukávů a posledních deset minut nepřetržitě klel, začne být zvědav, proč si u všech ďasů takhle hračičkaříte a proč jste ještě nepostavili ten zatracený stan.

Nakonec ho - tak či onak - přece jen postavíte a vynesete z lodi své věci. Chtít si rozdělat oheň z dříví, to by byl pokus naprosto beznadějný, a tak si zapálíte lihový vaříč a sesednete se kolem toho.

Převládající složkou večere je dešťová voda. Chléb, to je dešťová voda ze dvou třetin, nesmírně bohaté na dešťovou vodu jsou i taštičky se sekaným hovězím, a máslo, džem, sůl a káva daly dohromady s dešťovou vodou polévku.

Po večeři zjistíte, že máte vlhký tabák, a že si nemůžete zakouřit. Naštěstí máte s sebou láhev nápoje, který požit v náležitém množství rozveseluje a rozjařuje, a ten ve vás natolik obnoví zájem o život, že vás přiměje jít spat.

Načež se vám zdá, že si vám zčistajasna sedl na prsa slon a současně že vybuchla sopka a svrhla vás na dno moře - i s tím slonem, který vám dál klidně spí na prsou. Probudíte se a okamžitě pochopíte, že se vskutku stalo něco strašlivého. V prvním okamžiku máte dojem, že nastal konec světa; pak si uvědomíte, že to se stát nemohlo, ale že se na vás vrhli zloději a vrahové nebo že vypukl požár, a toto mínění vyjadřujete obvyklým způsobem. Pomoc však odnikud nepřichází a vy víte jen jedno: že po vás šlapou tisíce lidí a že se co nevidět udusíte.

Nejste však zřejmě sám, kdo je na tom bledě. Slyšíte přidušené výkřiky, ozývající se zpod vašeho lůžka. Rozhodnete se, že ať se děje co se děje, prodáte svůj život drah, a začnete se zuřivě rvát, rozdávaje doprava i doleva rány a kopance a v jednom kuse přitom divoce ječíte, až konečně někde něco povolí a vy máte najednou hlavu na četstvém vzduchu. Ve vzdálenosti asi půl metru od sebe matně rozeznáte nějakého polooblečeného halamu, který se vás chystá zavraždit, připravujete se na zápas na život a na smrt, ale vtom se vám v mozku rozbřesne, že je to Jim.

"Á tak to jsi ty!" povídá, neboť vás v tom okamžiku taky poznal.

"No!" odvětíte a protíráte si oči. "Co se stalo?"

"Ale ten zatracený stan se zřítíl," povídá Jim. "Kde je Bill?"

Pak oba hlasitě hulákáte "Bille!" a pod vámi se začne vzdouvat a zmítat půda a z těch zřícenin se ozývá ten přiškrcený hlas, který jste už před chvílíčkou slyšeli:

"Přestaň se mi, ksakru, válet po hlavě!"

A ven se vyškrábe Bill, zablácený, pošlapaný lidský vrak, a zcela bezdůvodně má útočnou náladu - zjevně se domnívá, že to všechno jste udělali jemu naschvál.

Ráno ani jednomu z vás tří není valně do řeči, neboť jste se v noci strašně nachladili; kvůli každé maličkosti se hned hádáte a po celou snídani jeden na druhého sípavým chrapotem nadáváte.

Proto jsme se rozhodli, že venku budeme spát jen za pěkných nocí; a když bude pršet nebo když zatoužíme po změně, přespíme jako pořádní lidé v hotelu, v hostinci nebo v krčmě.

Montmorency přivítal tento kompromis s velikým uspokojením. On si v romantické samotě nelibuje. On horuje pro místa hlučná; a je-li to tam kapánek obhroublé, tím víc se mu tam líbí.

Kdybyste Montmorencyho viděli, určitě byste měli dojem, že je to andílek, který z nějakého člověčenstvu utajeného důvodu byl seslán na zem v podobě malého foxteriéra. Montmorency má takový ten výraz, říkající "Ach, ten svět je tak zkažený a já bych si tolik přál ho zlepšit a zušlechtit," takový ten výraz, jaký dovede vehnat slzy do očí zbožných starých dam a pánů.

Když se ke mne přistěhoval, aby žil na mé útraty, nevěřil jsem, že se mi podaří uchovat ho při životě. Sedával jsem u něho a pozoroval ho, jak leží na dece a vzhlíží ke mně, a říkal jsem si:

"Ach já, tenhle pejsek tady dlouho nebude. Toho mi jednou unesou v nebeské káře k janým výšinám, nic jiného ho nečeká."

Ale když jsem pak zaplatil dobrého půl tuctu kuřat, která roztrhal; když jsem ho vrčícího a rafajícího vyvekl za zátylek ze sto čtrnácti pouličních rvaček; když mi jedna rozběsněná ženská přinesla ukázat mrtvou kočku a říkala mi vrahu; když mě soused, co bydlí ob dům, pohnal před soud, poněvadž prý nechávám volně pobíhat krvelačného psa, který ho za chladné noci zahnal do jeho vlastní kůlny a přes dvě hodiny mu nedovolil vystrčit ze dveří nos; a když jsem se dověděl, že

naš zahradník se vsadil, že Montmorency zakousne ve stanovené době tolik a tolik kryš, a vyhrál třicet šilinků, začal jsem věřit, že ten můj pejsánek bude přece jen ponechán na světě o něco déle. Potloukat se kolem stájí, shromažďovat hordy těch nejvykřičenějších hafanů, jaké lze ve městě sehnat, pochodovat v jejich čele po periferiích a vodit je tam do bojů s dalšími vykřičenými hafany - tak si Montmorency představuje "život". A proto, jak jsem prve poznamenal, schválil tak emfaticky ten návrh týkající se krčm, hostinců a hotelů.

Když jsme takto k spokojenosti všech nás čtyř rozřešili problém noclehů, zbývalo už pouze projednat, co všechno si vezmeme s sebou; i zahájili jsme o tom rozepři, když tu Harris prohlásil, že on se už toho na jeden večer nařečnil až dost, a navrhl, abychom si někde vyšli a rozjasnili tváře; objevil prý kousek za náměstím podniček, kde si můžeme dát kapku irské, která stojí za ochutnání.

George řekl, že on žízeň má (co ho znám, tak jaktěživ neřekl, že žízeň nemá), a ježto já měl takovou předtuchu, že trochu whisky, pěkně teplé, s plátečkem citrónu, mi značně uleví v mé nevolnosti, byla debata za všeobecného souhlasu odročena na příští večer a celé shromáždění si nasadilo klobouky a vyšlo z domu.

Děláme přípravy - Harrisova pracovní metoda - Jak postarší hlava rodiny věší obraz - George má rozumnou připomínku - Požitek z koupele za časného jitra - Opatření pro případ, že by se loď převrhla.

III

A tak jsme se příští večer opět sešli, abychom prohovořili a projednali své plány. Harris řekl: "V první řadě se musíme dohodnout, co si vezmeme s sebou. Ty si vem kousek papíru, Jerome, a piš, ty Georgi, ty si vem k ruce katalog z toho obchodu se smíšeným zbožím a mně někdo půjčte tužku a já potom sestavím seznam."

To je celý Harris - ochotně vezme sám na sebe břímě veškeré práce a vloží je na bedra těch druhých.

Vždycky mi připomene chudáka strýce Podgera. V životě jste neviděli takový blázeň po celém domě, jako když se můj strýc Podger pustí do nějaké práce. Od rámaře přijde obraz, stojí opřen o stěnu v jídelně a čeká, až ho někdo pověsí. Teta Podgerová se zeptá, co s ním, a strýc Podger řekne:

"Á, to nechte na mně. S tím si nikdo z vás nedělejte starosti. To všechno zařídím sám."

A sundá si sako a dá se do toho. Služku pošle koupit za šest pencí hřebíků, a vzápětí za ní žene jednoho z podomků, aby jí řekl, jak ty hřebíky mají být dlouhé. A tak postupně zaměstná a uvede v chod celý dům.

"Ty jdi pro kladivo, Wille," volá, "a ty mi přines pravítko, Tome; a pak budu potřebovat štafle a taky bych tu měl mít nějakou kuchyňskou stoličku; a Jime! ty skoč k panu Gogglesovi a řekni mu: 'Tatínek se dává pěkně poroučet a doufá, že s tou nohou to už máte lepší, a půjčil byste mu laskavě libelu?' A ty tady zůstaň, Marie, někdo mně bude muset posvítit. A až se vrátí to děvče, tak musí ještě doběhnout pro kus pořádného špagátu. A Tome! - kde je Tom? - pojď sem, Tome, ty mi ten obraz podáš."

Potom obraz zvedne, upustí ho, obraz vyletí z rámu, strýc se snaží zachránit sklo a pořeže se; načež poskakuje po pokoji a hledá svůj kapesník. Ale nemůže ten kapesník najít, protože ho má v kapse saka, které si sundal, a nemá ponětí, kam si to sako dal, a tak celá domácnost musí nechat shánění nářadí a dát se do shánění strýcova saka, a strýc zatím tancuje po celém pokoji a kdekomu se plete pod nohy.

"Copak v celém baráku není ani jediná živá duše, která by věděla, kde to moje sako je? V životě jsem neviděl takovou hromadu budižkničemů, na mou duši, že ne. Je vás šest! - a nejste s to najít sako, které jsem si sundal ani ne před pěti minutami! To vám teda řeknu, že ze všech..."

Zvedne se, zjistí, že si na tom saku seděl, a křičí:

"No, teď už hledat nemusíte, už jsem to sako našel sám. Od vás tak chtít, abyste mi něco našli! To bych to rovnou mohl chtít na naší kočce!"

A když se po půlhodině, věnované obvazování strýcova prstu, sežene nové sklo a snesou se všechny nástroje a štafle a stolička a svíčka, a celá rodina i se služkou a s posluhovačkou stojí v půlkruhu připravena pomáhat, strýc se znovu pustí do díla. Dva mu musejí držet stoličku, třetí mu na ni pomůže vylézt a dává mu tam záchranu, čtvrtý mu podává hřebík, pátý k němu zvedá kladivo a strýc sáhne po hřebíku a upustí ho.

"No prosím," řekne dotčeným tónem, "a hřebík je v tahu!"

A my musíme všichni na kolena a plazit se a hledat, zatímco on stojí na stoličce a remcá a přeje si vědět, jestli ho tam miníme nechat stát celý večer.

Hřebík je konečně na světě, ale strýc zase ztratil kladivo.

"Kde mám kladivo? Kam já jsem to kladivo dal? Kristepane! Čučí vás na mě sedum a ani jeden z vás neví, kam jsem dal kladivo!"

Vypátráme kladivo, ale on zase najednou ne a ne najít na stěně znamínko, kam se má zatlouci hřebík, a my všichni musíme jeden po druhém vylézt k němu na stoličku a snažit se to jeho znamínko objevit. Každý je vidíme někde jinde a on nám postupně všem vynadá, že jsme pitomci a ať radši slezeme dolů. A pak se chopí pravítka a stěnu přeměří a zjistí, že od rohu to má dělat polovinu ze sedmdesáti sedmi centimetrů a devíti a půl milimetru, a pokouší se to vypočítat z hlavy, a to ho dožene div ne k nepřičetnosti.

Pak se to i my pokoušíme vypočítat z hlavy, každému vyjde něco docela jiného a jeden druhému se pošklebujeme. Načež ve všeobecné vřavě upadne v zapomenutí původní číslo a strýc Podger musí měřit znova.

Tentokrát si na to vezme kus provázku a v kritickém okamžiku, když se z té své stoličky vyklání v pětačtyřicetistupňovém úhlu do strany a snaží se dosáhnout bodu ležícího o sem a půl centimetru dále, než kam vůbec může dosáhnout, provázek se mu vysmekne z prstů a ten blázen stará uklouzne a zřítí se na otevřené píano, a tím, jak znenadání třískne hlavou i tělem do všech kláves současně, vyloudí vskutku pěkný hudební efekt.

A teta Marie prohlásí, že nedovolí, aby děti poslouchaly takové výrazy.

Posléze si strýc Podger znovu označí příslušné místo, levou rukou na ně nasadí špičku hřebíku a pravou rukou se chopí kladiva.

Hned prvním úderem si rozmačká palec a s vriskotem upustí kladivo na prsty něčí nohy.

Teta Marie vysloví mírným hlasem naději, že příště jí snad strýc Podger závčas oznámí, kdy zas bude zatloukat do zdi hřebík, aby se mohla domluvit s matkou a strávila ten týden u ní.

"Ách, vy ženské! Vás všecko hned vyvede z míry!" odvěti strýc Podger, sbíraje se na nohy. "To já, já tyhle drobné domácí práce dělám rád."

A poté zahájí další pokus; při druhém úderu proletí hřebík skrze celou omítku a půlka kladiva za ním a strýc Podger naletí tak prudce na zeď, že si málem rozplácne nos.

I musíme opět vyhledat pravítka a provázek a ve zdi vznikne nová díra; obraz visí až někdy k půlnoci - značně nakřivo a nespolehlivě - stěna na metry kolem dokola vypadá, jako kdyby po ní byl někdo jezdil hráběmi, a kdekdo je k smrti utahaný a umlácený - jen strýc Podger ne.

"No - a je to!" praví, těžce sestoupí se stoličky na kuří oko naší posluhovačky a obhlíží spoušť, kterou natropil, s očividnou pýchou. "A to prosím existují lidé, kteří by si na takovou maličkost někoho zjednali!"

A Harris, to já vím, bude zrovna taková, až bude starší. Však jsem mu to taky řekl. A prohlásil jsem, že nepřipustím, aby si sám nabral tolik těžké práce.

"Ne, ne! Ty si vezmeš papír a tužku a ten katalog, George bude zapisovat a tu hlavní práci udělám já."

První seznam, který jsme sestavili, jsme museli zahodit. Bylo nám jasné, že horním tokem Temže by neproplulo plavidlo tak velikánské, aby mohlo pobrat všechny věci, které jsme uvedli jako nepostradatelné; a tak jsme ten seznam roztrhali a podívali jsme se jeden na druhého.

A George povídá:

"Poslouchejte, my na to jdeme úplně špatně. Nesmíme myslet na věci, které s sebou mít chceme, ale jenom na věci, které s sebou mít musíme."

Čas od času se George projeví docela rozumně. Což člověka překvapí. A tomuhle říkám přímo moudrost, nejen s ohledem na ten tehdejší případ, ale i se zřetelem na celou naši plavbu po řece života. Kolik lidí si na tuhle cestu přetíží loď, že se s nimi div nepotopí pod nákladem hloupostí, o nichž si leckdo myslí, že jsou pro zábavu a pohodlí na tom výletu nepostradatelné, které však ve skutečnosti nejsou nic jiného než bezúčelné haraburdí!

Až po vršek stězně přecpou ten ubohý korábek skvostnými obleky a velikými domy; zbytečným služebnictvem a davem nastrojených přátel, kteří o ně ani za mák nestojí a o které oni sami nestojí ani za máček; nákladnými radovánkami, při nichž se nikdo nebaví, okázalostmi a obřadnostmi, konvencemi a předstíráním a hlavně - a to jsou ty nejtěžší, nejnesmyslnější kusy toho haraburdí! - strachem, co si pomyslí soused, přepychem, který se už přejídá, zábavičkami, které už nudí, nicotnou parádou, pod níž - jako pod tou železnou korunou nasazovanou za dávných časů zločincům - obolavěná hlava krvácí a klesá do bezvědomí.

To je haraburdí, človče, samé haraburdí! Hod' to všechno přes palubu! S tím je loď tak těžká, že u vesel div neomdliš. S tím je tak nemotorná, její řízení tě přivádí do tolika nebezpečí, že si ani na okamžik neoddychneš od úzkostí a starostí, ani na okamžik si nemůžeš odpočinout v lenivém zasnění - nemáš kdy se zahledět na prchavé stíny, ve vánku lehce těkající nad mělčinami, na sluneční paprsky, jiskřivě prosakující mezi vlnkami, na vznešené stromy na břehu, shlížející na své vlastní podoby, na lesy, které jsou samá zeleň a samé zlato, na lekníny a stulíky, na zádumčivé se vlnící rákosí, na houštiny ostrice, na vstavače, na modré pomněnky.

To haraburdí hod' přes palubu, človče! Ať loď tvého života je lehká, naložená jenom tím, co nutně potřebuješ - domovem, kde jsi doopravdy doma, prostými radostmi, jedním nebo dvěma přáteli, hodnými toho označení, někým, koho můžeš milovat a kdo může milovat tebe, kočkou, psem, dýmkou - nebo i dvěma -, dostatečnou zásobou jídla a dostatečnou zásobou šatstva - a o něco víc než dostatečnou zásobou pití; neboť žízeň je věc nebezpečná.

Na takové lodi se ti pak bude snadněji veslovat, ta se s tebou hned tak nepřevrhne, a když se převrhne, tak to nebude taková pohroma; dobrému, solidnímu zboží voda moc neuškodí. A budeš mít čas na přemýšlení, zrovna tak jako na práci. Čas nalokat se slunečního jasu života - čas zaposlouchat se do té eolské hudby, kterou boží vítr vyluzuje ze strun lidských srdcí kolem nás - čas...

Jé, moc se omlouvám. Dočista jsem zapomněl.

No tak jsme ten seznam přešli na George, a on ho začal sepisovat.

"Stan si s sebou brát nebudeme," prohlásil, "opatříme si na loď natahovací střechu. To bude o moc jednodušší a taky pohodlnější."

Ten nápad se nám zamlouval a byli jsme pro. Nevím, jestli jste to, o čem teď mluvím, už někdy viděli. To překlenete loď železnými žebry, zahutíte do oblouků, přes ně napnete velikánskou plachtu, tu dole připevníte k oběma bokům po celé jejich délce, a tím vlastně loď proměnte v takový domeček, kde je krásně útulno, i když kapánek dusno. Jenomže všechno na světě má svou stinnou stránku, jak poznamenal ten chlapík, co mu umřela tchýně, když na něj přišli, aby zaplatil útraty na její pohřeb.

George řekl, že v tom případě musíme mít s sebou tři deky, lampu, nějaké mýdlo, kartáč a hřeben (společný), kartáček na zuby (každý svůj), zubní pasty, holicí náčiní (to je, jako když se učíte slovíčka na hodinu francouzštiny, vidíte?) a dvě veliké osušky ke koupání. Často si všímám, jaké se dělají gigantické přípravy na koupání, když lidi jednou někam k řece, ale jak se potom, když tam jsou, moc nekoupou.

To je zrovna tak, jako když jedete k moři. Já si pokaždé umiňuju - když o tom přemýšlím ještě v Lonýdně -, že si denně ráno přivstanu a půjdu se namočit do moře ještě před snídaní, a vždycky si zbožně zapakuju plavky a osušku. Kupuju si výhradně červené plavky. Červené plavky se mi líbí nejvíc. Výtečně mi jdou k pleti. Ale když potom k tomu moři přijedu, tak můj pocit, že tu časnou ranní koupel tolik potřebuju, není už najednou tak výrazný, jako byl v Londýně. Naopak, spíš mám pocit, že potřebuju zůstat do posledního okamžiku v posteli a pak rovnou sejít dolů ke snídani. Jednou nebo dvakrát ve mně zvítězí čest, vstanu před šestou, trochu se přiobléknu, seberu plavky a ručník a ponuře doškokrtám k moři. Ale rozkoš mi to nepůsobí žádnou. Zřejmě

tam chovají zvlášť řezavý východní vítr, který mají nachystaný speciálně pro mě, až se časně ráno půjdu koupat; k té příležitosti taky seberou kdejaký trojhranný kámen, všechny položí hezky navrch, zašpičatí skaliska a ty špice zasypou trochou písku, abych je neviděl, a navíc vezmou moře a posunou je o tři kilometry dál, takže musím, schoulený do svých vlastních zkřížených paží a drkotaje zimou, přebrotit lán patnácticentimetrové hloubky. A když konečně dorazím k moři, to moře se chová neurvale a vysloveně mě uráží.

Drapne mě obrovská vlna, složí si mě, že vypadám jako vsedě, a pak nejsurovější silou, jaké je schopna, se mnou práskne na skalisko, které tam dali schválně kvůli mně. A dřív než stačím zařvat "Au! Júúú!" a zjistit, co mám pryč, už je ta vlna zpátky a smýkne se mnou doprostřed oceánu. Zběsile sebou plácám směrem k pobřeží, pochybuju, že ještě někdy uvidím domov a přátele, a vyčítám si, proč jsem nebyl hodnější na svou sestřičku v klukovských letech (když jsem já byl v klukovských letech, pochopitelně, nikoli ona). A přesně v okamžiku, kdy jsem se vzdal veškeré nadsěje, vlna se dá náhle na ústup a nechá mě rozcabeného jako mořskou hvězdici na mokřím písku; vyškrábu se na nohy, ohlédnu se s vidím, že jsem plaval o život v sotva půlmetrové hloubce. Po jedné noze doskáču na břeh, obléknu se a dopotácím se domů, a tam musím předstírat, že se mi to líbilo.

I v tomto případě jsme všichni vedli řeči, jako kdybychom se chystali každé ráno si pořádně zaplavat. Georte pravil, že není nad to, probudit se za čiperného rána v lodi a hned se ponořit do průhledné řeky. Harris pravil, že nic tak nezvýší chuť k jídlu, jako když si člověk před snídaní zaplave. U něho prý to vždycky zvýší chuť k jídlu. Na to řekl George, že jestli po koupeli spořádá Harris ještě víc jídla než obvykle, pak on, George, musí být ostře proti tomu, aby se Harris koupal.

I tak to prý bude perná dřina, táhnout proti proudu tolik jídla, aby to stačilo pro Harrise.

Já jsem však George přiměl k zamyšlení, oč bude pro nás příjemnější mít v dodi Harrise čistého a svěžího, i kdybychom vážně museli s sebou vzít o pár metrů proviantu víc; a George musel to mé hledisko uznat a svou námitku proti Harrisovým koupelím vzal zpátky.

Posléze jsme se dohodli, že osušky si s sebou vezmeme tři, aby jeden na druhého nemusel čekat. Pokud šlo o věci na sebe, mínil George, že nám úplně postačí dva flanelové obleky, protože ty si můžeme sami vyprat v řece, až je ušpiníme. Ptali jsme se ho, jestli už někdy zkoušel vyprat v řece flanelový oblek, a Georte odvětil, že on sám to sice nezkoušel, ale že zná pár mládenců, kteří to zkusili, a že to prý byla hračka. A já s Harrisem jsme si bláhově mysleli, že George ví, o čem mluví, a že si tři úctyhodní mladí muži bez vlivného postavení a bez jakýchkoli zkušeností s praním mohou vskutku kouskem mýdla vyprat vlastní košile a kalhoty v řece Temži.

Teprve ve dnech, které byly před námi, v době, kdy už bylo příliš pozdě, jsme se měli dovědět, že George je ničemný podvodník, který o té věci neví zřejmě vůbec nic. Kdybyste ty šaty byli viděli, když jsme je - leč nepředbíhejme, jak se to říká v šestákových krvácích.

George nám rovněž kladl na srdce, abychom si vzali dost rezervního spodního prádla a spoustu ponožek pro případ, že bychom se převrhli a potřebovali se převléknout; a taky spoustu kapesníků, ty že se budou hodit jako utěrky, a kromě lehkých veslařských střevec ještě jedny vysoké botky z pořádné kůže, ty že taky budeme potřebovat, kdybychom se převrhli.

Otázka stravování - Námitky proti petroleji jako atmosféře - Výhody sýra jako spolucestujícího - Vdaná žena opouští domov - Další opatření pro případ, že bychom se převrhli - Jak balím já - Zavilost kartáček na zuby - Jak byli George a Harris - Hrozné chování Montmorendyho - Ukládáme se ke spánku.

IV

Pak jsme vzali na přetřes otázku stravování. George povídá:

"Začneme snídání." (George je velice praktický.) "Tak tedy k snídání budeme potřebovat pánev," (Harris řekl, ta že je těžko stravitelná; ale my jsme ho prostě vybídli, aby neblbnul, a George pokračoval) "konvici na čaj, kotlík a lihový vaříč."

"Jen ne petrolej!" dodal s významným pohledem George a Harris i já jsme přikýkli.

Jednou jsme si s sebou vzali vaříč petrolejový, ale to "již nikdy více!" Ten týden jsme měli dojem, jako bychom žili v krámě s petrolejem. Plechovka s tím petrolejem totiž tekla. A když odněkud teče petrolej, to si teda nepřejte. My jsme tu plechovku měli v samé špici lodi, a ten petrolej tekł odtamtud až ke kormidlu a cestou se vsákl do celé lodi a do všeho, co v ní bylo, a natekl do řeky a prostoupil celou scénérii a zamořil ovzduší. Někdy foukal západní petrolejový vítr, jindy východní petrolejový vítr; ale ať už přicházel od sněhů Arktidy nebo se zrodil v nehostinné písčné poušti, k nám vždycky doletěl stejně prosycený vůní petroleje.

A náš petrolej tekł dál a poničil i západy slunce; dokonce i měsíční paprsky určitě už zaváněly petrolejem.

V Marlow jsme se mu pokusili utéci. Loď jsme nechali u mostu a přes město jsme se vydali pěšky, abychom tomu petroleji unikli; táhl se však za námi. Za chvilku ho bylo plné město. Pustili jsme se přes hřbitov, ale tam zřejmě nebožtíky pochovávali v petroleji. I Hlavní třída smrděla petrolejem; divli jsme se, jak tam lidé dokážou bydlet. A tak jsme ušli kilometry a kilometry po silnici k Birminghamu; ale ani to nebylo nic platné, i ten venkov se koupal v petroleji.

Na konci tohoto výletu jsme se o půlnoci všichni sešli na opuštěné pláni pod takovým olýsalým dubem a zakleli jsme se strašlivou přísahou (kleli jsme kvůli tomu neřádu samozřejmě celý týden, ale jenom tak normálně, středostavovsky, kdežto teď to byl úkon slavnostní) - zakleli jsme se tedy strašlivou přísahou, že si už jakživi nevezmeme na loď petrolej.

Proto jsme i tentokrát dali přednost líhu. Ono i s tím je to dost zlé. To máte denaturátovou sekanou a denaturátové pečivo. Jenomže denaturovaný líh, když ho tělu poskytnete větší množství, je o něco výživnější než petrolej.

Jako další pomůcky k snídani navrhol George vejce a slaninu, což se dá lehce připravit, studená masa, čaj, chléb, máslo a džem. K obědům bychom si prý mohli brát studené pečinky se suchary, chléb s máslem a džemem - nikoli však sýr. Sýr, zrovna tak jako petrolej, se všude cpe do popředí. Chce celou loď jenom pro sebe. Prolézá celým košem s jídlem a všemu ostatnímu v tom koši dává syrovou příchut'. Těžko uhodnete, jestli jíte jablkový závin nebo párek nebo jahody se šlehačkou. Všecko to připomíná sýr. Sýr má totiž příliš mocný odér.

Vzpomínám si, jak jeden můj přítel zakoupil v Liverpoolu páreček sýrů. Byly to výtečné sýry, vyzrálé a uležené, s vůní o síle dvou set koní, na niž bylo možno vystavit záruku, že dostřelí do vzdálenosti čtyř a půl kilometru a na vzdálenost dvou set metrů srazí k zemi člověka. Já byl tehdy taky v Liverpoolu a ten můj přítel se mne přišel zeptat, jestli bych byl tak hodný a vzal mu ty sýry s sebou do Londýna, protože on se tam dostane až za den nebo dva, a myslí si, že ty sýry by se už neměly déle skladovat.

"Ale milerád, kamaráde," odpověděl jsem, "milerád."

Zašel jsem pro ty sýry k němu a odvážel jsem je drožkou. Byla to taková rachotina na rozsypání, tažená dýchavičným náměsíčníkem s nohama do X, o němž se jeho majitel v okamžiku nadšení během konverzace vyjádřil jako o koni. Sýry jsem položil na střechu kabiny a drožka se rozdrkotala tempem, které by sloužilo ke cti nejsvižnějšímu dosud sestrojenému parnímu válci, a tak jsme jeli, vesele jako s umíráčkem, dokud jsme nezabočili za roh. Tam vítr zanesl aróma sýrů přímo k našemu komoni. To ho probudilo; zděšeně zafrkal a vyrazil vpřed rychlostí pěti kilometrů za hodinu. Vítr stále vanul směrem k němu, a než jsme dorazili na konec ulice, dostal už ze sebe rychlost téměř šestikilometrovou, takže invalidy a tělnaté staré dámy nechával za sebou prostě v nedohlednu.

Před nádražím měli co dělat dva nosiči, aby společně s kočím koně zastavili a udrželi na místě; a patrně by se jim to vůbec nebylo podařilo, kdyby jeden z nich nebyl měl tolik duchapřítomnosti, že tomu splašenci zakryl kapesníkem nozdry a honem před ním zapálil kus balícího papíru.

Koupil jsme si jízdenku a hrdě jsem se svými sýry krácel po nástupišti a lidé se přede mnou uctivě rozestupovali na obě strany. Vlak byl přeplněn a já se musel vecpat do oddělení, kde už bylo sedm cestujících. Jakýsi nerudný starý pán protestoval, ale já jsem se tam přece jen vecpal;

sýry jsem dal nahoru do sítě, s vlídným pousmáním jsem se vtěsna na lavici a prohodil jsem, že je dnes teploučko. Za několik okamžiků začal ten starý pán nervózně poposedat.

"Je tu nějak dusno," řekl.

"Přímo k zalknutí," přitakal jeho souseď.

Pak oba začali čenichat, při třetím začeníchání uhodili hřebík na hlavičku, zvedli se a bez dalších slov odešli. Pak vstala jakási korpulentní dáma, prohlásila, že takovéto týráni počestné vdané ženy považuje prostě za hanebnost, sebrala kufr a osm balíků a rovněž odešla. Zbývající čtyři cestující poseděli až do chvíle, kdy slavnostně vypadající muž, sedící v koutě a oblečením a celkovým vzezřením vzbuzující dojem, že je příslušníkem kasty majitelů pohřebních ústavů, poznamenal, že mu to jaksi připomíná zesnulé batole; pak se ti tři ostatní cestující pokusili, všichni současně, vyrazit ze dveří a vzájemně se zranili.

Usmál jsem se na toho černého pána a poznamenal jsem, že teď zřejmě budeme mít celé kupé pro sebe; a on se bodře zasmál a řekl, že někteří lidé nadělají spousty cavyků kvůli úplným maličkostem. Ale jen jsme vyjeli, začala i na něho padat podivná sklíčenost, a tak když jsme dorazili do Crewe, pozval jsem ho, aby se se mnou šel napít. Přijal, probojovali jsme se tudíž k bufetu, a tam jsme čtvrt hodiny pokřikovali a dupali a mávali deštníky, načež přišla nějaká slečna a otázala se nás, jestli snad něco nechceme.

"Co vy si dáte?" zeptal jsem se, obraceje se k svému příteli.

"Velký koňak, slečno. A bez sodovky, prosím," odvětil.

A když ho vypil, klidně odešel a nastoupil do jiného vagónu, což mi připadalo nevychované. Od Crewe jsem měl celé kupé pro sebe, přestože vlak byl stále přeplněn. Na každém nádraží, kde jsme zastavili, si lidé toho prázdného oddělení všimli a hnali se k němu. "No vidíš, Marie! Pojď, tadyhle je místa dost." "Dobrá, Tome, nastoupíme sem," volali na sebe. A přiběhli s těžkými kufry a přede dveřmi se vždycky prali o to, kdo vlez dovnitř první. A pak vždycky jeden ty dveře otevřel, vystoupil po schůdkách a vyvrávoral pozpátku do náruče toho, co byl za ním. A tak vstupovali jeden po druhém každý začeníchal a odpotácel se ven a vtěsna se do jiného oddělení nebo si dopltil na první třídu.

Z eustonského nádraží jsem sýry dopravil do domu svého přítele. Jeho žena, když vstoupila do pokoje, chvíli čichala a pak řekla:

"Co to je? Nešetřete mě, povězte mi rovnou to nejhorší."

"Sýry jsou to," odvětil jsem. "Tom si je koupil v Liverpoolu a požádal mě, abych mu je sem zavezl."

A dodal jsem, že ona, jak doufám pochopí, že já jsem v tom nevinně, a ona řekla, že tím je si jista, ale až se vrátí Tom, že si s ním pohovoří.

Tom se musel v Liverpoolu zdržet déle, než očekával, a když se ani třetího dne ještě nevrátil domů, přišla jeho žena ke mně.

"Co Tom o těch sýrech říkal?" zeptala se.

Odvětil jsem, že nařídil, aby byly uchovány někde ve vlhku a aby na ně nikdo nesahal.

"Nikoho ani nenapadne, aby na ně sahal," řekla. "Přivoněl si k nim vůbec?"

Pravil jsem, že pravděpodobně ano, a dodal jsem, že mu na nich zřejmě nesmírně záleželo.

"Takže myslíte, že by ho mrzelo," vyzvídala, "kdybych někomu dala zlatku, aby je někam odnesl a zakopal?"

Odpověděl jsem, že by se pravděpodobně už nikdy neusmál.

Tu dostala nápad. A řekla:

"A co kdybyste mu je vzal do opatrování vy? Dovolte, abych je poslala k vám."

"Madam," odvětil jsem, "já osobně mám vůni sýrů rád a na tok jak jsme s nimi tuhle cestoval z Liverpoolu, budu vždycky vzpomínat jako na šťastné zakončení příjemné dovolené. Leč na tomto světě musíme brát ohled na ostatní. Dáma, pod jejíž střechou mám čest přebývat, je vdova, a pokud je mi známo, patrně též sirota. Ta dáma má mocný, řekl bych až výmluvný odpor k tomu, aby ji někdo, jak to ona sama formuluje, "dožíral". Přítomnost sýrů vašeho manžela ve svém bytě by určitě, to instinktivně cítím, považovala za "dožíráání". A o mně se bohdá nikdy neřekne, že jsem dožíral vdovu a sirotu."

"No dobrá," řekla žena mého přítele povstávajíc, "pak mohu říci pouze tolik, že seberu děti a budeme bydlet v hotelu, dokud ty sýry někdo nesní. Žít společně s nimi pod jednou střechou, to prostě odmítám."

Dodržela slovo a domácnost přenechala v péči své posluhovačky, která na otázku, jestli ten zápach přežije, odpověděla "Jakej zápach?" a která, když ji přivedli až těsně k těm sýrům a řekli jí, aby si k nim pořádně přičichla, prohlásila, že rozeznává slabounkou vůni melounů. Z toho bylo možno usoudit, že této ženě ovzduší bytu nijak zvlášť neublíží, a byla tam tedy ponechána.

Účet za hotel činil patnáct guinejí, a když můj přítel spočítal všechno dohromady, zjistil, že jeho ty sýry přišly na osm a půl šilinku za půl kila. Pravil, že s nesmírnou chutí sní kousek sýra, tohle že je však nad jeho prostředky. A tak se rozhodl, že se těch dvou sýrů zbaví, a hodil je do jednoho průplavu u doků; ale musle je zase vylovit, ježto chlapi z nákladních bárek si stěžovali; prý jim z nich bylo na omdlení. Potom je jedné temné noci odnesl na místní hřbitov a nechal je tam v márnici. Ale přišel na ně ohledač mrtvol a ztropil pekelný randál.

Křičel, že to je úklad, jehož cílem je vzkřísit mrtvolu a jeho tak připravit o živobytí.

Nakonec se můj přítel těch sýrů zbavil tím, že je odvezl do jednoho přímožského města a tam je zakopal na pobřeží. A tím tomu místu zajistil značnou proslulost. Návštěvníci se najednou začali divit, proč si už dřív nepovšimli, jak silný je tam vzuch, a ještě řadu let potom se tam houfně hrnuli souchotináři a vůbec lidé slabí na prsa.

A proto jsem i já, ačkoli sýry velice rád, dal Georgeovi za pravdu, když je odmítl vzít s sebou.

"Taky si odpustíme odpolední svačinu," dodal George (načež Harris protáhl obličej), "ale zato si pravidelně v sedm dáme denně pořádnou, vydatnou baštu - prostě svačinu, večeri a sousto na noc v jednom."

Harris hned vypadal veseleji. George navrhoval masové a jablečné záviny, šunku, studené pečinky, rajčata a hlávkový a okurkový salát a ovoce. K pití jsme si s sebou brali jakousi báječnou lepkavou míchanici podle Harrisova receptu, které, když se rozředí vodou, se dá říkat limonáda, spousty čaje a láhev whisky, pro případ, jak pravil George, že bychom se převrhli.

Podle mého názoru se George k té představě, že se můžeme převrhnout, vracel zbytečně často. To přece nebyl ten pravý duch, jaký měl vládnout našim cestovním přípravám.

Ale že jsme s sebou měli tu whisky, to jsem dodnes rád.

Pivo ani víno jsme si nebrali. To není dobré na řeku. Pak jste ospalí a máte těžké nohy. Takhle navečer, když se jen tak poflakujete po městě a koukáte po holkách, to je nějaká ta sklenička na místě; ale když vám na hlavu praží slunce a čeká vás tvrdá dřina, tak nepijte.

Sepisovali jsme seznam všeho, co se má vzít, a byl z toho seznam hezky dlouhý, než jsme se toho večera rozešli. Nazítří, to byl pátek, jsme to všechno nanosili ke mně a večer jsme se sešli, abychom to zapakovali. Na šatstvo jsme měli obrovský kožený kufr a na požívatinu a kuchařské náčiní dva koše. Stůl jsme odstrčili k oknu, všecky ty věci jsme snesli na jednu hromadu doprostřed pokoje, sedli jsme si kolem té hromady a dívali se na ni.

Já jsem řekl, že to zapakuju sám.

Na to, jak umím pakovat, jsem dost pyšný. Pakování je jedna z těch mnoha věcí, v nichž se vyznám líp než kterýkoli žijící člověk. (Někdy mě samotného překvapí, jak mnoho těch věcí je.)

Důtklivě jsem George i Harrise na tuto skutečnost upozornil a radil jsem jim, aby to všechno nechali na mně. Skočili na ten návrh s ochotou, která se mi hned nějak nezamlouvala. George si nacpal dýmku a rozvalil se v lenošce a Harris si dal nohy na stůl a zapálil si doutník.

Ttakhle jsem to ovšem nemínil. Představoval jsem si to - samozřejmě - tak, že já budu při té práci vrchním dohlížitelem a Harris a George že se budou podle mých direktiv motat sem a tam a já že je každou chvíli odstrčím s takovým tím "Jdi ty...!" nebo "Pusť, já to udělám sám," nebo "No prosím, vždyť to není nic těžkého!" - prostě že je budu tak říkajíc učit. Že si to vyložili tak, jak si to vyložili, to mě popudilo. Nic mě totiž tolik nepopudí, jako když si ti druzí jenom sedí a nic nedělají, zatímco já pracuju.

Jednou jsem bydlel s člověkem, který mě tímhle způsobem doháněl skoro k šílenství. Vždycky když jsem něco dělal, on se povaloval na pohovce a koukal na mě; celé hodiny mě vydržel sledovat očima, ať jsem se v tom pokoji kamkoli pohnul. Říkal, že mu dělá úžasně dobře, když se

může dívat, jak pilně markýruju práci. Prý mu to dokazuje, že život není jen jalové snění, určené k prozevlování a prozívání, ale vznešené poslání, plné povinností a tvrdé práce. Často už prý si kladl otázku, jak mohl vůbec existovat, než se seznámil se mnou, když neměl nikoho, koho by mohl pozorovat při práci.

Tak takovýhle já nejsem. Já nevydržím klidně sedět, když vidím, jak se někdo jiný otrocky lopotí. To musím vstát a dozírat na něj, obcházet ho s rukama v kapsách a radit mu, jak na to. To dělá ta moje čínorodá povaha. Tomu se prostě neubráním.

Přesto jsem neřekl ani slovo a dal jsem se do toho pakování. Dalo to víc práce, než jsem předpokládal, ale posléze jsem byl hotov s kufrem, sedl jsem si na něj a stáhl jsem ho řemeny.

"A co boty? Ty tam nedáš?" zeptal se Harris.

Rozhlédl jsem se a zjistil, že na boty jsem zapomněl. To je celý Harris. Ani necekne samozřejmě, dokud kufr nezavřu a nestáhnou ho řemeny. A George se smál - tím svým popuzujícím, bezdůvodným, přiblblým chechotem, při kterém mu huba div nevyletí z pantů a který mě pokaždé rozzuří.

Otevřel jsem kufr a přibalil boty; a potom, právě když jsem se chystal kufr zase zavřít, napadla mě strašlivá myšlenka. Dal jsem tam svůj kartáček na zuby? Nevím, čím to je, ale já vážně nikdy nevím, jestli jsem si dal do kufru kartáček na zuby.

Můj kartáček na zuby, to je věc, která mě při každém cestování v jednom kuse straší a proměňuje mi život v peklo. V noci se mi zdá, že jsem si ho nezapakoval, probudím se zborcen studeným potem, vyskočím z postele a sháním se po kartáčku. A ráno ho zapakuju dřív, než si vyčistím zuby, takže ho zase musím vypakovat, a vždycky ho najdu, až když vytáhám z kufru všecko ostatní; pak musím zapakovat znova a na kartáček zapomenou a v posledním okamžiku pro něj pádím nahoru a na nádraží ho vezu v kapse, zabalený do kapesníku.

I teď jsem samozřejmě musel všecko do poslední mrtě zase vypakovat, ale kartáček, samozřejmě, ne a ne najít. Celý obsah kufru jsem vyházel a tak důkladně zpřeházel, že to u mě vypadalo přibližně jako před stvořením světa, když ještě vládl chaos. Georgeův a Harrisův kartáček jsem měl v ruce, samozřejmě! aspoň osmnáctkrát, ale ten svůj jsem nenašel. Tak jsem všechny ty věci házel zpátky do kufru, jednu po druhé, každou jsem zvedl a protřepal. A ten kartáček jsem našel v jedné botě. A pakoval jsem znova.

Když jsem s tím byl hotov, zeptal se George, jestli je tam mýdlo. Řekl jsem mu, na tom že mi pendrek záleží, jestli tam je nebo není mýdlo, kufr jsem zabouchl a stáhl řemeny a zjistil jsem, že jsem si do něho dal pytlík s tabákem a musel jsem ho nanovo otevřít. Definitivně byl zavřen v 10,05 a ještě zbývalo zapakovat koše. Harris poznamenal, že budeme chtít vyrazit už za necelých dvanáct hodin, a že by tedy snad bylo lepší, kdyby si to ostatní vzal na starost on s Georgem; s tím jsem souhlasil, posadil jsem se a do práce se dali oni.

Začali s veselou myslí očividně v úmyslu předvést mi, jak se to dělá. Já se zdržel poznámek; prostě jsem čekal. Až milého George pověsí, nejhorším pakovačem na tomto světě bude Harris. Díval jsem se na ty stohy talířů a šálků a konvic a lahví a sklenic a konzerv a vaříčů a pečiva a rajčat, atd., a tušil jsem, že brzy to bude vzrušující.

A bylo. Zahájili to tím, že rozbili jeden šálek. To bylo první, co udělali. A udělali to jenom proto, aby ukázali, co všechno by udělat dovedli, a aby vzbudili zájem.

Pak Harris postavil sklenici s jahodovým džemem rovnou na jedno rajče a rozmačkal je, takže je museli z koše vybírat lžičkou.

Pak přišel na řadu George, a ten dupl na máslo. Já nic neřekl, ale přistoupil jsem blíž, sedl si na kraj stolu a pozoroval je. To je popouzelo mnohem víc než všechno, co bych byl mohl říci. To jsem vycítil. Byli ze mne nervózní a rozčilení, na všecko šlapali, všecko, co vzali do ruky, hned někam zašantročili, a když to pak potřebovali, tak to nemohli najít; a nákyt dali do koše na dno a těžké předměty navrch, takže z nákypu udělali kaši.

Sůl, tu rozsypali prostě do všeho - a to máslo? V životě jsem si nedovedl představit, že by se dva chlapi dovedli tolik vydovádět s kouskem másla za jeden šilink a dvě pence. Když si je George odlepil z pantofle, chtěli je nacpat do konvičky na mléko. Tam samozřejmě nešlo, a to, co tam z něho přece jen šlo, to zase nešlo ven. Nakonec je kupodivu vyškrábali a odložili je na židli, a tam

si na ně sedl Harris a máslo se k němu přilíplo a oba šmejdili po celém pokoji a pátrali, kam se podělo.

"Já bych přísahal, že jsem ho dal tuhle na židli," pravil George, zíraje na prázdné sedadlo.

"No jo, já sám jsem viděl, jak ho tam dáváš, to není ani minuta," přikyvoval Harris.

A znova se vydali na obhlídku celého pokoje a znova se sešli uprostřed a civěli jeden na druhého.

"To teda je ta nejfantastičtější věc, jakou jsem kdy zažil," prohlásil George.

"Úplná záhada!" dodal Harris.

Pak se najednou George octl Harrisovi za zády a to máslo uviděl.

"Prosím tě, vždyť jeho celou tu dobu máš tadyhle!" zvolal rozhořčeně.

"Kde?" zařval Harris a začal se točit dokolečka.

"Copak ty nedoveđeš chvíličku klidně postát?" hřměl George, lítaje za ním.

Nakonec to máslo seškrábali a nandali je do čajové konvice.

Všeho toho se, přirozeně, zúčastnil i Montmorency. Montmorencyho životní ctižádostí je totiž plést se lidem pod nohy a provokovat je k nadávkám. Když se mu podaří vklouznout někam, kde je obzvlášť nežádoucí, kde příšerně překáží, kde lidi rozzuří do té míry, že po něm házejí všim, co je po ruce, pak teprve má pocit, že nepromarnil den.

Jeho nejvyšší metou a touhou je docílit, aby se přes něj někdo přerazil a pak ho nepřetržitě po celou hodinu proklínal; to když se mu povede, pak je jeho domýšlivost naprosto nesnesitelná.

A tak se vždycky běžel posadit na to, co George a Harris chtěli zrovna zapakovat, a řídil se utkvělou představou, že kdykoli ti dva vztahují po něčem ruku, vztahují ji po jeho studeném, vlhkém čumáku. Tlapky strkal do džemů, sápal se na lžičky a pak si začal hrát, že citróny jsou myši, skočil do jednoho koše a tři ty myši zakousl, dřív než se Harrisovi podažilo uzemnit ho železnou pánví.

Harris tvrdil, že já jsem ho k tomu všemu podněcoval. Nikoli, nepodněcoval jsem ho. Takový pes žádné podněcování nepotřebuje. Aby takhle jančil, k tomu ho podněcuje vrozený prvotní hřích, s kterým už přišel na svět.

Pakování skončilo ve 12.50. Harris seděl na tom větším koši a vyslovil naději, že v něm nic nebude rozbité. A George řekl, že jestli v něm něco rozbité bude, tak to je rozbité už teď, a tato úvaha ho zjevně uklidnila. A dodal, že je zralý pro postel. Harris měl té noci spát u nás, a tak jsme šli všichni nahoru do ložnice.

Házeli jsme šilinkem, kdo s kým bude sdílet lože, a Harrisovi vyšlo, že má spát se mnou.

"Chceš spát radši u zdi nebo dál ode zdi?" zeptal se mne.

Odpověděl jsem, to že je mi jedno, jen když to bude v posteli.

A Harris řekl, že to je fousaté.

"A kdy vás mám vzbudit, mládenci?" tázal se George.

Harris řekl: "V sedm."

A já řekl "Ne - v šest!", protože jsem ještě chtěl napsat pár dopisů.

Kvůli tomu jsme se já a Harris chvíli hádali, ale nakonec jsme si vyšli na půl cesty vstříc a dohodli jsme se na půl sedmé.

"Vzbuď nás v šest třicet, Georgi," řekli jsme.

George nám na to neodpověděl, a když jsme k němu přistoupili, zjistili jsme, že už spí; a tak jsme mu k posteli postavili vaničku s vodou, aby do ní skočil, až bude ráno vstávat, a šli jsme taky spat.

Paní P. nás burcuje - Ospalec George - Švindl s předpovídáním počasí - Naše zavazadla - Malý zpustlík - Sběh lidí kolem nás - Vznešené odjíždíme na nádraží Waterloo - Nevědomost personálu Jihozápadní dráhy, pokud jde o vlaky - Jsme na vodě, na vodě v otevřené lodi.

V

Ale byla to paní Poppetsová, kdo mě ráno vzbudil.

"Jestlipak víte, pane, že už je skoro devět hodin?" volala.

"Devět čeho?" vykřikl jsem, vyskakuje z postele.

"Devět hodin," odpověděla skrze klíčovou díрку. "Říkám si, že jste asi zaspali."

Vzbudil jsem Harrise a řekl jsem mu, co se stalo.

"Já myslel, že tys chtěl vstávat v šest," pravil Harris.

"Taky že chtěl," odpověděl jsem. "Proč jsi mě nevbudil?"

"Jak jsem tě mohl vzbudit, když jsi ty nevbudil mě," odsekl. "A teď se už stejně nedostaneme na vodu dřív než někdy po dvanácté. Tak nechápu, proč vůbec lezeš z postele."

"Ty buď rád, že z ní lezu," odvětil jsem. "Kdybych tě neprobudil, tak tu budeš takhle ležet celých těch čtrnáct dní."

Tímto tónem jsme na sebe ňafali už pět minut, když nás přerušilo vyzývavé chrápání Georgeovo. Tím jsme si poprvé od okamžiku, kdy jsme byli vyburcováni ze spánku, uvědomili jeho existenci. A on si tam ležel - ten chlap, který chtěl vědět, v kolik hodin nás má vzbudit - na zádech, s hubou dokořán a s koleny nahoru.

Nevím, čím to je, to na mou duši nevím, ale pohled na někoho jiného, jak si spí v posteli, zatímco já jsem na nohou, mě vždycky rozzuří. To na mě působí přímo otřesně, když musím přihlížet, jak někdo dokáže drahocenné hodiny života - ty okamžiky k nezaplacení, které se mu nikdy nenavrátí - promarnovat jako nějaké hovado jen a jen spánkem.

No prosím! - a takhle tam George v odporném lenošení zahazoval ten neocenitelný dar času; cenný život, z jehož každé vteřiny bude jednou muset skládat počet, mu ubíhal nevyužit. Mohl se cpát slaninou s vejci, pošťuchovat psa nebo koketovat s naší služičkou, místo aby se takto povaloval, zapadlý do duchamorného nevědomí.

To bylo strašlivé pomyšlení. A zasáhlo zřejmě Harrise i mne současně. Rozhodli jsme se, že ho zachráníme, a pro toto ušlechilé předsevzetí jsme rázem zapomněli i na svou vlastní rozepři. Vrhli jsme se k Georgeovi, servali s něho deku, Harris mu jednu přišil pantoflem a já mu zařval do ucha a George se probudil.

"Cosedě?" pravil a posadil se.

"Vstávej, ty kládo jedna slabomyslná!" zaburácel Harris. "Je čtvrt na deset!"

"Co?" zavřeštěl George a vyskočil z postele do vaničky. - "Kdo to sem ksakru postavil?"

Řekli jsme mu, že musel pořádně zblbnout, když už nevidí ani vaničku.

Dooblékli jsme se, a když došlo na konečnou úpravu zevnějšku, vzpomněli jsme si, že jsme si už zapakovali kartáčky na zuby, kartáč na vlasy a hřeben (ten můj kartáček na zuby, to bude jednou moje smrt, to já vím), a museli jsme jít dolů všechno to z kufru vylovit. A když jsme to konečně dokázali, chtěl George holicí náčiní. Řekli jsme mu, že dneska se musí obejít bez holení, jelikož kvůli němu ani kvůli komukoli jinému už ten kufr přepakovávat nebudeme.

"Mějte rozum," povídá. "Copak můžu jít do banky takhle?"

To nesporně byla vůči celé bankovní čtvrti surovost, co nám však bylo do útrap lidstva? Bankovní čtvrtě, jak to svým běžným drsným způsobem vyjádřil Harris, to bude muset spolknout.

Sešli jsme dolů k snídani. Montmorendy si pozval dva jiné psy, aby se s ním přišli rozloučit, a ti si zrovna krátili čas tím, že se rvali před domovními dveřmi. Uklidnili jsme je deštníkem a zasedli jsme ke kotletám a studenému hovězímu.

"Pořádně se nasnídat, to je věc velice důležitá," pravil Harris a začal s dvěma kotletami; ty je prý nutno jíst, dokud jsou teplé, hovězí, to prý počká.

George se zmocnil novin a předčítal nám zprávy o neštěstích na řece a předpověď počasí, kterážto předpověď prorokovala "zamračeno, chladno, proměnlivo až deštivo," (prostě ještě příšernější počasí, než bývá obvykle), "občasné místní bouřky, východní vítr, celková deprese nad hrabstvími střední Anglie (Londýn a Kanál); barometr klesá."

Já si přece jen myslím, že ze všech těch pitomých, popuzujících šaškáren, jimiž jsme sužováni, jde tenhle podvod s "předpovídáním počasí" na nervy nejvíc. Vždycky "předpovídá" přesně to, co bylo včera nebo předevčírem, a přesně opak toho, co se chystá dnes.

Vzpomínám si, jak jsme si jednou na sklonku podzimu úplně zkazili dovolenou tím, že jsme se řídili povětrnostními zprávami v místních novinách. "Dnes jest očekávati vydatné přeháňky a bouřky," stálo tam třeba v pondělí, a tak jsme se vzdali plánovaného pikniku v přírodě a celý den jsme trčeli doma a čekali, kdy začne pršet. Kolem našeho dou proudili výletníci, v kočárech i

omnibusech, všichni v té nejlepší, nejveselejší náladě neboť svítilo sluníčko a nikde nebylo vidět mráček.

"Á já," říkali jsme si, koukajíce na ně z okna, "ti přijedou domů promočení!"

Chichtali jsme se při pomyšlení, jak zmoknou, odstoupili jsme od okna, prohráblí oheň a vzali si knížky a přerovnávali sbírečku mořských chaluh a mušlíček. K poledni, když jsme div nepadli horkem, jak nám do pokoje pražilo slunce, jsme si kladli otázku, kdy asi spustí ty prudké přeháňky a občasně bouřky.

"Všecko to přijde odpoledne, uvidíte," říkali jsme si. "A ti tak promoknou, ti lidé, to bude taková legrace!"

V jednu hodinu se nás naše domácí přišla zeptat, jestli nepůjdeme ven, když je tak překrásný den.

"Kdepak, kdepak," odvětili jsme s mazaným uchichtnutím. "My promoknout nechceme. Kdepak."

A když se odpoledne chýlilo ke konci a pořád to ještě nevypadalo na déšť, snažili jsme se zvednout si náladu představou, že to spadne zčistajasna, až lidi už budou na cestě domů a nebudou se mít kam schovat, takže na nich nezůstane suchá ani nitka. Leč nespadla ani kapička a celý den se vydařil a přišla po něm líbezná noc.

Nazítří jsme si přečetli, že bude "suché, pěkné, ustalující se počasí, značné horko"; vzali jsme si na sebe své nejlehčí hadříky a vyrazili jsme do přírody a za půl hodiny se přihnál hustý liják, zvedl se hnusně studený vítr a to obojí trvalo bez ustání celý den a my jsme se vrátili domů s rýmou a s revmatismem v celém těle a hned jsme museli do postelí.

Počasí, to je prostě něco, nač vůbec nestačím. Jaktěživ se v něm nevyznám. A barometr je k ničemu; to je zrovna taková šalba jako ty novinářské předpovědi.

Jeden visel v jistém oxfordském hotelu, kde jsem byl ubytován loni na jaře, a když jsem tam přišel, tak ukazoval na "ustáleně pěkně". A venku pršelo, jen se lilo; celý den; nedovedl jsem si to vysvětlit. Zatukal jsem na ten barometr a ručička poskočila a ukázala na "velmi sucho". Zrovna šel kolem kluk, co tam čistil boty, zastavil se u mě a povídá, že to asi znamená, jak bude zítra. Já spíš soudil, že to ukazuje, jak bylo předminulý týden, ale ten kluk povídá, to že asi ne.

Příští ráno jsem na ten barometr zatukal znova a ručička vyletěla ještě výš a venku cedilo jako snad nikdy. Ve středu jsem do něj šel šťouchnut zase a ručička běžela přes "ustáleně pěkně", "velmi sucho" a "vedro", až se zarazila o takový ten čudlík a dál už nemohla. Dělal, co mohla, ale ten aparát byl sestroyen tak, že důrazněji už pěkné počasí prorokovat nemohl, to už by se byl pochroumal. Ručička očividně chtěla běžet dál a udělat prognózu na katastrofální sucha a vypaření všeho vodstva a sluneční úžehy a písečné vichřice a podobné věci, ale ten čudlík jí v tom zabránil, takže se musela spokojit s tím, že ukázala na to prosté, obyčejné "vedro".

A venku zatím vytrvale lilo jako z konve a níže položená část města byla pod vodou, neboť se rozvodnila řeka.

Čistič obuvi viděl v chování barometru zjevný příslib, že někdy později se nám nádherné počasí udrží po velmi dlouhou dobu, a nahlas mi přečetl veršovánku vytištěnou nad tím orákulem, něco jako:

Dlouho slibované trvá dlouze;
narychlo oznámené přeletí pouze.

Toho léta se pěkné počasí nedostavilo vůbec. Počítám, že ten přístroj se zmiňoval až o jaru příštího roku.

Pak jsou ty nové barometry, ty dlouhé, jako tyčky. Z těch už jsem teda úplný jelen. Tam se na jedné straně ukazuje stav v deset hodin dopoledne včera a na druhé straně stav v deset hodin dopoledne dnes; jenže přivstat si tak, abyste to šel kontrolovat zrovna v deset, se člověku nepodaří, to dá rozum. Klesá a stoupá to tam na déšť nebo na pěkně, na silný vítr nebo na slabý vítr, na jednom konci je MIN a na druhém MAX (nemám ponětí, který Max to má být), a když na

to zařukáte, tak vám to vůbec neodpoví. A ještě si to musíte přepočítat na příslušnou výšku nad mořem a převést na Fahrenheita, a já ani potom nevím, co mě vlastně čeká.

Ale kdo vlastně touží po tom, aby se mu předpovídalo počasí? Když ten nečas přijde, tak je to protivné až dost, a aspoň jsme z toho neměli mizernou náladu už napřed. Prorok, jakého máme rádi, to je ten stařeček, který se toho obzvlášť ponurého rána, kdy si obzvlášť vroucně přejeme, aby byl krásný den, rozhlédne obzvlášť znaleckým zrakem po obzoru a řekne:

"Ale kdepák, pane, já počítám, že se to vybere. To se určitě protrhá, pane."

"Ten se v tom hlot vyzná," říkáme si, popřejeme mu dobré jitro a vyrážíme. "Ohromná věc, jak tomu tihle staroušci rozumějí."

A pociťujeme k tomu člověku náklonnost, kterou nikterak neoslabí fakt, že se to nevybralo a že celý den nepřetržitě leje.

"Inu," myslíme si, "aspoň se snažil."

Zatímco vůči člověku, který nám prorokoval špatné počasí, chováme jen myšlenky trpké a pomstychtivé.

"Vybere se to, co myslíte?" voláme bodře, když jdeme kolem něho.

"Ne ne, pane. Dneska to bohužel celý den nebude stát za nic," kroutí hlavou ten člověk.

"Dědek jeden pitomá!" bručíme. Co ten o tom může vědět?" A když na jeho zlověstnou předtuchu dojde, vracíme se s pocity ještě větší zloby vůči němu a s takovým mlhavým dojmem, že to nějak spískal on.

Toho dotyčného rána bylo příliš jasno a slunečno, aby nás George mohl nějak znepokojit, když nám tónem, při němž měla stydnout krev, předčítal, jak "barometr klesá", jak "atmosférické proruchy postupují nad jižní Evropou šikmo k severu," a jak se "přibližuje oblast nízkého tlaku". Když tedy zjistil, že nás nemůže uvrhnout v zoufalství a že zbytečně maří čas, šlohnul mi cigaretu, kterou jsem si zrovna pečlivě ukroutil, a šel do banky.

Harris a já jsme dojedli to málo, co George nechal na stole, a pak jsme vyvlekli před dům svá zavazadla a vyhlíželi jsme drožku.

Těch zavazadel bylo dost, když jsme je snesli na jednu hromadu. Měli jsme ten veliký kufr a jeden menší kufřík, příruční, a ty dva koše a velikánskou roli dek a asi tak čtvero nebo patero svrchníků a pršáků a několik deštníků a pak meloun, který měl jednu tašku jenom pro sebe, protože ho byl takový kus, že se nikam jinam nevešel, a ještě pár kilo hroznů v další tašce a takové japonské papírové paraple a pánev, která byla tak dlouhá, že jsme ji nemohli k ničemu připakovat, a tak jsme ji jen tak zabalili do papíru.

No, byla toho pořádná kupa a Harris a já jsme se za ni začali jaksi stydět, i když teď nechápu, proč vlastně. Drožka se neobjevovala, zato se objevovali četní uličníci, kterým jsme zřejmě skýtali zajímavou podívanou, a tak se stavěli kolem nás.

První se přiloudal ten kluk od Biggse. Biggs je náš zelinář a má zvláštní talent zaměstnávat ty nejsprostší a nejzpuštěnější uředníky, jaké civilizace dosud zplodila. Když se v našem okolí vyskytne něco až neobvykle zlotřilého v klukovském provedení, hned víme, že je to Biggsův nejnovější uředník. Po té vraždě v Great Coram Street došla prý naše ulice okamžitě k závěru, že v tom má prsty Biggsův uředník (ten tehdejší), a kdyby se mu při přísném křížovém výsledku, kterému ho podrobilo číslo 19, k němuž ráno po tom zločinu zaskočil pro objednávku (číslo 19 asistovalo číslo 21, protože náhodou stálo zrovna před domem), kdyby se mu tedy bylo nepodařilo prokázat při tom výsledku dokonalé alibi, bylo by to s ním dopadlo moc špatně. Já jsem toho tehdejšího Biggsova uředníka neznal, ale soudě podle toho, co vím o všech těch dalších, sám bych byl tomu alibi velký význam nepřikládal.

Jak už jsem tedy řekl, za rohem se ukázal Biggsův uředník. Když se prvně zjevil v dohledu, měl očividně veliký spěch, ale jakmile si všiml Harrise a mne a Montmorencyho a našich věcí, zpomalil svůj běh a vypouklil oči. Harris i já jsme se na něho zaškaredili. Jen poněkud citlivé povahy by se to bylo dotklo, avšak Biggsovi uředníci nejsou obvykle žádné netykavky. Ani ne metr od našich schůdků se ten kluk zastavil, opře se o železnou tyč v plotě, pečlivě si vybral stéblo trávy, které by se dalo cucat, a začal nás upřeně pozorovat. Zřejmě se mýnil dožít toho, jak to s námi dopadne.

Za chvíli šel na protější chodník učedník hokynářův. Biggsův kluk na něj zavolal:

"Ahoj! Přízemí z dvačtyřicítky se stěhuje."

Hokynářův učedník přešel přes ulici a zaujal postavení na druhé straně našich schůdků. Pak se u nás zastavil mladší pán od obchodníka s obuví a připojil se k učedníkovi od Biggse, zatímco vrchní dohlížitel na čistotu vyprázdněných pohárů od "Modrých sloupů" zaujal postavení zcela samostatné, a to na obrubě chodníku.

"Hlad teda mít nebudou, co?" řekl pán z krámu s obuví.

"Hele, ty by sis taky vzal s sebou jednu nebo dvě věci," namítly Modré sloupy, "dyby ses v malej lodičce chystal přes Atlantickej oceán."

"Ty se neplavěj přes oceán," vložil se do toho kluk od Biggse, "ty jedou hledat Stanleye."

Tou dobou se už shromáždil slušný hlouček a lidi se jeden druhého ptali, co se to děje. Jedna skupina (ta mladší a frivolnější část hloučku) trvala na tom, že je to svatba, a za ženicha označovali Harrise; zatímco ti starší a uvážlivější v tom lidu se přikláněli k názoru, že jde o pohřeb a já že jsem patrně bratr mrtvoly.

Konečně se vynořila prázdná drožka (je to ulice, kterou zpravidla - když je nikdo nepotřebuje - projíždějí tři prázdné drožky za minutu, postávají a pletou se vám do cesty), i naskládali jsme do ní sebe i své příslušenství, vyhodili jsme z ní pár Montmorencyho kamarádů, kteří se mu zřejmě zapřísáhli, že ho nikdy neopustí, a odjížděli jsme; dav nám provolával slávu a Biggsův učedník po nás pro štěstí hodil mrkví.

Na nádraží Waterloo jsme dorazili v jedenáct a vyptávali jsme se, odkud vyjíždí vlak v 11.05. To pochopitelně nikdo nevěděl; na tomhle nádraží nikdy nikdo neví, odkud který vlak vyjíždí, nebo kam který vlak, když už odněkud vyjíždí, dojíždí, no tam prostě nikdy nikdo neví nic. Nosič, který se ujal našich zavazadel, měl za to, že náš vlak jede z nástupiště číslo dvě, avšak jiný nosič, s kterým jsme o tom problému rovněž diskutovali, prý někde zaslechl cosi o nástupišti číslo jedna. Přednosta stanice byl však naproti tomu přesvědčen, že ten vlak vyjede z nástupiště pro vnitrolondýnskou dopravu.

Abychom se to dověděli s konečnou platností, šli jsme nahoru a zeptali jsme se hlavního výpravčího, a ten nám řekl, že zrovna potkal nějakého člověka, který se zmínil, že ten vlak viděl na nástupišti číslo tři. Odebrali jsme se na nástupiště číslo tři, ale tam se příslušní činitelé domnívali, že ten jejich vlak je expres do Southamptonu nebo taky možná lokálka do Windsoru. Ale že to není vlak do Kongstonu, to věděli naprosto jistě, i když nevěděli jistě, proč to vědí tak jistě.

Pak řekl náš nosič, že náš vlak bude nejspíš ten vlak na zvýšeném nástupišti; prý ho zná, ten náš vlak. Tak jsme šli na zvýšené nástupiště a ptali jsme se přímo strojvedoucího, jestli jede do Kongstonu. Pravil, že s jistotou to pochopitelně tvrdit nemůže, ale že si myslí, že tam jede. A i kdyby ten jeho vlak nebyl ten v 11.05 do Kingstonu, tak prý dost pevně věří, že je to vlak v 9.32 do Virginia Water, nebo rychlík v 10.00 na ostrov Wight, anebo prostě někam tím směrem, což prý bezpečně poznáme, až tam dojedeme. Strčili jsme mu do dlaně půlkorunu a prosili jsme ho, ať z toho udělá ten v 11.05 do Kingstonu.

"Na téhle trati stejně nikdo neví, co jste za vlak a kam jedete," řekli jsme mu. "Cestu jistě znáte, tak odtud potichoučku vyklouzněte a vemte to na Kingston."

"No, já teda nevím, páni," odvětil ten šlechtý muž, "ale předpokládám, že nějaký vlak do Kingstonu jet musí, tak tam teda pojedou já. Tu půlkorunu mi klidně nechte."

Takto jsme se Londýnskou a Jihozápadní dráhou dostali do Kingstonu.

Později jsme se dověděli, že ten vlak, co jsme s ním jeli, byl ve skutečnosti poštovní vlak do Exeteru a že ho na nádraží Waterloo hodiny a hodiny hledali a nikdo nevěděl, co se s ním stalo. Naše loď na nás čekala v Kingstonu přímo pod mostem, k ní jsme tedy zameřili své kroky, na ni jsme naskládali svá zavazadla a do ní jsme posléze vstoupili.

"Nechybí vám něco, páni?" ptal se muž, co mu loď patřila.

"Ne, nic tu nechybí," odpověděli jsme a pak jsme, Harris u vesel, já u kormidla a Montmorency, nešťastný a hluboce nedůvěřivý, na přídi, odrazili na vody, jež měly být čtrnáct dní naším domovem.

Kingston - Poučené poznámky k raným dějinám Anglie - Poučné postřehy k otázce vyřezávaného dubu a života všeobecně - Smutný případ Stivvingse juniora - Dumání o starožitnostech - Zapomínám, že kormidluji - Zajímavý výsledek - Bludiště v Hampton Courtu - Harris coby průvodce.

VI

Bylo překrásné dopoledne pozdního jara či raného léta, podle toho, jak je libo to brát, kdy líbezný lesk trávy a listí se už zardívá víc do zelena a kdy se rok podobá sličné dívence, rozechvělé podivným tepotem, jaký se probouzí na prahu ženství.

Kuriózní kingstonské postranní uličky vyhlížely v místech, kde se svažují k vodě, velice malebně v tom zářícím slunci, třpytící se řeka s přeplovavajícími lodicemi, zelení osázená navigace, pečlivě udržované vily na protějším břehu, Harris funicí ve svém oranžovočerveném flanelovém sáčku u vesel, v dálce se chvílemi objevující šedivý starý palác Tudorů - to vše tvořilo prosluněný obraz, tak pestrý a přitom tichý, tak plný života a přece tak pokojný, že jsem cítil, ačkoli den ještě příliš nepokročil, jak mě ukolébává do snivého zadumání.

A zadumal jsem se nad Kingstonem, či "Kyningestunem", jak se jmenoval v dávných dnech, kdy v něm byli korunováni saští "kyningové". Řeku tady překročil dokonce veliký Caesar a na svazích okolních kopečků tábořily římské legie. Caesar, zrovna tak jako v pozdějších letech Alžběta, se zřejmě zastavil všude; jenomže dbal víc o svou pověst než dobrá královna Bětká; nezapadl do kdejaké hospody.

Ta byla po hospodách celá divá, ta panenská královna Anglie. Do okruhu patnácti kilometrů od Londýna byste sotva našli nějakou aspoň trochu lákavou krčmu, v které toho či onoho dne neposeděla nebo neprespala, nebo do které aspoň nenakoukla. Teď mě napadá, kdyby Harris obrátil novou stránku a stal se z něho slavný a užitečný člověk a kdyby to dotáhl až na ministerského předsedu a umřel, jestli by na všechny hospody, které poctil svou návštěvou, dali cedulky jako "V tomto podniku vypil jedno pivo Harris", "Zde si v létě v roce 88 dal harris dvě chlazené skotské", "Zde v prosinci 1886 vyrazili dveře s Harrisem".

Ale ne, takových hospod by bylo strašně mnoho. Proslavily by se naopak ty podniky, do kterých Harris jakživ nevstoupil. "Jediný hostinec v jižním Londýně, kde nikdy nepopíjel Harris!" Do toho by se lidé přímo hrnuli, aby zjistili co to s ním je.

Jak asi nenáviděl Kyningestun ten chudák prostoduchá král Edvin! Už korunovační hosina ho úplně zmohla. Asi mu nedělala dobře kančí hlava se sladkou nádivkou (mně by teda dobře nedělal, to vím) a už měl až po krk vína a strdí, a tak vyklouzl z toho uřvaného veselí, aby si ukradl klidnou chvíli při měsíčku pro svou milovanou Elgivu.

A snad stáli ruku v ruce v okně dívali se na klidný odraz luny na řece a ze vzdálených síní k nim chvílemi jen slabě doléhal řev a randál bujné, nevázané zábavy.

Ale pak surově vrazí do té tiché komnaty bestiální Odo a svatý Dunstan, vmetou královně do líbezných tváří spoustu sprostých urážek a odvečou chudáčka Edvina zpátky do ohlušujícího chaosu opilé vřavy.

Po letech byli saští králové i saské hodokvasy pohřeni bok po boku za třeskotu hudby válečné a sláva Kingstonu na čas pohasla, aby se zaskvěla ještě jednou, když se rezidencí Tudorů a Stuartů stal Hampton Court a k říčnímu břehu byly připoutány královské lodice a po stupních vedoucích k vodě si naduté vykračovali šviháci v pestrých pláštěnkách a pokřikovali: "Hej, převozníče! A zčerstva, přísambůh!"

Mnohé z těch starých domů tam v okolí hovoří velmi jasně o dnech, kdy Kingston byl hradcem královým a sídlila tu, v blízkosti svého panovníka, šlechta a dvořanstvo a dlouhá cesta k bránám paláce bývala celé dny rozjásána řinčící ocelí, vzpínajícími se oři, šustícími hedváby a samety a sličnými tvářemi. Z těch velikých, prostorných domů s arkýřovými mřížkovanými okny, obrovskými krby a střechemi plnými lomenic dýchají časy přiléhavých nohavic a jupic, perlami vyšíváných náprsenek a komplikovaných kleteb. Ty domy byly zbudovány v dobách, "kdy lidé

ještě uměli stavět." Jejich tvrdé červené cihly se časem ještě pevněji usadí a jejich dubová schodiště nezapraskají a nezavržají, když se po nich snažíte sestoupit v tichosti.

Když už mluvím o dubových schodištích, tak si vzpomínám, že v jednom domě v Kingstonu je takové dubové schodiště s nádhernými řezbami. Dnes je v tom domě krám - je to na starém tržišti -, ale kdysi to zřejmě bylo sídlo nějaké slavné osobnosti. Jeden můj přítel, který v Kingstonu bydlí, si tam šel jednoho dne koupit klobouk a v záchvatu bezmyšlenkovitosti sáhl do kapsy a bez řečí ho na místě zaplatil.

Obchodníka (on toho mého přítele dobře zná) to pochopitelně v první chvíli vyvedlo z konceptu; ale rychle se vzpamatoval, a poněvadž cítil, že by se mělo něco udělat, aby se povzbudila chuť takové způsoby opakovat, zeptal se našeho hrdiny, jestli by se nechtěl podívat na pěkné starodávnné řezby v dubu. Můj přítel řekl, že by chtěl, a obchodník ho tedy zavedl dozadu za krám a na schodiště. Sloupkové zábradlí, to bylo skvostné umělecké dílo a dubové ostění podél celého schodiště zdobily řezby, za které by se nemusel stydět žádný palác.

Po tom schodišti došli do salónu, což byla rozlehlá, světlá místnost, polepená dosti děsivou, byť bujarou tapetou s modrým podkladem. Pozoruhodného však nebylo v celém tom bytě pranic a můj přítel nechápal, proč sem byl zaveden. Ale majitel domu přistoupil ke zdi a zaklepal na tapetu. Ozval se dřevěný zvuk.

"Dub," vysvětloval obchodník. "Všude samý vyřezávaný dub, až ke stropu, zrovna takový, jaký jste viděl na schodech."

"U čertovy babičky!" zvolal vyčítavě můj přítel. "Snad nechcete říct, člověče, že jste vyřezávaný dub zakryl modrou tapetou?"

"Ovšem," zněla odpověď. "A stálo mě to spoustu peněz. Nejdřív se to pochopitelně muselo všechno zabetonovat překližkami. Ale teď aspoň je ten pokoj veselý. Předtím byl příšerně ponurý."

Nemohu říci, že to mám tomu člověku moc za zlé (čímž jsem mu nepochybně svalil ze srdce velikánský balvan). Ze svého hlediska, totiž z hlediska běžného domácího, který touží brát život pokud možno z té jasné strany, nikoli tedy z hlediska vášnivého milovníka starožitností, má úplně pravdu. Na vyřezávaný dub je mile pohledět, kousek ho člověk může i mít doma, ale bydlet v něm, to je pro toho, kdo má docela jiné záliby, bezpochyby trochu skličující. To by mohl rovnou bydlet v kostele.

Ne, na tomhle případu je smutná jiná věc: že někdo, kdo o vyřezávaný dub nestojí, má z něho v salónu celé ostění, zatímco lidé, kteří o něj stojí, musejí zaplatit obrovské peníze, když ho chtějí mít. Ale tak to zřejmě na světě chodí. Každý má to, po čem netouží, a to, po čem touží, to mají ti druzí.

Ženatí muži mají ženy a zřejmě by byli rádi, kdyby je neměli; a mladí svobodní chlapi nařikají, že je nemohou získat. Chudáci, kteří jen tak tak seženou živobytí sami pro sebe, mají osm dětí se zdravou chutí k jídlu. A bohatí staří manželé nemají nikoho, komu by odkázali své peníze, a umírají bezdětní.

A co děvčata a jejich nápadníci? Když holky nápadníky mají, tak jim na nich nezáleží. Vykládají, že by se bez nich krásně obešly, že jim jdou na nervy, a proč prý se raději nejdou dvorit slečně Smithové a slečně Brownové, které jsou ošklivé a postarší a o žádné nápadníky nemohou zavadit. Ony samy že žádné nápadníky nepotřebují. Stejně se nikdy nehodlají vdávat.

Ale o těchhle věcech darmo mluvit! Člověku je z nich jenom smutno.

Se mnou chodil do školy jeden chlapec, říkali jsme mu Hodný Fridolín. Doopravdy se jmenoval Stivvings. To byl tak zvláštní kluk, že jsem se s podobným už nikdy nesetkal. On se vám vážně rád učil. Namouduši. Doma dostával v jednom kuse vynadáno, že v posteli místo spaní sedí a učí se řečtině. A francouzská nepravidelná slovesa? Od těch ho prostě nemohli odtrhnout. Měl plnou hlavu nepochopitelných a nepřirozených tužeb, jako že musí být chloubou svých rodičů a pýchou své školy; prahl po samých jedničkách, po tom, aby z něho vyrostl mudrlec, zkrátka samé takovéhle slabomyslnosti měl v hlavě. Co živ jsem nepoznal tak divné stvoření - a přitom hodné, podotýkám, neškodné jako nenarozené batole.

No a tenhle chlapec se obvykle tak dvakrát do týdne rozstával, takže nemohl chodit do školy. Nikdy se žádný kluk tolik nenastával jako ten Hodný Fridolín. Kdykoli se v okruhu patnácti

kilometrů vyskytla jakákoli známá nemoc, on ji hned dostal a dostal ji v té nejhorší formě. V největších červencových parnech ulovil obvykle katar průdušek a o vánocích míval sennou rýmu. Po šestinedělním údobí sucha býval stížen revmatismem, a když si vyšel do listopadové mlhy, vracíval se domů se slunečním úpalem.

V jednom roce mu chudákovi museli dát narkózu a vytrhat mu zuby a nahradit je chrupem falešným, tak strašlivě ho totiž ty zuby bolely; ale z toho zas dostal neuralgii a bolesti v uších.

Rýmu, tu měl pořád, až na jedno devítinedělní údobí, kdy ležel se spálou; a taky oznoženiny měl v jednom kuse. Když tenkrát v roce 1871 strašila ta cholera, v našem kraji byl od ní kupodivu pokoj. V celé farnosti byl jenom jeden vyložený případ: ten případ, to byl malý Stivvings.

Vždycky když stonal, musel být v posteli a krmit se kuřátky a piškotky s vanilkovým krémem a hrozny ze skleníků, a on v té posteli pořád vzlykal, protože si nesměl opakovat latinu a sebrali mu německou mluvnici.

A my ostatní kluci, my co bychom byli milerádi obětovali deset školních pololetí za jediný den stonání a ani trošku jsme netoužili poskytnout rodičům nějaký důvod, aby na nás byli nafoukaní, my jsme si nedokázali uhnat ani housera. Blbli jsme v průvanech, a ono nám to dělalo dobře a byli jsme pak ještě čilejší; a jedli jsme věci, po kterých nám mělo být zle, ale jen jsme po nich tloustli a dosávali ještě větší hlad. Ať jsme si vymysleli cokoli, z ničeho jsme se nerozstónali - dokud nenastaly prázdniny. Potom, hned toho dne, kdy byla naposled škola, jsme dostali rýmu a černý kašel a všechny možné další choroby a ty se nás držely až do začátku nového školního roku; to jsme se najednou přes všechno, co jsme proti tomu podnikali, uzdravili a byli jsme na tom líp než kdykoli jindy.

Takový je život; a my nejsme nic než tráva, kterou posečou a hodí do pece a spálí.

Ale vraťme se k tomu problému vyřezávaného dubu: ti museli mít náramný smysl pro umění a pro krásu, ti naši prapradědové. Vždyť všechny ty dnešní umělecké poklady jsou jenom odněkud vystrachané předměty běžné denní potřeby z doby před takovými třemi, čtyřmi sty lety. Rád bych věděl, jestli jsou doopravdy tak překrásné ty staré mísy na polévku a džbánky na pivo a kratiknoty, které si dnes tak vysoko ceníme, nebo jestli jim to kouzlo, co pro nás mají, dodává jenom ta aureola starobylosti, která nad nimi září. Ten starý modrý porcelán, který si pro ozdobu rozvěšujeme po stěnách, to je přece obyčejné, tuctové nádobí, denně používané v domácnostech před několika stoletími; a ti růžoví pastýři a žluté pastýřky, které strkáme do rukou všem svým přátelům, aby se nad nimi rozplývali nadšením a předstírali, že takovým věcem rozumějí, to byly bezcenné ozdůbky na krbových římsách, které máma z osmnáctého století dávala brečícím batolatům místo dudlíku.

Bude to v budoucnosti zrovna tak? Budou draze ceněné poklady dneška vždycky jen těmi lacinými obyčejnostmi včerejška? Budou naše talíře s těmi modrobílými krajinkami srovnány v řadách nad krby celebrit z roku 2000 a něco? Budou ty bílé koflíky s tou zlatou obrubou a s tou krásnou zlatou květinou (neznámého druhu) na dně, které teď naše služby naprosto bezstarostně rozbíjejí, jednou pečlivě slepeny a vystaveny na nějaké polici, kde je bude smět oprašovat pouze paní domu?

Vemte třeba toho porcelánového psa, co je okrasou ložnice v bytě, který jsem si najal i se zařízením. Je to bílý pes. Oči má modré. Čenich delikátně červený, s černými skvrnami. Hlavu má toporně zvednutou a v jeho výrazu se zračí roztomilost hraničící s přiblížeností. Já se mu neobdivuju. Jako dílo umělecké mi jde dokonce na nervy. Cyničtí kamarádi si z něho utahují a ani má bytná k němu nechová žádný obdiv a jeho přítomnost v bytě omlouvá tím, že jí ho darovala teta.

Ale je víc než pravděpodobné, že za dvě stě let bude ten pes odněkud vystrachán, už bez noh a se zlomeným ohonem, a že ho někdo koupí jako starý porcelán a dá si ho do vitríny. A lidi ho budou ze všech stran okulovat a obdivovat. Uchvátí je podivnuhodná sytost té barvy na čumáku a budou se dohadovat, jak kráný byl bezpochyby ten kousíček ohonu, co se už nenašel.

My v dnešních dobách na tom psu nic krásného nevidíme. Příliš dobře ho známe. Jako západ slunce a hvězdy; jejich nádhera v nás taky nebudí posvátný úžas, protože podívaná na ně je nám všední. A s tím porcelánovým psem je to zrovna tak. V roce 2288 bude lidi přivádět do vytržení.

Výroba takových psů bude označována jako zapomenuté umění. Naši potomci nebudou umět pochopit, jak jsme to dělali, a budou říkat, jak jsme byli šikovní. Bude se o nás láskyplně psát jako "o těch skvělých dávných kumštýřích, co proslavili devatenácté století a vytvářeli ty porcelánové pejsky".

O výšivce, kterou naše nejstarší dcera dělala ve škole, se bude hovořit jako o "gobelínu z viktoriánské éry" a její cena bude téměř nedostupná. Po modrobílých korblicích z dnešních zájezdních hospod bude veliká shánka a budou se, celé popraskané a omlácené, vyvažovat zlatem a boháči jich budou používat jako pohárů na červené borauxské; a návštěvníci z Japonska skoupí všechny "dárky z lázní Ramsgate" a "suvenýry z lázní Margate", které nějak unikly zkáze, a odvezou si je zpátky do Jeda jako starodávné anglické kuriozity.

V tomto bodě mých úvah Harris pustil vesla, vyletěl z lavičky a hned si zase hrcnul na zadek a nohy vymrštil do vzduchu, Montmorency zavyl a udělal kotrmelec a koš, co byl nahoře, povyskočil a všechno se z něho vysypalo.

Poněkud mě to udivilo, ale nerozhněval jsem se. Naopak, zeptal jsem se velice vlídně:

"Co to vyvádíš, prosím tě?"

"Co já to vyvádím? No dovol..."

Nikoli, po zralé úvaze nebudu to, co Harris řekl, opakovat. Snad měl právo dávat vinu mně, to připouštím, nic však neomlouvá hrubý tón a drsné výrazy, zvláště u člověka, který byl slušně vychován, a to Harris, jak je mi známo, byl. Myslel jsem totiž na jiné věci a zapomněl jsem, což jistě kdekdo dovede pochopit, že kormidluji, a v důsledku toho jsme se do značné míry promísili s navigací. V prvním okamžiku se dalo těžko říci, co jsme my a co je middlesexský břeh řeky; ale po chvíli jsme na to přišli a provedli jsme odluku.

Harris však prohlásil, že se už nadřel dost a že by teď měla být řada na mně; tak jsem vystoupil na břeh, popadl vlečné lano a táhl loď podél Hampton Courtu. Ta je tak milá, ta stará zeď, co se tam zvedá podél řeky! Kdykoli tamtudy jdu, vždycky mi pohled na ni udělá dobře. Taková přívětivá, pestrá, líbezná stará zeď! Jak kouzelně by se vyjímal na obraze, s tím lišejníkem, co se plazí tuhle, a s tím mechem, co bují támhle, a s tou mladou révou, co přes ni tadyhle nesměle vykukuje, aby viděla, co se děje na rušné řece, a s tím rozvázným věkovitým brečťanem, co se po ní hustě rozrůstá o kus dál! Na každých deset metrů té staré zdi připadá padesát různých barevných odstínů, tónů a polotónů. Kdybych já uměl kreslit a vyznal se v malování, určitě bych si udělal pěkný obrázek té staré zdi. Často si říkám, že kdybych mohl v Hampton courtu bydlet, moc by se mi to asi líbilo. Vypadá to tam tak pokojně, tak tiše, je to takový ten milý starobylý kout, po kterém je příjemné se potulovat za časného rána, dřív než se tam nahnou lidi. Ale kdyby k tomu doopravdy došlo, tak bych pravděpodobně moc nadšený nebyl. Musí tam na vás padat příšerná nuda a tíseň, když přijde večer a vaše lampa hází tajuplné stíny na dřevem vykládané stěny a studenými kamennými chodbami se nese ozvěna vzdálených kroků, jednu chvíli se přibližuje a jednu chvíli odumírá, a všechno utichá jako ve smrti, až na tlukot vašeho vlastního srdce.

Jsmo děti slunce, my muži a ženy. A milujeme světlo a život. Jen proto se tísníme v městech a velkoměstech a venkov se rok od roku víc a víc vylidňuje. Když slunce svítí - za dne, kdy příroda všude kolem nás je samý ruch a shon - to máme docela rádi volná úbočí kopců a hluboké lesy; ale v noci, když se naše matka Země uložila ke spánku a nás nechala bdít, ach, to nám svět připadá pustý a dostáváme strach jako malé děti v mlčícím domě. Pak sedíme a hořekujeme a toužíme po ulicích ozářených plynovými lampami a po zvuku člověčích hlasů a po spřízněném tepu života. V tom velebném tichu, kdy jen temné stromy šelestí v nočním větru, se cítíme tak bezmocní a tak malí. Kolem nás je taková spousta duchů a jejich slabounké vzdechy nás tolik rozesmutňují. Shlukněme se tedy dohromady ve velkých městech, zažehněme ohromné slavnostní ohně z miliónů plynových hořáků a křičme a všichni společně zpívejme a předvádějme, jak jsme stateční!

Harris se mě ptal, jestli jsem někdy byl v hamptoncourtském bludišti. On tam prý jednou zašel, aby jím někoho provedl. Napřed si to bludiště prostudoval podle plánu a zjistil, že je velice jednoduché; až nevtipné mu připadalo - škoda těch dvou penčí za vstupné. Ten plánec, řekl mi

Harris, je zřejmě míněn jako kanadský žertík, jelikož ani za mák neodpovídá skutečnosti a jeho účelem je, aby návštěvník zabloudil. Ten člověk, co ho tam Harris vedl, byl jeden jeho bratránek z venkova.

"Jenom to tu omrkne, abys mohl vypravovat, žes tu byl," řekl mu Harris, "je to totiž nesmírně prostoduché. Musíš prostě na každém příštím rohu zahrnout doprava. Budeme si tam asi tak deset minut špacírovat a potom půjdeme někam na oběd."

Krátce potom, co tam vešli, potkali pár lidí, kteří říkali, že tam jsou už tři čtvrtě hodiny a že už toho mají tak akorát dost. Harris jim nabídl, že jestli je jim líbo, mohou jít s ním; právě prý přichází zvenku, vezme to jednou kolem a hned půjde pryč. Ti lidé řekli, že je to od něho moc hezké, přidali se k němu a drželi se mu v patách.

Cestou přibírali různé další lidi, kteří to už chtěli mít za sebou, až posléze shromáždili vůbec všechny návštěvníky bludiště. Lidé, kteří se už nadobro vzdali veškeré naděje, že se ještě někdy dostanou buď dovnitř nebo ven, že ještě někdy uvidí domov a přátele, sebrali při pohledu na Harris a jeho družinu znova odvahu, připojili se k jeho procesí a blahořečili mu. Harris mi řekl, že podle jeho odhadu za ním muselo jít zhruba dvacet lidí; a jedna žena s děckem, která tam byla už celé dopoledne, si prosadila, že se do něho pevně zavěsí, takový měla strach, že by ho mohla ztratit z dohledu.

Harris zahýbal na každém rohu doprava, ale byl to zřejmě pořádný kus cesty a Harrisův bratránek poznamenal, že je to patrně náramně rozlehlé bludiště.

"Ch, jedno z největších v Evropě," pravil Harris.

"To jistě," odvětil bratránek, "vždyť jsme už ušli dobré tři kilometry."

I Harrisovi se to už zdálo nějak divné, ale pochodoval dál, dokud nepřešli kolem půlky země, která se válela na zemi a které si Harrisův bratránek, jak se dušoval, povšiml už před sedmi minutami. "Vyloučeno!" tvrdil Harris, ale ta žena s děckem řekla "Jaképak vyloučeno!", ježto prý ona sama tu zemli odebrala svému dítěti a zrovna tady ji, těsně před tím, než potkala Harris, hodila na zem. A ještě dodala, že by byla nevýslovně šťastná, kdyby ho byla nepotkala nikdy, a vyslovila mínění, že je podvodník. To Harris rozlobilo, vytáhl plánec a vysvětloval svou teorii. "Ten plánec se nám může hodit, copak o to," poznamenal kdosi v průvodu, "jen jestli na něm dokážeme ukázat místo, kde právě jsme."

To Harris nedokázal a navrhoval, že by tedy snad bylo nejlepší jít zpátky ke vchodu a začít znova. Pro tu část návrhu, podle níž se mělo začít znova, nejevil nikdo zvláštní nadšení; ale že by bylo radno jít zpátky ke vchodu, to bylo schváleno naprosto jednomyslně, a tak se všichni otočili a opět se vlekli za Harrisem, tentokrát opačným směrem. Uplynulo dalších deset minut a procesí se ocitlo v prostředku bludiště.

V první chvíli chtěl Harris předstírat, že to je právě to, čeho toužil docílit, avšak zástup se tvářil nebezpečně, a tak se Harris rozhodl pojmout to jako nedopatření.

Teď měli ostatně pevný bod, z kterého se dalo vyjít. Teď už věděli, kde jsou, znovu vzali v potaz plánec a všechno jim připadalo jednodušší než dřív, i vydali se potřetí na pochod.

Za tři minuty byly zase zpátky v tom prostředku.

A pak se už nemohli dostat prostě nikam. Ať se dali kteroukoli cestou, vždycky je dovedla zpátky do středu bludiště. Z toho se časem vyvinulo takové pravidlo, že někteří lidé v tom středu prostě zůstali a čekali na ty ostatní, až se projdou kolem dokola a zase se vrátí k nim. Po nějakém čase vylovil Harris opět ten plánec, ale dav se, jak ho jen zahlédl, velice rozběsnil a radil Harrisovi, aby si z něho udělal natáčky na vlasy. Harris prý se nemohl zbavit dojmu, že poněkud ztrácí popularitu.

Nakonec se všichni zcvokli a snažili se přihulákat zřízence. Ten člověk skutečně přišel, vylezl z protější strany na žebřík a odtamtud na ně řval pokyny. Ale tou dobou už jim všem vířil v hlavách takový zmatek, že nebyli schopni cokoli pochopit, a tak jim ten člověk řekl, ať zůstanou stát na místě a on že si pro ně přijde. Semkli se tedy dohromady a čekali; a zřízenec slezl ze žebříku a vešel dovnitř.

Osud tomu chtěl, že to byl zřízenec mladičký a v tomto oboru ješ nevycevičený, a tak se k těm lidem nemohl dostat a nakonec zabloudil sám. Tu a tam ho zahlédli, jak uhání kolem druhé

strany toho živého plotu, a on je také párkrát spatřil a pokaždé se jal pádit ještě rychleji, aby se k nim dostal, a oni vždycky čekali asi tak pět minut a ten hoch se pak vždycky znova objevil na stejném místě a ptal se, kde to zase jsou.

Museli tedy počkat, dokud se nevrátil od oběda jeden ze starších zřízenců, a teprve pak se dostali ven.

Harris mi řekl, že pokud on to může posoudit, je to bludiště velice pěkné; a tak jsme se dohodli, že se na zpáteční cestě pokusíme zavést tam George.

Řeka v nedělním kroji - Úbor na řeku - Příležitost pro muže - Harris postrádá vkus - Georgeovo flanelové sáčko - Den se slečnou jako vystřiženou z módního žurnálu - Náhrobek paní Thomasové - Člověk, který nemá rád hroby ani rakve, ani lebky - Harris se zlobí - Má svůj názor na George, banky a limonády - Vyvádí skopičiny.

VII

Když mi Harris vypravoval o tom svém zážitku v bludišti, to jsme zrovna proplouvali moulseyským zdymadlem. Trvalo to dost dlouho, než nás do něho vpustili, nebyla tam totiž žádná jiná loď než ta naše a to zdymadlo je veliké. Nepamatuji se, že bych byl někdy předtím viděl v moulseyském zdymadle jenom jednu jedinou loď. Je to přece nejfrekventovanější zdymadlo na celé řece, ani boulderské nevyjímaje.

Stávám tam občas a pozoruju ten ruch, když člověk nevidí ani kousek vody, ale jen a jen oslňující změť pestrých pánských sáčků a křiklavých čapek a vyzývavých klobouků a mnohobarevných slunečníků a hedvábných přehozů a pelerínek a vlajících stuh a úhledných bílých obleků; když se z nábřeží díváte dolů do zdymací komory, můžete si třeba představovat, že je to ohromná krabice, do které jsou bez ladu a skladu naházeny květiny všech odstínů barev, a vrší se v ní v duhoskvoucích kupách a vyplňují kdekteré místo.

Za pěkných nedělí skýtá zdymací komora tuhle podívanou po celý den, zatímco za obojími vraty, po proudu i proti proudu, čekají řady dalších a dalších lodí, až na ně přijde řada; a nové lodi připlouvají a odplouvají, takže ta prosluněná řeka, od zámku až hamptonskému kosteku, je poseta a pokropena žlutí a modří, oranží a bělobou, červení a růžovím. A všichni obyvatelé Hamptonu a Moulseye se obléknou do veslařských úborů a poflakují se se svými pejsky kolem zdymadla, koketují, pokuřují a pozorují lodě a to všechno dohromady, ty čapky a kazajky mužů, ty lahodně barevné šaty žen, ti roz dovádění psi, ty plující loďky, ty bílé plachty, ta příjemná krajina a ta rozjiskřená voda, to všechno tvoří jednu z nejradošnějších podívaných, jaké jsem poznal v blízkosti toho pochmurného starého Londýna.

Řeka dopřává možnosti v oblasti odívání. Tam konečně jednou máme i my muži příležitost předvést svůj vkus, pokud jde o barvy, a já si myslím, když už se mě na to ptáte, že se tam projevujeme jako náramní šviháci. Já mám na sobě v každém případě rád kapánek červené - červené s černou. Mám totiž, abyste věděli, takové ty zlatavě hnědé vlasy, zvláště pěkného odstínu, jak slýchávám, a k těm se červená hodí překrásně. A taky se domnívám, že se vedle nich znamenitě vyjímá bledě modrá vázanka, a takové ty juchtové střevíce ovšem, a rudá hedvábná šerpa kolem pasu - šerpa je mnohem slušivější než nějaký pásek.

Harris se neustále drží odstínů nebo kombinací oranžové a žluté, ale podle mého mínění to od něho není moc moudré. Má příliš snědou pleť, aby si mohl dovolit žluté barvy. Jemu žluté barvy nesluší, to je bez debaty. Já mu radím, aby se přiklonil k modré jako barvě základní a k bílé nebo krémové jako barvě doplňkové - ale marná sláva! Čím horší má člověk vkus, tím tvrdší se ho drží. A je to pro něj veliká škoda, protože takhle jakživ neudělá díru do světa, ačkoli by se našly dvě tři barvy, v kterých by možná nevypadal tak strašně, kdyby si ovšem narazil klobouk. George si na ten náš výlet koupil pár nových věcí, a ty mě vysloveně rozmrzely. To flanelové sáčko přímo řvalo. Byl bych nřerad, kdyby se Georgeovi doneslo, co o tom sáčku soudím, ale jiná charakteristika pro ně prostě neexistuje. Přinesl si je domů ve čtvrtek večer a hned nám je ukázal. Ptali jsme se ho, jak by označil jeho barvu, a on se přiznal, že to neví. Tahle barva se prý ani pojmenovat nedá. Pokud jde o vzorek, prodavač ho prý prohlásil za orientální. George si to

sáčko vzal na sebe a byl zvědav, co o něm soudíme. Harris řekl, že jako taková ta věc, co se zjara větší nad kvetoucí záhony, aby odstrašovala ptactvo, by získalo všechnu jeho úctu; má-li se však na ně dívat jako na součást oděvu pro kteroukoli jinou lidskou bytost než pro černocho stojícího z reklamních důvodů před obchodem s kávou, pak prý se mu z něho dělá zle. George se velice nafrnil; ale, jak řekl Harris, když jeho mínění znát nechtěl, tak proč se na ně ptal? Harrisovi i mně dělalo to sáčko značné starosti; báli jsme se totiž, že kvůli němu se naše loď stane středem pozornosti.

Ani dívky nevypadají v lodi zrovna špatně, když jsou pěkně oblečeny. Podle mého názoru nic nenadělá takovou parádu jako vkusný veslařský úbor. Jenže "veslařský úbor" - to by měly všechny dámy konečně pochopit - má být úbor, v kterém se dá veslovat a ne pouze stát ve výkladní skříni. To vám úplně otráví celý výlet, když máte v lodi někoho, kdo se v jednom kuse stará jenom o své šaty a vůbec ne o tu plavbu. Já jednou měl tu smůlu, že jsem si vyjel na piknik na řece s dvěma takovými slečnami. To jsme si teda dali!

Obě byly báječně vyšňořené - samé kraječky a hedvábné kaýrky a kytičky a mašličky a k tomu roztomilé střevíčky a vzdušné rukavičky. Jenže to bylo oblečení pro fotografický ateliér a ne pro řeku. Byly to prostě "veslařské úbory" podle francouzských módních žurnálů. V tomhle chtít laškovat někde v blízkosti skutečné země, skutečného vzduchu a skutečné vody, to bylo čiré bláznovství.

Jejich první myšlenkou bylo, že loď není dost čistá. Oprášili jsme jim všechna sedátka a ujišťovali jsme je, že v lodi čisto je, ale slečny nám nevěřily. Jedna přejela špičkou ukazováčku v rukavičce po polštářku a výsledek ukázala té druhé, načež si obě povzdechly a usedly, tvářice se jako musčednice z prvních dob křesťanství, které se snaží zaujmout u kůlu pozici co nejpohodlnější. Když člověk vesluje, tak se mu lehce stane, že trochu cáká, a tu se ukázalo, že stačí kapka vody a je po róbách. Stopa po té kapce prý nikdy nezmizí a na šatech zůstane navěky skvrna.

Já byl veslovod. A vesloval jsem, jak nejlíp jsem uměl. Už skoro půl metru nad vodou jsem obracel vesla tak, aby se zasekla pěkně hranou, po každém záběru jsem nejdřív nechal vodu z listů odkapat, než jsem zabral znova, a pro každý zásek jsem si vyhlédl to nejkldnější místočko na hladině. (Kolega na přídi po chvíli prohlásil, že se necítí být veslařem natolik povoláním, aby mohl veslovat se mnou, že však bude sedět naprosto klidně a studovat, jestli mu to dovolím, můj styl. Ten ho prý neobyčejně zajímá.) Ale přes to přese všechno, přes veškeré úsilí se mi nepodařilo zabránit, aby občasná sprška vody nedopadla na ty šaty.

Dívky si nestěžovaly, jenom se k sobě co nejtěsněji tulily, seděly tam s pevně semknutými rty, a pokaždé, když na ně cákla kapička vody, viditelně se přirklily a přiscvrkly. Byl na ně povznášející pohled, jak tak mlčky trpěly, mě však nicméně znervózňoval. Jsem člověk příliš citlivý. Vesloval jsem stále nešikovněji a nepravdělněji a čím víc jsem se snažil necákat, tím víc jsem cákal.

Nakonec jsem to vzdal; řekl jsem, že budu veslovat na špici. Můj kolega si taky myslel, že to tak bude lepší, a tak jsme si vyměnili místa. Slečnám bezděčně uklouzl úlevný povzdech, když jsem se stěhoval k přídi, a na okamžik se očividně rozzářily. Chudinky malé! Se mnou na tom byly o mnoho líp. Chlápek, co si proti nim sedl teď, byl taková ta bezstarostná, přitroublá veselá kopa a ohleduplnosti měl asi tolik jako štěně bernardýna. Hodinu jste ho mohli probodávat očima, on to vůbec nepostřehl, a i kdyby to postřehl, tak si z toho nic nedělal. Nasadil solidní ostré, chvástavé tempo, při kterém na celou loď stříkala voda jako z vodotrysku a celá posádka se hned musela pevně držet. Když na některé šatičky vyšplíchl víc než půllitr vody, vždycky se bodře zasmál, zvolal "Jéje, odpusťte," a podával slečnám svůj kapesník, aby se osušily.

"Ale to nic," zamumlaly pokaždé ty ubohé dívenky a pokradmu přes sebe přetahovaly šály a pelerínky a pokoušely se chránit okrajkovými slunečníčky.

Oběd, to pro ně bylo hotové utrpení. Chtělo se po nich, aby si sedly do trávy, jenže ta tráva byla samý prach; a kmeny stromů, které jim byly nabídnuty jako opěradla, zřejmě už několik týdnů nikdo nevykartáčoval; tak si na zem rozprostřely kapesníčky a posadily se na ně zpříma jako svíce. Jeden z nás, když šel kolem nich s mísou studeného jazyka s majonézou, zakopl o nějaký kořen a jazyk s majonézou vyletěl do vzduchu. Ani kousek na ně našťestí nespádl, ale ta nehoda je upozornila na zcela nové nebezpečí a velice je rozrušila; takže když se potom někdo zvedl a měl

v ruce něco, co mohlo sletět a udělat škodu, obě slečny po něm se vzrůstající úzkostí koukaly, dokud se zase neposadil.

"No a teď vzhůru, děvčata," řekl jim povzbudivě náš milý druhý veslař, když bylo po jídle, "bude se umývat nádobí!"

Dívky mu hned neporozuměly. A když pochopily, jak to myslí, prohlásily, že nemají ponětí, jak se nádobí umývá.

"Á, to já vás v cukru letu naučím," smál se ten chlapík, "to je ohromná legrace! To si lehnete na bří..., chci říct, že se nakloníte k vodě, a všechno v ní pěkně ošploucháte."

Starší sestra namítala, že na takovou práci nejsou bohužel vhodně oblečeny.

"Ále, to se lehko spraví," řekl druhý veslař bezstarostně. "Prostě si vykasejte sukně."

A skutečně je k tomu přinutil. Tyhle věci, to prý je při pikniku ta největší švanda. A dívky řekly, to že by byly nikdy neřekly.

Teď když si na to znova vzpomínám, tak si říkám, jestli ten mládenec doopravdy byl tak natvrdlý, jak jsme si tenkrát mysleli. Nebo spíš - ale ne, vyloučeno, vždyť se tvářil jako nevinné prostoduché děcko!

Harris chtěl vystoupit u hamptonského kostela a jít si prohlédnout náhrobek paní Thomasové.

"Co to bylo zač, ta paní Thomasová?" ptal jsem se ho.

"Jak to mám vědět?" odvětil Harris. "Má prý pozoruhodný náhrobek, a já bych ho chtěl vidět."

Já byl proti tomu. Možná že je se mnou něco v nepořádku, ale hřbitovní pomníky mě nikdy nelákaly. Víím, že když přijdete do nějaké vesnice nebo do nějakého města, tak se sluší a patří, abyste uháněli na hřbitov a pokochali se obhlídkou hrobů, ale já si tenhle druh rekreace vždycky dokážu odepřít. Mne nebaví prolézat za zády nějakých sípavých dědků tmavé a studené kostely a číst si tam epitafy. Ani podívaná na kus popraskané pamětní desky, zapuštěné do nějakého kamene, mi neskýtá to, čemu říkám pocit opravdového štěstí.

Tím, jaký klid dovedu zachovat před vzrušujícími nápisy a s jakým nedostatkem entuziasmu naslouchám historiím místních rodin, odkajživa ohromuji důstojné kostelníky a jejich city zraňuji špatně zakrývanou nedočkavostí, abych už byl pryč.

Jednoho slunného dne jsem se za zlatého rána opíral lokty o nízkou kamennou zídku, střežící venkovský kostelík, kouřil jsem a s hlubokou, tichou blažeností jsem vychutnával líbezný klid scenérie, kterou jsem měl před sebou; šedivý starý kostel, obrostlý chomáči břechtanu a s prapodivným dřevěným portikem, celým vyřezávaným, bílá cestička, vinoucí se dolů s kopce mezi řadami vysokých jilmů, chalupy s doškovými střechami, vykukující nad úhledně sestřiženými živými ploty, v dolíku stříbrná řeka a kolem ní zalesněné kopce.

Byla to rozkošná krajinka. Idylická, poetická a probouzela ve mně vzletné myšlenky. Měl jsem pocit, že jsem dobrý a ušlechtilý. Měl jsem pocit, že už nikdy nebudu chtít hřešit a lumpačit. Sem půjdu žít, nikdy se už nedopustím žádné špatnosti, povedu bezúhonný, přechýstlý život, a až zestárnu, budu mít stříbrné vlasy a... no, taková a podobná jsem měl předsevzetí.

V té chvíli jsem všem svým přátelům a příbuzným odpustil jejich špatnosti a proradnosti a žehnal jsem jim. Oni nevěděli, že jim žehnám. Šli dál svou zhýralou cestou, nevědouce o tom, co já, daleko od nich, v té mírumilovné vesničce, pro ně dělám. Ale i tak jsem to pro ně dělal a přál jsem si, abych jim nějak mohl sdělit, že to pro ně dělám, jelikož jsem jim chtěl přinést štěstí. Stále ještě jsem se zabýval těmito vznešenými, tklivými myšlenkami, když tu mé snění přerušil pronikavý písklavý hlas, který vykřikoval:

"Už du, vašnosti, už k nim du. Jo jo, vašnosti, už du, jenom na mě nesměj spěchat."

Vzhlédl jsem a spatřil holohlavého staříka, který ke mně pajdal přes hřbitov, v ruce ohromný svazek klíčů, jež se při každém kroku rozcinkaly.

Mlčky, důstojným gestem jsem mu naznačoval, aby šel pryč, on se však dál přibelhával ke mně a co chvíli zapištěl:

"Už du, vašnosti, už du. Já kapánek kulhám. Už nejsem takovej čipera, jako sem bejval. Ráčeť tudyhle, vašnosti."

"Zmizte, dědku mizerná!" křikl jsem.

"Dřív jsem přijít nemoh, vašnosti," odpověděl. "Moje panička jich zmerčila teprva teď, v poslední chvíli. Ráčeť za mnou, vašnosti."

"Zmizte!" opakoval jsem. "Ztraťte se, než přeskočím tu zídku a zabiju vás!"

To ho zřejmě překvapilo.

"Copak voni nechtějí vidět zdejší náhrobky?" ptal se.

"Ne!" odpověděl jsem. "Nechci! Chci zůstat stát na tomhle místě, opřený o tuhle oblázkovou zídku. Zmizte a nechte mě na pokoji. Jsem přecpaný krásnými a ušlechtilými myšlenkami a v tom stavu chci setrvat, protože je mi v něm dobře a příjemně. Tak se mi tu nemotejte, nerozčilujte mě a nesnažte se těmi svými pitomými náhrobky ze mě vyplašit moje lepší já. Táhněte, sežeňte si někoho, kdo vás levně pohřbí, a já zaplatím polovičku výloh."

To ho na okamžik zarazilo. Promnul si oči a pozorně se na mě zadíval. Zvenčí vypadám dost lidsky, a tak si to všechno nemohl srovnat v hlavě.

"Voni sou v těchle končinách cizej, že jo?" ptal se. "Voni tady nežijou?"

"Ne," řekl jsem, "nežiju tady. Kdybych tady žil, tak byste nežil vy."

"Tak to teda přece," pravil, "musej chtít vidět zdejší náhrobky - hroby - no co sou tam pohřbený lidi - rakve."

"To jste úplně vedle," křičel jsem, protože už ve mně všechno vřelo. "Nechci vidět náhrobky - aspoň ne ty vaše! Co bych z toho měl? Máme svoje vlastní hroby - naše rodina totiž. Můj strýc Podger například má na hřbitově v Kensal Greenu pomník, který je chloubou celého kraje; v hrobce mého děda v Bow je dost místa pro osm návštěvníků a moje prateta Susan má na finchleyském hřbitově hrob vyzděný cihlami a na něm kámen s basreliéfem takové jakési čajové konvice a kolem dokola tam má prvotřídní obložení ze světlé žuly, které stálo těžké peníze. Když zatoužím po hrobech, tak se jdu povесelit na ty naše. O cizí hroby nestojím. Jenom na ten váš se půjdu podívat, až vás pochovají. Víc pro vás udělat nemůžu."

Rozbrečel se. A vykládal, že na jednom hrobě tam je kus kamene, o němž kdosi prohlásil, že je to pravděpodobně pozůstatek nějaké sochy, a na jednom náhrobku že je vytesáno pár slov, která nikdy nikdo nedokázal dešifrovat.

I teď jsem toho zatvrzelce odmítl, řekl tedy srdceryvným tónem: "To se nepudou podívat ani na naše památeční vokno?"

Ani na to jsem se nechtěl jít podívat, vypálil tedy svou poslední ránu. Přišoural se blíž a chraplavě mi našeptával:

"Dole v kryptě mám dvě lebky, aspoň na ty se dou kouknout. Prosím jich, dou se kouknout na ty lebky. Sou mladej, sou na prázdninách a jistě si chtěj něco užít. Dou se teda kouknout na ty lebky."

Otočil jsem se a prchal, a v tom běhu jsem slyšel, jak za mnou volá:

"Dou se kouknout na ty lebky! Vráť se a dou se kouknout na ty lebky!"

Harris, ten si však v hrobech, hrobkách a náhrobních nápisech libuje a z pomýšlení, že neuvidí rov paní Thomasové, se div nezbláznil. Na to, že uvidí rov paní Thomasové, se prý těšil od první chvíle, co jsme začali plánovat tenhle výlet, vůbec by na něj prý nejel, nebýt naděje, že uvidí rov paní Thomasové.

Připomněl jsem mu George a že musíme být s lodí kolem páté v Sheppertonu, kde se s ním máme sejít, a Harris začal na George nasazovat psí hlavu. Jak to prý, že se George může celý den někde flákat a my dva se musíme sami dřít s touhle nemotornou, vratkou starou kocábkou proti proudu jen proto, že se s ním máme sejít? To nemohl taky přiložit ruku k dílu? To si nemohl vzít jeden den volna a jet rovnou s námi? Hromk aby bacil do té jeho banky! S ním to tam stejně nevytrhnou!

"Kdykoli tam za ním přijdu," rozhorloval se Harris, "jakživ nemá nic na práci. Celý den dřepí za sklem a jenom se snaží vypadat, jako že něco dělá. K čemu je takový chlap za sklem dobrý? Já musím pracovat, abych se uživil. Proč on teda nepracuje taky? Co je jim takhle v té bance platný? A k čemu jsou vůbec všechny ty banky dobré? Seberou tvoje peníze, a když na ně potom vystavíš šek, tak na něj načmárají "není krytí", "obraťte se na výstavce" a pošlou ti ho zpátky. Tak co z toho máš? A takovouhle lumpárnu mně minulý týden provedli dvakrát. Ale já už si to nedám líbit

a svoje konto u nich zruším. Kdyby byl George s námi, mohli jsme se jít kouknout na ten náhrobek. Já ostatně ani nevěřím, že je v bance. Někde se flinká a tropí alotria, docela určitě! a všecku tuhle dřinu nechal na nás. Já vystoupím a půjdu se napít."

Upozornil jsem ho, že od hospod jsme na hony daleko, a on začal nadávat na řeku a co on prý takhle z té řeky má a to prý každý, kdo si vyjede na řeku, má umřít žízni?

Když Harris začne takhle, tak je nejlepší se s ním nehádat. Za chvíli mu dojde dech a pomaloučku se uklidní.

Jenom jsem mu připomněl, že v jednom koši máme láhev citrónové šťávy a ve špici lodi bandasku s vodou, a když se ty dvě věci smíchají, že je z toho studený a osvěžující nápoj.

Ale on hned vyletěl a navezl se i do citronády a do všech "podobných brečiček pro žáčky z nedělní školy", jak tomu říkal, prostě do zázvorové limonády a malinového syru, atd. atd. To všecko prý jenom kazí trávení a ničí tělo a duši jakbysmet a je příčinou poloviny všech zločinů v Anglii. Něčeho se však prý napít musí, i vylezl na lavičku a natáhl se pro tu láhev. Ta byla až na dně koše a nahmatat ji, to zřejmě nebylo jen tak, a Harris se tudíž musel naklánět a natahovat dál a dál, a jak se i při tom, ačkoliv byl hlavou dolů, snažil pořád kormidlovat, zatáhl za to druhé lanko a narval loď do břehu. Tím nárazem se překotil, zapíchl se do koše a zůstal v něm stát na hlavě, s rukama křečovitě svírajícíma luby lodi a s nohama trčícíma do vzduchu. Vůbec se neodvážil pohnout, protože měl strach, že sletí do řeky, a tak tam musel takhle trčet, dokud se mi nepodařilo popadnout ho za nohy a z toho koše ho vytáhnout, a to ho rozvzteklilo víc než všechno ostatní.

Vydírání - Jak na to správně reagovat - Sobecké hulvátství majitelů pobřežní půdy - Výstražné tabule - Nekřesťanské pocity Harrisovy - Jak Harris zpívá kuplety - Večírek ve vybrané společnosti - Hanebné chování dvou zlotřilých mladíků - Pár užitečných informací - George si kupuje bandžo.

VIII

Zastavili jsme se pod vrby u Kempton Parku a obědvali jsme. Tam je to moc hezké; podél řeky se tam táhne příjemná travnatá rovinka, nad kterou se sklánění vrby. Zrovna jsme si dali třetí chod - bílý chléb s džemem -, když k nám přišel nějaký gentleman bez kabátu a s krátkou fajfkou a chtěl vědět, jestli my víme, že na tomhle pozemku nemáme co dělat. Odpověděli jsme mu, že jsme o té věci ještě natolik neuvažovali, abychom mohli dospět k definitivnímu úsudku, ale jestli nás jako gentleman ujistí čestným slovem, že tu nemáme co dělat, že mu bez váhání uvěříme.

To žádané ujištění nám dal a my jsme mu za ně poděkovali, ale on tam otálel dál a tvářil se neuspokojeně, tak jsme se ho zeptali, co ještě pro něho můžeme udělat; a Harris, který je vždycky ochoten se s každým skamarádit, mu nabídl krajíček chleba s džemem.

Ten chlap zřejmě patřil k nějaké sekte zapřísáhlých odpůrců chleba s džemem, neboť ho odmítl, a to velice hrubě, jako kdyby ho rozzlobilo, že jsme ho jím pokoušeli, a dodal, že má za povinnost nás odtud vyhnat.

Harris řekl, že jestli to má za povinnost, tak by to holt měl udělat, a zeptal se ho, jakým způsobem by se to podle jeho představ dalo provést nejlíp. Harris je to, čemu se říká "dobře udělaný mužský", a vypadá jako samá kost a šlachy, a ten chlap si ho změřil od hlavy až k patě a prohlásil, že se půjde poradit se svým šéfem a pak že se vrátí a mrskne s námi do vody.

Toť se ví, že jsme ho už nikdy neviděli, a to, co vlastně chtěl, byl, toť se ví, šilink. U řeky je jich dost, takových hrubiánů, co si v létě přijdou na pěkné peníze tím, že courají po břehu a takhle vydírají nedovtipné bambuly. Tvrdí, že je posílá majitel pozemku. Na to máte správně reagovat tak, že tomu chlapovi dáte své jméno a adresu, a ať si vás majitel, když s tím má doopravdy něco společného, zažaluje a podá důkaz, jakou škodu jste mu na tom pozemku způsobili, když jste si na něj na jednom místě sedli. Jenže lidé jsou většinou tak hrozní lenoši a ustrašenci, že si tu lumpárnu raději nechají líbit, čímž ji jenom podporují, místo aby ji s trochou ráznosti jednou provždy zatrhli.

A když za to opravdu může majitel pozemku, pak by měl být veřejně pranýřován. To sobectví vlastníků pobřežní půdy rok od roku vzrůstá. Kdyby bylo po jejich, tak by snad uzavřeli celou řeku Temží. S jejími menšími přítoky a rameny to už beztak dělají. Do dna zarážejí kůly, od břehu ke břehu natahují řetězy a na kdejaký strom přitloukají obrovské výstražné tabule. Pohled na tyhle výstražné tabule probouzí v mé povaze všechny ty nejhorší pudy. To mám vždycky chuť tu tabuli strhnout a tak dlouho ji otloukat o hlavu toho, kdo jim tam dal, až ho zabiju a potom pochovám a tu tabuli mu budu moci dát na hrob jako pomník.

Svěřil jsem se s těmito svými pocity Harrisovi, a ten mi řekl, že on mívá pocity ještě horší. On prý toužívá nenen zabít toho člověka, který za vyvěšení takové tabule nese odpovědnost, ale zmasakrovat celou jeho rodinu a všechny jeho přátele a příbuzné a pak ještě vypálit jeho dům. To už se mi zdálo poněkud přehnané a taky jsem to Harrisovi řekl, ale on mi odpověděl: "Vůbec ne! To by takovému člověku po zásluze patřilo. A ještě bych na tom spáleništi zazpíval kuplet."

Že v té své krvežíznivosti zachází Harris takhle daleko, to už mě znepokojilo. Nikdy bychom neměli připustit, aby se náš cit pro spravedlnost zvrhl v pouhou pomstychtivost. Velice dlouho mi trvalo, než jsem Harrise přiměl, aby v té věci zaujal křesťanštější stanovisko, ale nakonec se mi to přece jen podařilo a Harris slíbil, že tedy ušetří přátele a příbuzenstvo a že na spáleništi nebude zpívat kuplet.

Vy jste nikdy neslyšeli Harrise zpívat kuplet, takže nemůžete pochopit, jak velikou službu jsem tím prokázal lidstvu. Jednou z Harrisových utkvělých myšlenek totiž je, že umí zpívat kuplety; ti Harrisovi přátelé, kteří už zažili Harrisovy pokusy v tom směru, mají naopak utkvělou myšlenku, že to Harris neumí, že to nikdy umět nebude a že by se mu nikdy nemělo dovolit aby to zkoušel. Když je Harris někde ve společnosti vyzván, aby zazpíval odvěti vždycky: "No prosím, ale já umím zpívat jenom kuplety," a řekne to tónem, který má naznačit, že jeho podání kupletů je něco, co byste si měli jednou poslechnout a pak umřít.

"Ale to je právě báječné," řekne hostitelka. "Zazpívejte nám nějaký, pane Harrisí." A Harris se zvedne a kráčí k pianu a září blahovůlí jako člověk nesmírně velkomyslný, který se zrovna chystá někoho něčím obdarovat.

"Teď se, prosím vás, všichni utište," volá hostitelka a točí se kolem dokola. "Pan Harris nám zazpívá nějaký kupletek."

"Výborně!" jásají hosté a spěchají ze zimní zahrady a přibíhají po schodech a shánějí po celém domě jeden druhého a cpou se do salónu a uvelebují se tam a už napřed se všichni uculují.

A Harris začíná.

Nu, u kupletisty nekoukáte tak moc na kvalitu hlasu. Neočekáváte přesný přednes ani bezvadnou vokalizaci. Nevadí vám, když ten člověk uprostřed tónu zjistí, že to vzal moc vysoko, a zničehonic přeskochí níž. Nestaráte se o nějaký rytmus. Nerozčílí vás, když je zpěvák o dva takty před doprovodem a uprostřed verše znanadání zpívat přestane, dohodne se s pianistou a pak s tím veršem začne ještě jednou. Ale počítáte s tím, že uslyšíte text.

Na to připraveni nejste, že si zpěvák nevzpomene na víc než na první tři řádky první sloky a ty že bude znova a znova opakovat, dokud nepřijde řada na refrén. Na to připraveni nejste, že se zpěvák uprostřed věty najednou odmlčí, uchichtne se a pak řekne, že to je sice naprosto nepochopitelné, ale zaboha prý si nemůže vzpomenout, jak je to dál, a pak že se bude chvilku snažit nějak si to v duchu sesumírovat a o hodně později že se na to najednou rozpomene, a to v okamžiku, když už je v docela jiné části písni, a že bez nejmenšího upozornění nechá zpívání a honem vám odříká zbytek toho dřívějšího verše. Na to připraveni - ale co, já vám to prostě předvedu, jak Harris zpívá kuplety, a udělejte si úsudek sami.

HARRIS (stojí před pianem a obrací se k nedočkavým zástupům): Víte, ona je to taková otřepaná věc, bohužel. Vy ji budete všichni znát, víte. Ale je to jediná věc, kterou umím. No je to prostě ta píseň soudce ze Zástěrky, víte - ne, ze Zástěrky ne, je to z toho - z toho - no však vy víte z čeho, - z té druhé operety prostě, no však vy víte. A refrén musíte všichni zpívat sborem, víte.

(Radostný šum v davu a dychtivost připojit se k zpívání refrénu. Nervózní pianista skvěle hraje předehtu k písni soudce z Přelíčení před porotou. Nadchází okamžik, kdy Harris měl začít.

Harris to nebere na vědomí. Nervózní pianista znovu začíná hrát předehtu a současně Harris začíná zpívat a vychrlí první dva verše admirálový písně ze Zástěrky. Nervózní pianista se ještě chvíli pokouší prosazovat tu předehtu, pak toho nechá a snaží se dohonit Harrise doprovodem k písni soudce z Přelíčení před porotou, vidí, že ten doprovod nesedí, usiluje o to, aby si uvědomil, co to vlastně dělá a kde je, má dojem, že mu selhává rozum, a přestává hrát.)

HARRIS (ho vlídně povzbuzuje): Všecko v pořádku. Hrajete moc pěkně, vážně. Jen tak dál.

NERVÓZNÍ PIANISTA: Poslechněte, někde muselo dojít k omylu. Co to zpíváte?

HARRIS (bez nejmenšího zaváhání): No přece píseň soudce z Přelíčení před porotou. Copak vy ji neznáte?

JEDEN HARRISŮV PŘÍTEL (zezadu ze salónu): To nezpíváš, ty troubo, zpíváš admirálovu píseň ze Zástěrky.

(Dlouhé dohadování mezi Harrisem a Harrisovým přítelem, co to Harris vlastně zpívá. Přítel nakonec prohlásí, že je úplně jedno, co to Harris zpívá, pokud to Harris doopravdy zpívá, a Harris, v němž očividně hárá pocit utrpeného bezpráví, žádá pianistu, aby začal znova načež pianista hraje předehtu k písni admirálově a Harris se chytí jednoho místa v hudbě, které považuje za zvlášť vhodné k nástupu, a spustí.)

HARRIS: Když jsem byl mlád

a udělal doktorát...

(Všeobecný výbuch smíchu, který si Harris vykládá jako kompliment. Pianista pomyslí na manželku a na celou svou rodinu, vzdává ten nerovný boj a odchází; a jeho místo zaujímá muž se silnějšími nervy.)

NOVÝ PIANISTA (bodře): Tak hele, kamaráde, vy prostě začnete a já se k vám připojím. S nějakou předehtou si nebudeme lámat hlavu.

HARRIS (zvolna mu svítá, v čem je vysvětlení těch zmatků, a směje se): Prokristapána! Nezlobte se na mě, prosím vás. No jo, vždyť já jsem ty dva kuplety motal dohromady. To mě Jenkins tak popletl, víte. Tak jedem!

(Zpívá; jeho hlas zjevně vychází ze sklpeků a zní v něm nenápadné varování, že se blíží zemětřesení.)

Když jsem byl mlád, pracoval jsem v potu tváří
coby poskok v advokátní kanceláři.

(Otočí se k pianistovi) Vzal jsem to moc hluboko, kamaráde. Začneme znova, prosím vás.

(Podruhé zpívá ty dva verše, tentokrát vysokým flasetem. Mohutný úžas v obecnstvu. Nervózní stará dáma poblíž krbu se dává do pláče a musí být odvedena ze salónu.)

HARRIS (zpívá dál):

Myl jsem tam okna, myl jsem tam dveře, myl jsem...

Ne ne, tak to není... Myl jsem tam okna zasklených dveří, myl jsem taky podlahy... ale ne, ksakru!

Jé, promiňte. To je zvláštní, na tenhle verš si najednou nemůžu vzpomenout. Myl jsem... myl jsem tam... ale to nic, riskneme to prostě a přejdeme rovnou k refrénu.

(Zpívá):

A nyní hejsa hejsa hejsa hejsa hejsasá

mě pánem svého loďstva jmenovala královná.

No a teď všichni! Tyhle poslední dva verše opakovat sborem, víte.

SBOR: A nyní hejsa hejsa hejsa hejsa hejsasááá

ho pánem svého loďstva jmenovala královnááá.

A Harris si jakživ neuvědomí, jakého ze sebe dělá kašpara a jak otravuje spoustu lidí, kteří mu nijak neublížili. Vážně si představuje, že jim poskytuje vybraný požitek, a nabízí se, že po večeri zapěje další kuplet.

Když už mluvíme o kupletech a večírcích, tak si vzpomínám na jednu takovou pozoruhodnou příhodu, kterou jsem osobně zažil; ta příhoda vrhá dost světla na skryté duševní pochody v lidech, a tak si myslím, že by měla být na těchto stránkách zaznamenána.

Pořádal se večírek a byli jsme tam sami elegantní a vysoce kultivovaní lidé. měli jsme na sobě svoje nejlepší šaty, bavili jsme se vybraně a byli jsme velice spokojení - všichni až na dva mládence, studenty, kteří se právě vrátili z Německa; byli to takoví obyčejní chlapci a nikde neměli stání a zřejmě se necítili ve své kůži, jako kdyby měli dojem, že se na tom večírku pořád nic neděje. Ve skutečnosti to bylo tím, že jsme pro ně byli příliš rafinovaní. Nestáčili prostě na naši duchaplnou a přitom uhlazenou konverzaci a na naše vytříbené záliby. Mezi námi nebyli prostě na místě. Neměli tam vůbec být. Na tom jsme se později všichni shodli.

Přehrávali jsme si morceaux od starých německých mistrů. Diskutovali jsme o filosofii a etice. Delikátně a důstojně jsme flirtovali. Dokonce jsme i vtipkovali - nesmírně vytříbeně ovšem.

Po večeři kdosi recitoval nějakou francouzskou báseň a my jsme prohlásili, že je překrásná; a potom jedna dáma zapěla španělsky takovou sentimentální baladu, a nad tou jeden či dva z nás zaplakali - byla tak dojemná.

A tu se zveli ti dva mladíci a zeptali se nás, jestli jsme někdy slyšeli profesora Slossenna Boschena (který prý právě přišel a je dole v jídelně) zpívat jeho slavný německý kuplet.

Pokud jsme se mohli upamatovat, neslyšel ho nikdo z nás.

Mladíci řekli, že je to nejlegračnější kuplet, jaký kdo kdy složil, a jestli prý chceme, požádají pana Slossenna Boschena, s kterým se výborně znají, aby nám ho zazpíval. Je prý tak legrační, že když ho pan Slossenn Boschen jednou zpíval německému císaři, museli ho (německého císaře totiž) odnést na lože.

A nikdo prý ten kuplet neumí zazpívat tak jako pan Slossenn Boschen; během celé té produkce zachovává tak hlubokou vážnost, až by se mohlo zdát, že zpívá něco tragického, ale tím větší je to ovšem legrace; ani přednesem ani chováním prý nikdy nenaznačí, že to, co zpívá, je vlastně veselé - tím by celý efekt pokazil. Právě pro ten jeho nesmírně vážný, skoro až dojemný výraz je ten kuplet tak neodolatelně směšný.

Řekli jsme, že si ho poslechneme s velikou chutí, že se potřebujeme pořádně zasmát, a oni tedy šli dolů pro pana Slossenna Boschena.

Ten zřejmě tu svou píseň zpíval velice rád, protože přišel okamžitě a beze slova usedl k pianu.

"Jé, to se pobavíte! To se nachechtáte!" říkali tiše ti dva mladíci, když procházeli salómem, a pak zaujali nenápadné postavení za profesorovými zády.

Pan Slossenn Boschen se doprovázel sám. Předehra zrovna nenapovídala, že půjde o kuplet.

Měla melodii spíš zasmušilou, až rozryvnou. Skoro z ní naskakovala husí kůže, ale my jsme si navzájem šeptali, že to je ta německá metoda, a chystali jsme se na velikou zábavu.

Já sám německy neumím. Ve škole jsem se němčině učil, ale do dvou let potom, co jsem vystudoval, jsem z ní všechna slovíčka zapomněl a od té doby je mi mnohem líp. Přesto jsem nechtěl, aby ti lidé tam tu moji nevědomost vytušili; a připadl jsem na nápad, který se mi zdál znamenitý. Nespouštěl jsem pohled z těch dvou studentů a dělal jsem všechno po nich. Když se pochechtávali, pochechtával jsem se taky; když smíchy řvali, řval jsem smíchy i já; a kromě toho jsem se ještě tu a tam polohlasně zasmál sám od sebe, jako kdybych byl postřehl drobnou perličku humoru, která ostatním unikla. To jsem pohládal za obzvlášť vychytralé.

Ale jak píseň pokračovala, stále jsem zjišťoval, že i spousta jiných lidí upírá oči na ty dva mládence zrovna tak jako já. I tihle lidé se pochechtávali, když se pochechtávali oba studenti, a řvali smíchy, když řvali smíchy oba studenti; a poněvadž oba studenti se při tom kupletu pochechtávali, řvali smích a vybuchovali v hlasitý řehot v jednom kuse, šlo všechno hladce jako po másle.

Přesto však ten německý profesor nevypadal spokojeně. Zprvu, když jsme se smát teprve začínali, vyjadřoval výraz jeho tváře nesmírný údiv, jako kdyby smích bylo to poslední, co očekával jako uznání. To nám připadalo velice směšné; a říkali jsme, že už jeho vážné chování tvoří polovinu celé té švandy. Kdyby jen sebemeně naznačil, že dobře ví, jakou hraje komedii, všechno by to hned pokazil. A když jsme se pak smáli víc a víc, údiv v jeho obličejí vystřídal pobouření a rozhořčení a zlostně se na nás na všechny mračil (jenom na ty dva mladíky ne, jelikož ti stáli hned za ním, a nemohl je tedy vidět). To už nás rozchechtávalo tak, že jsme se svíjeli v křečích. Říkali jsme, že to bude naše smrt, tenhle kuplet. Už sama ta slova, říkali

jsme, stačí, aby se člověk válel po zemi, ale když je ještě navíc provází ta jeho markýrovaná vážnost - ne, to už se prostě nedá vydržet!

Při posledních verších se nadobro překonal. Škaredil se na nás s tak soustředěnou zuřivostí, že by nás byl velice znervóznil, kdyby se nám už napřed nebylo dostalo upozornění, že takhle se v Německu zpívají kuplety. A do té pochmurné hudby vložil tak kvílivý tón agónie, že nevědět, že je to písnička veselá, vyli bychom se snad rozplakali.

Dozpíval za burácejícího chechotu. Volali jsme, že to byla ta největší legrace, jakou jsme v životě slyšeli. Divili jsme se, jak se po něčem takovémhle pořád ještě může ve světě udržovat názor, že Němci nemají žádný smysl pro humor. A ptali jsme se profesora, proč ten kuplet nepřeložil do angličtiny, aby mu rozuměli i lidé nevzdělaní a mohli si poslechnout, jak pořádný kuplet má vlastně vypadat.

Tu se pan Slossenn Boschen zvedl a začal příšerně řídit. Nadával nám německy (řekl bych, že pro tento účel je to jazyk neobyčejně zdatný), poskakoval, zatínal pěsti a tupil nás vši angličtinou, kterou uměl. Křičel, že takto ho v životě nikdo neurazil.

Vyšlo najevo, že to, co zpíval, nebyl vůbec žádný kuplet. Bylo to o jedné dívčině, která žila v Harcu a obětovala vlastní život, aby spasila duši svého milého; ten taky umřel a setkal se s ní v oblacích; ale potom, v poslední sloce, dal té její duši kvinde a upláchnul jí s jinou duší - podrobnosti si už přesně nepamatuji, vím jenom, že to bylo něco hrozně smutného. Pan Boschen pravil, že když to jednou zpíval německému císaři, tak vzlykal (německý císař totiž) jako malé děcko. A dodal (pan Boschen totiž), že ta píseň je všeobecně uznávána za jednu nejtragičtějších a nejdojemnějších písní v německé řeči.

Byli jsme v trapné situaci - v moc trapné. Co jsme měli říkat? Rozhlíželi jsme se po těch dvou mládencích, co to celé nastrojili, ti se ale hned, jak ta píseň skončila, nenápadně vytrhli z domu. Takhle ten večírek skončil. V životě jsem už nezažil společnost, která by se rozcházela v takové tichosti a tak naprosto bez ceremonií. Ani jsme jeden druhému neřekli dobrou noc. Dolů jsme odcházeli po jednom, našlapovali jsme co nejměkčeji a drželi jsme se ve stínu. Sluhy jsme žádali o klobouky a pláště úplně šeptem, domovní dveře jsme si otevřeli každý sám, jak jsme vyklouzli na ulici, honem jsme se hnali za roh a dělali jsme, co jsme mohli, abychom se jeden druhému vyhnuli.

Od té doby se nijak zvlášť nezajímám o německé písně.

V půl třetí jsme dojeli k sunburyskému zdymadlu. Ten kus Temže před jeho vraty je líbezně hezký a taky to druhé rameno řeky je půvabné; ale tím se nesnažte veslovat.

Já jsem se o to jednou pokusil. Seděl jsem tenkrát u vesel a ptal jsem se chlapců, co kormidlovali, jestli se to podle jejich názoru dá dokázat, a oni řekli, jistě, podle jejich názoru prý ano, musí se ovšem pořádně zabírat. To jsem byli zrovna pod lávkou pro pěší, co tam vede přes vodu, a já se opřel do vesel, sebral všechny své síly a dal se do toho.

Vesloval jsem úžasně. Nasadil jsem solidní, rovnoměrné tempo. Vložil jsem do toho paže, nohy i záda. Zabíral jsem rázně, hbitě, tvrdě, no, předvedl jsem styl skutku velkolepý. Moji dva přátelé říkali, že je radost se na mě dívat. Asi tak po pěti minutách jsem si myslel, že už musíme být skoro u jezu, a zvedl jsem hlavu. Byli jsme pořád pod tou lávkou, přesně na stejném místě, kde jsme byli, když jsem začal veslovat, a ti dva idioti se chechtali, div se neztrhali. Dřel jsem se totiž jako blázen, jen abych loď udržel pod tou lávkou. Od té doby nechávám ty druhé, aby v řečištích vedle plavebních kanálů veslovali proti proudu.

Teď jsme veslovali až k Waltonu, který je kupodivu dost veliký na to, že je to jen městečko u řeky. A jako všechna města u řeky i Walton vybíhá k vodě jen užoučkým cípkem, takže z lodi máte dojem, že je to vesnice, která má všeho všudy půl tuctu domů. Jediná města mezi Londýnem a Oxfordem, z kterých z řeky něco uvidíte, jsou Windsor a Abingdon. Všechna ostatní se schovávají někde za rohem a na řeku vykukují jen jedinou ulicí; a já jim děkuju, že jsou tak ohleduplná a že břehy řeky ponechávají hájům a polím a vodním zařízením.

I Reading, ačkoli dělá, co může, aby poničil, pošpinil a zohyzdil ten kus řeky, na který dosáhne, má aspoň tolik slušnosti, že větší část své šeredné tváře schovává tak, aby nani od vody nebylo vidět.

Ve Waltonu si samozřejmě zřídil nějakou malou stanici Caesar - měl tam tábor nebo opevněné ležení nebo takového něco. Postupovat po řekách proti proudu - to bylo prostě jeho. A taky tam ovšem byla královna Alžběta. Té ženské neuniknete, ať se hnete kamkoli. A nějaký čas tam pobýli Cromwell a Bradshaw (ne ten Bradshaw, co sestavuje jízdní řády, nýbrž ten kat krále Karla I.) To mohla být dost zábavná parta, ti všichni dohromady.

Ve waltonském kostele mají železnou "uzdu pro štekny". Za dávných časů krotívali takovými věcmi ženské jazyky. Teď už se o to nikdo ani nepokouší. Železo je patrně čím dál vzácnější a jiné kovy na to nejsou dost pevné.

V tom kostele jsou také pamětihodné náhrobky a já se bál, že od nich Harrise vůbec nedostanu; ale zřejmě si na ně nevzpomněl a tak jsme jeli dál. Za mostem se řeka strašlivě kroutí, takže to tam vypadá malebně, jenže pro toho, kdo táhne loď nebo vesluje, je to jenom k zlosti a mezi ním a kormidelníkem to vyvolává samé hádky.

Jedete tu kolem Oatlands Parku, který je na pravém břehu. Slavné, starobylé sídlo. Někomu, nevím už komu, je ukradl Jindřich VIII. a žil si v něm. V zahradě je tam jeskyně, kterou si můžete za jistý poplatek prohlédnout a která je prý tuze krásná; ale já toho na ní moc nevidím. Nebožka vévodkyně z Yorku, která v Oatlandu žila, měla hrozně ráda psy a měla jich ohromné množství. A dala si pro ně zřídit zvláštní hřbitov, kde je všechny pochovala, když pošli; leží jich tam aspoň padesát a každý má nad sebou náhrobní kámen a na něm vytesaný epitaf.

A já si troufám říct, že ti psi si to zaslouží zrovna tak jako kterýkoli průměrný křesťan.

U "Corwayských kůlů" - v prvním ohybu nad waltonským mostem - došlo k bitvě mezi Caesarem a Cassivellaunem. Cassivellaunus tady řeku pro Caesara nečekaně upravil: zarazil do ní spoustu kůlů (a bezpochyby na ně přitloukl výstražné tabule). Ale Caesar se přesto dostal na druhý břeh. Caesara prostě nezaženete od téhle řeky ničím. Takových chlapů by teď bylo zapotřebí na těch soukromých ramenech.

Halliford a Shepperton jsou v těch svých končinách, jimiž se dotýkají řeky, docela pěkná městečka; ale jinak není ani na jednom z nich nic pozoruhodného. Na sheppertonském hřbitově je však jeden hrob s nějakou básničkou na pomníku, měl jsem tedy strach, aby Harris nechtěl vystoupit a motat se kolem něj. A když jsme se blížili k přístavišti, viděl jsem, jak na ně upírá roztoužené zraky. Ale podařilo se mi shodit mu obrátným pohybem do řeky čapku a on v tom rozčilení, když ji lovil, a v tom rozhořčení, jak nadával na mou nešikovnost, na své milované hroby zapomněl.

Ve Weybridgi společně věkají do Temže Wey (moc hezká říčka, pro menší loďky splavná až do Guldfordu, jedna z těch, které se odjakživa chystám prozkoumat, k čemuž se nemůžu dostat), Bourne a Basingstonský průplav. Zdymadlo je hned naproti městu a první, co jsme spatřili, když jsme se k němu dostali na dohled, bylo Georgeovo sáčko nahoře nad vraty. Průzkumem z větší blízkosti pak vyšlo najevo, že v tom sáčku je i George.

Montmorency se dal do zuřivého štekotu, já pokřikoval, Harris hulákal; George mával kloboukem a řval v odpověď. Strážce zdymadla se přiřítíl s dlouhým hákem, neboť byl přesvědčen, že někdo spadl do zdymací komory, a když zjistil, že tam nespádl nikdo, byl zjevně rozmrzelý.

George měl v ruce jakýsi prapodivný balíček ve voskovaném plátně. Na jednom konci byl zakulacený a po stranách plochý a z toho konce trčela taková dlouhá rovná rukojeť.

"Co to máš?" volal Harris. "Pánev?"

"Ne," odvětil George a v očích mu podivně, divoce zablýsklo. "To je tuhle sezónu strašně v módě. Na řece už to má kdekdo. To je bandžo."

"To ján nevěděl, že umíš hrát na bandžo!" vykřikli jsme, Harris i já, jedním dechem.

"Vždyť já to taky neumím," odvětil George. "Ale prý je to velice lehké. A mám k tomu návod."

Zapřeháme George do práce - Pohanské pudry vlečných lan - Nevděčné chování dvojsífu - Ti, co táhnou, a ti, co se vezou - K čemu se hodí milenci - Podivné zmizení postarší dámy - Velký spěch, malá rychlost - Ve vleku děvčat: vzrušující zážitek - Zmizelé zdymadlo aneb strašidelná řeka - Hudba - Zachránění!

Ted, když už byl s námi George, přinutili jsme ho pracovat. On pracovat nechtěl, samozřejmě; to bych ani nemusel říkat. Že prý se dost nadřel v bance, vykládal. Ale Harris, člověk v jádře necitelný a nelítostný, mu řekl:

"Tak teď se dost nadřeš na řece, pro změnu; změna, ta každému svědčí. A ven!"

George nemohl s dobrým svědomím - kde by taky dobré svědomí vzal? - nic namítat, vzmohl se pouzera poznámku, že by snad raději měl zůstat v lodi a vařit čaj a Harris a já že bychom ho měli táhnout, protože příprava čaje je práce strastiplná a Harris a já vypadáme unaveně. Jedinou naší odpovědí na to bylo, že jsme mu vložili do ruky vlečné lano, on se ho tedy chopil a vystoupil z lodi.

Vlečné lano, to je věc velice záhadná a nevypočitatelná. Stočíte je se stejnou péčí a trpělivostí, s jakou skládáte nové kalhoty, a o pět minut později, když si pro ně jdete, je z něho děsivá motanice, která vás pobouří až do hloubi duše.

Nechci pomlouvat, ale jsem pevně přesvědčen, že kdybyste vzali běžné vlečné lano, natáhli je rovně přes louku a pak se k němu na třicet vteřin otočili zády, zjistili byste, až byste se na ně zas podívali, že se smršlo na jednu hromadu do prostředka té louky a tam že se všelijak propletlo, nadělalo na sobě uzle, ztratilo oba své konce a proměnilo se v samé smyčky; a že byste si k němu museli sednout do trávy a že by vám trvalo dobrou půlhodinku, než byste je za neustálého nadávání zase rozmotali.

Takové mínění já mám o vlečných lanech všeobecně. Je ovšem možné, že existují čestné výjimky; neříkám, že ne. Je možné, že existují vlečná lana, která svému poslání dělají čest - lana svědomitá, slušného chování - lana, která si o sobě nemyslí, že slouží k háčkování a nepokoušejí se, jak jen je necháte bez dohledu, ze sebe uštrikovat dečku na lenoch fotelu. Říkám, že je možné, že existují i taková lana; upřímně v to duřám. Ale zatím jsem se s řádným takovým nesetkal.

To naše vlečné lano jsem sám připravil, než jsme dojeli k zdymadlu. Harrisovi bych je byl nesvěřil, ten je nedbalý. Já sám jsem je zvolna a pozorně svinul, uprostřed převázal a jemně položil na podlážku lodi. Harris je potom odobrně zvedl a vložil do ruky Georgovi. George je pevně uchopil, držel je daleko od sebe a jal se je rozvíjet, jako kdyby odmotával plenky s novorozence; a ještě neodvinul ani celých dvanáct metrů a už se na věc víc než čemukoli jinému podobala mizerně upletené rohožce.

A takhle je to vždycky, s vlečným lanem to vždycky dopadne stejně. Ten na břehu, ten co se lano snaží rozmotat, si myslí, že to zavinil ten, co lano svinoval; a když si člověk na řece něco myslí, tak to taky řekne.

"Cos to s tím prováděl, to sis chtěl udělat rybářskou síť? Podívej se na ten miřmaš, co ti z toho vyšel! Tos to nemoh svinout jaksepatří, ty tajtrlíku pitomá?" láteří co chvíli, když se s tím lanem zuřivě pere a rozkládá je po navigaci a lítá kolem dokola a marně hledá jeho konec.

Zatím ten, co lano svinoval, je přesvědčen, že všechnu vinu na tom propletenci má ten, co se snaží lano rozvinout.

"Bylo úplně v pořádku, než se dostalo do rukou tobě!" křičí rozhořčeně. "Proč na to, co děláš, taky trochu nemyslíš? Proč se vším zacházíš tak humpolácky? Ty bys dokázal nadělat uzle i na trámu z lešení, od tebe by mě to nepřekvapilo."

A mají takový vztek, že by nejradši jeden druhého na tom lanu pověsil. Uplyne deset minut a ten první začne řvát a zuřit, dupe po tom provaze a pokouší se ho rozmotat tím, že vždycky popadne tu první smyčku, co mu přijde pod ruku a škube za ni. Tím se samozřejmě celá ta spleť ještě pevněji zadrhuje. Načež ten z lodi vyleze na břeh a spěchá na pomoc a jeden druhému se plete do cesty a strašně překáží. Oba chňapnou po stejném úseku lana a každý za něj táhne opačným směrem a diví se, kde to vázne. Konečně to přece jen všecko rozmotají, otočí se a zjistí, že loď jim zatím sebral proud a unáší ji rovnou k jezu.

To jsem jednou, opravdu viděl na vlastní oči. Bylo to nad Boveney, za takového dost větrného jitra. Veslovali jsme dolů po proudu, a když jsme projeli tam tím ohybem, spatřili jsme na břehu dva muže. Koukali jeden na druhého tak zaraženě a s tak bezmocným zoufalstvím, že jsem

podobný výraz v lidské tváři nikdy předtím ani potom neviděl, a třímali dlouhé vlečné lano. Hned nám bylo jasné, že se tady něco stalo, tak jsme přibrzdili a ptali jsme se těch mužů, co s nimi je.

"No co! Uplavala nám loď!" zvolali dotčeně. "Jen teď jsme vylezli na břeh, abychom rozmotali vlečné lano, ohlédlí jsme se - a loď už byla v tahu!"

A zřejmě to považovali za sprostárnu a nevěd, to, co jim ta loď provedla, a nemile se jich to dotklo.

Našli jsme jim toho uleváka asi o kilometr níž, v rákosí, které ho zachytilo, a dopravili jsme jim ho zpátky. Vsadil bych se, že nejméně týden neposkytli té své lodi další příležitost k útěku.

Nikdy na ty dva nezapomenu, jak pobíhali sem a tam po tom břehu, tahali za sebou vlečné lano a koukali po své lodi.

Ve spojitosti s koníčkováním vidí člověk na řece spoustu legračních scén. Jednou z nejběžnějších je ta, jak si dva zapřažení svižně vykračují, zabrání do živé diskuse, zatímco ten, co se devadesát metrů za nimi veze v lodi, na ně marně křičí, aby se zastavili, a v naprostém zoufalství zuřivě mává veslem. Něco je někde nazadmo; ulomilo se kormidlo, tyč s hákem sletěla přes palubu, nebo tomu v lodi spadl do vody klobouk a hbitě uplouvá po proudu. Ten, co se veze, zaráží ty dva nejdřív mile a zdvořile.

"Hej! Zastavte se na moment, prosím vás!" volá bodře. "Sletěl mi do vody klobouk."

Potom: "Hej! Tome! Dicku! Copak vám zalehly uši?" To už méně přívětivě.

A pak: "Hej! Jděte do háje, vy blbouni bezhlaví! Hej, zastavte se! Ách, vy...!"

Načež se vymrští, poskakuje po lodi, řve, až je v obličejí celý rudý, a vystřídá všechny nadávky, které zná. A na břehu se zastavují malí kluci, dělají si z něho legraci a házejí po něm kamením, a on se veze kolem nich rychlostí šesti kilometrů za hodinu a nemůže z lodi ven.

Mnohým takovým trampotám by se zabránilo, kdyby ti, co táhnou, měli pořád na paměti, že táhnou někoho, a často se ohlíželi, aby viděli, jak se tomu, co se veze, daří. Nejlepší je, když táhne jen jeden. Jak táhnou dva, hned začnou žvanit a na všechno zapomenou a loď, ježto neklade moc velký odpor, nestačí sama na to, aby jim připomínala svou existenci.

Na doklad toho, jak nesmírné roztržitosti je schopen koníčkující páreček, nám později večer, když jsme se po jídle dali o té věci do diskuse, vyprávěl George velice pozoruhodnou příhodu.

On a ještě tři další muži se jednou večer snažili vyveslovat s velice těžce naloženou lodí od Maidenheadu nahoru a kousek nad cookhamským zdymadlem spatřili mládence a dívku, kteří šli po stezce podél vody, zabrání do zjevně zajímavého a poutavého rozhovoru. Drželi před sebou, každý oběma rukama, lodní bidlo s hákem a k prostředku toho bidla bylo přivázáno vlečné lano, které se plazilo za nimi s druhým koncem ve vodě. A nikde poblíž žádná loď. Ani nikde v dohledu žádná loď. Někdy dřív to lano nějakou loď držet muselo, to bylo nesporné; ale co se s ní stalo, jaký hrůzný osud ji stihl, ji i všechny ty, co byli v ní, to bylo pohřbeno v záhadách. Ale ať už to bylo jakékoli neštěstí, nikterak zřejmě neznepokojovalo tu slečnu a toho mladého pána, kteří koníčkovali. Měli bidlo s hákem, měli vlečné lano a očividně taky dojem, že nic jiného už k té své práci nepotřebují.

George už už na ně chtěl zavolat a probudit je, ale neudělal to, protože mu najednou bleskl hlavou báječný nápad. Vzal hák, natáhl se a konec toho lana vtáhl do lodi; pak na něm udělal smyčku, navlékli si ji na stěžeň, uklidili vesla, posadili se na záď a zapálili si dýmky.

A ten mládenec a ta dívka táhli ty čtyři kolohnáty a jejich těžkou loď až do Marlow.

George říkal, že v životě neviděl tolik úzkostiplného smutku soustředěného do jediného pohledu, jako když si ten mladý páreček u zdymadla uvědomil, že poslední tři kilometry táhl cizí loď.

George měl prý dojem, že nebýt umírňujícího vlivu té líbezné dívky, byl by snad ten mladý muž povolil uzdu velice hrubé řeči.

Dívka se z toho údivu vzpamatovala první, spráskla ruce a zvolala zděšeně:

"Ale kde je tedy tetička, Henry?"

"A našli někdy tu starou dámu?" ptal se Harris.

George odpověděl, to že neví.

Jiného příkladu nebezpečného nedostatku porozumění mezi tím, co táhne, a tím, co se veze, jsme George a já byli jednou svědky kousek nad Waltonem. Bylo to v těch místech, kde se navigace tak mírně svažuje k řece. Tábořili jsme na protějším břehu a koukali jsme do neurčita. Tu se objevila malá loďka, kterou úžasně rychle táhl proti proudu mohutný kůň, na němž seděl malý kluk. V lodi se v ospalých, pohodlných pozicích rozvalovalo pět chlapíků, z nichž ten u kormidla vypadal obzvlášť líně.

"Rád bych viděl tu melu, kdyby zatáhl za nesprávnou šňůru," zabručel George, když nás míjeli. A přesně v tom okamžiku to ten člověk udělal a loď najela na břeh s takovým randálem, jako kdyby se naráz roztrhlo čtyřicet tisíc plátěných prostěradel. Dva muži, jeden koš a tři vesla okamžitě opustili plavidlo přes levobok a spočinuli na břehu a o jeden a půl okamžiku později se další dva muži vylodili přes pravobok a dosedli mezi bidla s háky a plachty a cestovní brašny a láhve.

Poslední člen posádky pokračoval ještě asi dvacet metrů v plavbě a potom vystoupil po hlavě. Lodi se tím zřejmě jaksi ulehčilo a plula dál ještě svižněji, zatímco ten klouček řval z plna hrdla a pobízel svého oře do kroku. Ti chlapíci se na zemi posadili a civěli jeden na druhého. Teprve za několik vteřin si uvědomili, co se to s nimi stalo, a začali ze všech sil rvát na toho kluka, aby zastavil. Ale ten neměl smysl pro nic jiného než pro koně, a tak je nemohl slyšet, a my jsme se za nimi dívali, jak za tím koněm uhánějí, dokud nám nezmizeli z očí.

Nemohu říci, že mi jich po tom karambolu bylo líto. Přál bych si dokonce, aby všechny ty mladé blázný, co se tímhle způsobem dávají vozit po řece - a je jich plno - potkal podobný malér. Nejen že se sami vydávají v nebezpečí, ale navíc ještě ohrožují a obtěžují všechny ostatní lodě. Při té rychlosti, kterou plují, se nikomu nemohou včas vyhnout a nikdo se nemůže včas vyhnout jim. Jejich lano se zachytí o váš stěžeň a převrhne vás, nebo sebere někoho ve vaší lodi a buď ho srazí do vody, nebo mu rozřízne tvář. Nejlepší je zůstat stát na místě, vyndat stěžeň a připravit se, že tím tlustším jeho koncem je odstrčíte od sebe.

Ze všeho, co můžete zažít při koníčkování, vás nic tak nevzruší, jako když vás táhnou děvčata. To je sanzace, kterou by si nikdo neměl nechat ujít. Holky musejí být na koníčkování vždycky tři; dvě drží lano a třetí pobíhá kolem nich a hihňá se. Obvykle začnou tím, že se zašmodrchají do lana. Nějak si to lano omotají kolem nohou a musejí si sednout na cestičku a jedna druhou vysvobodit, ale při tom si zas udělají smyčky kolem krku a div se neuškrtní. Nakonec však lano přece jenom natáhnou a dají se v běh a táhnou loď tempem až nebezpečným. Než urazí sto metrů, jsou pochopitelně bez dechu, a tak se znenadání zastaví, dřepnou si do trávy a smějí se a vy se s lodí dostanete do silnějšího proudu a otočíte se, dřív než si uvědomíte, co se stalo, a než se můžete chopit vesel. A pak se holky zvednou a díví se.

"Hele!" volají. "On nám zajel rovnou do prostředka."

Pak chvilku táhnou loď docela slušně, ale po chvilce jednu z nich napadne, že by si měla trochu založit a zašpendlit sukni, a tak se za tím účelem zase všechny zastaví a loď najede na břeh.

Vyskočíte a odrazíte ji na vodu a voláte na dívky, aby se nezastavovaly.

"No? Co je?" volají v odpověď.

"Nezastavujte se!" křičíte.

"Cože?"

"Nezastavujte se! Jděte dál! Jděte pořád dál!"

"Běž k nim, Emily, a zeptej se, co to vlastně chtějí," řekne jedna z dívek; a Emily běží k nám a ptá se, co je.

"Co to vlastně chcete? ptá se. "Stalo se něco?"

"Ne," odpovíte, "všecko je v pořádku; jenom musíte jít dál, víte, nesmíte se zastavovat."

"Proč ne?"

"No protože se nedá kormidlovat, když se pořád zastavujete. Musíte loď udržovat ve stejném švunku."

"V čem?"

"Ve stejném švunku. No, musí mít pořád stejný pohyb."

"Á, už chápu. Já to holkám řeknu. Děláme to dobře?"

"Ano, ano, moc. Vážně. Jenom se nezastavujte."

"Ono to vlastně vůbec nic není. Já myslela, kdovíjaká je to dřina."

"Kdepak, to je docela jednoduché. Jenom musíte táhnout pěkně stejnoměrně, to je všecko."

"Já rozumím. Podejte mi tu mou červenou šálu, je támhle pod polštářkem."

Najdete šálu, podáte ji té slečně, ale zatím už přiběhla i druhá a že prý by si taky vzala šálu, a pro všecko prý vezme i tu Maryinu. Ale Mary ji nechce, tak ji zas přinesou zpátky a místo ní chtějí hřebínek. Uplyne nemín dvacet minut, než konečně zase odstartují, ale hned v příští zatáčce uvidí krávu a vy musíte vystoupit na břeh, abyste jim tu krávu odehnali z cesty.

Nu, když táhnou loď děvčata, tak se v ní ani chvíličku nenudíte.

Po chvíli si George s lanem přece jen poradil a táhl nás bez přestávky až k Penton Hooku. Tam jsme prodiskutovali důležitou otázku táboření. Už jsme se rozhodli, že této noci přespíme na palubě, a šlo jen o to, máme-li se utábořit hned někde tady, nebo jet dál až za Staines. Ale ježto slunce bylo pořád ještě na obloze, nezdálo se nám, že už je čas myslet na to, jak se uložíme ke spánku, a tak jsme se domluvili, že dojedeme ještě o pět a půl kilometru dál, až k Runnymede, do tkové klidné, lesnaté končiny, kde se najdou pěkná, chráněná místa.

Později jsme však moc litovali, že jsme nezůstali v Penton Hooku. Pět kilometrů proti proudu, to je časně po ránu hračka, ale když to máte vyveslovat na konci dlouhého dne, tak vás to pěkně utahá. Těch pár posledních kilometrů už nemáte zájem o krajinu. Už si nepovídáte a nesmějete se. Urazíte půl kilometru, a máte dojem, že to byly kilometry dva. Nechce se vám věřit, že jste teprve tam, kde jste, a jste přesvědčení, že máte špatnou mapu; a když se už plahočíte takových, jak to odhadujete, nejmíň patnáct kilometrů a pořád ještě se před vámi nevynořilo zdymadlo, tak se naprosto vážně začínáte bát, že je někdo šlohnul a utekl s ním.

Vzpomínám si, jak jsem jednou byl na řece v troubě (myslím to obrazně, samozřejmě). Vyjel jsem si s jednou slečnou - sestřenicí z matčiny strany - a veslovali jsme po proudu ke Goringu. Bylo už dost pozdě a koukali jsme, abychom už byli doma - totiž ona koukala, aby už byla doma. Hodinky ukazovaly půl sedmé, když jsme dorazili k bensonskému zdymadlu, a začínalo se stmívat - a ta slečna ztrácela klid. Že prý musí být doma na večeri. Ujistil jsem ji, že u večere bych sám chtěl sedět doma, a s ní, a vytáhl jsem mapu, kterou jsem měl s sebou, abych se podíval, jak to máme ještě daleko. Zjistil jsem, že něco přes dva kilometry máme k nejbližšímu zdymadlu - u Wallingfordu - a tamodtud osm kilometrů do Cleeve.

"Á, tak to stihneme," řekl jsem. "Nejbližším zdymadlem proplujeme ještě před sedmou a pak už nás čeká jenm jedno." A pohodlně jsem se usadil a začal vytrvale zabírat.

Projeli jsme pod mostem a já jsem se krátce potom té dívky ptal, jestli už vidí zdejší zdymadlo. Řekla, že nevidí žádné zdymadlo; já na to udělal "ale" a vesloval jsem dál. Za pět minut jsem ji požádal, aby se znova dobře podívala před sebe.

"Ne," pravila, "po zdymadle ani památky."

"A to... to víš jistě, že poznáš zdymadlo, když nějaké uvidíš?" zeptal jsem se rozpačitě, nechtěje ji urazit.

Ale ji ten dotaz neurazil, jenom poznamenala, ať se raději podívám sám; a tak jsem položil vesla a rozhlédl jsem se. Řeka před námi ubíhala úplně rovně, v tom přítmí jsem ji mohl vidět do vzdálenosti půldruhého kilometru; po zdymadle ani potuchy.

"Nezabloudili jsme, poslechni?" otázala se má spoléčnice.

To jsem si nedovedl představit; mohli jsme ovšem, a to jsem jí naznačil, vjet nějakým omylem do hlavního řečiště a proud nás odnese k vodopádům.

Ta představa ji nikterak neutdělila a dala se do pláče. Tvrdila, že se oba utopíme, a pro ni prý je to trest za to, že si vyjela se mnou.

Já jsem měl za to, že by to byl trest přehnaný, ale má sestřenka soudila, že ne, a vyslovila naději, že to budeme mít odbyto co nejrychleji.

Snažil jsem se jí dodat myslí a celou tu záhadu objasnit. Řekl jsem, že jsem zřejmě nevesloval tak rychle, jak jsem si představoval, ale teď že budeme u toho zdymadla co nevidět. A zabíral jsem další dva kilometry.

Pak už to i mne začalo znervózňovat. Znovu jsem se díval na mapu. Wallingfordské zdymadlo tam bylo jasně zakresleno dva a půl kilometru pod bensonským. A byla to dobrá, spolehlivá

mapa; ostatně, sám jsem se na to zdymadlo pamatoval. Projel jsem jím už dvakrát. Kde jsme se to tedy octli? Co se to s námi stalo? Už jsem si začal myslet, že je to všechno jenom sen, ve skutečnosti že spím doma v posteli a že se za minutku probudím a dovím se, že je deset pryč. Ptal jsem se své sestřenky, jestli si nemyslí, že je to všechno jenom sen, a ona mi odpověděla, že stejnou otázku chtěla zrovna položit mně; a pak jsme společně uvažovali, zda spíme oba, a jestli ano, kdo z nás je ta skutečná osoba, co sní, a kdo je ta snová vidina; bylo to čím dál tím zajímavější.

Ale já jsem přesto pořád vesloval dál a pořád nebylo nikde vidět zdymadlo a řeka byla v těch shlukujících se nočních stínech pořád pochmurnější a tajuplnější a všechno kolem nám připadalo pořád příšernější a obludnější. Musel jsem myslet na skřítky a divoženky a bludičky a na ty ničemné holky, co vysedávají celé noci na skalách a lákají lidi do vodních vírů a tak podobně; a vyčítal jsem si, proč jsem nebyl hodnější a proč jsem se nenaučil víc kostelních písní; a uprostřed těch úvah jsem uslyšel tahací harmoniku, na kterou někdo hrál - mizerně - oblažující melodii skladby "Ten je zasejc doběh", a věděl jsem, že jsme zachráněni.

Nejsem zvláštním milovníkem tahací harmoniky; ale - áh! - tenkrát nám ty zvuky připadaly překrásné; mnohem krásnější než zpěv Orfeův nebo loutna Apollonova nebo jakékoli jiné podobné tóny. Nějaká nebeská melodie by nás v tom našem tehdejší duševním rozpoložení byla ještě víc zdrtila. Nějakou luznou, jímavou hudbu, dokonale zahranou, bychom byli považovali za harminii z onoho světa a byli bychom se vzdali všech nadějí. Ale v tónech toho "Ten je zasejc doběh", jak je bez jakéhokoli rytmu a v nezamýšlených variacích chrлил ten dýchavičný akordeon, bylo něco jedinečně lidského a povzbudivého.

Ty lahodné zvuky se přibližovaly a za chvíli se těsně po našem boku octla loď, v níž byly provozovány.

Seděla v ní parta vesnických sekáčů a sekand, kteří podnikli plavbu při měsíčku. (Měsíček vůbec nesvítil, ale to nebyla jejich vina). V životě jsem neviděl roztomilejší, sympatičtější lidi. Pozdravil jsem je a zeptal se jich, jestli by mi nemohli říct, kudy se dostanu k wallingfordskému zdymadlu; a vyložil jsem jim, jak to zdymadlo už celé dvě hodiny marně hledám.

"Wallingfordský zdejmadlo?" odpověděli. "Pánbu s váma, pane, to už je přeci přes rok zbouraný. To už je přeci pryč, wallingfordský zdejmadlo. A tady jste vostatně až skoro u Cleeve. To mě teda podrž, Bille, von ten pán hledá wallingfordský zdejmadlo!"

Něco takového mě vůbec nenapadlo. Nejraději bych je byl všecky popadl kolem krku a pomodlil se, aby jim Pánbůh požehnal; ale proud byl v těch místech příliš prudký, aby mi to dovolil, a tak jsem se musel spokojit s chladně znějícími slovy díky.

Ale zato jsme jim děkovali pořád znova a znova a říkali jsme, jaký je hezký večer, a přáli jsme jim příjemnou plavbu, a já jsem je tuším všecky zval, aby na celý týden přijeli ke mně, a má sestřenice dodala, že její matinka by byla neskonale šťastná, kdyby se s nimi mohla seznámit. A pak jsme si zazpívali "sbor vojáků" z Fausta a domů jsme přece jen dojeli ještě před večerí.

Naše první noc - Pod plachtou - Naléhavé volání o pomoc - Protivné chování čajových konvic, a jak mu čelit - Večeře - Jak získat pocit, že jsme ctnostní - Hledá se pohodlně vybavený, dobře vysušený neobydlený ostro, nejraději v končinách jižního Pacifiku - Komická příhoda Georgeova otce - Neklidná noc.

X

Harris a já jsme si už začínali myslet, že bellweirské zdymadlo taky nějak podobně zmizelo ze světa. George nás táhl až do Stainesu, a tamodtud jsme zase my táhli jeho a měli jsme dojem, že za sebou vlečeme padesát tun a že jsme tak ušli šedesát kilometrů. Bylo půl osmé když jsme konečně projeli zdymadlem. Všichni jsme nasedli do lodí, veslovali podél levého břehu a vyhlíželi místo, kde by se dalo přistát.

Původně jsme chtěli dojet až k ostrovu Magna Charta, který je v líbezně hezké končině, kde se řeka vine mělkým zeleným údolíčkem, a utábořit se v některé z těch mnoha zátok, co obklopují tu malinkou pevninku. Ale teď už jsme po nějaké malebnosti ani zdaleka tolik netoužili jako dřív za

dne. Pro tuhle noc by nám byl docela stačil proužek vody mezi lodí na uhlí a plynárnou. Už jsme nepotřebovali žádnou scénérii. Potřebovali jsme se navečeřet a uložit ke spánku. Ale přece jen jsme doveslovali až k dolnímu výběžku ostrova - řečenému výběžek Výletníků - a zapadli jsme do velice příjemného koutečku pod mohutným jilmem, k jehož vyčnílým kořenům jsme připoutali loď.

Pak jsme si mysleli, že si dáme večeři (svačinu jsme si odpustili, abychom ušetřili čas), avšak George řekl nikoli; že prý bychom měli napřed natáhnout plachtu, prý dřív než se docela setmí, abychom na to viděli. Teprve potom, až se vši prací budeme hotovi, si prý můžeme s klidným svědomím sednout a najíst se.

To natažení plachty nám ale dalo mnohem víc práce, než jsme očekávali. A v představách to vypadalo tak jednoduše! Vezmete pět železných prutů ohnutých do oblouků, takže vypadají jako obrovské branky na kriketovém hřišti, vzklenete je nad lodí, napnete přes ně plachtu a dole ji upevníte; to může trvat takových deset minut, říkali jsme si.

Ale to byl odhad velice nedostatečný.

Vzali jsme ta žebra a snažili jsme se je zastrčit do příslušných zdírek. Určitě si nepředstevujete, že je to práce nebezpečná; ale když se teď na ni dívám s odstupem, pokládám za zázrak, že jsme ji všichni přežili a můžeme o ní vypravovat. To nebyly železné oblouky, to byli běsové. Nejdřív se jim vůbec nechtělo zapadnout do těch zdírek a my jsme museli po nich skákat a kopat do nich a mlátit je bidlem s hákem; a když konečně do těch otvorů zapadly, tak se ukázalo, že každý patřil do úplně jiných otvorů, a bylo nutno dostat je zase ven.

Ale ani ven se jim nechtělo, dokud jsme se na každý z nich nevrhli dva najednou a nesvedli s ním pětiminutový zápas, načež jeden po druhém vyskočili vždycky zcela znenadání a snažily se nás shodit do vody a utopit. V prostředku měly háčky, a když jsme se nedívali, tak nás těmi háčky štípaly do choulostivých částí těla; a zatímco jsme se rvali s jedním koncem oblouku a pokoušeli se ho přesvědčit, že musí konat svou povinnost, druhý konec se nám zbaběle dostal za záda a praštil nás přes hlavu.

Nakonec jsme je zasadili a už jenom zbývalo napnout přes ně plachtu. George ji porozvinul a jeden její konec připevnil ke špici lodi. Harris si stoupl doprostřed a měl plachtu převzít od George a rozvíjet ji dál až ke mně; já na ni čekal na zádi. Dostávala se ke mně velice dlouho. George se svého podílu zhostil docela dobře, ale pro Harrise to byla práce neznámá, a tak to všechno zbabral.

Jak to udělal, to nevím, on sám to vysvětlit nedovedl, ale po desetiminutovém nadlidském úsilí se mu nějakým tajuplným způsobem podařilo se do té plachty důkladně zavinout. Byl do ní tak pevně zamotán a zabalen a zastrkán, že se nemohl dostat ven. Podnikal pochopitelně zuřivý boj o svobodu - primární to právo každého Angličana - a při něm (jak jsme se dověděl později) povalil George; načež George začal za hrozných nadávek na adresu Harrisovu zápasit rovněž a i on se do té plachty zamotal a zavinul.

Já o tom všem tehdy vůbec nevěděl. Nechápal jsem, co se to děje. Bylo mi řečeno, abych se postavil tam, kam jsem se taky postavil, a abych čekal, až se plachta dostane ke mně, a tak jsem tam spolu s Montmorencym stál a poslušně čekal. Viděli jsme ovšem, jak se plachta vzdouvá a zmítá, a to značně, domnívali jsme se však, že to je součást pracovní metody, a nikterak jsme do toho nezasahovali.

Také jsme zpod plachty slyšeli všelijaké přidušené řeči a správně jsme vytušili, že těm dvěma to nejde moc od ruky, došli jsme tudíž k závěru, že počkáme, dokud se to všechno poněkud nezjednoduší, a teprve pak že se k práci připojíme.

A tak jsme nějaký čas čekali, ale situace nám připadala čím dál tím překérnější, až se konečně na lodním boku vydrala ven z té změti Georgeova hlava a zahovořila.

Pravila:

"Tak nám přeci pomoz, ty blboune nejapná! Stojíš tady jako kus polena a musíš přeci vědět, že se tu dusíme, ty mumie vycpaná!"

Prosbu o pomoc nikdy nedokážu nevyslyšet, šel jsem je tedy vybalit; však byl už nejvyšší čas, Harris byl v obličejí skoro černý.

Pak nám to ještě dalo půl hodiny tvrdé námahy, než byla plachta řádně napnuta a teprve potom jsme na palubě poklidili a začali si připravovat večeři. Konvici s vodou jsme postavili na vaříč až do špice lodi a odešli jsme ke kormidlu a dělali jsme, jako že si jí vůbec nevšímáme a že si chceme vypakovat ostatní věci.

To je jediný způsob, jak na řece přimět vodu v konvici, aby přišla do varu. Když vidí, že na to čekáte, že už jsme netrpělivi, tak ani nezabublá. Musíte jít od ní pryč, a dát se do jídla, jako kdybyste s čajem vůbec nepočítali. Ani ohlížet se po ní nesmíte. To ji pak za chvíli uslyšíte, jak klokotá, celá nedočkavá, aby už z ní byl čaj.

Dobře taky působí, když máte hodně naspěch, velice hlasitě říkat jeden druhému, jak nemáte na čaj vůbec chuť a že si ho ani nebudete dělat. To musíte být u té konvice hodně blízko, aby vás mohla slyšet, a pak musíte zařvat: "Já si dneska čaj nedám; co ty, Georgi?" A George musí zařvat v odpověď: "Já taky ne, já čaj nerad; napijeme se radši limonády, čaj je těžko stravitelný." Načež se voda v konvici okamžitě začne tak prudce vařit, že přeteče a uhasí vaříč.

Použili jsme tohoto nevinného triku a výsledek toho byl, že když všechno ostatní bylo hotovo, čaj na nás už čekal. Pak jsme si rozsvítili lucernu a po turecku jsme se sčapli k večeři.

Moc už jsme tu večeři potřebovali.

Celých pětadvaceti minut se po celé délce i šířce lodi neozýval jiný zvuk kromě cinkotu příborů a nádobí a vytrvalého klapání čtyř chrupů. Koncem pětadvacáté minuty udělal Harris "ách", vytáhl zpod sebe svou levou nohu a zastrčil tam místo ní pravou.

Po dalších pěti minutách udělal "ách" i George a odhodil svůj talíř na břeh; a tři minuty potom dal - poprvé od okamžiku, kdy jsme vyjeli - také Montmorency najevo, že je spokojen, převall se na bok a natáhl nohy; a nakonec jsem i já udělal "ách", zaklonil jsem hlavu, bacil jsem se do ní o jedno to železné žebro a vůbec mě to nedopálilo. Dokonce jsem ani nezasakroval.

Jak si člověk připadá dobrý, když je najeden - jak je spokojen sám se sebou i s celým světem!

Pocit blaha a vyrovnanosti prý způsobuje čisté svědomí; to jsem slyšel od lidí, kteří to sami na sobě vyzkoušeli; ale plný žaludek vám to zařídí zrovna tak dobře a přijde vás to laciněji a dostanete se k tomu mnohem snáz. Po vydatném a dobře stráveném jídle si člověk připadá tak shovívavý a šlechetný, má tak vznešené myšlenky a tak laskavé srdce!

Stejně je to zvláštní, jak je náš intelekt ovládán našimi zažívacími orgány. Nejsme schopni pracovat, nejsem schopni myslet, dokud si to nepřeje náš žaludek. Ten nám diktuje naše emoce, naše vášně. Po slanině s vejci velí: "Pracuj!" Po bifteku a černém pivu radí: "Spi!" Po šálku čaje (dvě lžičky na jeden šálek a nenechávejte ustát déle než tři minuty) praví mozku: "Tak, a teď vzhůru a ukaž, co dokážeš! Buď výmluvný, bystrý, cituplný, dívej se na přírodu a na život nepředpojatýma očima; rozepni bílá křídla rozdychtěné myšlenky a vzlétni jako bohorovný duch nad svět, který se točí pod tebou, vzlétni skrze dlouhé áleje zářících hvězd až k branám věčnosti!" Po horkých koblích praví: "Buď tupý a neintelligentní jako polní hovado - jako živočich bez mozku a s malátnýma očima, v nichž nezasvitne ani jediný paprsek obrazotvornosti, naděje, strachu, lásky, života." A po koňaku, požitém v dostatečném množství, vyzývá: "No tak pojď, ty tajdrdlíku, škleb se a dělej kotrmelce, ať se tvoji bližní zasmějou - plácej pitomosti a blekotej nssmysly a předved', jak bezmocný kretének je chudák člověk, když se mu vtip a vůle utopily jako kořata v trošce alkoholu."

Jsme prostě ti nejubožejší otroci svých žaludků. Nepachtěte se po tom, abyste byli mravní a pocitví, přátelé moji; jenom se bedlivě starejte o své žaludky a krmte je opatrně a uvážlivě. Pak ctnost a spokojenost samy vstoupí do vašich srdcí a budou jimi vládnout a vy nemusíte vynakládat žádné úsilí, abyste jich dosáhli; pak budete dobrými občany a milujícími manžely a něžně chápajícími otci - prostě ušlechtilými, zbožnými lidmi.

Harris, George a já jsme před tou večeří byli svárliví a kousaví a měli jsme mizernou náladu; po té večeři jsme klidně seděli a jeden na druhého jsme se usmívali, ba usmívali jsme se i na toho psa. Měli jsme se navzájem rádi, měli jsme prostě rádi kdekoho. Harris při jednom kroku šlápl Georgeovi na kuří oko. Stát se to před večeří, byl by George vyslovil taková přání a takové touhy stran Harrisova osudu na tomto i na onom světě, že by se i rozvázný člověk zachvěl.

Ale teď jen poznamenal: "Ouha, kamaráde, to je moje noha."

A Harris, místo aby svým nejprotivnějším tónem podotkl, že se člověk moc těžko vyhne tomu, aby šlápl na některou část Georgeovy nohy, když se musí pohybovat v okruhu deseti metrů do místa, kde Harris sedí, a místo toho, aby dále prohlásil, že George, když už má takhle dlouhé nohy, nemá v lodi normálních rozměrů co dělat, a že by bylo radno, aby je aspoň nechával viset přes luby do vody - což všechno by byl před večerí určitě řekl - místo toho se teď omluvil: "Jé, odpusť, člověče, doufám, že tě to moc nebolelo."

A George řekl: "Ale ne, vůbec ne." A že prý to stejně byla jeho vina. A Harris řekl, kdepak, jeho vina to prý byla.

No bylo to moc hezké je poslouchat.

Zapálili jsme si dýmky a seděli jsme dál a vyhlíželi do tiché noci a povídali si.

George říkal, proč prý bychom nemohli žít neustále takto - daleko od světa, od jeho hříchů a pokušení, a trávit dny v střídmosti a mírumilovnosti a konat dobro. Já jsem se přiznal, že po něčem takovém jsem sám už často zatoužil; a pak jsme diskutovali, zda by nebylo možné, abychom odjeli, my čtyři, na nějaký příhodný, dobře vybavený neobydlený ostrov a žili tam v lesích.

Harris jen připoměl, že s neobydlenými ostrovy, aspoň pokud on slýchává, je jedna potíž, a to, že jsou hrozně vlhké; ale George pravil, že nemusí být vlhké, když se řádně odvodní a vysuší.

A tím jsme se dostali k problémům sucha a vláh v širším i užším slova smyslu, a to v Georgeově mysli vyvolalo vzpomínku na velice legrační příhodu, kterou kdysi zažil jeho otec. A tak George začal vypravovat, jak jeho otec kdysi cestoval ještě s jedním chlapíkem po Walesu a jak jednoho večera zakotvili v malé hospůdce, kde už byli jiní chlapíci, a jak se s těmi chlapíky sčuchli a jak s nimi strávili celý večer.

Zažili večer velice rozjařený a dlouho byli vzhůru, a když se konečně zvedli, aby šli spat, byli i oni (příhodilo se to v době, kdy Georgeův otec byl ještě hodně mladý) dost rozjaření. Měli spát (Georgeův otec a jeho přítel) v jednom pokoji, ale každý v jiné posteli. Vzali si svíčku a šli nahoru. Ta svíčka žďuchla do zdi, když se s ní dostali do pokoje, a zhasla, a tak jim nezbylo, než se odstrojit a dotápat se do postelí potmě. I dotápali se tam potmě; avšak místo aby si vlezli každý do jiné postele - což si mysleli, že se jim povedlo - doplazáli se oba, aniž si to uvědomili, do té samé, a to tak, že jeden se do ní dostal hlavou k hornímu konci a druhý se do ní vyšplahal z opačné strany a uložil se obráceně, nohama na polštář.

Chvilku bylo ticho a pak se ozval Georgeův otec:

"Joe!"

"Co je, Tome?" ozval se z druhého konce postele hlas osloveného.

"U mě v posteli leží nějaký chlap," pravil Georgeův otec. "A má nohy na mém polštáři."

"To je teda pěkná záhada, Tome," odpověděl ten druhý, "protože ať se propadnu, jestli taky nemám v posteli nějakého cizího chlapa."

"A co s ním uděláš?" zeptal se Georgeův otec.

"No, shodím ho na zem," odvětil Joe.

"Tak já taky," řekl udatně Georgeův otec.

Nastal krátký zápas, po němž následoval dvojí těžký bouchanec na podlahu a pak se ozval dosti zkormoucený hlas:

"Jářku, Tome!"

"Jo?"

"Jak jsi pořídil?"

"Inu, mám-li říci pravdu, ten chlap shodil z postele mě."

"Ten můj taky! Jářku, mně se tahle hospoda zrovna moc nezamlouvá. A tobě?"

"Jak se jmenovala ta hospoda?" zeptal se Harris.

"U prasete a pístaly," řekl George. "Proč?"

"Á, tak nic, to není ta samá," odvětil Harris.

"O čem to mluvíš?" vyzvídal George.

"Ale to je taková divná shoda," bručel Harris. "Přesně totéž se kdysi v jedné vesnické hospůdce stalo mému otci. Často nám o tom vypravoval. Tak jsem si myslel, jestli to nebylo v té samé hospodě."

Toho večera jsme šli na kutě v deset hodin a já si myslel, že se mi bude výborně spát, když jsem tak unaven; ale nebylo tomu tak. Obvyčejně se svléknu a položím hlavu na polštář a vtom někdo zabuší na dveře a volá, že je půl deváté; ale té noci jako by se proti mně všechno spiklo; že ten zážitek byl pro mě úplně nový, že loď byla tvrdá, že jsem byl celý zkroucený (ležel jsem nohama pod jedním sedátkem, a hlavou na druhém), že do lodi ze všech stran pleskala voda, že ve větvích šuměl vítr, to všechno mi bralo klid a spánek.

Na několik hodin jsem přece jen usnul, ale pak mě zas nějaká lodní součástka, která tam zřejmě vyrostla teprve v noci - protože tam určitě nebyla, když jsme vyjížděli, a ráno potom zmizela - v jednom kuse rýpala do páteře. Chvilí jsme při tom spal dál a zdálo se mi, že jsem spolknul zlaťák a že mi do zad vyvrtávají nebozezem díru, aby tu minci ze mne vytáhli. Připadalo mi to od nich moc nepěkné a říkal jsem, že jim snad ty peníze mohu zatím zůstat dlužen, že je koncem měsíce stejně dostanou. O tom však nechtěli ani slyšet, a že prý by si je mnohem radši vzali hned, protože jinak by se nahromadila spousta úroků. Brzy mě našťvali přespříliš a řekl jsem jim, co si o nich myslím, ale pak ve mně tím nebozlezem zašťourali tak bolestivě, že jsem se probudil.

V lodi bylo dusno a mě bolela hlava; tak jsem si řekl, že vylezu na chladný noční vzduch. Natáhl jsem na sebe ty kusy oblečení, které jsem mohl nahmatat - některé byly moje a některé Georgeovy a Harrisovy - a vysoukal jsem se zpod plachty na břeh.

Byla překrásná noc. Měsíc zapadl a pokojnou zemi nechal v samotě s hvězdami. A hvězdy jako by s ní, se svou sestrou, v tom tichu, v tom mlčení hovořily, jako by s ní, zatímco my, její děti, spíme, rozmlouvaly o náramných tajemstvích, a to hlasy takové hloubky a rozléhavosti, že dětské ucho lidí není schopno jejich zvuk zachytit.

Budí v nás posvátnou hrůzu, ty nezbadatelné hvězdy, tak studené, tak jasné. Jsme vskutku jako děti, jejichž nožičky zabloudily do nějakého osvětleného chrámu božstva, jemuž se učily vzdávat úctu, ale jež neznají; jako děti, které stojí pod kopulí plnou ozvěn, klenoucí se nad dalekými průhledy matným jasem, a hledí vzhůru, napůl v naději, napůl ve strachu, že uvidí, jak se tam vznáší nějaké děsivé zjevení.

A přesto poskytuje tolik útěchy a síly - taková noc. Před její vznešeností se naše drobné strasti zahanbeně odplíží pryč. Den byl samá trampota a starost, v našich srdcích bylo plno zloby a hořkosti a měli jsme pocit, že svět je k nám krutý a nespravedlivý. A potom přijde noc a jako nějaká přelaskavá, milující matka nám něžně položí dlaň na horečkou obolavěné čelo, zvedne náš uszlzený obličejíček ke své tváři a usměje se, a třebaže nepromluví, my víme, co říká; a pak si přitiskne naše horké, rozpálené líce k řádkům a bolest je tatam.

Někdy je však ta naše bolest nesmírně hluboká a vážná a tu stojíme před nocí v naprostém mlčení, protože pro to, co nás trýzní, není slov, jenom vzdychat se dá. A noc má pro nás v srdci plno soucitu; zmírnit naše utrpení, to nemůže; ale vezme nás za ruce a svět pod námi je najednou maličký a daleký a my se, unášeni jejími temnými křídly, octneme na okamžik v blízkosti ještě větší Moci, než jakou má ona, a v podivuhodné záři této nezuměrné Moci leží před námi celý lidský život jako kniha a my si uvědomujeme, že bolest a žal jsou jen andělé Boží.

A pouze ti, kteří měli někdy na hlavě korunu utrpení, mohou do té podivuhodné záře pohledět; a když se pak vrátí, nesmějí o ní hovořit a nesmějí prozradit tajemství, které teď znají.

Bylo jednou několik ušlechtilých rytířů, a ti projížděli cizí zemí a cesta je zavedla do hlubokého lesa, kde je husté a mohutné hloží drásalo až do krve a kde zabloudili. Listí stromů, které v tom lese rostly, bylo velice tmavé a husté, takže větvovím nepronikl ani jediný paprsek světla, který by zjasnil tu zasmušilost a tesknotu.

A jak se prodírali tím temným lesem, jeden ten rytíř ztratil náhle své druhy a zajel od nich příliš daleko a už se k nim nevrátil; a oni, těžce sklíčení, jeli dál bez něho a oplakávali ho jako mrtvého. Leč když dorazili k tomu spanilému hradu, k němuž měli namířeno, zůstali v něm mnoho dní a veselili se; a jednoho večera, když v bujaré bezstarostnosti seděli kolem polen rozhořelých ve slavnostní síni a pili na přátelství z poháru, kolujícího od úst k ústům, najednou se objevil ten

jejich druh, který se jim ztratil, a vítal se s nimi. Šat měl rozedraný jako žebrák a jeho sličné tělo bylo poseto mnoha těžkými ranami, avšak z tváře mu mocně vyzařovala hluboká radost.

I vyslyšeli ho a vyptávali se, co ho to potkalo; a on jim vyprávěl, jak v tom temném lese ztratil cestu a jak mnoho dní a nocí bloudil, až rozdrásán a krvácející uleh na zem, aby zemřel.

A pak, když už byl smrti blízký, tu - ejhle! - k němu skrze tu ponurou divočinu přišla jakási urozená panna, vzala ho za ruku a vedla ho skrytými stezkami, neznámými smrtelníkům, až se v temnotě lesa rozbřeslo světlo, proti němuž světlo denní bylo jako lampička proti slunci; a v tom podivuhodném světle uviděl náš utrmácený rytíř jakoby ve snu zjevení a to zjevení mu připadalo tak velebné, tak čarokrásné, že zapomněl na své krvácející rány a stál tam jako ve extázi a pociťoval radost, hlubokou jako moře, jehož hloubku nedokáže nikdo odhadnout.

A zjevení se zase rozplynulo a rytíř, pokleknuv na zem, děkoval tomu dobrému světcí, který v onom smutném lese svedl jeho kroky z cesty, a umožnil mu tak spatřit zjevení, jež tam přebývalo v skrytu.

Ten temný hvozd se jmenoval Žal; ale o tom zjevení, které v něm ten dobrý rytíř spatřil, o tom se nesmíme ani slůvkem zmínit.

Jak George, kdysi za dávných časů, vstal jednou časně zrána - George, Harris a Montmorency nesnášejí pohled na studenou vodu - J. projevuje heroismus a odhodlanost - George a jeho košile: příběh s mravním naučením - Harris coby kuchař - Historická retrospektiva, vložená sem speciálně pro školní potřebu.

XI

Ráno jsem se probudil v šest a zjistil jsem, že i George je už vzhůru. Oba jsme se otočili na druhý bok a pokoušeli se ještě usnout, ale nešlo nám to. Mít nějaký obzvláštní důvod, proč bychom neměli ještě znova usnout, proč bychom naopak měli vyskočit a honem se obléknout, to bychom byli upadli do spánku ještě při pohledu na hodinky a byli bychom spali až do deseti. Ježto však nebylo vůbec nutno, abychom vstali dřív než za dvě hodiny - přinejmenším - a vstávat už teď byl holý nesmysl, bylo zcela ve shodě s vrozenou ničemností věcí vůbec, že jsme oba měli pocit, že kdybychom zůstali ležet jen o pět minut déle, byla by to naše smrt.

George řekl, že něco podobného, jenže v mnohem horší podobě, se mu stalo asi tak před osmnácti měsíci, když ještě bydlel sám u jisté paní Gippingové. Jednou večer se mu prý porouchaly hodinky a zastavily se na osmi patnácti. Ale on o tom nevěděl, protože je z nějakého důvodu zapomněl natáhnout, když šel spat (což se mu obyčejně nestávalo), a pověsil si je nad polštář, aniž se na ně podíval.

Stalo se to v zimě, když už byl přede dveřmi nejkratší den roku, a ještě k tomu v týdně, kdy byla pořádná mlha, takže když se George ráno probudil a dosud byla úplná tma, nic ho nemohlo upozornit, kolik je vlastně hodin. Natáhl ruku po hodinkách a sundal je. Bylo osm patnáct.

"Stůjte při mně všichni svatí!" vykřikl George. "Vždyť v devět musím být v bance! Proč mě nikdo nevbudil? To je ostuda!" Praštil hodinkami, vyletěl z postele, umyl se ve studené vodě, oblékl se, oholil se ve studené vodě, protože na teplou neměl čas čekat, a pak se ve spěchu ještě jednou podíval na hodinky.

Jestli to bylo tím otřesem, který utrpěl, když je prve odhodil na postel, nebo něčím jiným, to se George dodnes nedověděl, jisto však je, že se od těch osmi patnácti zase rozeběhly a teď ukazovalo za pět minut tři čtvrtě na devět.

George je popadl a hnal se dolů. V jídelně bylo ticho a tma; žádný oheň v kamnech, žádná snídaně. George si řekl, že tohle je od pí G. ničemná hanebnost, a umínal si, že jí večer, až se vrátí domů, poví, co si o ní myslí. Pak na sebe hodil zimník a klobouk, chytil deštník a běžel k domovním dveřím. Ty byly dosud na zavoru. George dal pí G. jakožto línou starou bábu do klatby, divil se, proč lidi nedovedou vstát v slušnou, úctyhodnou hodinu, odemkl si a odstrčil zavoru a vyřít se ven.

Uháněl ze všech sil pár set metrů a teprve na konci vzdálenosti, kteoru urazil, mu začalo být divné, že je venku tak málo lidí a že nejsou otevřeny žádné obchody. Ráno bylo sice nesmírně

temné a mlhavé, ale stejně mu připadalo neobvyklé, že se kvůli tomu zastavila veškerá činnost. On sám do práce musí; tak jak to, že si ostatní lidé hoví v posteli jenom proto, že je tma a mlha? Posléze dorazil do Holbornu. Všude ještě rolety! A omnibus nikde! V dohledu byl jen tři lidé, z nichž jeden byl strážník, jedna kára naložená zelím pro tržiště a jedna polorozpadlá drožka. George vytáhl hodiny a pohlédl na ně; za pět minut devět! Zastavil se a změřil si puls. Shýbl se a ohmatal si nohy. Pak, s hodinkami stále v ruce, přistoupil ke strážníkovi a zeptal se ho, jestli neví, kolik je hodin.

"Kolik je hodin?" odpověděl muž a s očividným podezřením si změřil George od hlavy až k patě.

"Když budete poslouchat, tak je uslyšíte odbíjet."

George tedy poslouchal a nějaké nedaleké hodiny mu za okamžik posloužily.

"Ale vždyť tloukly jenom třikrát!" pravil George uraženým tónem, když odbíjení doznělo.

"A kolikrát podle vás měly tlouct?" děl konstábl.

"No devětkrát," prohlásil George a předvedl svoje hodinky.

"Víte, kde bydlíte?" zeptal se přísně strážce veřejného pořádku.

George se zamyslel a pak udal svou adresu.

"Aha, tam teda, jo?" pravil strážník. "Tak dejte na mou radu, hezky pokojně se tam odeberte a ty hodinky si tam vezměte s sebou. A už o nich nechci slyšet ani slovo."

A tak se George zadumaně vrátil domů a zase si sám otevřel dům.

V první chvíli, když byl zas ve svém pokoji, byl rozhodnut se odstrojit a jít si ještě lehnout; ale když si představil, jak by se pak musel znova obékat a koupat a mýt, řekl si, že si už lehnout nepůjde, že si jen trochu zdřímne v lenošce.

Ale nemohl usnout; v životě se necítil tak čilý; rozsvítil si tedy lampu, vytáhl si šachy a sám si zahrál jednu partii. Ale moc ho to neupoutalo; ta partie byla nějaká pomalá; nechal tedy šachů a pokoušel se číst. Leč ani četba ho nikterak nezaujala, a tak si zase oblékl zimník a vyšel si na procházku.

Byla to procházka příšerně osamělá a neutěšená a všichni strážníci, které potkal, se na něj dívali s netajeným podezřením, svítili si na něj lampičkami a vždycky šli chvilku za ním, a to na něj mělo takový účinek, že nakonec začal mít pocit, jako by byl skutečně něco provedl, a jak zaslechl to přibližující se komisiš táp - táp, pokaždé se okamžitě odkradl do postranní uličky a skryl se v nějakém temném výklenku.

Toto chování samozřejmě ještě zvýšilo nedůvěru policejního sboru vůči němu, a tak ho tahali z jeho úkrytů a vyptávali se, co to tam dělá; a když odpověděl, že nic, že si jen vyšel na malou procházku (byly čtyři hodiny ráno), dívali se na něj, jako by jim věšel na nos bulíky; a nakonec ho dva konstáblé v civilu vyprovodili až domů, aby se přesvědčili, jestli doopravdy bydlí tam, kde říkal. Dívali se, jak si otvírá vlastním klíčem, a pak zaujali vyčkávací postavení na protějším chodníku a začali jeho dům hlídat.

George, když byl zase doma, chtěl - jen aby nějak utloukl čas - rozdělat oheň a uvařit si něco k snídani; ale nebyl schopen se čehikoli dotknout, uhlákem plným uhlí počínaje a čajovou lžičkou konče, aby to buď neupustil, nebo se přes to nepřerazil a nenadělal při tom hrozný randál, takže se ho zmocnila smrtelná hrůza, že se probudí pí G., že si bude myslet, že jsou u ní lupiči, že otevře okno a zařve "patról!" a že ti dva tajní vtrhnou do domu, dají mu želízka a odvedou ho na strážnici.

Měl už tou dobou nervy v tak chorobném stavu, že si představoval, jak je s ním zavedeno přelíčení, jak se to všechno snaží vysvětlit porotě, jak mu nikdo nevěří, jak je odsuzován k dvaceti letům nucených prací a jeho matka jak uírá, protože jí puklo srdce. A tak zanechal všech pokusů udělat si snídani, zachumlal se do zimníku a seděl v lenošce, dokud o půl osmé nesešla dolů pí G. Od toho rána prý už nikdy nevstal zbytečně časně; taková to pro něj byla výstraha!

To jsme seděli zabalení v dekách, když mi George vyprávěl tuhle pravdivou příhodu, a když ji dovyprávěl, já jsem se podjal úkolu probudit veslem Harrise. Třetí rýpnutí mělo úspěch; ale Harris se jen převrátil na druhý bok a řekl, že bude dole v minutě a že se mu mají připravit ty šněrovací botky. Brzy jsme ho však s pomocí lodního háku poučili, kde ve skutečnosti je, a Harris

se znenadání prudce posadil, takže Monmorency, který spal spánkem spravedlivého na jeho prsou, odletěl jak široký tak dlouhý na druhý konec lodi.

Pak jsme svinuli plachtu a všichni čtyři jsme vystrčili hlavu přes bok lodi, podívali jsme se na vodu a zachvěli jsme se. Včera večer jsme se opájeli vidinou, jak vstaneme za časného jitra, odhodíme deky a šály, stáhneme plachtu, s bujarým pokřikem skočíme do řeky a s velikým gustem si dlouze, příjemně zaplaveme. Teď však, když to jitra nastalo, se nám ta vyhlídka už nezdála tak lákavá. Voda vypadala mokře a mrazivě a vítr studil.

"Tak co, kdo tam půjde první?" ozval se posléze Harris.

O to prvenství se nikdo nedral. George, ten se s tím problémem vypořádal tak, že se uklidil do lodi a začal si oblékat ponožky. Montmorendymu uklouzlo bezděčné zavytí, jako kdyby už pouhá myšlenka na vodu mu naháněla hrůzu. A Harris řekl, že by bylo velice nesnadné vylézt zpátky do lodě, a šel si vyhrabat svoje kalhoty.

Já jsem se jen tak lehce vzdát nechtěl, i když mě skok do té vody nikterak nevábil.

Mohou tam být kořeny stromů nebo vodní řady, říkal jsem si. Rozhodl jsem se to tedy řešit kompromisem, že totiž sejdu na samý kraj břehu a aspoň se celý ošplíchám; a tak jsem si vzal ručník, vylezl jsem z lodi a vysoukal se na větev jednoho stromu, která se ohýbala až do vody. Byla štíplavá zima. Vítr řezal jako nůž. Řekl jsem si, že se radši neošplíchám. Že se vrátím na loď a obléknu se; i otočil jsem se, abych mohl lézt zpátky, a zrovna když jsem se otáček, ta pitomá větev rupla a já a ručník jsme s ohromným žblunknutím sletěli do řeky, a než jsem si mohl uvědomit, co se to vlastně stalo, už jsem byl uprostřed proudu a měl jsem v sobě přes čtyři litry temžské vody.

"No ne! J. tam skočil!" slyšel jsem z úst Harrisových, když jsem se, sotva dechu popadaje, vynořil nad hladinu. "To bych byl teda neřekl, že k tomu sebere odvahu. Ty ano?"

"Je to fajn?" křikl na mě George.

"Báseň!" prskal jsem. "Jste pitomci, že sem neskočíte taky. Já bych si to nedal ujít za nic na světě. Jen si to okuste! To nechce nic jiného než kapánek odhodlání."

Ale nepřemluvil jsem je.

Při oblékání jsme toho rána zažili moc zábavnou příhodu. Mně bylo strašně zima, když jsem se dostal zpátky na loď, a jak jsem honem koukal, abych už měl něco na sobě, nešikovně jsem si shodil do vody košili. Příšerně mě to rozvzteklilo, zvláště když George se dal do smíchu. Mně se nezdálo, že by na tom bylo něco k smíchu, a taky jsem to Georgeovi řekl, ale on se smál tím víc. To jsem v životě neviděl aby se někdo takhle smál. Nakonec mě úplně připravil o rozvahu a já jsem mu důrazně připomněl, že je debilní kretén a slabomyslný idiot; ale on se řehtal ještě hlasitěji. A pak, když jsem tu košili lovil z vody, jsem si najednou uvědomil, že to není moje košile, ale Georgeova, a že jsem si ji s tou svou jenom spletl; teď teprve mi celý ten vtíp došel a rozesmál jsem se já. A čím častěji jsem pohledem skouzl s Georgeovy mokré košile na George, který smíchy zrovna řval, tím větší jsem z toho měl zábavu a tak hrozně jsem se rozchechtal, že jsem tu košili znova upustil do řeky.

"T... t... to si ji - ani - nevytáhneš?" křičel George mezi výbuchy smíchu.

Hodnou chvíli jsem mu vůbec nebyl schopen odpovědět, tak jsem se smál, ale nakonec se mi i při tom řehotu přece jen podařilo vyprsknout:

"To není moje košile - to je tvoje!"

V životě jsem ve výrazu žádné lidské tváře neviděl tak náhlý přechod z veselosti do neúprosné vážnosti.

"Cože?" zaječel a vyskočil. "Ty blboune nemotorná! To by tě ubylo, kdybys dával trošku pozor? Proč se ksakru nejdeš obléknout na břeh? Ty tak patříš na loď, ty teda jo! Dej sem hák!"

Pokoušel jsem se ho přesvědčit, jaká to je legrace, ale on to nechápal. Pokud jde o vtipy, mívá George hrozně dlouhé vedení.

Harris navrhoval, abychom si k snídani dali míchaná vajíčka. A prohlásil, že je udělá. A z toho, jak je líčil, jsme nabyli dojmu, že na míchaná vajíčka je vyslovený mistr. Často prý je připravuje, když je někde na pikniku nebo na jachtě. Prý se jimi doslova proslavil. Ti, kdož jeho míchaná

vajíčka jednou okusili - to bylo z jeho řeči zcela jasné - nestáli už o žádné jiné jídlo, a když nemohli mít Harrisova míchaná vajíčka, zvolna chřadli a zmírali.

Když jsme ho tak poslouchali, sbíhaly se nám v ústech sliny; i vyndali jsme mu vaříč a pánev a veškerá vajíčka, která se v koši nerozmačkala a nevytekla na všechno kolem, a prosili jsme ho, ať už se do toho dá.

Rozbíjení vajíček mu trochu dělalo potíže - totiž ne, rozbíjení samo mu potíže nedělalo, spíš to, jak obsah těch rozbitých vajíček dostat na pánev, jak si jím nepokecat kalhoty a jak zabránit, aby mu netekl do rukávů; ale posléze přece jen asi půl tuctu vajíček umístil v pánvi; načež si přičapl na bobek k vaříči a proháněl vajíčka vidličkou.

To byla zřejmě práce velice svízelná, pokud jsme to my dva, George a já, mohli posoudit. Kdykoli se Harris přiblížil k pánvi, vždycky se spálil a pak hned všechno upustil a roztancoval se kolem vaříče a třepal prsty a sakroval. Namouduši, kdykoli jsme se na něj ohlédli, pokaždé přecváděl tenhle výstup. Zpočátku jsme si dokonce mysleli, že to je nezbytná součást kulinárního ceremonielu.

Říkali jsme si, že patrně nevíme, co to jsou míchaná vajíčka, a usoudili jsme, že to musí být nějaký pokrm Indiánů nebo Kanaků z Havajských ostrovů, který, má-li být řádně připraven, vyžaduje tance a různá zaklínání. Jednou se k pánvi přiblížil Montmorency a přistrčil k ní nos, a tu vyprskl omastek a přismahl ho, načež i Montmorency začal tancovat a sakrovat. No byla to prostě jedna z nejpozoruhodnějších a nejvzrušivějších pracovních operací, jakých jsem byl kdy svědkem. George i já jsme byli velice zarmoucení, když skončila.

Výsledek nebyl ani zdaleka tak zdařilý, jak Harris předpovídal. Dost malý efekt na všechnen ten rámus. Šest vajíček se dalo na tu pánev a všechno, co z toho vzešlo, byla jedna lžička uškvářených a nechutně vypadajících cucků.

Harris tvrdil, že za to může ta pánev; kdyby byl měl kastrůlek a vaříč na plyn, tak to prý dopadlo mnohem líp. Dohodli jsme se tudíž, že o tuto krmí se už nebudeme pokoušet, dokud s sebou nebudeme mít zmíněné potřeby pro domácnost.

Než jsem dosnídali, slunce už mělo větší moc a vítr ustal a bylo tak rozkošné ráno, jaké jen si možno přát. Z toho, co jsme kolem sebe viděli, nám skoro nic nepřipomínalo devatenácté století; a když jsme se v tom ranním slunci rozhlíželi po řece, mohli jsme si bezmála představovat, že ta staletí mezi dneškem a oním provždy památným červnovým jitem z roku 1215 byla odsunuta stranou a že my, synové anglických zemanů, tu v odění utkaném podomácku a s kýkami za pasy čekáme, abychom byli svědky při psaní té úžasné stránky dějin, jejíž význam má teprve za nějakých čtyři sta let vyložit prostému lidu jakýsi Oliver Cromwell, který si ji důkladně prostuduje.

Je krásné letní ráno - slunné, a klidné. Ale ve vzduchu už je cítit napětí nadcházejících vzrušujících okamžiků. Král Jan přespál v Duncroft Hallu a městečko Staines se po celý včerejšek ozývalo řinečným ozbrojenců a dusotem těžkých koní po hrbolatém dláždění a pokřikem kapitánů a zlosnými nadávkami a otrlými žerty vousatých lučištníků, piknerů, ratištníků a podivně mluvících cizokrajných kopiníků.

Přijely sem skupiny rytířů a majitelů panství v pláštích veselých barev, teť po cestě umazaných a zaprášených. A ustrašení měšťané museli po celý ten večer hezky zčerstva otvírat vrata hloučkům neurvalých vojáků, pro které se muselo najít ubytování a jídlo, a obojí to nejlepší, jinak běda domu a všem, co v něm přebývají; neboť v těchto bouřlivých dobách meč je soudcem, porotou, žalobcem i katem a za to, co si vezme, zaplatí, když se mu ovšem uráčí, tím, že ty, které obral, nechá naživu.

Kolem táborových ohňů na tržišti se shukují další a další baronské čety, a zatímco večer tmavne a přechází do noci, vojáci nenasytně jedí a pijí a vyřvávají chvastounské pijácké písně a hrají a hádají se. Zář ohňů vrhá pitvorné stíny na kupy jejich odložené zbroje a na jejich hromotlucské postavy. Kolem nich pokradmu obcházejí děti z městečka a zvědavě je okukují; a ještě blíž se stahují statné venkovské holky a se smíchem si vyměňují hospodské žertíky a jízlivosti s těmi nafoukanými kavalerysty, tak nepodobnými vesnickým chasníkům, kteří teď, zcela přehlíženi, stojí někde v pozadí a na širokých zevlujících obličejích mají přitroublé úsměvy. A z okolních

plání sem slabě jiskří světla dalších vzdálenějších ležení, neboť tuhle se utábořili přívrženci nějakého mocného pána a tamhle zase jako příkrčení vlci vyčkávají za městem francouzští žoldáci proradného Jana.

A tak, zatímco v každé temné uličce pochodovaly hlídky a na všech okolních návrších blikaly strážní ohně, zvolna odešla noc a nad tím spanilým údolím kolem staré Temže se rozbřesklo jitro toho velikého dne, který má být těhotný osudem věků dosud nezrozených.

Na spodnějším z obou ostrůvků, zrovna nad místem, kde jsme se zastavili, je už od šedého svítání nesmírně rušno a znějí tam hlasy mnoha řemeslníků. Vztyčuje se tam obrovský stan, který tam byl dopraven už včera večer, a tesaři pilně stloukají řady lavic, zatímco učedníci z města Londýna čekají s petrobarevnými tkaninami a hedvábím a přehozy ze zlata a stříbra.

A teď, hle! po cestě, která se podél řeky vidne od Stainesu, k nám přichází asi deset mohutných halapartníků - jsou to vojáci baronů -, kteří se smějí a baví se hlubokými hrdelními basy; zastavují se na tom druhém břehu asi tak sto metrů nad námi a čekají, opření o své zbraně.

A tak po celé hodiny pochodují od Stainesu nové a nové hloučky a houfy ozbrojenců, jejichž přílby a náprsní pancíře odrážejí dlouhé, nízko nad zemí letící paprsky ranního slunce, až konečně celá ta cesta, kam oko dohlédne, je hustě poseta třpytící se ocelí a vzpínajícími se oři. A od hloučku k hloučku cválají křičící jezdci a v teplém vánku se lenivě třepotají malé korouhvičky a chvílemi nastane ještě větší rozruch, když se ty šiky rozestupují do obou stran, aby nějaký významný baron, sedící na obrněném koni a obklopený strážemi a panstvem, mohl projet a zaujmout své místo v čele svých nevolníků a vazalů.

A po celém svahu Cooper's Hillu, zrovna naproti, stojí zásupy udivených venkovanů a zvědavých občanů, kteří přiběhli ze Stainesu, a nikdo z nich dobře neví, co ten shon vlastně znamená, a každý si tu slavnou událost, kterou chce vidět, vykládá po svém; někdo říká, že z toho, co se dneska děje, vzejde mnoho dobrého pro všechny lid, ale starci nad tím krouť hlavou, protože ti už takové řeči slyšeli mnohokrát.

A celá řeka až po Staines je poseta pramičkami a loďmi a malými člunky z kůže - ty kožené už upadají v nemilost a dneska jich užívají jen chudší lidé. Všechna ta plavidla převezli nebo přetáhli svalnatí veslaři přes peřeje, na jejichž místě bude po letech stát úhledné zdymadlo Bell Weir, a teď se s nimi shlukují v největší blízkosti, na jakou si troufnou, kolem ohromných krytých lodic, které jsou tu připraveny, aby odvezly krále Jana tam, kde na jeho podpis čeká ta osudová Charta.

Je poledne a my spolu se vším lidem trpělivě čekáme už hodiny a už se začínají šířit zvěsti, že věrolomný Jan znovu unikl z moci baronů a se svými žoldáky v patách se vykradl z Duncroft Hallu a že se brzy pustí do jiných akcí, než je podpisování listin zaručujících svobodu lidu. Ale není tomu tak! Tentokrát ho drží pěst z ocele a zcela marně se snaží vykroutit a vyklouznout. V dálce na cestě se zvedl oblak prachu, blíží se a zvětšuje, dusit mnoha kopyt zní stále silněji a mezi sešikovanými vojáky, rozestupujícími se na dvě strany, si razí průjezd oslnivá kavaláda pestře oděných lordů a rytířů. A vpředu i vzadu i po obou stranách toho průvodu jede tělesná stráž baronů a v jejich středu král Jan.

Jede tam, kde čekají lodice, a význační baroni vystupují z oddílů svých vojáků a jdou mu vstříc. A on je zdraví s úsměvy a smíchem a přívětivými slovy, jako kdyby to byla nějaká slavnost na jeho počest, to, k čemu byl pozván. Avšak když se zvedne v třmenech, aby sestoupil z koně, přeletí jediným rychlým pohledem od svých francouzských žoldáků, seřazených v pozadí, k neúprosným oddílům baronským, jimiž je sevřen.

Opravdu je už pozdě? Jedna prudká rána tomu jezdci, kterého má po boku a který nic takového nečeká, jeden hlasitý povel francouzským četám, jeden troufalý útok na nepřipravené šiky před ním - a ti odbojní baroni by možná proklínali den, kdy se odvážili zkřížit jeho plány! Smělejší ruka mohla ještě v tomto okamžiku zvrátit situaci. Být na jeho místě takový Richard! Pak pohár svobody mohl být ještě odtržen od rtů Anglie, takže by ještě stovky let nepoznala, jak chutná volnost.

Ale srdce krále Jana ochabuje před těmi odhodlanými tvářemi anglických bojovníků a jeho paže klesá zpátky k otěžím. Jan sestupuje s koně a usedá do první lodice. A baroni, každý ruku v železné rukavici na jilci meče, tam jdou za ním a zazní povel k odplutí.

Zvolna odrážejí těžké, skvostně vyšňožené lodice od runnymedského břehu. Zvolna a s námanou si razí cestu hbitým proudem, až s temným zaduněním narážejí na ostrůvek, který od toho dne ponese jméno ostrov Magna Charta. A král Jan vystupuje na břeh a my v bezdechém mlčení čekáme, až vzduch rozčísne obrovský jásot a bude položen - pevně, jak už dnes víme - ten slavný základní kámen anglického chrámu svobody.

Jindřich VIII. a Anna Boleynová - Jaké to má nevýhody, když pobýváme v jednom domě s párkem milenců - Krušné doby pro anglický národ - Noční hledání malebnosti - Bez domu i bez domova - Harris se připravuje na smrt - Přichází anděl - Jak působí na Harrise nenadálá radost - Skrovná večere - Oběd - Vysoká cena za hořčici - Děsivá bitva - Maidenhead - Plachtíme - Tři rybáři - Jsme stíženi kletbou.

XII

Seděl jsem na břehu a v duchu jsem si vyvolával tuto scénu, když tu George poznamenal, že jelikož jsem si tak pěkně odpočinul, mohl bych snad být tak laskav a pomoci při umývání nádobí; přivolán takto ze dnů slavné minulosti do prozaické přítomnosti s veškerou její mizerií a hříšností, sesunul jsem se do lodi a kouskem dřeva a chomáčem trávy jsem vyčistil pánev a nakonec jsem ji vyleštil Georgeovou mokrou košilí.

Pak jsme si vyšli na ostrov Magna Charta a podívali se na kámen, který stojí v chatrči, kde prý ta slavná listina byla podepsána; ale jestli byla opravdu podepsána tam, nebo, jak se taky tvrdí, na druhém břehu v Runnymede, k tomu já se odmítám závazně vyslovit. Ptáte-li se mne jenom na mé soukromé mínění, pak se spíš přikláním k té lidové verzi, podle níž to bylo na ostrově. Být jedním z těch tehdejších baronů, určitě bych byl svým druhům důrazně doporučoval, abychom tak úskočného chlapa jako král Jan dostali na ostrov, kde má mín možností zahrát nám nějaký překvapující kousek.

Na pozemcích panství Ankerwyke, které je kousek od výběžku Výletníků, stojí rozvaliny starého kláštera, a tam někde prý čekával Jindřich VIII. na Annu Boleynovou. Tak se s ní scházel v zámku Hever v Kentu a taky někde poblíž městečka St. Albans. V oněch dnech muselo být pro anglické občany dost těžké najít místo, kde by ti dva lehkomyšní mladí lidé spolu nelaškovali. Pobývali jste někdy v domě, kde je zamilovaný páreček? To jde dost na nervy. Řeknete si, že si půjdete sednout do salónu, a vydáte se tam. Když otvíráte dveře, slyšíte hluk, jako kdyby si někdo najednou něco uvědomil, a když vstoupíte, u okna, cele zaujata protější stranou ulice, stojí Emily a na druhém konci místnosti stojí váš přítel John Edward, do hloubi duše uchvácený fotografiemi příbuzenstva cizích lidí.

"Á!" řeknete a zůstanete stát hned za dveřmi. "Já nevěděl, že tu někdo je."

"Ale! Vážně ne?" praví chladně Emily, tónem, který vám dává najevo, že vám nevěří.

Chvilíčku přešlapujete a pak podotknete:

"Už je hodně tma. Proč si nerozsvítíte plyn?"

John Edward udělá "Á!" a že prý si toho ani nevšiml; a Emily odvětlí, že tatíček to námá rád, když se svítí už odpoledne.

Povíte jim jednu nebo dvě novinky a seznámíte je se svým názorem na irskou otázku; ale to je očividně nezajímá. Ke každému tématu poznamenají pouze "Ale!", "Tak?", "Vážně?", "Hm" a "Neříkejte!" Po pětiminutové konverzaci v tomto stylu se nenápadně odsunete až ke dveřím a vyklouznete ze salónu a velice vás překvapí, že dveře se za vámi okamžitě zavírají a samy se zabouchnou, ačkoli jste se jich ani nedotkli.

O půl hodiny později si usmyslíte, že si vykouříte jednu dýmku v zimní zahradě. Na té jediné židli, která tam je, sedí Emily; a John Edward, dá-li se věřit tomu, co hlásá jeho oblek, seděl zřejmě na podlaze. Ani jeden z nich nepromluví, ale oba vás obdaří pohledem, který říká vše, co

se v civilizovaném lidském společenství říci smí; takže neprodleně vycouváte ven a zavřete za sebou dveře.

Ted' už se bojíte strčit nos do kterékoli místnosti v domě, a tak se chvilku procházíte nahoru a dolů po schodišti a pak se jdete posadit do svého pokoje. Tam vás to však po jisté době přestane bavit a tak si nadadíte klobouk a vyjdete si do zahrady. Pustíte se po pěšině, a když jdete kolem altánku, nakouknete dovnitř - a ti dva mladí blázni jsou i tady a tulí se k sobě v jednom koutku; ovšemže vás zahlédnou a jsou zřejmě přesvědčeni, že je s nějakými ohavnými úmysly, které jsou vám podobné, schválně všude sledujete.

"Proč tu na tyhle věci nemají nějaký zvláštní pokoj, kde by ty lidičky internovali?" bručíte; vřítíte se do haly, popadnete deštník a jdete pryč z domu.

Takhle nějak to muselo dopadat, když se ten poblázněný chlapec Jindřich VIII. dvořil své Aničce. Lidé z buckinghamského hrabství na ně každou chvíli neočekávaně narazili, jak náměsíčně bloumají kolem Windsoru a Wraysbury, a divili se "Á, to jste vy!" a Jindřich se červenal a říkal "No," a že prý sem jde za jedním známým; a Anna říkala: "Jé, to jsem ráda, že vás vidím. Zrovinka jsem potkala pana Jindřicha VIII. tuhle v uličce, a on vám má stejnou cestu jako já." A ti lidé se vždycky vzdálili a nakonec si řekli: "Radši odtud zmizíme, dokud se tu bude takhle vrkat a cukrovat. Odjedeme do Kentu."

I odjeli do Kentu, a první, co v Kentu uviděli, jakmile tam dorazili, byli Jindřich s Annou, laškující poblíž zámku Hever.

"Ále, k čertu!" řekli si lidé. "Pojďme odtud! Na tohle se nedá koukat. Pojďme do St. Albans - to je takové pěkné, tiché místočko, St. Albans."

A když se dostali do St. Albans, i tam byl ten otravný páreček a líbal se pod zdmi opatství. A tu se ti lidé dali k pirátům a nechali toho, až když bylo po té stavbě.

Ten kousek řeky od výběžku Výletníků až ke zdymadlu u Starého Windsoru je rozkošný. Po břehu běží stinná cesta, tu a tam obtečkovaná hezounkými malými chatami, až k "Ouseleyským zvonkům", což je malebná hospůdka - hospůdky na řece jsou většinou malebné - a navíc podnik, kde se můžete napít výtečného piva, jak říká Harris; a v otázkách z tohoto oboru můžete na Harrisovo slovo dát. Starý Windsor je místo svým způsobem proslulé. Měl zde palác Edward Vyznavač a zde právní řád tehdejšího věku usvědčil slavného hraběte Godwina, že nese vinu na smrti králova bratra. Hrabě Godwin si ulomil kousek chleba a podržel jej v ruce.

"Jsem-li vinen," pravil hrabě, "ať se tímto chlebem udávím, až ho budu jíst."

Pak si ten chléb vložil do úst a polkl ho a udávil se jím a umřel.

Za Starým Windsorem je Temže dost nezajímavá a v tu starou milou řeku se zase promění, až když se blííte k Boveney. George a já jsme koničkovali podél Home Parku, který se rozprostírá na pravém břehu od mostu Albertova k mostu Victoriinu. A když jsme míjeli Datchet, George se mě ptal, jestli se pamatuju na náš první výlet nahoru po řece a na to, jak jsme v deset hodin večer přistáli u Datchetu a toužili se vyspat.

Odpověděl jsem mu, že se na to pamatuju. To bude hezky dlouho trvat, než na to zapomenou.

Bylo to v sobotu před srpnovými dny bankovního volna. Padali jsme únavou a měli jsme hlad - vyjeli jsme si v téže trojici - a když jsme dorazili k Datchetu, vytahali jsme z lodi koš, dvě brašny, deky a pláště a talové věci a vydali jsme se hledat nocleh. Šli jsme koilem velice hezkého hotýlku s plaménkem a psím vínem kolem vchodu; ale neměli tam kozí list a já jsem si z nějakého neznámého důvodu umanul, že chci kozí list, a povídám:

"Ne, semhle nechodme! Pojďme ještě o kousek dál a podívejme se, jestli tu není nějaký hotel obrostlý kozím listem."

A tak jsme pochodovali dál, až jsme došli k jinému hotýlku. Ten byl taky moc hezký a byl obrostlý kozím listem, po celé jedné straně, ale Harrisovi se zase nezamlouval chlapík, co se opíral o hlavní vchod. Že prý ani trochu nedělá dojem člověka přívětivého a že prý má šeredné boty; tak jsme šli ještě dál. Ušli jsme notný kus cesty, ale žádné další hotely jsme už neviděli. A pak jsme potkali nějakého muže a prosili jsme ho, aby nám ukázal, kudy se dostaneme k různým zdejšími hotelům.

"Ale vždyť jdete rovnou od nich," povídá ten muž. "To se musíte otočit a dát se zpátky, a tak přijдете k ‚Jelenu‘."

"Tam už jsme byli," my na to, "ale tam se nám to nelíbilo, nemají tam kozí list."

"No potom je tu ještě Panský dvůr, hned naproti. Tam jste se už ptali?"

Harris mu řekl, že tam se nám jít nechtělo, že se nám nezamlouval chlapík, co tam stál ve dveřích - jemu, Harrisovi, že se nezamlouvala barva jeho vlasů a taky jeho boty, že se mu nazamlouvaly.

"Tak to tedy nevím, co budete dělat, namouduši," pravil náš informátor, "poněvadž tohle jsou jediné dva hostince v celé obci."

"Jiný hostinec tu není?" vykřikl Harris.

"Žádný," odvětil ten muž.

"Prokristapána, co si počneme?" zahořekoval Harris.

A tu promluvil George. Pravil, že Harris a já si můžeme dát postavit speciální hotel jen pro sebe, je-li nám líbo, a že si do něj můžeme dát stvořit i nějaké lidi, ale podkud jeho se týče, on že se vrátí k "Jelenu".

Velicí duchové nikdy v ničem neuskuteční své ideály; a tak jsme si - Harris i já - povzdychli nad marností všech světských tužeb a vykročili jsme za Georgem.

Vnesli jsme svou bagáž do "Jelena" a složili ji v hale.

Přišel hostinský a povídá: "Dobrý večer, pánové."

"Dobrý večer," řekl George. Potřebovali bychom tři lůžka, prosím."

"Velice lituji, pane," pravil hostinský, "ale to bohužel nepůjde."

"No, nevádí," řekl George, "dvě nám taky postačí. Dva se prostě vyspíme v jedné posteli, no ne?" dodal, obraceje se k Harrisovi a ke mně.

Harris povídá: "No jistě," myslel si, že v té jedné posteli se klidně vyspím já s Georgem.

"Velice lituji, pane," opakoval hostinský, "ale my nemáme v celém podniku ani jediné lůžko.

Beztak už, abych pravdu řekl, dáváme do jednoho lůžka dva, ba dokonce i tři pány."

To nás trochu vyvedlo z míry.

Ale Harris, starý zkušený cestovatel, se hbitě ujal situace a řekl s bodrým smíchem:

"No to se nedá nic dělat, musíme se spokojit s tím, co je. Ustelte nám prostě v kulečnickové síni."

"Velice lituji, pane. Na biliáru už spí tři pánové a dva další spí v kavárničce. Dneska vás opravdu nemohu ubytovat."

Posbírali jsme tedy své věci a šli do Panského dvora. Byl to moc hezký podniček. Já jsem prohlásil, že mně se v něm bude líbit mnohem víc než v tamtom; a Harris přitakal "Ano, ovšem," tady to prý bude výborné a na toho chlapa s těmi zrzavými vlasy se prostě nemusíme koukat; ostatně ten chudák za to ani nemůže, že má zrzavé vlasy.

To bylo od Harrise moc hezké a rozumné.

V "Panském dvoře" nás vůbec nepustili ke slovu. Hostinská nás hned na prahu přivítala sdělením, že jsme už čtrnáctá parta, kterou v poslední půldruhé hodině poslala pryč. Když jsme jí pokorně připomněli stáje, kulečnickovou síň a uhelný sklep, pohrdavě se rozesmála; všechny tyto útulky jsou už dávno zabrány.

A neví aspoň o nějakém stavení ve vesnici, kde by nám poskytli přístřeší na jednu noc?

Inu, jestli prý nejsme moc nároční - ona sama nám to, aby nebylo mýlky, nikterak nedoporučuje - tak by tu byla jedna malá krčma, asi tak tři čtvrtě kilometru po silnici k Etonu...

Na bližší údaje jsme už ani nečekali; chopili jsme se koše a brašen a plášťů a dek a balíků a uháněli jsme. Měli jsme spíš dojem, že jsme uběhli půldruhé kilometru, a ne tři čtvrtě kilometru, ale nakonec jsme dorazili k cíli a skoro bez dechu jsme vpadli do výčepu.

V té krčmě nás odbyli dost neurvale. Prostě se nám vysmáli. V celém stavení mají prý jenom tři postele a v těch už spí sedm pánů a dva manželské páry. Jakýsi dobrosrdečný lodník, který v tom šenku náhodou pobýval, si však myslél, že bychom to mohli zkusit u hokynáře vedle "Jelena", a tak jsme šli zase zpátky.

Hokynář měl plně obsazeno. Ale jakási stará ženská, s kterou jsme se potkali u něho v krámě, nás laskavě vzala s sebou k jedné své přítelkyni, která bydlela skoro o půl kilometru dál a příležitostně pronajímala pánům pokoje.

Ta stará ženská chodila velice pomalu, a tak nám to k té její přítelkyni trvalo dvacet minut. A celou tu cestu, co jsme se s ní vlekli, nám zpestřovala líčením rozmanitých bolestí, co má v zádech.

Pokoje její přítelkyně už byly obsazeny. Dostali jsme tam však doporučení do čísla 27. V čísle 27 bylo plno, ale poslali nás do čísla 32, a v čísle 32 bylo taky plno.

Vrátili jsme se tedy na silnici a Harris se posadil na koš a prohlásil, že dál už nepůjde. Pravit, že tohle je zřejmě pokojné místočko a že na něm rád zemře. Žádal George a mne, abychom za něj políbili jeho matku a řekli všem jeho příbuzným, že jim odpustil a zemřel šťasten.

V tom okamžiku se objevil anděl přestrojený za chlapečka (nedovedu si představit, že by si anděl mohl vybrat přestrojení působivější), který držel v jedné ruce džbán piva a v druhé cosi na provázku, co pouštěl na každý plochý káme v cestě a pak vždycky zase vytahoval nahoru, čímž vyluzoval obzvláště odpudivé zvuky, působící trýznivě.

Ptali jsme se toho nebeského posla (že to nebeský posel je, to jsme za chvíli bezpečně zjistili), zda neví o nějakém osamělém domě s nečetnými a slabými obyvateli (staříčké dámy a ochrnutí pánové zvlášť vítáni), které by bylo lehce možno zastrašit, aby pro jednu noc přenechali svá lože třem zoufalcům; nebo, jestli nic takového neexistuje, zda by nám aspoň nemohl doporučit nějaký prázdný prasečí chlívek nebo nějakou vápenickou pec mimo provoz nebo cokoli podobného. O žádném takovém útulku chlapeček nevěděl - aspoň ne o žádném, který by byl při ruce -, ale řekl, že jestli chceme jít s ním, tak jeho maminka že má jednu místnost volnou a mohla by nás tam na noc uložit.

Padli jsme mu v tom měsíčním světle kolem krku a blahorečili mu, což mohl být překrásný výjev, nebýt toho, že i chlapce to naše pohnutí dočista zmohlo, takže se pod jeho tíhou neudržel na nohou, padl na zem a nás všechny strhl na sebe. Harrise ta radost zdolala do té míry, že omdlel a musel popadnout chlapcův džbán s pivem a do polovičky ho vyprázdnit, aby zase nabyl vědomí, a pak se dal v běh a George a mne nechal nést všechna zavazadla.

Chlapec bydlel v domečku o čtyřech místnostech a jeho matka - předobrá duše! - nám dala k večeři opečenou slaninu a my jsme ji všecku - dvě a půl kila - spořádali a navrch ještě povídkový koláč a vypili jsme dva hrnce čaje a pak jsme šli spat.

V té místnosti byly dvě postele; jedna - takové to nízké lehátko na kolečkách - byla široká 75 cm, a na té jsem spal já s Georgem a udrželi jsme se na ní jenom tím, že jsme se prostěradlem přivázali těsně k sobě; ta druhá byla postýlka toho chlapečka, a tu měl sám pro sebe Harris a ránu mu z ní trčely ven obě bosé nohy, jichž jsme George a já, když jsme se myli, použili jako věšáků na ručníky.

Když jsme příště přijeli do Datchetu, už jsme tak neohrnovali nos při výběru hotelu.

Ale abychom se vrátili k našemu nynějšímu výletu: nestalo se nic vzrušujícího, a tak jsme vytrvale koničkovali až kousek pod Opičí ostrov, kde jsme zarazili u břehu, abychom se naobědvali. Pustili jsme se do studeného hovězího a pak jsme zjistili, že jsme si zapomněli vzít s sebou hořčici. A snad nikdy v životě, ani předtím ani potom, jsem neměl tak strašnou chuť na hořčici jako tehdy. Obvykle o hořčici nijak zvlášť nestojím a jenom velmi zřídka si ji vezmu, ale tehdy bych za ni byl dal všechno na světě. Nemám ponětí, co všechno vlastně na světě existuje, ale kdokoli, kdo by mi byl zrovna v tu chvíli přinesl lžici hořčice, mohl to mít sakumpak. Takhle rozhazovačný jsem vždycky, když něco chci a nemohu to sehnat.

I Harris prohlásil, že za hořčici by dal všechno na světě. Takže objevit se tam tenkrát někdo s kelímkem hořčice, tak by byl udělal terno; mohl být do konce života pánem všeho živého i neživého na celém světě.

Ale kuš! Jak Harris tak já bychom se určitě byli koukali z té úmluvy vykroutit, až bychom tu hořčici byli dostali. Takovéhle marnotratné nabídky dělává člověk v okamžicích rozrušení, ale když pak o nich začne chladně přemýšlet, tak samozřejmě vidí, v jak absurdním nepoměru jsou k hodnotě toho požadovaného zboží. Na vlastní uši jsem slyšel, jak jeden člověk, který se ve Švýcarsku vydal do hor, prohlašoval, že byl dal všechno na světě za sklenici piva, a když pak vylezl k jedné boudě, kde pivo měli, ztropil děsivý kravál, protože na něm za jednu láhev chtěli pět franků. Křičel, že to je škandální zlodějina a že o tom napíše do Timesů.

Ale z toho, že jsme neměli hořčici, padla na celou loď ponurá nálada. To hovězí jsme snědli mlčky. Život nám připadal nicotný a nezábavný. Vzpomínali jsme na blažené dny dětství a vzdychali jsme. Maloučko jsme však pookřáli nad jablkovým koláčem, a když George vylovil z koše plechovku s ananasovým kompotem a přikutáel ji do prsotředka lodi, měli jsme pocit, že život přece jen stojí za žití.

Máme ananas velice rádi, všichni tři. Dívali jsme se na obrázek na obalu plechovky a dělali jsme si chutě na tu šťávu. Jeden na druhého jsme se usmívali a Harris si přichystal lžici.

Potom jsme hledali nůž na otvírání konzerv. Vyházeli jsme všechno, co bylo v koši. Vyházeli jsme všechno z brašen. Nadzvedli jsme podlážky na dně lodi. Pak jsme všechno odnesli na břeh a důkladně protřepali. Ale otvírač konzerv nebyl k nalezení.

Harris se tedy pokusil otevřít tu plechovku kapesním nožkem, zlomil si želízkem a šeredně se řízl; načež to George zkoušel s nůžkami, ale ty mu vyletěly z ruky a málem mu vypíchly jedno oko.

zatímco si ti dva ovazovali rány, já se snažil udělat do té věci díru bodcem na bidle s hákem, ten bodce se však po plechu smekl a bidlo mnou mrsklo do půlmetrového bahna mezi lodí a břehem a plechovka se bez nejmenší úhony odkutálela o kus dál a rozbila šálek na čaj.

To jsme se už všichni rozzuřili. Zanesli jsme tu plechovku na břeh, Harris vlezl do jednoho pole a sebral tam veliký ostrý kámen, já se vrátil na loď a vyndal stěžeň a pak George držel tu plechovku, Harris nasadil na její víko ostrý hrot toho svého kamene a já jsem uchopil stěžeň, zvedl ho vysoko do vzduchu, sebral všechnu svou sílu a bacil.

Toho dne zachránil Georgeovi život jeho slamák. Má ho dodnes schovaný (totiž to, co z něho zbylo) a za dlouhých zimních večerů, když si mládenci zapálí dýmky a vyprávějí prašilovské historky o nebezpečnostech, která přestáli, George přinese ten slamák a nechá ho kolovat a opět a nanovo je přetřásána ta vzrušující příhoda, pokaždé s novým přeháněním.

Harris z toho vyvázl jen s povrchním zraněním.

Poté jsem si tu plechovku vzal na starost já sám a bušil jsem do ní stěžněm tak dlouho, až jsem byl skoro úplně bez sebe a píchalo mě u srdce, načež se jí ujal Harris.

Stloukli jsme ji na placato; stloukli jsme ji do kostky; ztřískali jsme ji do všech tvarů známých v geometrii - ale díru jsme do ní udělat nedokázali.

Pak se do ní dal George a zmlátil ji do podoby tak nevidané, tak strašidelné, tak nepozemsky divé a ohydné, že se vyděsil a odhodil stěžeň. Pak jsme se všichni tři kolem ní sesedli do trávy a zahleděli jsme se na ni.

Přes její vršek se táhla dlouhá rýha, s kterou vypadala, jako kdyby se na nás posměšně šklebila, což nás do té míry rozběsnilo, že se Harris na ni vrhl, drapl ji a fláknul s ní daleko do prostředka řeky, a když se potopila, zasypali jsme ji nadávkami a pak jsme se vříteli do lodi a vesloval jsme pryč z toho místa a nedopřáli jsme si oddychu, dokud jsme nedorazili do Maidenheadu.

Maidenhead je příliš velká snobárna, aby to tam bylo příjemné. Stal se dostaveníčkem módních říčních elegánek a jejich vyparáděných společnic. Je to město okázalých hotelů, k jejichž stále klientele patří hlavně mladí frajírci a slečny od baletu. A je to čarodějnická kuchyně, z které vyplouvají ti říční démoni - parníčky. Každý vévoda, o němž píše London Journal, vlastní "domeček" v Maidenheadu; a vždycky tam večerí hrdinka třísvazkové limonády, když si vyrazí na freje s manželem jiné ženy.

Maidenheadem jsme tedy projeli rychle a teprve pak jsme zvolnili tempo a v tom velkolepém kousku řeky mezi zdymadly boulterským a cookhamským jsme si dali na čas. Clivedenské lesy pořád ještě neodložily něžný jarní šat a tyčily se nad vodou v jediné dlouhé harmonii prolínajících se odstínů rusálčích zelení. Svým nedotčeným půvabem je tohle snad nejlíbeznější úsek z celé řeky a my jsme se svou lodičkou vyplouvali z hlubin jeho poklidu pomalu a s otálením.

Pod Cookhamem jsme zaveslovali do vedlejšího řečiště a udělali jsme si čaj; a když jsme pak projeli zdymadlem, byl už večer. Zvedl se dost silný vítr - nám příznivý, kupodivu; neboť na řece vane vítr zpravidla přímo proti vám, ať jedete kterýmkoli směrem. Vane proti vám ráno, když jste vyrazili na celodenní výlet, takže musíte veliký kus cesty uveslovat, ale těšíte se, jak pohodlně se

vám pojede zpátky s plachtou. Po svačině se však vítr otočí a vy jste celou cestu domů zase nuceni těžce veslovat proti němu.

Když si zapomenete vzít s sebou plachtu, pak je ovšem vítr jak při cestě tam, tak při cestě zpátky pro vás příznivý. No bodejť! Vždyť život je tvrdá zkouška, a jako jiskry létají vždycky nahoru, tak je člověk zrozen k samým trampotám.

Ale toho večera došlo zřejmě k nějakému omylu a vítr nám místo do tváří foukal do zad. Byli jsme o tom pěkně zticha, abychom to nezakřikli, honem, než se na to přijde, jsme vytáhli plachtu a pak jsme s v pozicích myslitelů rozložili po lodi a plachta se vzdula a vypjala a ševalila o stěžen a loď letěla.

Já jsem kormidloval.

Neznám vzrušivější zážitek než plachtění. Tím se člověk nejvíc, jak to zatím jde, přiblížil k létání - když ovšem nemluvíme o létání ve snu. Máte dojem, že vás perutě hučícího větru unášejí neznámo kam. Už nejste ty pomalé, nemotorné, nedomrlé uplácániny z hlíny, klikatě se plazící po zemi; najednou je z vás část Přírody. Vaše srdce bije na jejím srdci. Příroda si vás k tomu svému srdci zvedá těmi nádhernými pažemi, jimiž vás objala. Váš duch a její duch jedno jsou. Vaše údy se zbavily tíže! Zpívá vám hudba sfér. Země vám připadá daleká a maličká, a z oblak, jež zčistajasna máte tak těsně nad hlavou, jsou vaši bratři a vy na ně dosáhnete.

Měli jsme řeku sami pro sebe, jenom v dálce před sebou jsme viděli rybářskou pramičku, zakotvenou v proudu, a na ní tři rybáře. Klouzali jsme po hladině a letěli mezi zalesněnými břehy a nikdo z nás nemluvil.

Já pořád kormidloval.

Když jsme se k těm třem rybářům víc přiblížili, viděli jsme, že to jsou muži věkovití a velebného vzezření. Seděli v té pramici na třech stoličkách a upřeně pozorovali své vlasce. A rudý západ slunce vrhal mystické světlo na vodu, barvil naohnivo k nebi strmicí lesy a dělal zlatou svatozář z nakupených mraků. Byla to chvíle hlubokého okouzlení, exaltických nadějí a tužeb. Naše malá plachta se odrážela od purpurové oblohy, kolem nás se snášelo šero a halilo svět do duhových stínů; a zezadu se k nám plížila noc.

Připadali jsme si jako rytíři z nějaké dávné legendy, plavící se přes tajemné jezero do neznámého hájemství soumraku a k veliké říši zapadajícího slunce.

Ale nevjeli jsme do hájemství soumraku; vjeli jsme plnou rychlostí do té pramice, co na ní chytali ryby ti tři starci. V první chvíli jsme vůbec nevěděli, co se to stalo, protože nám výhled zakrývala plachta, ale z povahy řeči, jež se rozlehly večerním vzduchem, jsme vytušili, že jsme se dostali do samé blízkosti lidských bytostí a že ty bytosti něco rozmrzelo a pozlobilo.

Harris stáhl plachtu a teprve pak jsme uzřeli, co se přihodilo. Srazili jsme ty tři staré pány z jejich stoliček na valnou hromadu na dně pramice, kde se teď pracně roztřídňovali na jednotlivce a sbírali se sebe ryby; a při té práci nás proklínali; ale kletby, jimiž nás častovali, nebylyl nicméně kletby časté, nýbrž kletby vzácné, bohatě rozvité, pečlivě promyšlené a obsažné, kletby, které pamatovaly na celou naši životní dráhu, zasahovaly až do daleké budoucnosti, týkaly se veškerého našeho příbuzenstva a vztahovaly se vůbec na všechno, co s námi jakkoli souvisí - no prostě kletby spolehlivé, důkladné.

Harris jim na to řekl, že když tam tak celý den jenom sedí a chytají ryby, tak by nám měli být vděční, že jsme jim vnesli do života karpety vzruchu, a ještě dodal, že u lidí jejich věku ho takový nedostatek sebeovládání pohoršuje a zarmucuje.

Ale nebylo to k ničemu.

George potom prohlásil, že kormidlovat bude on. Že by se duch, jako je můj, dokázal soustředit na řízení lodi, to prý nelze očekávat, tak aspoň téhle lodi ať prý se raději ujme prostý, obyčejný smrtelník, než se všichni, jak tu jsme, utopíme. A zasedl ke kormidlu a dovezl nás do Marlow. V Marlow jsme loď nechali pod mostem a na noc jsme se ubytovali "U koruny".

Marlow - Bishamské opatství - Medmenhanští mniši - Montmorency se rozmyšlí, má-li zavraždit starého kocoura - Leč posléze se rozhodne, že ho nechá naživu - Hanebné chování jednoho foxteriéra a obchodním domě - Odjíždíme z Marlow - Impozantní průvod - Parník; užitečný

návod, jak ho zlobit a jak mu překážet - Odmítáme pít řeku - Pokojný pes - Jak Harris nepochopitelně zmizel i s hovězím.

XIII

Marlow je jedno z nejpříjemnějších výletních středisek, jaká na Temži znám. Je to městečko čilé a rušné; jako celek moc malebné není, to je pravda, ale najde se v něm spousta starodávných ústraní a zákoutí - těch dodnes stojících oblouků rozpadajícího se mostu Času, přes nějž naše fantazie cestuje zpátky do dnů, kdy na marlowském panství byl pánem Sas Algar, dřív než je uchvátil dobyvačný Volém, aby je mohl darovat královně Matildě, a mnohem dřív, než přešlo do rukou hraba z Warwicku či světem protřelého lorda Pageta, rádce čtyř po sobě vládnoucích panovníků.

I okolní krajina je půvabná, máte-li po veslování chuť na procházku, a řeka, ta se tu přímo překonává. Ten její úsek dolů ke Cookhamu, kolem quarryských lesů a skrze luka, je překrásný. Mé drahé staré quarryské lesy s těmi uzoučkými stoupajícími pěšinkami a křivolakými paloučky, jak mi doteďka voníte vzpomínkami na slunné letní dny! Vaše stinné průhledy se mi hemží vidinami rozesmátých tváří. A z vašeho šeptaajícího listí se tiše snáší dávné hlasy.

Od Marlow proti proudu k Sonningu je to snad ještě hezčí. Tři čtvrtě kilometru nad marlowským mostem minete na pravém břehu velkolepé staré opatství bishamské, jehož kamenné zdi zněly kdysi pokřikem templářů a jež bylo jeden čas domovem Anny z Cleves a jindy zas královny Alžběty. Bishamské opatství oplývá melodramatickými rekvizitami. Je tam ložnice ověšená gobelíny a vysoko v tlustém zdivu schovaná tajná komnata. Za nocí se tam dosud zjevuje duch lady Holyové, která k smrti utloukla svého synáčka a přízračně umyvadle se stále snaží smýt krev se svých přízračných rukou.

Odpočívá tam Warwick, ten králotvůrce, teď už se nestarající o takové bezvýznamnosti, jako jsou světské králové a světská království, a Salisbury, který vykonal dobré služby u Poitiers. Vpravo na tom břehu, kousíček před opatstvím, je bishamský kostel, a jestli nějaké náhrobky stojí za prohlídku, pak jsou to náhrobky a pamětní desky v bishamském kostele. A pod bishamskými buky, když se pod nimi plavíval ve své lodi, sepsal Shelley, žijící tehdy v Marlow (jeho dům můžete vidět ve West Street), "Vzpouru Islámu".

O něco výš, u jezu v Hurley, si často říkávám, že tady bych mohl zůstat celý měsíc a pořád ještě by se mi neomrzela krása té scenérie. Vesnička Hurley, k níž je od zdymadla pět minut cesty, je vůbec nejstarší obec na řece, datující se - abychom použili svérázné frazeologie toho šerého dávnověku - "z časů když na stolci panovnickém seděli král Sebert a král Offa". Hned za jezem (nahoru proti proudu je Dánské pole, kde kdysi, když táhli na hrabství Gloucesterské rozbili svůj tábor Dánové. A ještě o kousek výš se k líbeznému říční zátocině tulí to, co zbylo z opatství medmenhamského).

Proslulí medmenhamští mniši, aneb "Spolek pekelného ohně", jak se jim všeobecně říkalo, a jehož členem byl i proskribovaný Wilkes, to bylo bratrstvo řídící se heslem "Dělej si, co chceš", kterážto výzva se dodnes zachovala nad polosesusitou branou do opatství. Řadu let předtím, než byla založena tato šalebná kongregace bohaprázdných žertěů, stál na témž místě klášter mnohem přísnějšího rázu, jehož mniši se dost lišili od těch prostopášníků, co sem za pět set let měli přijít po nich.

Cisterciáci, jejichž opatství tu stálo ve století třináctém, nenosili na sobě nic jiného než drsné kutny a kapuce a nejedli ani maso ani ryby ani vejčeka. Spali na slámě a denně o půlnoci vstávali na mši. Dny trávili v tvrdé lopotě, v četbě a na modlitbách; a celý jejich život zalehlo ticho, jakoby smrtelné, neboť nikdo z nich nikdy nepromluvil.

Ponuré bratrstvo, vedoucí ponurý život - a na takovém líbezném místěčku, kterému Bůh propůjčil tolik radostného jasu! Zvláštní věc, že hlasy přírody všude kolem nich - ten hladivý zpěv vln, to šumění trav na břehu, ta hudba kvapících větrů - je nepoučily, že život má docela jiný smysl. Celé dny tam v naprostém mlčení naslouchali a čekali, kdy se ozve hlas z nebes; a celé ty dny a celé ty velebné noci ten hlas k nim promlouval myriádami zvuků - a oni ho neslyšeli.

Od Medmenhamu až po rozkošné zdymadlo hambledonské je řeka samý mír a samá krása, ale od Greenlands, dost nezajímavé to poříční rezidence mého dodavatele novin a časopisů - to je poklidný, skromný starý pán, kterého za letních měsíců můžete v těchto končinách nejednou vidět, jak si sám plynulým, rázným stylem vesluje po řece, nebo jak se bodře baví s nějakým starým strážcem zdymadla, jímž projíždí - tak tedy od Greenlands až za Henley je řeka trochu jednotvárná a nudná.

V pondělí ráno jsme v Marlow vylezli poměrně časně z postelí a před snídaní jsme se šli vykoupat do řeky. A na zpáteční cestě se trapně znemožnil Montmorency. To jediné, nač máme Montmorency a já názory naprosto rozdílné, jsou kočky. Já mám kočky rád; Montmorency ne. Když já potkám kočku, řeknu "Čičinko malá," sehnou se k ní a pošimrám ji za uchem; a kočka vztyčí ocásek, že z ní trčí jako litinová tyč, vyklene do oblouku hřbet a otírá si čumáček o mé nohavice; a všude vládne laskavost a mír. Když Montmorency potká kočku, ví o tom okamžitě celá ulice a za deset vteřin se při tom promarní takové množství hrubostí, jaké by normálnímu úctyhodnému člověku muselo při troše šetrnosti vystačit na celý život.

Já to tomu psovi nemohu mít za zlé (taky se zpravidla spokojím jen s tím, že mu dám pár pohlavků nebo že po něm házím kamením), protože to беру jako jeho přirozenost. Foxteriéři přicházejí na svět s nejméně čtyřikrát větším počtem dědičných hříchů než ostatní psi a nám křesťanům to dá léta letoucí trpělivého úsilí, než docílíme aspoň trochu znatelné nápravy v rabiácké foxteriérí povaze.

Vzpomínám si, jak jsem byl jednoho dne ve dvoraně obchodního domu na Haymarketu a všude kolem mne bylo plno psů, čekajících na návrat svých pánů, kteří uvnitř nakupovali. Byl tam jeden obrovský mastif, jedna nebo dvě kolie, jeden bernardýn, několik ohařů a pár novofundlandců, jeden brakýř, jeden francouzský pudl se spoustou chlupů po celé hlavě, ale s olezlým tělíčkem, jeden buldok; několik takových těch módních pejsáneků, co nejsou o moc větší než krysy, a jeden páreček yorkshireských teriérků.

Všichni tam pěkně seděli, trpělivě, zadumaně. Rozšafná mírumilovnost vládla v té dvoraně. Celá místnost byla prosycena atmosférou ticha a odevzdanosti - prostě něžného stesku.

Pak tam vstoupila jakási líbezná slečna, která si vedla na snůrce krotce vypadajícího malého foxteriéra, a toho uvázala mezi toho buldoka a toho pudla a tak ho tam nechala. Minutu seděl a seznamoval se s prostředím. Pak zvedl oči ke stropu a podle jeho výrazu se dalo soudit, že myslí na svou matku. Pak zív. Pak se rozhlédl po těch ostatních psech, vesměs tichých, vážných a důstojných.

Zadíval se na buldoka, co mu beze snů dřímá po pravici. Zadíval se na pudla, co mu vzpřímeně a naduté seděl po levici. A pak bez jediného slůvka výstrahy, a aniž k tomu byl sebemeně vyprovokován, kousl toho pudla do bližší přední nohy a tichým přišerem dvorany zaznělo bolestné a rozhořčené pudlí řafnutí.

Výsledek toho prvního pokusu foxteriéra vysoce uspokojil i rozhodl se pokračovat a dodat živosti všemu kolem sebe. Přeskočil pudla a vehementně zaútočil na jednu kolii, a ta se probudila a okamžitě se pustila do lité a ryčné rvačky s pudlem. Foxík se zatím vrátil na své místo a chňapl za ucho buldoka a snažil se ho odsmyknout; načež buldok, zvíře pozoruhodně nestranné, začal napadat všecko, co měl v dosahu, včetně portýra, a to tomu miloučkému foxteriérovi poskytlo možnost servat se soukromě s jedním z těch yorkshireských zpotvořenců, který k tomu projevil naprosto stejnou ochotu.

Těm, kdož znají psí národu, netřeba říkat, že v tu chvíli se už rvali všichni psi v té dvoraně, jako kdyby ta bitka měla rozhodnout o osudu jejich domácích krbů. Velcí psi se rvali s velkými, a to bez jakékoli diskriminace; a ti malí se prali mezi sebou a volné chvíle vyplňovali tím, že ty velké psy kousali do nohou.

Celá dvorana se proměnila v hotové pandemonium a kravál tam byl přímo úděsný. Venku na Haymarketu se shromáždily davy a chtěly vědět, jestli se to tam koná schůze farníků; a jestli ne, kdo to byl zavražděn a proč. Dvnitř vnikli muži s klacky a provazy a snažili se psy od sebe odtrhnout a byla přivolána i policie.

A když vřava vyvrcholila, vrátila se ta líbezná slečna a popadla do náručí toho svého líbezného pejsánka (který toho yorksireského chlupáče vyřadil z provozu aspoň na jeden měsíc a teď se tvářil jako novorozené jehňátko) a pusinkovala ho a ptala se ho, jestli ho nezavraždili - a co mu to vůbec ti oškliví suroví hafani udělali; a on se k ní tulil a zíral jí do tváře očima, které říkaly: "Ách, to jsem rád, že sis mě přišla odvést z tohotohle ponižujícího prostředí!"

A ona se rozčilovala, to že se vůbec nemá připustit, aby takové hrozitánské rváče, jako jsou tihle ostatní psi, dávali v obchodních domech dohromady s pejsky z lepší společnosti, a že má tisíc chutí někoho žalovat.

Tak takovou povahu mají foxteriéři; a proto já nemám Montmorencymu za zlé, že má chuť roztrhat kdejakou kočku; ale toho rána moc litoval, že si tu chuť nenechal zajít.

Vraceli jsme se, jak jsem už říkal, z ranního koupání a asi v polovici High Street vyklouzla z jednoho domu před námi kočka a vydala se přes vozovku.

Montmorency vyrazil radostný pokřik - pokřik neúprosného válečníka, který vidí, jak mu padá do rukou nepřítel - takový pokřik, jaký asi spustil Cromwell, když Skotové začali sestuovat s kopce - a vrhl se za svou kořistí.

Jeho dnešní obětí byl veliký černý kocour. V životě jsem neviděl kocoura většího, ani kocoura, který by budil menší důvěru. Někde už přišel o půlku ocasu, o jedno ucho a o notný kus čenichu. Bylo to zvíře dlouhé, šlachovité. A mělo v sobě cosi klidného, vyrovnaného.

Montmorency se na toho ubohého kocoura řítí rychlostí třiceti kilometrů v hodině; ale kocour nikterak nepospíchal - neuvědomoval si zřejmě, že jeho život je v nebezpečí. Šel lidně dál, dokud jeho rádobyvrah nebyl ani ne metr od něho, a pak teprve se obrátil, posadil se do prostředka ulice a podíval se na Montmorencyho s vlídným, tázavým výrazem, který říkal:

"Prosím! Jdete zřejmě za mnou."

Montmorency nepostrádá odvalu; avšak ve zjevu toho kocoura bylo něco, z čeho by patrně i statečnějšího psa zamrazilo u srdce. Montmorency se prudce zarazil a opětoval kocourův pohled. Ani jeden z nich nepromluvil; lze si však jasně představit, že konverzace probíhala takto:

KOCOUR: Můžu pro vás něco udělat?

MONTMORENCY: N... n... ne - ne, děkuju.

KOCOUR: Jen si beze všeho řekněte, jestli ode mě vážně něco chcete.

MONTMORENCY (couvaje po High Street): Ne, ne - nic nechci - namouduši - nebudu rušit. J... já - já jsem si vás bohužel spletl s někým jiným. Měl jsem dojem, že se známe. Promiňte, že jsem obtěžoval.

KOCOUR: Nic se nestalo. Těšilo mě. Tak opravdu si nic nepřejete?

MONTMORENCY (stále couvaje): Ne, vůbec nic, děkuju - vůbec nic - jste velice laskav. Klaním se.

KOCOUR: Klaním se.

Potom se kocour zvedl a kráčel dál; a Montmorency honem světil to, žemu se říká prut, do příslušného žlábků, přiběhl zpátky k nám a zaujal bezvýznamné místo v pozadí průvodu.

Ještě dnes, když před Montmorencym řeknete "kočka", viditelně se zachvěje a podívá se na vás zbědovaným pohledem, jako kdyby říkal:

"To mi prosím tě, nepřipomínej."

Po snídani jsme se vydali na nákupy, abychom doplnili lodní zásoby pro další tři dny. George mínil, že bychom si měli vzít zeleninu - že zelenina je zdravá. A její příprava prý nedá žádnou práci a on sám si ji prý vezme na starost. Tak jsme koupili pět kilo brambor, bušl hrachu a několik hlávek zelí. V hotelu jsme si opatřili hovězí haší zapečené v těstě, dva angreštové koláče a skopovou kýtu; a vydrancovali jsme celé město, abychom sehnali dost ovoce a dortů a chleba a másla a džemu a slaniny a vajec.

Odjezd z Marlow považuji za jeden z našich nejslavnějších úspěchů. Byl to odjezd důstojný a působivý a přitom neokázalý. V každém obchodě, který jsme navštívili, jsme trvali na tom, že uředníci musí jít s nakoupeným zbožím rovnou s námi.

Žádné takové to "Zajisté, pane, všechno vám ihned doručíme, náš kluk tam s tím bude ještě dřív než vy, pane," na nás neplatilo. To potom člověk trčí na přístavišti a nejmíň dvakrát musí zpátky

do toho krámu a tam se zbytečně hádá. A tak jsme si všude počkali, než to všechno dali do košíků, a pak jsme učedníka vzali hned s sebou.

Zašli jsme do hezké řádky obchodů a v každém jsme zachovali tento postup; a tak se stalo, že když jsme s těmi nákupy byli hotovi, doprovázela nás tak pěkná sbírečka učedníků s košíky, že až srdce plesalo; a náš závěrečný pochod středem High Street k řece, to musela být tak impozantní podívaná, jakou v Marlow už hezky dávno nezažili.

Náš průvod byl seřazen takto:

Montmorency s holí v zubech.

Dva ludrácky vypadající vořechové, Montmorencyho kamarádi.

George ověšený pláští a dekami a kouřící krátkou dýmku.

Harris snažící se kráčet křepce a ladně, přestože nesl v jedné ruce obrovský, k prasknutí nacpaný kufr a v druhé láhev citrónové šťávy.

Učedník zelinářův a učedník pekařův, oba s košíky.

Podomek z hotelu, nesoucí velký koš.

Učedník cukrářův s košíkem.

Učedník hokynářův s košíkem.

Jeden dlouhosrstý pes.

Učedník ze sýrařství s košíkem.

Posluha táhnoucí brašnu.

Důvěrný přítel toho posluhy s rukama v kapsách a s krátkou hliněnkou v puse.

Učedník z ovocnářství s košíkem.

Já, nesoucí tři klobouky a pár bot a snažící se tvářit, jako bych o nich nevěděl.

Šest malých kluků a čtyři toulaví psi.

Když jsme dorazili na přístaviště, pravil jeho hlídač:

"Moment, moment, páni, teď najednou nevím, jestli tu máte parník nebo hausbót."

Naše sdělení, že tam máme dvojskul, ho zřejmě překvapilo.

To dopoledne jsme měli spoutu trápení s parníky. Bylo to zrovna před týdenními veslařskými závody v Henley a těch parníků jezdily tam nahoru celé řady; některé jely samotné, některé za sebou táhly hausbóty. Já parníky prostě nesnáším; jako každý veslař. Nemůžu se na parník podívat, abych okamžitě neměl chuť vylákat ho na nějaké odlehlé místo na řece a tam ho v samotě a tichosti uškrtit.

Parník má v sobě takovou tu hřmotnou domýšlivost, jaká dokáže probudit kdekerý krutý pud v mé povaze, takže pak toužím po těch zlatých starých časech, kdy člověk mohl lidem to, co si o nich myslí, říkat sekerou, lukem a šípy. Už sám ten výraz, co má v obličeji chlap stojící s rukama v kapsách a s cigárem v puse u kormidla, by byl dostatečnou omluvou pro každého, kdo by se dopustil rušení veřejného pořádku; a to velkopanské pískání, kterým vám parník velí, abyste mu uhnuli z cesty, by vám - o tom jsem hluboce přesvědčen - u každé poroty, složené z lidí od řeky, zaručilo výrok "zabití v sebeobraně".

Na nás tedy parníky pískat musely, když nás chtěly mít z cesty. Neraď bych, aby to vypadalo, jako že se vychloubám, ale mohu poctivě prohlásit, že naše lodička nadělala za ten týden parníkům, s nimiž se setkala, mnohem víc potíží, zdržovaček a nepříjemností, než všechna ostatní plavidla na řece dohromady.

"Jede parník!" zvolal vždycky ten z nás, kdo první uviděl v dálce toho nepřitele, a v mžiku se vykonaly přípravy k jeho přivítání. Já se chopil kormidelních lanek, Harris i George si přisedli ke mně, takže jsme všichni byli k parníku zády a loď jsme klidně nechali sklouznout do hlavního proudu.

A už tu je parník a píská, a my se dál necháváme unášet proudem. Když už je od nás necelých sto metrů, začne parník pískat jako šílenec a lidé na něm se naklánějí přes zábradlí a řvou na nás, ale my je jakživi neslyšíme. Harris nám zrovna povídá nějakou historku o své matce a o tu George a já nechceme za nic na světě přijít.

Pak parník vyrazí z píšťaly poslední zavřeštění, při němž se mu div neroztrhne kotel, honem přerazuje na zpátečku, vychrlí spoustu páry, začne se točit a najeden a mělčinu; všichni, co jsou na palubě, se ženou na příď a ječí na nás a lidé na břehu zůstávají stát a taky na nás hulákají a kdejaká kolemjedoucí loď se zastavuje a připojuje se k tomu halasu, až se celá řeka na kilometry nahoru i dolů promění v jediný šílený chaos. A teprve potom se Harris v té najzajímavější partii svého vyprávění odmlčí, s mírným údivem se podívá na George a řekne mu:

"Poslechni, Georgi, ať jsem trajcen, jestli tu někde není parník!"

A George mu odpoví: "No já ti teda musím říct, že se mi zdálo, že něco slyším."

Načež vždycky strašně znervózníme a začneme se chovat popleteně a nevíme, co s tou svou lodí máme udělat, abychom uvolnili cestu, a lidé na parníku se nahnou nad nás a začnou nám dávat instrukce:

"Tím pravým veslem zaberte - no vy, vy blbče! A tím levým obráceně! - Ne, vy ne - ten druhý! - A kormidlo nechte na pokoji, no tak, copak neslyšíte? - A teď oba najednou! Ale takhle ne! Ách, vy..."

Pak obyčejně spustí záchranný člun a jedou nám na pomoc; po čtvrt hodinové dřině si nás konečně odstraní z cesty a mohou pokračovat v plavbě a my jim moc a moc děkujeme a prosíme je, aby nás vzali do vleku. Ale to oni nikdy neudělají.

Na ty obzvlášť aristokratické parníky jsme si vymysleli ještě jiný způsob zlobení. Pasažéry jako považujeme za zaměstnance nějaké firmy, pro které jejich šéfové uspořádali rodinný výlet, a ptáme se jich, jestli náhodou nejsou z toho a toho pohřebního ústavu nebo z toho a toho podniku pro čištění kanalizace a jestli by nám nemohli půjčit rendlík.

Z parníků jsou vždycky nesmírně nervózní staré dámy, které nejsou zvyklé na řeku. Vzpomínám si, jak jsem jednou jel ze Stainesu do Windsoru - kterýžto úsek řeky je zvlášť bohatý na ty mechanické zrůdy - ve společnosti, v níž byly také tři dámy zmíněného druhu. To bylo velice vzrušující. Kdykoli se v dohledu ukázal nějaký parník, ty dámy si pokaždé prosadily, že se musí přistát a sedět na břehu, dokud ten parník nebude zase z dohledu pryč. Říkaly, že jim je to velice líto, ale že si z ohledu ke svým rodinám nemohou dovolit žádné ztřeštěnosti.

U hambledenského zdymadla jsme zjistili, že máme málo pitné vody; tak jsme vzali džbán a zašli jsme k strážcovu domku, abychom o trochu té vody poprosili.

Naším mluvčím byl George. Nasadil si svůj neselhávající úsměv a řekl:

"Prosím vás pěkně, mohl byste nám poskytnout trochu vody?"

"Ale samozřejmě," odvětil ten starý pán. "Vemte si jí, kolik chcete, a zbytek tam nechte."

"Tisíceré díky," zabručel George a rozhlédl se. "A kdepak - kdepak ji máte?"

"Ta je pořád na tom samém místě, milej chlapče," zněla bezbarvá odpověď. "Zrovinka za váma."

"Já ji nevidím," pravil George, když se otočil.

"Ale no ták! Kam jste dal voči, jemináčku?" podivil se ten muž a otočil Georgem sem a tam a ukázal nahoru i dolů po řece. "Copak jí tady není vidět až dost?"

"Á!" zvolal George, když mu konečně svítl. "Jenže řeku nemůžeme přece pít, pochopte."

"No řeku ne, to dá rozum, ale vodu z ní, to snad jo," odpověděl děda. "Já ji piju už patnáct let."

George pravil, že po té kůře nedělá jeho celkové zveřejnění - toho strážce totiž - této značce nápoje moc dobrou reklamu a on - George totiž - že by radši dal přednost vodě z pumpy.

Vodu jsme sehnali až v jednom stavení o něco výš. Patrně to taky byla voda z řeky, stačilo se zeptat. Ale my jsme se nezeptali, a tak nám chutnala. Co oči nevidí, z toho se žaludek neobrací. Jednou, později v témž létě, jsme říční vodu okusili, ale moc velký úspěch to nebyl. Jeli jsme tenkrát dolů po proudu a zaveslovali jsme do jednoho vedlejšího ramene před Windsorem, kde jsme si chtěli udělat čaj. Ale džbánek jsme měli prázdný, což znamenalo buď se toho čaje vzdát, nebo na něj vzít vodu z řeky. Harris se přimlouval, abychom to riskli. Že prý se nic nemůže stát, když tu vodu převaříme. Převařením prý všelijaké ty bacily, co ve vodě jsou, zabijeme. A tak jsme do konvice nabrali vodu z Temže, dali jsme ji vařit a velice pečlivě jsme dozírali, aby se vařila doopravdy.

Udělalí jsme si čaj a zrovna jsem se pohodlně uvelebovali, abychom si ho vypili, když tu se George, s šálkem v půli cesty k ústům, zarazil a zvolal:

"Co je to?"

"Co je co?" zeptali jsme se Harris a já.

"No támhleto!" povídá George s pohledem upřeným k západu.

Harris i já jsme se tím směrem podívali a spatřili jsme, jak k nám po tom líném proudu připlouvá pes. Byl to ten nejtišší, nejmírumilovnější pes, jakého jsem kdy viděl. V životě jsem nepotkal psa, který by vypadal spokojeněji, vyrovnaněji. Plul zasněně na zádech a všechny čtyři nohy mu trčely přímo nahoru. Byl to pes, abych tak řekl, pěkně oplácáný, s mohutně vyvinutým hrudníkem. A tak se k nám blížil, nehnutě, důstojně a tiše, až byl těsně u naší lodi, a tam se v rákosí zastavil a pohodlně se uložil na noc.

George řekl, že na čaj nemá chuť, a vylil svůj šálek do řeky. Harrise žízeň taky přešla a udělal totéž co George. Já jsem půlku toho svého šálku už měl v sobě a moc mě to mrzelo.

Ptal jsem se George, jestli si myslí, že bych z toho mohl dostat tyfus.

"Ani ne," řekl George; že prý mám jistou naději, že mě to nepotrefí. Že to ostatně asi tak do čtrnácti dnů poznám, jestli ten tyfus mám nebo nemám.

K Wargrave jsme to vzali vedlejším ramenem. Je to zkratka, která, když jedete proti proudu, odbočuje asi tři čtvrtě kometru nad marshským zdymadlem doleva, a zabočit do ní se vám vyplatí, protože je to pěkný, stinný kousek řeky a nadto si zkrátíte cestu o víc než o půl kilometru. Vjezd do toho ramene je samozřejmě zatarasen kůly a řetězy a obklopen tabulemi, vyhrožujícími každému, kdo by se opovážil vnořit do těch vod veslo, všemožným mučením vězením a smrtí - divím se, že si ti krobiání, co jim patří poříční pozemky, nedělají nároky taky na vzduch nad řekou a nehrozí vysokou pokutou každému, kdo by se ho nadýchl - ale mezi těmi kůly a řetězy s trochou opatrnosti proplujete; a pokud jde o ty tabule, z těch můžete, když si vyšetříte pět minut času a nikdo není v dohledu jednu nebo dvě strhnout a hodit do řeky.

V polovině toho ramene jsme vystoupili na břeh a dali jsme si oběd; a při tom obědě jsme George a já zažili hrozný šok.

Harris taky zažil šok; ale já jsem si jist, že ten Harrisův šok nebyl ani zdaleka tak hrozný jako ten šok, co jsme při té události dostali George a já.

To bylo totiž takhle: seděli jsme na louce asi tak deset metrů od řeky a zrovna jsme se co nepohodlněji uvelebili k jídlu. Harris držel mezi koleny misku s hovězím zapečeným v těstě a rozkrajoval tu dobrotu a George a já jsme na ni čekali s připravenými talířky.

"Nemáte tam po ruce lžíci?" pravil Harris. "Na tu šťávu bych potřeboval lžíci."

Koš byl hned za námi a George i já jsme se současně otočili, abychom vystrachali lžíci. Měli jsme ji v pěti vteřinách. A když jsme se zas obrátili zpátky, Harris byl i s hovězím tentam.

Ta loučka byla širá, holá. Stovky metrů daleko ani jeden strom ani kousek živého plotu. Do řeky spadnout nemohl, protože mezi ní a jím jsme seděli my, takže kdyby tam byl chtěl spadnout, musel lézt přes nás.

George a já jsme zírali kolem dokola. Potom jsme zírali jeden na druhého.

"Že by si ho byli odnesli do nebe?" zapochyboval jsem.

"To by s ním nebrali i to hovězí," pravil George.

Tato námitka mi připadala závažná, teorii o nebi jsme tedy vyloučili.

"Pravda je zřejmě jiná," mínil George, sestupuje do oblasti přirozena a proveditelnosti. "Bylo tu zemětřesení."

A s náznakem stesku ve hlase dodal: "Kdyby byl aspoň zrovna nekrájel to hovězí!"

S povzdechem jsme ještě jednou obrátili zraky k místu, kde Harris a zapečené hovězí byli naposled spatřeni na povrchu země; a v žilách nám ztuhla krev a na hlavě se nám zjezily vlasy, neboť jsme tam uzřeli Harrisovu hlavu - nic než hlavu - vyrostlou přímo z hlíny mezi vysokými stébly trav, s hrozně červeným obličejem, v němž se zračilo nesmírné rozhořčení.

První se vzpamatoval George.

"Promluv!" vzkřikl. "A řekni nám, jestli jsi živ nebo mrtev - a kde jsou ostatní tvé součástky."

"Přestaň blbnout, prosím tě!" řekla Harrisova hlava. "Já dobře vím, že jste to udělali schválně."

"Co jsme udělali schválně?" vykřikl jsme George i já.

"No, že jste mě posadili zrovna sem! To byla teda moc pitomá legrace! A podržte aspoň to hovězí."

A z nitra země, tak nám to věru připadalo, vystopila miska se zapečeným hovězím - značně rozmačkaným a potlučeným; a za ní se drápal ven Harris - zvalený, zmazaný a mokrý.

Prve si totiž sedl, aniž o tom věděl, na samý kraj úzké strouhy, celé zakryté vysokou travou; a jak se trochu zaklonil, překulil se i s hovězím a se vším všudy dolů.

V celém životě prý nezažil takové překvapení, jako když znenadání pocítil, že někam letí, a neměl ani nejmenší tušení, co se to děje. V první chvíli si prý myslel, že nastal konec světa.

A dodnes je Harris přesvědčen, že George a já jsme to na něj narafičili. Tak pronásleduje nespravedlivé podezření i ty nejnevinější; neboť jak praví básník: "Pomluvě neujdeš."

Jak je vidět, opravdu ne.

Wargrave - Voskové figuríny - Sonning - Náš guláš - Montmorency je sarkastický - Bitka Monmorencyho s čajovou konvicí - George se cvičí ve hře na bandžo - Nedoporučujeme mu, aby v tom pokračoval - Nesnáze hudebníků amatérů - Studium hry na dudy - Harrisův smutek po večeri - George a já jdeme na procházku - Vracíme se hladoví a promoklí - S Harrisem je to nějaké divné - Harris a labutě, aneb pozoruhodná příhoda - Harris má rušnou noc.

XIV

Po obědě jsme chytli příznivý vítr, který nás poklidně dopravil za Wargrave a Shiplake. Městečko Wargrave, přisedající k ohybu řeky, vypadá, když kolem něho plujete, v tom změkčujícím a ospalém slunečním jasu letního odpoledne jako líbezný starý obraz, který vám dlouho zůstane na sítnici v paměti.

Hostinec "U Jiřího a draka" ve Wargrave se pyšní vývěsním štítem, pomalovaným z jedné strany mistrem Leslieem, členem Královské akademie, z druhé místním rodákem panem Hodgsonem. Leslie zvětšil boj; Hodgson zobrazil výjev "Po boji": Jiří, vykonav svou práci, si pochutnává na džbánku piva.

Ve Wargrave žil a - což té obci slouží ještě víc ke cti - byl zabit Thomas Day, autor mravoličné dětské knížky o dvou vzorných hoších Sandfordovi a Mertonovi. V kostele tam má pamětní desku paní Sarah Hillová, která ve své závěti založila nadaci, podle níž měla být jednou ročně, vždycky o velikonocích, rozdělena jedna libra mezi dva chlapce a dvě dívky "kteří nikdy nebyli neposlušní svých rodičů a o nichž není povědomo, že by říkali ošklivá slova nebo nepravdy, ani že by kradli či rozbíjeli okna". No jen si to představte! Tohohle všeho se vzdát pro pět šilinků ročně! Copak to za to stojí?

V obci se traduje fáma, že se jednou, před mnoha lety, vyskytl jeden jediný hošík, který doopravdy nic takového neprováděl - nebo alespoň, což vlastně bylo to jediné, co bylo požadováno a co se dalo očekávat, nebylo o něm povědomo, že by to prováděl - a ten že získal ten slavnostní vínek. Byl prý potom celé tři neděle vystaven ve skleněné vitrině na radnici. Kam chodily ty peníze potom, to nikdo neví. Prý se vždycky posílaly nejbližšímu muzeu voskových figurín.

Shiplake je hezká vesnička, ale protože je za kopcem, není ji z řeky vidět. V shiplakeském kostele se ženil Tennyson.

Odtud nahoru k Sonningu se řeka vine sem a tam mezi četnými ostrůvky a je tam velice mírná, tichounká a opuštěná. Po březích tam chodí málo lidí, nanejvýš za soumraku jeden nebo dva párečky vesnických milenců. Hrabata, knížata i eretpličky jsme nechali za sebou v Henley a k pochmurnému špinavému Readingu je ještě kus cesty. Tahle část řeky vyvolává sny o dávno uplynulých dnech a zmizelých podobách a tvářích a o všem tom, co mohlo být, ale co - čert aby to vzal! - nebylo.

V Sonningu jsme vystoupili a šli se projít po vesnici. To je totiž nejpohádkovější kouteček na celé řece. Vypadá spíš jako vesnička na jevišti než jako obec vystavěná z cihel a malty. Každý domek je obalen popínavými růžemi, a ty se teď, v těch prvních dnech června, rozhýřily celými oblaky něžné nádhery. Kdybyste se v Sonningu chtěli zdržet, ubytujte se "U býka", za kostelem. To je ten

pravý příklad staré venkovské hospůdky, vpředu se zeleným čtverhranným dvorkem, kde se na lavičkách pod stromy scházejí k večeru místní dědkové, aby se napili piva a popovídali si o obecní politice, a s nízkými starobylými pokojíčky a mřížkovánými okny a krkolomnými schodišti a křivolakými chodbičkami.

Potulovali jsme se po tom líbezném Sonningu asi tak hodinu a pak, protože na to, abychom veslovali až někam za Reading, bylo už dost pozdě, jsme se rozhodli zajet zpátky na jeden z těch ostrůvků u Shiplake a tam se uhnízditi na noc. Ale když jsme se tam zařídili, bylo pořád ještě dost brzy, a tak řekl George, že když na to máme čas, měli bychom té skvělé příležitosti využít a udělat si nějakou prvotřídní bohatýrskou večeři. Prý nám předvede, že i na řece se v oboru kuchaření dají dělat divy, a že nám z té zeleniny a zbytku studeného hovězího a ze všeho toho dalšího, co ještě máme, připraví "irský guláš".

Ten nápad nás uchvátil. George nasbíral dříví a rozdělal oheň a Harris a já jsme se pustili do loupání brambor. Nikdy bych byl neřekl, že loupání brambor je taková práce. Ukázalo se však, že ten úkol představuje největší operaci svého druhu, do jaké jsem kdy byl zapojen. Začali jsme vesele, dalo by se dokonce říci dovádě, ale když jsme byli hotovi s prvním bramborem, byla už naše bezstarostnost tatam. Čím víc jsme toho oloupali, tím víc toho k oloupání zbývalo; a když jsme konečně odstranili všecku slupku a vydloubali všecka očka, nezbyl nám v rukou žádný brambor - rozhodně ne brambor, který by stál za řeč. George se na něj přišel kouknout - a uzerel brambor velikosti burského oříšku. Povídá tedy:

"Tak takhle by to nešlo. To by všechny přišly nazmar. Musíte je škrabat."

Tak jsme je škrabali, ale to byla ještě těžší práce než to loupání. Když ony mají takové prapodivné tvary, ty brambory - samý hrbol, samá bradavice, samá proláklina. Pracovali jsme vytrvale pětadvacet minut a zlikvidovali jsme čtyři brambory. Pak jsme s tím praštili. Prohlásili jsme, že celý zbytek večera potřebujeme k tomu, abychom oškrabali sami sebe.

V životě jsem neviděl nic, co by člověka dovedlo tak zaneřádit jako loupání bramborů. To bylo k neuvěření, že ty oškrabky, v kterých jsme Harris a já stáli, napůl jimi zadušení, pocházejí z pouhých čtyř brambor. To ukazuje, co se dá pořídit, když pracujete pečlivě a hospodárně.

George pravil, že je nesmysl, chtít do irského guláše dát jenom čtyři brambory, tak jsme jich ještě tak půl tuctu omyli a ty jsme tam hodili neloupané. A přihodili jsme k tomu zelí a něco přes půl čtvrtce hrachu. George to všecko zamíchal a pak usoudil, že v kotlíku je ještě spousta nevyužitého místa, tak jsme důkladně prohrabali oba koše, vylovili jsme všechno, co nám v nich zbylo a co jsme ještě nespotřebovali, a dali jsme to taky dusit. A ještě jsme měli půlku zapečeného vepřového a kousek slaniny, tak jsme to tam vrazili taky. A George našel ještě půlku konzervovaného lososa a i tu do toho kotlíku vysypal.

Říkal, to že je ta výhoda u irského guláše: že se totiž tolika věcí zbavíte. Já jsem vyškráblal z koše dvě vejíčka, která se rozmačkala, a ta jsme do toho přidali taky. George řekl, že pěkně zahustí šťávu.

Ty další ingredience si už ani nepamatuji, vím jenom, že vůbec nic nepřišlo nazmar; a vzpomínám si, že Montmorency, který o celou tu proceduru projevoval ohromný zájem, ke konci s vážným a zamyšleným výrazem poodběhl a za několik minut se vrátil a držel v tlamě zakousnutou vodní myš, kterou nám zjevně předkládal jako svůj příspěvek k večeři; jestli to myslel sarkasticky nebo jako ochotu posloužit, to říci nemohu.

Diskutovali jsme, má-li se tam ta myš přidat nebo ne. Harris byl toho názoru, že jako přísada ke všemu tomu ostatnímu by se znamenitě hodila a že každá troška je dobrá; avšak George hájil klasický předpis. To prý nikdy neslyšel, že by se do irského guláše měla dávat vodní myš, a tak se prý radši přidrží toho, co je vyzkoušeno, a nebude provozovat žádné experimenty.

"Ale když jakživ nic nového neokusíš," namítl Harris, "jak potom můžeš říct, jaké to je? Lidi jako ty zdržují ve světě všechn pokrok. Vzpomeň si jenom na toho člověka, co první okusil klobásu!"

Ale povedl se nám skvěle, ten irský guláš. Já jsme si v životě na ničem tak nepochutnal. Bylo to takové nové a takové pikantní. Těch běžných, každodenních jídel je člověk už přejedený; ale tohle bylo jídlo, které mělo úplně osobitý charakter, jídlo, jehož chuť se k ničemu jinému nedala přirovnat.

A ještě ke všemu bylo vydatné. Bylo prostě z dobrého materiálu, jak správně řekl George. Hrách a brambory mohly být možná poněkud měkčí, ale my všichni máme zuby v pořádku, a tak to nehrálo žádnou roli; a ta šťáva, to byla prostě lahoda - pro slabší žaludek snad trochu těžká, ale zato výživná.

Zakončili jsme čajem s třešňovým koláčem. Když se ten čaj dělal, Montmorency svedl zápas s konvicí a vyšel z něho na hlavu poražen.

Během celého toho výletu dával najevo náramnou zvědavost, pokud šlo o tu konvici. Kdykoli to v ní vřelo, sedl si před ní a s popleteným výrazem ji okukoval a chvílemi se ji snažil vyplašit tím, že na ni zavrčel. A když začala prskat a vyufukovat páru, považoval to za vyzvání k boji a s chutí by se s ní byl serva, nebýt toho, že vždycky v tom kritickém okamžiku někdo z nás přiskočil a odnesl mu kořist, dřív než se na ni mohl vrhnout.

Ale dneska si umínil, že se předběhnout nedá. A taky se hned při prvním zvuku, který konvice vydala, zvedl, zavrčel a přiskočil k ní ve výhružné póze. Ta konvice byla malá, ale velice srdnatá a okamžitě po něm plivla.

"Ále! Tak ty tak!" zavrčel Montmorency a vycenil zuby. "No počkej, já tě naučím dovolovat si na těžce pracujícího slušného psa, ty potvoro zatracená, nosatá, začouzená! Tak pojď, ty!"

A vrhl se na chudinku konvici a chňapl ji za hubičku.

Načež zaznělo do večerního ticha ňafnutí, při němž v žilách stydla krev, a Montmorency opustil loď a vyrazil na zdravotní běh kolem ostrova; oběhl ho třikrát, rychlostí pětapadesáti kilometrů v hodině, chvílemi se zastavuje, aby ponořil čumák do studeného blátíčka.

Od toho dne se Montmorency díval na konvici se směsí posvátné hrůzy, nedůvěry a nenávisti.

Kdykoli ji uviděl, zavrčel a se schlíplým ocasem od ní hezky rychle odcouval, a jak se octla na vařiči, okamžitě vylezl z lodi a zůstal sedět na břehu, dokud celá ta čajová akce neskončila.

Po večeri vytáhl George to své bandžo a chtěl nám na ně zahrát, ale Harris byl proti tomu; řekl, že ho bolí hlava a že se necítí dost silný, aby to hraní vydržel. George naopak mínil, že hudba by Harrisovi udělala dobře - hudba prý často utiší nervy a bolest hlavy zažene; a zabrnkal dva tři tóny, jen aby Harrisovi předvedl, jaké to je.

Harris pravil, že je mu milejší bolení hlavy.

George se dodnes na to bandžo hrát nenaučil. Kdekdo ho totiž od toho v jednom kuse odrazoval. Dokud jsme byli na řece, dvakrát či třikrát se večer pokusil trochu cvičit, ale jakživ s tím neuspěl. Už výrazy, kterých o tom používal Harris, stačily, aby komukoli vzaly odvahu; a k tomu ještě Montmorency pokaždé během celého toho představení neustále vyl. Takže tomu člověku nikdy neposkytl poctivou příležitost.

"Co ho to posedlo, že takhle vyje, když já hraju?" křičel rozhořčeně George a házel po něm botou.

"Co to tebe posedlo, že takhle hraješ, když on vyje?" odpovídal Harris a tu botu vždycky zachytil.

"Nech ho na pokoji. On si nemůže pomoci. Má hudební sluch, a když ty hraješ, tak prostě výt musí."

A tak se George rozhodl, že se na to bandžo bude učit hrát, až zas bude doma. Ale ani tam k tomu neměl mnoho příležitostí. Paní P. přišla vždycky za ním nahoru a říkala, že ho ruší velice nerada, ona sama že ho poslouchá s potěšením, ale ta dáma nad ním, že je ve velice delikátním stavu a její lékař se obává, že by to mohlo ublížit děťátku.

George tedy zkoušel brát si bandžo pozdě v noci ven a cvičit na náměstí. Ale tamní obyvatelstvo si na to stěžovalo na policii, a tak tam jedné noci kvůli němu postavili hlídku a George byl zatčen. Důkazy proti němu byly naprosto zjevné a ušel trestu jen pod podmínkou, že se šest měsíců bude chovat slušně a pokojně.

Pak už George ztratil k cvičení odvahu. Když uplynulo těch šest měsíců, udělal sice jeden nebo dva nesmělé pokusy dát se do toho znovu, ale zase narazil na ten chlad, na ten nedostatek porozumění ze strany veřejnosti; a tak po nějakém čase úplně propadl zoufalství a ten hudební nástroj s pomocí inzerátu - "vlastník nemá již pro svrchu zmíněný upotřebení" - s velikou ztrátou prodal a jal se místo hraní učit karetním kouzlům.

To musí být velice nepovzbudivá práce, učit se hrát na nějaký hudební nástroj. Řekli byste, že společnost bude toho, kdo si chce osvojit umění hrát na nějaký hudební nástroj, už ve vlastním zájmu všemožně podporovat. Ale kdepak!

Znal jsem kdysi jednoho mládence, který se učil hrát na dudy, a to byste koukali, s jakou spoustou protivenství musel zápolit. Prosím vás, vždyť ani od členů jeho vlastní rodiny se mu nedostalo toho, čemu by se dalo říci aktivní povzbuzení. Jeho otec byl ostře proti tomu hned od začátku a vyjadřoval se o celé té záležitosti velice bezohledně.

Můj přítel vstával kvůli cvičení časně zrána, ale té své naplánované akce byl nucen se vzdát, a to z ohledu na svou sestru. Ta měla totiž jisté náboženské sklony a takto zahajovat den jí připadalo otřesné.

A tak místo toho sedával dlouho do noci a hrával, když se rodina už odebrala na lože, ale ani tak to nešlo, protože o jejich domě se začaly šířit moc ošklivé pověsti. Lidé, kteří se vraceli pozdě domů, se venku zastavovali a naslouchali a hned nazítří ráno rozhlašovali po celém městě, že u Jeffersonů byla v noci spáchána příšerná vražda; líčili skřeky oběti, které slyšeli, a brutální nadávky a kletby vrahovy, po nichž následovalo úpění o slitování a pak poslední, slábnoucí chroptění mrtvol.

Nechali ho tedy cvičit ve dne, za několikerými zavřenými dveřmi vzadu v kuchyni; ale pasáže, které se mu líp povedly, bylo přes všechna tato opatření slyšet až v salónu a jeho matku skličovaly téměř k slzám.

Říkala, že jí připomínají jejího nebohého tatínka (toho spolkl, chudáka malého, žralok, když se koupal na pobřeží Nové Guineje - kde se vzala ta souvislost, to nedovedla vysvětlit).

Potom mu v nejzazším koutě zahrady, skoro půl kilometru od domu, stloukli takovou boudičku a on s tím svým instrumentem musel jít vždycky tma, když ho chtěl rozezvučet; ale někdy přišla do domu návštěva, které o té věci nic nevěděla a které se o tom zapomněli zmínit a nevarovali ji, a ta se třeba šla projít po zahradě a znenadání, aniž na to byla připravena a aniž měla ponětí, co to může být, se dostala na doslech k těm dudám. Když to byl člověk mocných duševních sil, odnesl to jenom nervovým zhroucením; avšak osoby intelektu pouze průměrného z toho obyčejně zešlély.

V počátečních snahách amatérského hráče na dudy je ovšem, to je nutno přiznat, cosi nesmírně truchlivého. To jsem zakusil na vlastní kůži, když jsem poslouchal hrát toho svého mladého přítele. Dudy jsou nástroj, na který je zřejmě velice namáhavé muzicírovat. Než spustíte, musíte si nabrat dost dechu na celou skladbu - to jsme aspoň vyzpíchoval u Jeffersona.

Ten vždycky začal mohutně, bouřlivými, sytými tóny, jakými se armády svolávají do boje, takže vás to přímo burcovalo. Ale jak pokračoval, hrál pořád víc a víc piano a poslední sloka obyčejně někde uprostřed s prasknutím a zasyčením zhasla.

K hraní na dudy je prostě zapotřebí pevného zdraví.

Mladý Jefferson se na ty dudy naučil hrát jen jednu píseň; ale já jsem nikdy neslyšel žádnou stížnost na chudobu jeho repertoáru - vůbec žádnou stížnost. Byla to píseň "Hurá, hurá, Campbellové jdou," jak on sám tvrdil; jeho otec však byl toho názoru, že jsou to "Modré zvonky skotské". Co to je doopravdy, tím si zřejmě nebyl nikdo jist, ale všichni posluchači svorně prohlašovali, že to zní skotsky.

Cizí lidé směli třikrát hádat a většinou pokaždé hádali píseň úplně jinou.

Harris dostal po večeři mrzutou náladu - patrně mu neudělal dobře ten guláš, on totiž není zvyklý na velkopanský život -, a tak jsme ho George a já nechali v lodi a řekli jsme si, že se trochu poflákneme po Henley. Harris prý si dá skleničku whisky a zakouří si z dýmky a připraví všechno na noc. A my ať na něj zavoláme, až se vrátíme, a on prý si pro nás z ostrůvku přivesluje.

"Tak ale ne abys usnul, chlape!" nařizovali jsme mu, než jsme vykročili.

"To těžko, dokud je vzhůru ten guláš," zabručel Harris a vesloval zpátky k ostrůvku.

V Henley se připravovali na veslařské hávody, a tak tam bylo velice rušno. A potkali jsme tam hezkou řádku známých a v jejich příjemné společnosti ubíhal čas dost rychle; takže bylo bezmála jedenáct hodin, když jsme se vydali na šestikilometrový pochod k domovu - jak jsme se tou dobou už naučili říkat svému malému plavidlu.

Byla pochmurná, zimavá noc a drobně mžilo; a jak jsme se trmáceli přes ta temná tichá luka a hovořili spolu jen šepem a neměli ani zdání, jestli jdeme dobře nebo ne, pořád jsme mysleli na naši útulnou lodičku, z které se skrže hladce napnutou plachtu line jasná zář, a na Harrise a Montmorencyho a na whisky - a přáli jsme si, abychom tam už byli.

V duchu jsme si malovali obrázek, jak tam sedíme uvnitř, unavení a trochu hladoví; jak kolem nás teče zachmuřená řeka a zvedají se nestvůrné stromy; a pod nimi jak se, podobná obrovské samičce světlušky, kolébá naše milá zlatá loď, taková přívětivá a teplounká a miloučku. Zřetelně jsme se viděli, jak tam večeříme, jak si uždibujeme ze studeného masa a jeden druhému podáváme kusance chleba; a slyšeli jsme veselé cinkání našich nožů a rozesmáté hlasy, kterých je celý lodní prostor plný a které škvírami v plachtě přetékají do noci. A spěchali jsme, abychom si tu vidinu honem uskutečnili.

Konečně jsme se dostali na navigaci a to nám zvedlo náladu; do té chvíle jsme si totiž nebyli jisti, jestli míříme k řece nebo od ní, a když jste utahaní a chce se vám spát, tak vám takovéhle nejistoty dělají starosti. To už jsme byli za Shiplake, když tamnější hodiny odbíjely tři čtvrti na dvanáct; a tehdy se znepokojeně ozval George:

"Nepamatuješ se náhodou, který ostrůvek to je?"

"Ne," odpověděl jsem a sám jsem pocítil jisté znepokojení, "to si teda nepamatuju. Kolik jich tu je?"

"Jenom čtyři," odpověděl George. "No, jestli je Harris vzhůru, tak se nic nemůže stát."

"A jestli není?" vyzvídal jsem; ale tento proud myšlenek jsme raději zarazili.

Když jsme došli k prvnímu ostrovu, několikrát jsme zavolali, ale nikdo se nám neozval; tak jsem šli k tomu druhému a zkoušeli to tam, ale výsledek byl stejný.

"Á! Už si vzpomínám!" prohlásil George. "Ten třetí to je!"

Plni naděje jsme se rozběhli k třetímu ostrovu a křičeli jsme haló.

Žádná odpověď.

To už začínalo být vážné. Půlnoc pryč! Hotely v Shiplake a v Henley byly jistě přecpané; a teď uprostřed noci, jsme se přece nemohli sebrat a jít klepat na všechny chalupníky a domácí pány a ptát se, jestli nepronajímají pokoje. George navrhoval, abychom se vrátili do Henley, atakovali tam strážníka a opatřili si tak nocleh na policii. Jenže vzápětí nás napadlo: "Co když nás na oplátku jenom praští a odmítne nás zavřít?"

Strávit pranicí se strážníky celou noc, to jsme nemohli. Nemluvě o tom, že bychom to taky mohli přehnat a dostat šest měsíců.

Ze zoufalství jsme to ještě zkusili tam, kde to v té tmě vypadalo na čtvrtý ostrov, ale nepořídili jsme. Déšť byl teď už pořádný a zřejmě si umínil vytrvat.

Byli jsme promoklí až na kůži a prostydlí a zubožení. Začali jsme si v duchu klást otázky, jestli jsou tu opravdu jen čtyři ostrovy a není-li jich víc, nebo jestli jsme vůbec u nějakých ostrovů, nebo jestli jsme aspoň v okruhu dvou kilometrů od místa, kde být máme, nebo jestli vlastně nejsme na druhé straně řeky; v té temnotě vypadalo všechno tak cize a jinak. Pomalu jsme už chápali úzkost dítek z Perníkové chaloupky.

A zrovna v okamžiku, kdy jsme se už vzdali veškeré naděje - ano, já vím, že to je ta chvíle, kdy se vždycky něco stane v románech a povídkách; ale nemohu si pomoci. Když jsem začal psát tuhle knihu, pevně jsem se rozhodl, že budu všechno líčit přesně podle pravdy; a to taky budu, i kdybych měl za tím účelem používat otrěpaných frází.

Tohle se stalo zrovna v okamžiku, kdy jsme se už vzdali veškeré naděje, proto to tak říci musím.

Tak tedy zrovna v okamžiku, kdy jsme se už vzdali veškeré naděje, já jsem znenadání zahlédl, kousek pod námi, jakési podivné, tajuplné světýlko, blikající mezi stromy na protějším břehu. Na okamžik mě napadlo, že jsou to strašidla, tak bylo to světélkování neskutečné a přízračné. Ale vzápětí mi blesko hlavou, že je to naše loď, a vyslal jsem přes vodu takové zaječení, že se snad sama noc na své posteli zachvěla.

Čekali jsme bez dechu asi minutku, a pak áh, ty božská hudbo temnot! - jsme uslyšeli štěkot Montmorencyho. Křičeli jsem tak hlasitě, že by to bylo mohlo probudit Sedm spáčů - jakživ jsem, mimochodem, nepochopil, proč je k probuzení sedmi spáčů zapotřebí víc rámusu než k probuzení jednoho - a po chvíli, která nám připadala jako celá hodina, ale která patrně trvala ani

ne pět minut, jsme spatřili naši osvětlenou loď, jak se k nám zvolna prodírá tou černotou, a slyšeli jsme rozespálý hlas Harrisův, tážající se, kde to jsme. S Harrisem to bylo nějaké divné. Nepochopitelně divné. To bylo víc, než jen obyčejná únava. Přirazil ke břehu na takovém místě, že jsme se vůbec nemohli dostat do lodi, a okamžitě usnul. Museli jsme vynaložit spoustu řvaní a hulákání, abychom ho zase probudili a přivedli jakžtakž k rozumu; ale nakonec se nám to přece jen podařilo, a šťastně jsme vystoupili na palubu. Hned jsme si všimli, že se Harris tváří nějak truchlivě. Budil dojem člověka, který prodělal značné nesnáze. Ptali jsme se ho, jestli se mu něco nestalo, a on povídá: "Labutě!"

K večeru jsme podle všeho zakotvili těsně u nějakého labutího hnízda, a krátce potom, co jsem já s Georgem odešel, vrátila se domů labutí samice a ztropila kvůli tomu kravál. Harris ji sice zahnal, ale ona si pak na něj přivedla svého starého. S těmi dvěma labutěmi svědl prý Harris vyslovený boj; avšak statečnost a šikovnost měly nakonec vrch a Harris ty labutě porazil. Za půl hodiny se však vrátily s osmnácti dalšími labutěmi! Pokud jsme z Harrisova podání vyrozuměli, došlo k příšerné řeži. Labutě se snažily Harrise a Montmorencyho odvléci z lodi a utopit; leč Harris se plně čtyři hodiny hrdinně bránil a spoustu labutí pobil, načež všechny odplavaly někam umřít.

"Kolik jsi říkal, že těch labutí bylo?" ptal se George.

"Třicet dva," odpověděl ospale Harris.

"Jen teď jsi říkal osmnáct," pravil George.

"Neříkal," bručel Harris. "Říkal jsem dvanáct. Copak neumím počítat?"

Jak to s těmi labutěmi bylo doopravdy to jsme se nedověděli nikdy. Vypyтали jsme se na to Harrise druhý den ráno a on se divil "Jaké labutě?" a zřejmě si myslel, že Georgeovi a mně se něco zdálo.

Ách, to byla lahoda, být po všech těch útrapách a obavách zase v bezpečí lodi! Snědli jsme důkladnou večeři, George a já, a byli bychom si po ní dali punč, kdybychom byli našli whisky, ale tu jsme nenašli. Vyzvídali jsme na Harrisovi, co s ní udělal, ale on podle všeho vůbec nevěděl, co pod pojmem whisky rozumíme a o čem to mluvíme. Montmorency se tvářil, jako kdyby jemu o tom něco známo bylo, ale neřekl nic.

Já jsem té noci spal moc dobře, a nebýt Harrise, byl bych spal ještě líp. Matně si vzpomínám, že mě Harris nejméně dvanáctkrát probudil, protože coudl po lodi s lucernou a sháněl svoje šaty. Celou noc mu ty jeho šaty dělaly starosti.

Dvakrát dokonce George i mne převrátil na druhou stranu, aby se podíval, jestli neležíme na jeho kalhotách. Podruhé se George dost rozzuřil.

"K čemu, ksakru, potřebuješ uprostřed noci kalhoty?" křičel podrážděně. "Proč neležíš a nechrníš?"

Já ho zas při příštím probuzení přistihl, jak se trápí, že nemůže najít ponožky; a poslední mlhavou vzpomínku mám na to, jak mě někdo překulil na bok a jak Harris mumlá cosi v tom smyslu, že to je učiněná záhada, kam se podělo jeho paraple.

Domácké povinnosti - Láska k práci - Starý říční pirát, co dokáže a co tvrdí, že dokázal - Skepticismus mladé generace - Vzpomínky na veslařské začátky - Voraření - George si zachovává svůj styl - Starý veslař, jeho metody - Takový klid, takový mír - Začátečník - Bidlování - Smutná příhoda - Radosti přátelství - Plachtění, mé první zkušenosti s ním - Pravděpodobný důvod, proč jsme se neutopili.

XV

Nazítří ráno jsme se probudili pozdě a na naléhavé přání Harrisovo jsme si dali naprosto jednoduchou snídani - beze všech "serepetiček". Potom jsme provedli úklid a všechno dali pěkně do pořádku (nepřetržitá dřina, která mi pomalu začínala dost jasně osvětlovat problém, s nímž se často potýkám - co dělá žena, která má na starosti jen jednu jedinou domácnost, aby nějak zabíla

čas) a asi tak v deset jsme vyrazili na úsek, který měl podle našich plánů znamenat dobře celodenní cestování.

Shodli jsme se, že dopoledne budeme pro změnu místo koníčkování veslovat; a Harris se domníval, že nejlepším řešením byl bylo, kdybychom u vesel seděli George a já a on kdyby kormidloval. Já jsem s tím nápadem ale vůbec nesouhlasil; prohlásil jsem, že podle mého mínění by byl Harris projevils mnohem víc slušnosti, kdyby byl navrhl, že práci obstará on s Georgem a mne že nechají chvílku odpočívat. Měl jsem dojem, že na tomhle výletu dělám větší díl práce, než jaký by měl na mě spravedlivě připadnout, a všechno mě v tom názoru začínalo utvrzovat. Ten já mám pořád, ten dojem, že pracuju víc, než bych měl. Ne snad že bych proti práci něco namítal, to prosím ne; mně se práce líbí, okouzljuje mě. Celé hodiny vydržím sedět a dívat se na ni. Mám ji kolem sebe rád; když si představím, že by mě od ní něco odloučilo, div mi nepukne srdce.

Nikdy jí nemohu dostat příliš mnoho; hromadit si práci, to už je u mne zrovna vášeň; má pracovna je už prací tak přeplněna, že tam na další práci snad nezbývá ani centimetr místa. Za chvílku budu muset přistavět k domu jedno nové křídlo.

A jak já si tu svou práci opatruju! Vždyť leccos z té práce, co mám doma, je u mne už dlouhá léta - a nikde na ničem ani jediný otisk prstu! Má práce, to je má veliká pýcha; čas od času ji přendávám a oprašuju. Nikdo na světě neudrží svou práci ve stavu tak nedotčeném jako já. Ovšem, i když pro práci přímo horuju, toužím přitom zůstat poctivý a spravedlivý. Nežádám o víc práce, než kolik mi jí po právu přísluší.

Dostávám ji však, aniž si o ni říkám - nebo se mi to aspoň tak jeví - a to mě trápí.

George říká, že podle jeho náhoru si tyhle starosti připouštět nemusím. To prý dělá jen moje přeúzkostlivá ohleduplnost, že mám strach, aby se na ně nedostalo víc, než mi přináleží; ve skutečnosti prý nemám ani polovinu té práce, kterou bych mít měl. Jenže George mi to jistě říká jen pro mé uklidnění.

V lodi, to si neustále ověřuju, trpí každý člen posádky fixní ideou, že všecko odpracuje pouze on. I Harris byl toho náhledu, že veškerou práci musí zastat on sám a George a já že na něj vždycky nějak vyzrajeme. George si naproti tomu tropil šašky z představy, že Harris kromě jedení a spaní dělá ještě něco jiného, a byl skálopevně přesvědčen, že jediné on, George, koná všecku robotu, která stojí za řeč.

Prohlásil, že si ještě nikdy nevyjel na výlet s párkem tak ulevjácých lenochodů, jako jsme Harris a já.

To Harrise pobavilo.

"No to se teda povedlo! George vykládá o práci!" smál se. "A přitom by ho ani ne půlhodinka práce dočista zabila. No, viděls někdy George pracovat?" dodal, obraceje se ke mně.

Souhlasil jsem s Harrisem, že neviděl - rozhodně ne od chvíle, kdy jsme se vydali na tenhle výlet.

"A já zas nechápu, kde ty bereš ty vědomosti o práci," oplatil George Harrisovi, "protože ať mě hrom bací, jestli jsi polovičku času neprospal! No, viděls někdy Harrise úplně vzhůru - mimo chvíle, kdy se jedlo?" ptal se George, otáčeje se ke mně.

Z úcty k pravdě jsem byl nucen Georgeovo prohlášení podepřít. Pokud šlo o nějakou pomoc, to nám byl Harris v lodi pramálo platný, od samého začátku.

"Ksakru, rozhodně jsem toho udělal víc než tuhle J.," odsekl Harris.

"Inu, udělat míň, to dost dobře nešlo," pravil George.

"J. si patrně myslí, že je náš pasažér," dodal Harris.

Tak tohle byla jejich vděčnost za to, že jsme je s tou jejich pitomou lodí vezl až z Kingstonu a že jsem jim na kdeco dohlížel a kdeco pro ně zařizoval a že jsem se o ně staral a dřel se na ně jako otrok. Tak to chodí na tom světě.

Ty tehdejší nesnáze jsme rozřešili tak, že Harris a George budou veslovat až za Reading a tamodtud já budu koníčkovat. Vyveslovat těžkou loď proti silnému proudu, to mě teď už moc neláká. Bývaly časy, kdysi dávno, kdy jsem se o tvrdou práci zrovna dral; teď milerád poskytnu příležitost těm mladším.

A všímám si, že takhle se drží zpátky většina starých říčních pirátů, když se má nějaký úsek ostře vyveslovat. Starého říčního piráta vždycky lehce poznáte podle toho, jak se pohodlně uvelebí na zádi na polštářích a jak povzbuzuje veslaře vyprávěním historek o báječných výkonech, které dokázal loni v létě.

"Ch! Tomuhle, co děláte, říkáte tvrdá dřina?" protahuje líně slabiky, obraceje se za spokojeného pufání k dvěma zpoceným nováčkům, kteří se už hodinu a půl lopotí proti proudu. "To my, Jim Biffles a Jack a já, jsme to loni v létě uveslovali z marlow do Gorningu za jedno odpoledne - a ani jednou jsme se nezastavili. Pamatuješ se na to, Jacku?"

Jack, který si ze všech dek a kabátů, co mohl posbírat, udělal na přídi postel a už dvě hodiny na ní vyspává, se po tomto oslovení částečně probere a na všechno se upamatuje, a ještě navíc si vzpomene, že byl tenkrát na celém tom úseku neobyčejně silný proud - jakož i ostrý protivítr.

"Takových čtyřiapadesát kilometrů jsme tenkrát museli udělat," dodá první mluvčí, šmátraje po dalším polštáři, aby si ho přidal pod hlavu.

"To ne. Nesmíš přehánět, Tome," bručí vyčítavě Jack. "Nejvýš třiapadesát."

Načež Jack i Tom, nadobro vyčerpáni tím namáhavým rozhovorem, znovu upadnou do spánku. A ti dva prostomyslní mládenečci u vesel jsou hrozně pyšní, že smějí vézt tak obdivuhodné veslaře, jako jsou Jack a Tom, a přepínají své síly ještě víc než předtím.

Když jsem já byl mládeneček, taky jsem naslouchal tděmhle historkám starších mužů a bral jsem je za bernou minci a hltal jsem je a zažíval každé slůvko z nich a pak jsem si chodil pro další; ale ta dnešní generace už zřejmě nemá tu naivní víru starých časů. My - George, Harris a já - jsme jednou loni v létě vzali s sebou jednoho zelenáče a celou cestu proti proudu jsme do něho cpali obvyklé prášilovštiny o fantastických výkonech, které máme za sebou.

Počastovali jsme ho všemi těmi běžnými - těmi staroslavnými výmysly, které v uplynulých letech skvěle posloužily kdekerému veslaři po celé řece - a přidali jsme sedm zcela originálních, které jsme si vymysleli sami, včetně jedné docela pravděpodobné historky, založené do jisté míry na takové skoro pravdivé příhodě, kterou před několika lety skutečně zažili, poněkud jinak ovšem, naši přátelé - historky, které by takové děcko klidně mohlo uvěřit, aniž by si příliš zadalo.

Ale ten jinoch se všem těm vyprávěnkám jenom vysmíval a vyzýval nás, abychom si ty silácké kousky hned na místě zopakovali, a sázel se deset proti jedné, že to nedokážeme.

Toho rána jsme se rozpovídali o svých vlastních lodnických zkušenostech a znova jsme si vybavovali příhody ze svých prvních výbojů v umění veslařském. Moje nejranější vzpomínka na vodu se týká dne, kdy se nás pět složilo po třech pencích, abychom si na jezírku v Regen's Parku vypůjčili takové prapodivně zkonstruované plavidlo, a pak jsem se všichni sušili v hlídačově domku.

Poté, když jsem takto přišel na chuť vodě, jsem se na rybníčcích u periferních cihelen hojně věnoval vorařině - což je disciplína skýtající mnohem víc půvabu a vzrušení, než si lze představit, zvláště když jste uprostřed rybníka a na břehu se najednou, s tlustou holí v ruce, objeví vlastník mateiálu, z něhož je zbudován ten váš vor.

Při pohledu na toho pána máte okamžitě pocit, že jaksi nestačíte na to, abyste mu dělal společnost a konverzoval s ním, a kdyby se to dalo udělat tak, abyste nevypadal nevychovaně, že byste se setkání s ním raději vyhnul; a z toho důvodu je vaší snahou dostat se na protější břeh rybníka a potichu a rychle zmizet domů a dělat, jako že jste toho pána neviděl. On však naopak prahne po tom, aby vás vzal na ruku a pohovořil si s vámi.

Zná, jak se zdá, vašeho otce a i vy sám jste zřejmě jeho důvěrný známý, ale ani to vás k němu nijak nepřitahuje. Volá na vás, že vás naučí brát jeho prkna a dělat si z nich vor; ale vzhledem k tomu, že to už docela slušně umíte, pokládáte tu jeho nabídku, i když nepochybně dobře míněnou, za zcela zbytečnou a ostýcháte se ji přijmout, abyste mu nepřidělal práci.

Leč jeho žhavá touha setkat se s vámi je obrněna proti vašemu chladu a energii, s jakou poskakuje sem a tam kolem rybníka, aby byl včas tam, kde přistanete, a mohl se s vámi přivítat, je věru lichotivá.

Když je to náhodou člověk obtloustlý a dýchavičný, tak jeho sbližovacím tendencím snadno uniknete; ale když je to mladistvý chlapík s dlouhýma nohama, pak je setkání s ním

nevyhnutelné. Schůzka se však kupodivu odbude krátce, neboť o většinu konverzace se postará on a vaše poznámky se omezí ponejvíce na jednoslabičná zvolání, a jakmile to jen trochu jde, hned se od něho utrhnete.

Voraření jsem se oddával asi tak tři měsíce, a ježto jsem nabyl veškeré dokonalosti, které je v tomto uměleckém odvětví zapotřebí, rozhodl jsem se věnovat řádnému veslování a vstoupil do jednoho veslařského klubu na řece Lea.

Plavby po této řece, zvláště ty sobotní odpolední, vás brzy naučí obratnosti v ovládání plavidla a hbitému manévrování, aby vás nepřevrhlo nějaké nemešlo nebo nepotopila nákladní bárka; a poskytnou vám rovněž spousty příležitostí, abyste si osvojil tu nejčilejší a přitom nejlahodnější metodu, jak se rovně natáhnout na dno lodi a uniknout tak nebezpečí, že vás smetou do vody vlečná lana koníčkových kolegů.

Ale styl na řece Lea nezískáte. Styl jsem dostal teprve na Temži. A teď je můj veslařský styl předmětem značného obdivu. Říká se o něm, že je velice zajímavý.

George se dostal k vodě, až když mu bylo šestnáct. Tehdy se on a osm dalších pánů přibližně stejného věku korporativně vydalo jednu sobotu do Kew s úmyslem najmout si tam loď a zaveslovat si do Richmondu a zpátky; jeden z té jejich skupiny, takový střapatý mládenec jménem Joskins, který si už jednou či dvakrát vyjel na loďce po jezírku Serpentine v Hyde Parku, jim líčil, jaká je to ohromná legrace, sednout si k veslům.

Když se dostali k přístavišti, ubývalo hezky rychle vody, protože zrovna nastal odliv, a přes řeku vál ostrý vítr, ale to jim nikterak nevadilo a šli si vybírat loď.

Na můstku ležela z vody vatažená závodní osmiveslice, a ta jim padla do oka. Tuhle by si prý, prosím, vzali. Majitel půjčovny byl zrovna pryč a zastupoval ho jeho kluk. Ten se snažil jejich zápal pro tu osmiveslici zchladit a ukázal jim dvě nebo tři velice pohodlné lodě takového toho rodinného typu, ale ty se jim nezamlouvaly; byli přesvědčeni, že nejlíp se budou vyjímat v té osmiveslici.

Tak ji ten kluk spustil na vodu a mladí pánové si sundali saka a chystali se nasednout. Kluk jim radil, aby George, který už tenkrát byl v každé partě ta nejtěžší váha, jel na čtyřce. George řekl, že na čtyřce pojede hrozně rád, honem sestoupil do prostředka lodi a sedl si na sedátko zády k zádi. Konečně ho tam usadili patřičným způsobem a pak nastupovali ostatní.

Zvlášť nervózní chlapec byl vybrán za kormidelníka a o zásadách kormidlování ho poučil Joskins. Joskins sám zaujal místo veslovoda. Řekl těm druhým, že je to všechno hrozně jednoduché; jde jenom o to, aby se řídili podle něho.

Hlásili, že jsou připraveni, a kluk z přístaviště vzal hák a odstrčil je.

Co potom následovalo, není schopen George vyličít do všech detailů. Matně si vzpomíná, že hned, jakmile odrazili, dostal do pětky tupým koncem jeho vesla prudkou ránu do beder a že v téže chvíli pod ním jakoby kouzlem zmizelo sedátko, takže shrcl na podlážku. Přitom si všiml, že podivuhodnou shodou okolností v témž okamžiku i veslař číslo dvě uleh na dno lodi, a to na záda a s nohama vzhůru, očividně v nějaké křeči.

Projeli bokem a rychlostí dobrých dvanácti kilometrů v hodině pod kewským mostem. Jediný Joskins stále vesloval. George, když se vyhrabal zpátky na své sedátko, měl snahu ho podpořit, ale jakmile ponořil veslo do vody, to okamžitě k jeho nesmírnému údivu zmizelo pod lodí a málem ho tam strhlo s sebou.

"Kormidelník" zahodil obě lanka kormidla do vody a rozběčel se.

Jak se dostali zpátky, to George neví, trvalo jim to však čtyřicet minut. S kewského mostu přihlížel tomu představení s velkým zájmem hustý dav lidí a všichni na ně křičeli pokyny, každý naprosto rozdílné. Tříkrát se mládcům podařilo proplout zpátky pod obloukem mostu a třikrát je to pod něj zaneslo znovu a "kormidelník" pokaždé pohlédl vzhůru, a když nad sebou spatřil most, propukl v nový vzlykot.

George nám řekl, že toho odpoledne si věru nemyslel, e si veslařinu jednou doopravdy oblíbí. Harris je spíš zvyklý veslovat na moři než na řece a tvrdí, že jako tělesné cvičení mu to na moři víc vyhovuje. Mně ne. Vzpomínám si, jak jsem si vyjel na loďce na moře, když jsem byl loni v Eastbourne; před lety jsem se na moři něco navesloval, a tak jsem si myslel, že na to pořád ještě

stačím; ale zjistil jsem, že jsem to úplně zapomněl. Když jsem jedno veslo měl hluboko pod hladinou, to druhé sebou divoce plácalo ve vzduchu. Abych je ponořil do vody obě současně, musel jsem se postavit. A tímto zesměšňujícím stylem jsem byl nucen veslovat kolem promenády, která se hemžila vysokou šlechtou i místní společenskou smetánkou. Přistál jsem někde uprostřed pláže a tam jsem si zakoupil služby jednoho starého bárkaře, který mě zavezl zpátky.

Na takového starého bárkaře se moc rád dívám, jak vesluje, zvláště když ho platím za hodinu. V jeho metodě je něco tak překrásně klidného a pokojného. Není v ní ani špetka tho podrážděného spěchu, toho zuřivého pachtění, které se stávají den ze dne tíživější kletbou života v devatenáctém století. Ten bárkař se dokonce ani nenamáhá předjet ostatní lodě. Když jeho některá jiná loď dohoní a předjede, on se tím ani netrápí; a dohoní a předjedou ho vlastně všechny - aspoň všechny, které jedou jeho směrem. To by přece některé lidi mrzelo a dopalovalo; ta nade vše povznesená duševní vyrovnanost, jakou i při tak těžké zkoušce projevuje najatý bárkař, dává báječnou lekci všem ctižádostivcům a nafoukancům.

Běžné, účelné veslování, takové to "hlavní věc, že jedeme", to není žádné umění, to se naučíte snadno, ale chce to pořádnou praxi, aby vás nevyvedla z míry jízda kolem děvčat. Mladíčkům dělá potíže hlavně rytmus. "To je teda zvláštní," povídá takový mladíček, když už podvacáté vymotává svoje vesla z vašich; "když jedu sám, tak mi to jde bezvadně."

Pozorovat dva nováčky, jak se snaží shodnout v rytmu, to je ohromná zábava. Ten na přídi není s to udržet stejné tempo s veslovodem, protože ten prý "štrokuje" naprosto nevyzpytatelně. "Štrok" tu výtku rozhořčeně odmítá a vysvětluje, že už deset minut nedělá nic jiného, než že se pokouší přizpůsobit svůj styl omezeným schopnostem toho druhého. Teď se zas urazí ten druhý a žádá veslovoda, aby se laskavě přestal starat o něho a soustředil se na pořádné štrokování.

"Nebo nemám radši štrokovat já?" dodává s naprosto zjevným přesvědčením, že tím by se okamžitě všechno spravilo.

Tak se plácají dalších sto metrů, s úspěchem stále velice skrovným, a pak veslovod najednou, jako v záblesku inspirace, přijde na to, v čem vězí záhada jejich potíží.

"Já ti řeknu, co to dělá," vykřikne, ohlízaje se na toho za sebou. "Ty sis vzal moje vesla! Hned mi je dej."

"No prosím! A já pořád, čím to je, že mi to s těmihle nejde," odpovídá ten na zádi a hned se rozveselí a přeochoťně pomáhá při té výměně. "Teď to teprv pofrčí."

Ale nefrčí to - ani po té výměně. Veslovo si div nevytrhne paže z ramen, když chce teď dosáhnout na vesla; zatímco ten druhý se tím svým párem po každém záběru strašně praští do prsou. Tak si ta vesla zase vymění zpátky a dojdou k názoru, že jim v půjčovně dali oba páry špatné; a za svorného nadávání na toho chlapa tam se zase usmíří a spřátelí.

George říkal, že už mockrát zatoužil si jednou pro změnu zabídlivat. Jet s bidlem na pramičce, to není tak snadné, jak se zdá. Zrovna tak jako při veslování, i tady se brzy naučíte, jak se rozjet a jak s tím plavidlem zacházet, ale teprve po dlouhém cviku to dokážete dělat důstojně a tak, abyste si nenabírali vodu do rukávů.

Jednomu mému známému mládenci se hned napoprvé, když se chtěl naučit bidlovat, stala moc tristní nehoda. Šlo mu to tak pěkně, že si začal foukat a špacíroval si po té pramici sem a tam a producíroval se s bidlem s tak nonšalantní elegancí, že to byla zrovna rozkoš ho pozorovat. Na příd' se vždycky zvolna prošel, zabodl bidlo do vody a pak běžel až na samý konec pramičky - jako starý zkušený bidlař. No prostě báseň!

A mohla to být pořád báseň, kdyby se byl zaníceně nerozhlízel po krajině a neudělal na zádi o jeden krok víc, než bylo zapotřebí, a neodešel tak nadobro z pramice. Bidlo bylo totiž pevně zabořeno do bahna, takže ten mládenec se k němu honem musel pevně přimknout, zatímco pramičku odnášel proud. Visel tam v pozici značně nedůstojné. Jakýsi uličník na břehu okamžitě zapištěl na svého kamaráda, který se loudal za ním, aby "se honem běžel kouknout na vopravdickou vopici na špejli."

Já jsem tomu svému známému nijak pomoci nemohl, protože jsme k dovršení smůly nebyli dost prozíraví a nevzali si s sebou ještě jedno rezervní bidlo. A tak jsem mohl jen tupě sedět a zírat. Na

ten jeho výraz, když se s ním bidlo pomaloučku kácelo do vody, na ten nikdy nezapomenu; byl to výraz velice ustaraný.

Díval jsem se na něj, jak se něžně ukládá do vody a jak se smutný a morký drápe ven. Nemohl jsem se ubránit smíchu, tak legračně ten mládenec vypadal, a hodnou chvíli jsem se pak ještě tiše pochechtával, ale pak mi najednou došlo, že mám vlastně moc málo důvodů k veselí. Vždyť jsem na té pramičce úplně sám, bez bidla, a bezohledně mě unáší proud - možná že zrovna k jezu. Začal jsem se moc hněvat na toho svého přítele, že takhle vystoupil z lodi a odešel. Kdyby mně aspoň byl nechal to bidlo!

Takto jsem se vezl asi půl kilometru, když jsem spatřil rybářskou pramici zakotvenou uprostřed proudu, a na ní dva staré rybáře. Viděli, jak mě to nese k nim, a volali na mě, abych se jim vyhnul.

"To nemůžu," křikl jsem.

"No když pro to nic neděláte!" odpověděli.

Když jsem připlul blíž, vysvětlil jsem jim, jak to se mnou je, a oni mě zachytili a půjčili mi bidlo. O padesát metrů níž hučel jez. Tak jsem rád, že tam ti rybáři náhodou byli.

Když jsem si šel zabídlivat poprvé, pozval jsem k tomu ještě tři kamarády; ti mi měli předvést, jak se to dělá. Ale nějak jsme nemohli vyrazit všichni současně, tak jsem řekl, že půjdu napřed, vypůjčím pramičku a budu si na ní zatím, než přijdou ti ostatní, jen tak popojíždět a trochu se cvičit.

Ale to odpoledne nebyla žádná pramička k mání, všechny už byly obsazeny; a tak jsem neměl nic jiného na práci než sedět na břehu, koukat na řeku a čekat na kamarády.

A nečekal jsem ještě nijak dlouho, když mou pozornost upoutal jeden mladík na pramičce, který k mému překvapení měl na sobě úplně stejnou kazajku i čapku jako já. V bidlování to byl očividně nováček a to, co předváděl, bylo svrchovaně zajímavé. Nikdy jste nevěděli, co se bude dít, když zabodával bidlo do vody; ani on sám to zřejmě nevěděl. Někdy vyrazil proti proudu, někdy vyrazil po proudu a občas se prostě roztočil do kolečka a ocital se s bidlem střídavě na obou stranách pramičky. A každý z těchto různých výsledků ho vždycky stejně udivil a zmátl. Lidé u řeky soustředili po chvíli všechnu svou pozornost jenom na něho a sázeli se mezi sebou, jak to dopadne, až se odstrčí příště.

Mezitím přišli na protější břeh mí přátelé a zůstali tam stát a taky se zahleděli na toho mladíka. Byl k nim zrovna obrácen zády, takže z něho viděli jen kazajku a čapku. A z toho okamžitě usoudili, že ten, kdo tu provozuje tuhle exhibici, jsem já, jejich přemilý druh, a jejich nadšení neznalo hranic. A začali si ho nemilosrdně dobírat.

Zprvu jsem nepochopil, že si ho pletou se mnou, a říkal jsem si: "To je od nich ale surovost, zvláště když toho člověka vůbec neznají!" Ale než jsem na ně mohl zavolat a pokárat je, napadlo mě vysvětlení toho všeho, a honem jsem se schoval za strom.

Ách, ti z toho měli zábavu, jak si z toho mládence utahovali! Dobrých pět minut tam stáli a pokřikovali na něj různé sprostárničky, pošklebovali se mu, stříleli si z něho a dělali s z něho kašpara. Solili ho těmi nejotřepanějšími vtípkami, a dokonce si na něj vymysleli i pár zbrusu nových. Zasypali ho všemi soukromými fóry, které znali jen členové naší party a které on rozhodně nemohl dešifrovat. Nakonec, když už ty jejich brutální šoufky nemohl dále snášet, se k nim otočil, takže mu poprvé pohlédli do obličeje.

S potěšením jsem zjistil, že v nich zbylo aspoň tolik slušnosti, že vypadali hrozně pitomě. Honem mu vysvětlovali, že ho pokládali za jednoho svého známého. Snad si prý o nic nemyslí, že by byli schopni takhle urážet někoho jiného než svého nejbližšího kamaráda.

Že si ho spletli s vlastním kamarádem, to pro ně samozřejmě byla omluva. Vzpomínám si, jak mi Harris jednou vypravoval, co se mu stalo při koupání v boulogni. Plaval si tam u pláže, když tu ho znenadání někdo popadl zezadu za krk a rázně ho potopil ke dnu. Zuřivě sebou škubal, ale ten, kdo ho držel, byl patrně učiněný Herkules, takže veškeré Harrisovo úsilí vytrhnout se z jeho sevření bylo marné. A tak se přestal bránit a už se snažil obrátit myšlenky k věcem velebným, když ho jeho věznitel konečně pustil.

Harris se postavil na dno a otočil se, aby viděl, kdo ho to málem zavraždil. Ten zabiják stál těsně za ním a srdečně se chechtal, ale v okamžiku, kdy spatřil Harrisovu tvář, vynořující se nad hladinou, ucouvl a zatvářil se rozpačitě.

"Proboha vás prosím, nezlobte se na mě," koktal zmateně, "já si vás totiž spletl s jedním svým přítelem."

Harrise napadlo, jaké měl vlastně štěstí, že si ho ten chlap nespletl s nějakým svým příbuzným, to by ho byl patrně rovnou utopil.

I k plachtění je zapotřebí znalosti a cviku - třebaže jako kluk jsem si to nemyslel. Tenkrát jsem si představoval, že na to každý přijde hned napoprvé sám jako při hře na babu nebo na škatule. A znal jsem jednoho hochy, který na to měl stejný názor, a tak jsme se jednoho větrného dne smluvili, že to s tím sportem zkusíme. Byli jsme tehdy v Yarmouthu, rozhodli jsme se tedy pro výlet po řece Yare. V loděnici pod mostem jsme si najali plachetnici a odstartovali jsme.

"Dneska to dost sprostě fouká," říkal nám chlapík v té loděnici, když jsme vyjížděli; "až si budete dávat plachtu, narefujte si ji o jeden díl a pak jeďte na raum."

Ujistili jsme ho, že si to zapíšeme za uši, a odpuli jsme s bodrým "buďte zdrav", uvažující v duchu, co to asi znamená "jet na raum" a jak se vůbec "refuje" plachta, natož pak "o jeden díl". Veslovali jsme, dokud nám z dohledu nezmizelo město, a pak, když jsem měli před sebou širou vodní pláň, přes kterou fičel vítr jako učiněný uragan, jsme usoudili, že je čas zahájit operace. Hektor - tak se tuším jmenoval - vesloval dál, zatímco já jsem rozvínoval plachtu. Byla to práce značně složitá, ale posléze jsem ji zvládl, jenže pak vyvstal problém, kterým koncem má ta plachta přijít nahoru.

Jakýmsi přirozeným instinktem jsme pochopitelně usoudili, že spodek je vršek, a začali jsme ji vytahovat vzhůru nohama. Ale hezky dlouho jsme ji nedokázali vytáhnout vzhůru vůbec, ať už vzhůru nohama nebo vzhůru hlavou. Ta plachta měla zřejmě dojem, že si s ní hrajeme na pohřeb a že já jsem nebožtík a ona rubáš.

A když zjistila, že na nic takového si hrát nechceme, praštila mě ráhnem do hlavy a odmítla jakoukoli další spolupráci.

"Namoč ji," radil Hektor. "Strč ji do vody a namoč ji."

Námořníci prý vždycky plachty dřív namočí, než je vytáhnou. Tak jsem ji namočil; ale tím se to všechno ještě víc zhoršilo. Když se vám lepí na nohy a omotává kolem hlavy suchá plachta, tak to není nic příjemného, ale když to dělá plachta prosáklá vodou, tak je to přímo k zbláznění.

Nakonec jsme ji přece jen vytáhli, oba dva, spojenými silami. Napnuli jsme ji, ne přímo vzhůru nohama - spíš trochu na šišato - a připoutali jsme ji ke stěžni záchytkou, kterou jsme si k tomu účelu přiřizili.

Že se ta loď nepřevrhla, to prostě konstatuju jako fakt. Proč se nepřevrhla, k tomu nejsem s to předložit řádné zdůvodnění. Mokrát od té doby jsem o tom uvažoval, ale nikdy se mi nepodařilo ten jev nějak uspokojivě vysvětlit.

Že to tak dopadlo, to lze patrně přičíst pouze zlomyslnosti všech věcí na tomto světě. Ta loď pravděpodobně, pod dojmem zcela povrchního úsudku o našem chování, došla k náhledu, že jsem si vyjeli spáchat hned po ránu sebevraždu, a v důsledku toho si umínala, že nám ji překazí. Nic jiného mě nenapadá.

Udrželi jsme se uvnitř v lodi jenom díky tomu, že jsme se zuby nehty přilípili k lubům. Ale úplně nás to vyčerpalo. Hektor pravil, že piráti a jiní mořeplavci obvykle k něčemu přiváží kormidlo a skasají špičky kosatky, když vich řádí příliš divoce, a radil, abychom i my udělali něco takového; ale já byl toho názoru, že by se loď s tím větrem měla vypořádat po svém.

Jelikož podle té mé rady bylo vůbec nejsnazší se zařídit, zůstali jsem u ní, ještě více jsme se přivinuli k lubům a nechali jsme loď, ať si dělá, co umí.

Asi půldruhého kilometru jsme letěli proti proudu rychlostí jakou jsem potom už nikdy po vodě nejel a jakou už nikdy jet nechci. V ohybu řeky se loď tak naklonila na bok, že měla půlku plachty pod vodou. Pak se zas nějakým zázrakem sama narovnala a hnala se k dlouhému pruhu mazlavého bahna u nízkého břehu.

To bahno nás zachránilo. Loď si jím vyorala cestu a zůstala v něm trčet zrovna uprostřed. Když jsme si uvědomili, že už to s námi nehází a nehrká jako s hrášky v chrastítku a že zas jednou můžeme jednat podle vlastních úvah, doplazili jsme se na příď a odřízli jsme plachtu.

Plachtění jsme si už užili dost. Nechtěli jsme to přehánět až do přesycení. Okusili jsme toho sportu - zaplachtili jsme si celkem vzato pěkně, napínavě, zajímavě - a teď jsme si řekli, že si zas pro změnu zaveslujeme.

Chopili jsme se vesel a snažili se vyprostit loď z toho bahna a jedno veslo jsme při tom zlomili. Potom jsme si už počínali mnohem opatrněji, ale ta vesla byla stará a mizerná a to druhé ruplo ještě snadněji než to první, a my byli úplně bezmocní.

Bahno se před námi rozprostíralo v šíři nejmíň sta metrů a za sebou jsme měli vodu. Nedalo se dělat nic jiného, než sedět a čekat, až někdo pojede kolem.

Ale nebyl to zrovna den, jaký lidi láká na řeku, a tak se lidská bytost objevila v dohledu teprve za tři hodiny. Byl to starý rybář, a ten nás po nesmírné námaze konečně zachránil a potupným způsobem nás dovlekl zpátky do loděnice.

Se spropitným tomu člověku, co nás dotáhl domů, s poplatkem za ta zlámaná vesla a s půjčovným za čtyři a půl hodiny nás to plachtění stálo notný násobek týdenního kapesného. Ale získali jsme zkušenost, a ta prý je vždycky a za každou cenu laciná.

Reading - Táhne nás parník - Dopaluje nás chování malých loďek - Jak se pletou do cesty parníků - George a Harris lajdači - Dost otrěpaná historie - Streatley a Gording.

XVI

Asi v jedenáct jsme před sebou spatřili Reading. Řeka je tam špinavá a šeredná. Však se taky v okolí Redingu nikdo dlouho nezdrží. Město samo je staré a proslulé a pochází z šerých časů krále Ethelreda, kdy Dánové zakotvili se svými válečnými loďmi v řece Kennet a vyjížděli z Readingu na pustošivé výpravy po celém území Wessexu; a tam se s nimi utkali a porazili je Ethelred a jeho bratr Alfred, přičemž Ethelred obstarával modlení a Alfred bojování.

V pozdějších letech býval Reading zřejmě považován za příhodné útočiště, když to v Londýně začínalo být nehostinné. Kdykoli ve Westminsteru řádl mor, parlament běžně uháněl do Readingu; a v roce 1625 se tam za ním odstěhovalo i soudnictví a všechna přelíčení se konala v Readingu. Ono to asi stojí za to, mít občas v Londýně takový menší obyčejný mor, když nás to zbaví jak právníků, tak parlamentu.

Za bojů koruny s parlamentem obléhal Reading hrabě z Essexu a o čtvrt století později tu princ Oranžský na hlavu porazil armádu krále Jakuba.

V Readingu je pochován Jindřich I., v benediktinském opatství, které tam sám založil a jehož ruiny se zachovaly dodnes; a v témž opatství se slavný Jan z Gauntu oženil s lady Blankou.

V readinském zdymadle jsme se dostali za parníček, který patřil jedném mým přátelům, a ten nás vzal do vleku a odtáhl nás až skoro na kilometr od Streatley. To je přímo rozkoš, když vás táhne parník. Já to mám radši než veslování. A ještě větší rozkoš by nám ta plavba byla poskytla, nebýt spousty otravných lodiček, které se našemu parníku v jednom kuse pletly do cesty a kvůli kterým jsme v jednom kuse museli brzdit a zastavovat, abychom některou z nich nepřevrhli. To jde vážně na nervy, jak se tyhle loďky s veslaři pletou na řece do cesty parníkům; s tím by se mělo něco dělat, aby to přestalo.

A ještě ke všemu jsou přitom tak zatraceně drzé! Musíte na ně pískat, div vám to kotel neroztrhne, než se jim uráčí přidat trošku na tempu. Být po mém, tak bych jich sem tam pár naboural a převrhl, aby věděly, zač je toho loket.

Už malý kousek nad Readingem je řeka zase moc půvabná. U Tilehurstu ji sice trochu znešvařuje dráha, ale od Mapledurhamu vzhůru až k Streatley je skvostná. Nedaleko nad Mapledurhamem máte po pravé ruce sídlo hardwickské, kde hrával kuželky Karel I. A blízké okolí Pangbourne, kde stojí starobylá hospůdka "U labutě", jistě znají zrovna tak dobře pravidelní návštěvníci výstav výtvarného umění jako místní občané.

Parníček mých přátel nás pustil z vleku zrovna pod jeskyní a Harris mě chtěl mermomocí přesvědčit, že teď je s veslováním řada na mně. Mně to připadalo nanejvýš nelogické. Ráno jsme se přece domluvili, že já dovezu loď pět kilometrů za Reading. No a teď jsme už byli patnáct kilometrů za Readingem! Takže určitě měli už zase přijít na řadu oni.

Ale ani George ani Harris nechtěli ten problém vidět v patričním světle, a tak aby nedošlo k hádce, jsem si radši k těm veslům sedl. Nevesloval jsem o mnoho déle než minutu, když tu George uviděl, že po vodě plave něco černého, a zahnuli jsme k tomu. Když jsme byli až u toho, George se vyklonil z lodi a sáhl po tom. Ale hned s výkřikem a s tváří najednou zbledlou ucukl. Byla to mrtvá žena. Lehce se vznášela na hladině a v obličeji měla mírný a klidný výraz. Krásný obličej to nebyl; na to byl příliš předčasně zestárlý, příliš vyhublý a usouzený; ale přes ty známky nouze a chudoby vypadal jemně a přívětivě, a nadto se v něm zračil ten vyrovnaný klid, jaký se někdy ukrývá do tváří lidí nemocných, když v nich konečně odezněla bolest.

Naštěstí pro nás - nikterak jsme netoužili, aby nás policie tahala po všelijakých vyšetřováních - si té utopené už předtím všimli nějací lidé na břehu a ti se jí ujali.

Později jsme se dověděli, jak to s tou ženou bylo. Odvěká tragédie, samozřejmě. Odvěká a otřepaná. Ta žena se zamilovala a byla obelhána - nebo se obelhala sama. Buď jak buď, dopustila se hříchu - to sem tam udělá skoro každý z nás - a její rodina i její přátelé jí pohoršeně a rozhořčeně zavřeli před nosem dveře.

A když se tedy musela se světem prát sama a na krku jí visel ten mlýnský kámen hanby, klesala pořád níž a níž. Někáký čas živila sebe i děcko z dvanácti šilinků týdní mzdy, kterou jí vynášela každodenní dvanáctihodinová dřina; šest šilinků z ní platila na dítě a tím, co zbývalo, si sama hleděla udržet duši v těle.

Ale šest šilinků týdně nemůže držet duši v těle moc pevně. To chce ta duše z těla pryč, když ji k němu poutá tak málo; a tak asi jednoho dne vyvstala té ženě před očima všechna bolest a tupá jednotvárnost jejího života zřetelněji než jindy a ten pošklebující přízrak ji poděsil. Naposled se s prosbou o pomoc obrátila na své přátele, ale od té mrazivé zdi jejich úctyhodnosti se hlas zbloudilého vydědence odrazil bez odezvy; vypravila se tedy ještě za svým děckem, vzala je do náručí a unaveně, skoro netečně je políbila, strčila mu do ručičky krabičku čokoládových bonbónů, které mu koupila za jednu penci, a odešla; a potom si za posledních pár šilinků koupila jízdenku a odjela do Goringu.

Ty nejtrpčí vzpomínky jejího života se pravděpodobně týkaly pruhů lesa a jasně zelených luk kolem Goringu; ale ženy z nepochopitelných důvodů tisknou k srdci nůž, který je probodává. Ale možná že do té hořkosti byly přimíseny i vzpomínky slunné, vzpomínky na chvíle velice líbezné, které strávila u těch zastíněných hlubin, nad něž tak nízko sklánějí své větve obrovské stromy. Chodila po těch lesích na břehu celý den a pak, když se snášel večer a nad vodou rozprostřel svůj šerý háv šedivý soumrak, rozpráhla paže po té mlčící řece, která znala její žal i její radost. A stará řeka ji něžně vzala do náručí, položila si její unavenou hlavu na prsa a zkonejšila její bolest. A tak ta žena zhřešila ve všem - zhřešila v životě i v umírání. Pánbůh jí buď milostiv - jí i všem ostatním hříšníkům, jestli jich je snad víc.

V Goringu na levém břehu i v Streatley na pravém je příjemné strávit nějaký ten den. Ten kus řeky dolů k Pangbourne přímo žadoní, abyste si na něm buď za slunce zaplachtili, nebo za měsíčku zaveslovali, a celá krajina kolem něho je plná krás. My jsme původně zamýšleli dorazit ještě toho dne do Wallingfordu, ale líbezná a usměvavá tvář řeky v těchto končinách nás zlákala, abychom se u ní chvilku zdrželi; a tak jsme nechali loď pod mostem a vyšli jsme si do Streatley a "U býka" jsme si k nemalé spokojenosti Montmorencyho dali oběd.

Říká se, že kopce na levém břehu kdysi souvisely s kopci na pravém břehu a tam, kde je teď Temže, tvořily hráz, takže řeka tenkrát tady nad Goringem končila širokým jezem. Já nejsem dost kompetentní ani k tomu, abych to tvrzení vyvrátil, ani k tomu, abych je potvrdil, já je prostě tlumočím.

Streatley je obec velice starobylá, která se datuje - jako většina měst a vesniček u řeky - až z dob Anglů a Sasů. Goring není ani zdaleka tak milé místo k pobytu jako Streatley, jestli máte

možnost si vybrat; ale svým způsobem je docela ucházející a máte tam mnohem blíž k nádraží, kdybyste náhodou chtěli zmizet z hotelu bez zaplacení.

Den prádla - Ryby a rybáři - O umění chytat ryby - Svědomitý muškař - Rybářská latina.

XVII

Zůstali jsme ve Streatley dva dny a dali jsme si tam vyprat šaty. Už dřív jsme se pokusili vyprat si je pod Georgeovým vedením sami, v řece, ale to nebyl notný debakl. A to je ještě slabý výraz, debakl, protože když jsem si ty šaty vyprali, tak jsme na tom byli mnohem hůř než předtím. Než jsme je začali prát, tak byly moc špinavé, moc, jen co je pravda; ale pořád se ještě daly nosit. Ale po tom vyprání - no, řeka mezi Readingem a Henleyem čistší byla než předtím, to ano, když jsme si v ní vyprali šaty. My jsme totiž všechnu špínu, která se v řece mezi Readingem a Henleyem nacházela, při tom praní schytali a zaprali si ji do těch šatů.

Pradlena v Streatley prohlásila, že je sama sobě povinována počítat si za to vyprání třikrát tolik co obvykle. Pravila, že to vlastně nebylo praní, že to bylo spíš něco na způsob bagrování.

Zaplatili jsme jí bez reptání.

Okolí Streatley a Goringu, to je slavná oblast rybářská. Má tu být prý báječné rybaření. Zrovna tady oplývá řeka cejny, ploticemi, bělicemi, řízký a úhoři; stačí se posadit a celý den je můžete chytat.

Mnozí lidé se tu opravdu posadí. Ale nechytí nikdy nic. Já neznám nikoho, kdo by byl v Temži něco chytil, leda střevle a chcíplou kočku, jenže to nemá nic společného s rybařením. Místní rybářský průvodce se taky ani slůvkem nezmiňuje o tom, že by se tu dalo něco ulovit. Říká pouze, že je zde "výborné místo pro rybaření"; a já jsem ochoten na základě toho, co sám ve zdejších okresech vídám, ten údaj potvrdit.

Na celém světě není žádné jiné místo, kde by se tolik rybařilo nebo kde by člověk mohl rybařit tak dlouho. Někteří rybáři sem přijedou prorybařit celý den, a jiní tu zůstanou a prorybaří celý měsíc. A je-li vám líbo, můžete tu prorybařit i celý rok: dopadne to vždycky stejně.

Rybářův průvodce po Temži praví, že "i štičku a okouna je zde možno ulovit", ale v tom se Rybářův průvodce mýlí. Možná že tu štičky a okouni jsou. Vlastně jsou tu určité, to já vím. Vidět jich můžete celá hejna, když si vyjdete na procházku po některém břehu; to k vám připlavou a půlku těla vystrčí nad vodu a otvírají huby, protože čekají sušenky. A když se jdete koupat, tak se kolem vás shluknou a překáží vám při plavání a rozčilují vás. Ale ulovit je na kus červa na udici, nebo na něco takového, to možno není, to teda ne!

Já sám moc dobrý rybář nejsem. Jeden čas jsem se tomu sportu věnoval s notnou dávkou zaujetí a měl jsem dojem, že dělám slušné pokroky; ale staří zkušení mazáci mi říkali, že k opravdické dokonalosti to nedotáhnu nikdy, a radili mi, ať toho radši nechám. Házet udici, to prý umím neobyčejně elegantně, a vůbec prý mám pro rybaření ten pravý fortel a hlavně dostatek vrozené lenosti. Ale rybář prý ze mne určitě nebude, na to prý mám moc málo obrazotvornosti.

Prý by ze mne mohl být obstojný básník nebo autor šestákových krváků nebo reportér nebo něco takového, ale aby člověk mohl získat nějakou reputaci jako rybář na Temži, k tomu je prý zapotřebí mnohem rozvernější fantazie a mnohem plodnější vynalézavosti, než jakou mám zřejmě já.

Někteří lidé mají dojem, že k tomu, aby byl z někoho dobrý rybář, úplně stačí schopnost plyně a bez uzardění lhát; ale to je omyl. Holý výmysl sám sobě není k ničemu; na ten se vzdělaný začátečník. Ale že ho propracuje do nejmenších podrobností, že ho vyšperkuje prvky pravděpodobnosti, že mu dodá zdání úzkostlivé - až pedantské - věrohodnosti, teprve podle toho se pozná rybář zkušený.

Přijít a prohlásit "Jo, včera jsem chytil patnáct tuctů okounů," nebo "Minulé pondělí jsem vytáhl řízka, ten vám vážil devět kilo a od ocasu k hlavě měřil dobrý metr," do dokáže kdekdo.

K takovým výrokům nepotřebujete žádnou tvůrčí schopnost, žádnou šikovnost. To chce jenom drzé čelo, nic víc.

Kdepak, takovýmhle způsobem lhát, nad to je pořádný rybář povznesen. Jeho metoda, to je hotová věda.

Vstoupí do lokálu beze všeho rámusu, s kloboukem na hlavě, přivlastní si tu nejpohodlnější židli, zapálí si dýmku a začne mlčky pufat. Chvilí nechá ty mladší, aby se chvástali, a potom, když se hovor na okamžiku utiší, vyndá z úst dýmku a prohodí, vyklepáváje popel o mříž před krbem: "To já měl včera večír oulovek, o kterém abych snad radši ani žádnému nepovídal."

"Ale! Pročpak?" ptají se ho.

"Poněvadž nemůžu čekat, že by tomu někdo věřil," odvětil klidně a bez nejmenšího odstínu hořkosti ten stařík, nacpává si znova dýmku a žádá hostinského, aby mu dal trojitou skotskou s ledem.

Všichni se odmlčí, protože nikdo si není sám sebou natolik jistý, aby mohl tomuto tvrzení starého pána odporovat. A tak ten stařík musí pokračovat, aniž ho k tomu někdo vybídl.

"Kdepák," praví zamyšleně, "já sám bych tomu nevěřil, kdyby to někdo vypravoval mně. Ale přesto je to fakt. Seděl jsem tam celý odpoledne a nechtyl jsem do slova a do puntíku nic - až na nějaké ten tucet bělic a takovejch dvacet štik, samosebou. Tak už jsem toho chtěl nechat, když to bylo tak nanicovaý, ale tu vám najednou cejtím, jak mi něco hezky silně trhá vlasem. Říkám si, to bude zas nějaké takovej mrňous, a chci to teda vytáhnout. Ale ať visím, jestli jsem byl schopnej prutem vůbec pohnout. Trvalo mně to půl hodiny - půl hodiny, pánové! - než jsem tu rybu dostal na břeh. A v jednom kuse jsem čekal, že mi ten vlasec rupne. No, nakonec jsem to z vody vytáh, a co byste řekli, že to bylo? Jeseter! Dvacetkilovej jeseter, chycenej na udici, páni! No to se nedivím, že koukáte tak vyjeveně! Ještě jednu trojitou skotskou bych prosil, pane hostinský."

Načež líčí, jak každý, kdo toho jesetera viděl, byl bez sebe úžasem, a jak ho přivítala jeho žena, když přišel domů, a co tomu říkal Joe Buggles.

Ptal jsem se jednou hostinského v jedné hospůdce u řeky, jestli mu to občas neškodí na zdraví, když musí věčně poslouchat ty povídačky, co mu předkládají rybáři; a on mi řekl:

"Ale depák. Tejkonc už né, pane. Dřívějc mi z toho choďovala hlava kolem, to jó, ale tejkonc?

Pámbu uchovej! Tejkonc to já i ta moje klid'áňko posloucháme celý dni. To je všecko zvyk, pane. To je všecko zvyk."

Kdysi jsem znal jednoho mládence, moc svědomitý člověk to byl, a ten když se dal na muškaření, tak si umínil, že svoje úlovky jakživ nezveliči víc než o pětadvacet procent.

"Když chytím čtyřicet ryb," říkal, "tak budu lidem vykládat, že jsem jich chytil padesát a tak podobně. Víc lhát nebudu, protože lhát je hřích."

Ale s tím pětadvacetiprocentním systémem to vůbec nešlo. Nemohl ho totiž vůbec nikdy použít. Jakživ nechtyl za den víc ryb než tři a připočíst pětadvacet procent ke třem, to nejde - aspoň ne v rybách.

Tak si tu procentní sazbu zvýšil na třicet tři celé třicet tři desetiny, ale to se zas nedalo použít, když chytil jenom dvě ryby nebo jenom jednu; musel si ten problém zjednodušit, a tak se rozhodl, že počet úlovků prostě vždycky zdvojnásobí.

Tohohle uspořádání se držel nějaký ten měsíc, ale i to se mu potom znelíbilo. Lidi mu totiž nevěřili, že všechno pouze zdvojnásobuje, a tak nejen že si ho nikdo nevážil, ale ještě byl s tou svou umírněností proti ostatním rybářům v nevýhodě. Když doopravdy chytil tři malé rybičky a říkal, že jich chytil šest, tak pak bledl závistí, protože chlap, o němž s naprostou jistotou věděl, že chytil jen jednu rybu, všude na potkání vykládal, že jich vytahal dva tucty.

A tak se nakonec přiměl k řešení definitivnímu, kterým se od té doby důsledně a přímo zbožně řídil, a to, že každou chycenou rybu bude brát jako deset ryb, přičemž deset že si stanoví jako jednotnou sazbu základní, od níž teprve začne počítat. Takže když například nechtyl vůbec žádnou rybu, říkal, že chytil deset ryb - méně než deset ryb nemůžete prostě při tomhle sysému chytil, deset, to máte zaručeno. A když nějakou podivuhodnou náhodou opravdu chytil jednu rybičku, hlásil jich dvacet, dvě rybičky počítal jako třice, tři jako čtyřicet atakdál.

To je metoda velmi jednoduchá a snadno proveditelná a nedávno se vyskytly nějaké řeči, že ji zavedli do celého rybářského bratrstva. Výbor Sdružení temžských rybářů skutečně asi před

dvěma roky doporučil její odhlasování, ale protestovali proti tomu někteří starší členové. Že prý by o tom návrhu začali uvažovat jen v tom případě, že by ta základní sazba byla zdvojnásobena a každá ryba se počítala za dvacet ryb.

Až někdy budete na řece a najdete si volný večer, dejte na mou radu a zapadněte do některé vesnické hospůdky a posaďte se do výčepu. Můžete si být skoro jisti, že tam najdete jednoho nebo dva staré lovce s rybářským prutem, a ti vám během půlhodinky naservírují tolik rybářské latiny, že vám to pokazí trávení na celý měsíc.

George a já - co bylo tenkrát s Harrisem, to nevím; brzy po poledni se šel dát oholit, pak se vrátil, dobrých čtyřicet minut si dával do pucu boty a od té doby jsme ho ani nezahledli - tak tedy George a já a pes jsme si toho druhého večera ve své opuštěnosti vyšli na procházku do Wallingfordu, a když jsme se vrátili, zastavili jsme se v jedné hospůdce u řeky, abychom si odpočinuli a tak vůbec.

Posadili jsme se do salónku. Tam byl jeden děda, pokuřující z dlouhé hliněnky, a s tím jsme se pochopitelně začali bavit. Řekl nám, že dneska se ten den vydařil, a my jsme mu řekli, že i včera se ten den vydařil, a pak jsme si všichni říkali navzájem, že zítřek se asi taky vydaří; a George ještě řekl, že obilíčko žene letos moc pěkně do výšky.

Po tomto postřehu vyšlo nějak, ani nevím jak, najevo, že jsme tady v kraji cizí a že nazítří ráno zase odjždíme.

Pak v té konverzaci nastala puazička a naše pohledy začaly bloudit po místnosti. Nakonec spočinuly na staré, zaprášené skleněné skřínce, která visela vysoko nad krbem. Byl v ní pstruh. Ten mě teda uchvátil, ten pstruh; to byla ryba přímo monstrózní. Abych řekl pravdu, na první pohled jsem ji považoval za tresku.

"Jó," pravil ten starý pán, když si všiml, kam zírám, "to je chlapák, co?"

"Dost abnormální," zabručel jsem; a George se toho dědy zeptal, kolik asi podle jeho odhadu váží.

"Vosum kilo vosumnáct deka," odvětil náš nový známý, zvedl se a sundával si s věšáku kabát.

"Jó, jó," dodal, "třetího příští měsíc to už bude na den šestnáct let, co jsem ho vytáh. Tady dole pod mostem jsem ho chytil. Na střevlíčku. Lidi mi říkali, že tady v řece fje, a já jim říkal, že ho teda dostanu. A taky jsem ho dostal. Počítám, že dneska tady už moc takhle velikejch ryb neuvidíte. Dobrou noc, páni, dobrou noc."

A už byl pryč a nás tam nechal samotné.

Teď jsme od té ryby teprve nemohli odtrhnout oči. Byla opravdu pozoruhodná. Pořád ještě jsme se na ni dívali, když se ve dveřích naší místnosti objevil se sklenicí piva v ruce místní špeditér; před chvílíkou přišel do hospody a teď se taky díval na tu rybu.

"Pořádný pstroužek, tohleto," řekl George, otáčeje se k němu.

"To bych řekl, pánové," odvětil ten muž; a dodal, když si dal notný lok piva: "To jste tu asi nebyli, pánové, že ne, když tahle ryba byla chycená?"

"Ne, ne," řekli jsme. A vysvětlili jsme mu, že jsme tady cizí.

"No jo, to jste tu teda bejt nemohli," pravil špeditér. "Vono už je to skoro pět let, co jsem toho pstruha chytil."

"Ale! Tak toho jste chytil vy?" povídám já.

"Baže, pane," pikývl ten bodrý chlapík. "Zrovinka tady pod zdejmadlem jsem ho chytil - teda tam, co to zdejmadlo bejvalo dřív - takhle v pátek odpoledne. A nejzajímavější na tom je, že jsem ho chytil na mouchu. Vyšel jsem si na štiky, pstruh mi, pámbu ví, ani na mysl nepřišel. A když jsem na konci svýho vlasce uviděl tohohle kolosa, tak mě to teda dočista sebralo. Vážil třináct kilo, považte! Tak dobrou noc, pánové, dobrou noc."

Za pět minut přišel třetí chlapík a vyličil nám, jak on toho pstruha chytil, jednou časně zrána, na běličku; a pak zas odešel a do lokálu vstoupilo individuum středního věku, s takovým slavnostním, přitroublým výrazem, a posadilo se k oknu.

Chvilku nikdo z nás nepromluvil, ale pak se George k tomu novému hostu otočil a povídá:

"Promiňte, prosím. Snad se na nás nebudete zlobit, že si troufáme vás oslovit, ačkoliv jsme tady v těch končinách úplně cizí, ale tuhle můj přítel i já bychom vám byli velice vděční, kdybyste nám pověděl, jak jste ulovil támhletoho pstruha."

"No ne! Kdo vám řek, že jsem toho pstruha chytil já?" zněla udivená otázka.

Odvětili jsme, že nám to neřekl nikdo, že jsme prostě nějak instinktivně vytušili, že to byl on.

"To je teda fantastický - dočista fantastický," pravil se smíchem ten neznámý bambula, "protože se vůbec nemejlíte. Já toho pstruha vážně chytil. Ale takhle to uhodnut, to je teda k nevíře. Jak povídám, dočista fantastický!"

A pak nám vykládal, jak se s tím pstruhem tahal půl hodiny a jak si při tom zlomil prut. A jak ho pečlivě zvážil, když pak přišel domů, a jak se ukázalo, že má patnáct a půl kila.

Potom i on musel odejít, a kdž zmizel, přišel za námi sám hostinský. Řekli jsme mu, kolik různých historek jsme vyslechli o tom jeho pstruhovi, což ho ohromně pobavilo a všichni jsme se moc upřímně zasmáli.

"Tak Jim Bates a Joe Muggles a pan Jones a starej Billy Maunders vám jeden jako druhej napovídali, že toho pstruha chytili oni! Hahaha! To se teda povedlo," pravil ten starý poctivec se srdečným smíchem. "Jo, ty by ho tak zrovna dali mně, do mého lokálu, kdyby ho chytili oni! Ty určitě! Hahaha!"

A pak nám pověděl, jak to s tou rybou bylo doopravdy. Ukázalo se, že ji chytil on sám, před mnoha lety, když byl ještě mladíček; a ne že by to byl nějak zvlášť uměl nebo byl kdovíjak šikovný, měl prostě takovou tu nevypočitatelnou kliku, jaká zřejmě vždycky čeká na nějakého kluka, až se za slunného odpoledne uleje ze školy a vyjde si na ryby s kouskem špagátka na konci obyčejné větve.

Že přinesl domů toho pstruha, to ho prý tenkrát zachránilo před výpraskem, a dokonce i jeho učitel prý prohlásil, že taková ryba má větší cenu než trojčlenka a zkrácené násobení dohromady. Tu hostinského ze salónku odvolali a George a já jsme se znova zahleděli na tu rybu.

Byl to opravdu pstruh naprosto nevídaný. Čím dál jsme si ho prohlíželi, tím více jsme nad ním žasli.

Zvlášť George byl z něho celý pryč. Vylezl si dokonce až na opěradlo jednoho křesla, aby se na něj mohl kouknout zblízka.

Ale křeslo s ním uklouzlo a George se v bláhové snaze o záchranu neuváženě chytil té skříňky s pstruhem. A ta s třeskotem sletěla se zdi a George i s křeslem sletěli na ni.

"Doufám, žeš nerozbil tu rybu!" vykřikl jsem zděšeně a hnál jsem se k němu.

"Taky doufám," řekl George, opatrně se zvedl a koukal kolem sebe.

Ale rozbil ji. Ten pstruh se roztřískal na tisíc kousků - říkám tisíc, ale možná že jich bylo jenom devět set; nepočítal jsem je.

To nám připadlo divné a neuvěřitelné, že by se vycpaný pstruh mohl rozbít na takové mrňavé kousíčky.

A taky to divné a neuvěřitelné bylo, kdyby to vycpaný pstruh byl. Ale nebyl.

Byl sádrový.

Zdymadla - George a já před fotoaparátem - Wallingford - Dorchester - Abington - Muž stvořený pro rodinu - Příhodné místo k utopení - Obtížný úsek řeky - Demoralizující vliv říčního vzduchu.

XVIII

Ze Streatley jsme odjeli příštího dne časně zrána a veslovali jsme až do Culhamu, kde jsme se v tamním vedlejším řečišti vyspali pod plachtou.

Od Streatley do Wallingfordu není řeka zvlášť zajímavá. Z Cleve jedete desetikikometrovým úsekem bez jediného zdymadla. Myslím, že je to vůbec nejdelší nepřerušovaný úsek nad Teddingtonem; však tam trénují osmiveslice Oxfordského veslařského klubu.

Že tam nejsou zdymadla, to je sice příjemné pro veslaře, ale kdo hledá zábavu, ten přijde zkrátka. Já osobně mám zdymadla hrozně rád. Ta vám tak mile zpestřují jednotvárnost veslování. Mně se to líbí, když si sedím v lodi a pomalu stoupám z chladných hlubin k novým obzorům a

neokoukaným vyhlídkám; nebo když se nořím jakoby do podsvětí a potom čekám, až začnou vrzat ta pochmurná vrata a až se ten úzký proužek denního jasu mezi nimi rozšíří tak, aby se zas přede mnou objevila spanilá, usměvavá řeka a já mohl vyvézt svou lodičku z jejího dočasného vězení na vodu, která nám kyne vstříc.

To jsou malebná místa, tahle zdymadla. A statný starý strážce a jeho bodrá žena a jejich dcera s rozzářenýma očima, to jsou lidičky, s kterými je milo si letmo poklábosit*). A potkáte tam jiné lodě a máte s kým si vyměnit pořiční klípky. Bez těch svých květinami osázených zdymadel by Temže už nebyla tím pohádkovým hájemstvím.

A že mluvím o zdymadlech, tak si vzpomínám, jak George a mne stihla málem jednoho letního dopoledne u Hampton Courtu nemilá nehoda.

Byl nádherný den a zdýmací komora byla přečpaná; a jak to na

*) Či spíš bývalo. Ochránáři řek se zřejmě změnili ve spolek pro zaměstnávání pitomců. Ti noví strážci zdymadel, zvláště na nejfrekventovanějších úsecích řeky, jsou z valné většiny popudliví, nervózní dědkové, kteří se na svá místa vůbec nehodí.

řece obvykle bývá, všechny se nás na té stoupající hladině chystal zvěčnit nějaký podnikavý fotograf.

Já jsem si v první chvíli vůbec neuvědomil, co se to vlastně děje, a tak mě nesmírně udivilo, když jsem si všiml, jak si George honem urovnává kalhoty, načechrává si vlasy a fešácky si posazuje čapku až do týla a jak se pak s výrazem přívětivosti lehce promísené smutkem ladně usazuje tak, aby mu nebylo moc vidět na nohy.

Nejdřív mě napadlo, že najednou spatřil nějakou svou známou dívku, a rozhlédl jsem se, abych zjistil, která to je. A měl jsem dojem, že kdekdo v zdýmací komoře znenadání zdřevěněl. Všichni veslaři stáli nebo seděli ve svrchovaně pozoruhodných a kuriózních pózách, jaké lze vidět pouze na japonských vějířích; jinde určitě ne. Dívky se všechny usmívaly. Ach, ty vám vypadaly líbezně. A chlapi, ti se chmuřili a tvářili se přísně, leč ušlechtilé.

A tu mi konečně svitlo, proč to tak je, a polekal jsem se, že já to už nestihnu. Naše loď byla úplně první, a to by ode mne nebylo pěkné, kdybych tomu fotografovi ten obrázek zkazil, řekl jsem si. Tak jsem se hbitě otočil tváří k němu a postavil se na příď; s nedbalou grácií jsem se tam opřel o bidlo s hákem, v póze, která dávala tušit, jak jsem pružný a silný. Vlasy jsem si upravil tak, aby mi jedna kadeř padala do čela, a do svého výrazu jsem honem přihodil odstín něžného roztoužení, poněkud stříknutého cynismem, což mi prý velice sluší.

A jak jsme tak čekali na ten pamětihodný okamžik, najednou slyším, jak někdo za mnou křičí: "Hej! Pozor na levý bok!"

Nemohl jsem se pochopitelně ohlédnout, abych zjistil, oč jde a kdo si to má na ten svůj levý bok dát pozor. Jen jsem se koutkem oka rychle podíval na levý bok Georgeův. S tím bylo všechno v pořádku - takle v sedě a pod kazajkou nebylo naštěstí vidět, jak je George v bocích obtloustlý. A sám jsem se kvapně trošku narovnal a povytáhl, abych levý bok příliš nevystřkoval.

"Pozor na bok, vy trumbero pitomá!" ozvalo se znova, jenže hlasitěji.

A vzápětí zařval ještě jiný hlas:

"Dělejte něco s tím bokem, vy... vy... no vy dva tam s tím psem!"

Ani George ani já jsme se neodvažovali otočit, fotograf už měl ruku na víčku objektivu a každým okamžikem mohl udělat obrázek. Ostatně, ten křik určitě neplatí nám. Veslařů se psem je tu přece víc a já mám boky štíhlé a jako paragraf nestojím.

Ale tu už začala ječet celá zdýmací komora a zezadu zařval nějaký mohutný hlas:

"Pozor na loď, pánové! Vy s těmi červenočernými čapkami! Jestli honem něco neuděláte, tak budou na té fotografii vaše mrtvoly!"

Teprve teď jsme sklopili pohledy a zjistili jsme, že se naše loď zachytila levým bokem o vyčnělý balvan ve stěně zdymadla a že stoupající voda zvedá jenom náš pravý bok a chystá se nás převrhnout. V příštím okamžiku jsem mohli být dnem vzhůru.

Rychlostí blesku jsme každý popadli jedno veslo a prudce jsme se od té stěny odstrčili. Vysvobozená loď se sice narovнала, ale my oba jsme se překotili na záda. Na té fotografii jsme moc dobře nevyšli, George a já. Jak se pochopitelně dalo čekat, měli jsme takovou smůlu, že ten fotograf uvedl svůj zatracený aparát v činnost zrovna v okamžiku, kdy jsme se oba váleli na zádech, v obličejích jsme měli takový ten pomatený výraz, němě se dotazující "Kde to jsem?" a "Co to se mnou je?" a nohama jsme divoce klátili ve vzduchu. Naše nohy, to byl bezesporu ústřední motiv celé fotografie. Jinak toho tam bylo vidět pramálo. Ty nohy vyplňovaly celé popředí. Za nimi jen nepatrně vykukovaly některé z dalších lodí a kousíčky okolní krajiny; ale všechno ostatní i všichni ostatní v té zdymací komoře vypadali tak dokonale bezvýznamné a nicotně vedle těch našich nohou, že to těm druhým lidem připadalo hrozně zahanbující a odmítli si ten obrázek koupit. Majitel jednoho parníčku, který si objednal šest kopií, celou tu svou objednávku stornoval, když mu byl předložen negativ. Řekl, že si ty kipie vezme, jen když mu někdo ukáže, kde je jeho parník; ale to nikdo nedokázal. Ten parník byl kdesi za Georgeovou pravou nohou. Vůbec s tím byla spousta nepříjemností. Ten fotograf zastával názor, že bychom si každý měli vzít tucet kopií, když zabíráme devět desetin toho snímku, ale to jsem odmítl. Nemáme vůbec nic proti tomu, řekli jsme, aby nás někdo vyfotografoval v životní velikosti, ale v tom případě trváme na tom, abychom na tom obrázku nebyli vzhůru nohama. Wallingford, devět a půl kilometru nad Streatley, je městečko velice starobylé, které se aktivně podílelo na vytváření anglických dějin. Bylo neuměle uplácené z bláta, dokud v něm sídlili Britové, které pak odtamtud vypudily římské legie; ty nahradily hliněné zdi mocnými opevněními, jejichž pozůstatky se Času dodnes nepodařilo úplně zahladit, tak dobře uměli ti zedníci ve starověku stavět. Ale ten Čas, ačkoli se zastavil před římskými zdmi, brzy obrátil v prach samotné Římany; a v pozdějších letech, ale ještě dřív, než přišli Normani, se na těch místech bili divocí Sasové a obrovití Dánové. Hradbami obehnaný a opevněný zůstal Wallingford až do dob, kdy král válčil s parlamentem; tehdy zažil krušné časy, když ho dlouho obléhal Fairfax. Nakonec padl a hradby byly srovnány se zemí. Od Wallingfordu vzhůru k Dorchesteru se kolem řeky zvedá stále víc a víc kopečků, ráz krajiny se pořád střídá a je to tam velmi malebné. Dorchester stojí necelý kilometr od řeky. Když jedete hodně malou lodičkou, můžete tam dopádlavat říčkou Thame; ale nejlepší je projít se k němu od Dayova zdymadla pěšky přes pole. Dorchester je rozkošně poklidné staré hnízdečko, stulené do nečinnosti a ospalého ticha. Stejně jako Wallingford, byl i Dorchester městem už za pradávné éry Britů; tenkrát se jmenoval Caer Doren, "město na vodě". V méně dávné minulosti si tu zřídili rozlehlé ležení Římané; opevnění, které to ležení obklopovalo, vypadá dnes jako nízké, ploché kopečky. V saských dobách byl Dorchester hlavním městem Wessexu. Je náramně starý a kdysi býval slavný a mocný. Teď leží stranou od světského ruchu, podřimuje a sní. V okolí Clifton Hampden, což je neobyčejně hezounká vesnička, staromódní, tichá a líbezně rozkvetlá, je krajina u řeky bohatá na krásu. Kdybyste v Cliftonu chtěli přenocovat na pevné zemi, nemůžete udělat nic lepšího než ubytovat se "U snopu ječmene". Já bych řekl, že to je bezvýhradně nejroztomilejší, nejstarosvětější hospoda na Temži. S těmi nízko nasazenými lomenicemi, s tou doškovou střechou a s těmi mřížkovanými okny vypadá jako ilustrace z knihy pohádek a uvnitř vám to ještě víc připomíná to "byl jednou jeden". Pro hrdinku moderního románu by to tam nebylo, ta by se tam ubytovat nemohla. Neboť hrdinka moderního románu je vždycky "božsky vznosné postavy" a vždycky "se vzpřímí v celé své výšce". "U snopu ječmene" by při každém takovém vzpřímení třískla hlavou o strop. Taký pro člověka opilého by to nebyl zrovna ten pravý dům k přenocování. Toho by tam potkalo moc a moc překvapení v podobě zcela nečekaných schůdků z místnosti do místnosti, vedoucích jednou nahoru, jednou zas dolů; a dostat se do prvního patra do ložnice, nebo najít tam postel, když už by se tam nakrásně dostal, to by pro opilého byly úkoly zhola neproveditelné.

Příštího rána jsme vstali hrozně časně, protože jsme chtěli být už odpoledne v Oxfordu. To je neuvěřitelné, jak časně člověk vstát dokáže, když táboří v přírodě. Když leží zabalený v dece na palubě lodi, s kufrem místo polštáře, tak ani tak moc neškemrá "jenom pět minut ještě", jako když spí v prachových peřinách. V půl osmí jsme už byli dávno po snídani a propuli jsme cliftonským zdymadlem.

Mezi Cliftonem a Culhamem jsou břehy Temže placaté, jednotvárné a nazajímavé, ale když projedete zdymadlem u Culhamu - to je nejstudenější a nejhlubší zdymadlo na celé řece - krajina je už zase hezčí.

V Abingdonu teče řeka podél ulic. Abingdon je typické venkovské městečko bez většího významu - poklidné, nanejvýš počestné, čisťounké a zoufale nudné. Honosí se svou starobylostí, ale jestli se v tom ohledu smí srovnávat s Wallingfordem a s Dorchestrem, o tom bych se odvážil pochybovat. Kdysi zde stávalo slavné opatství, ale dneska se v tom, co zbylo z jeho posvěcených zdí, vaří černé pivo.

V abingdonském kostele sv. Mikuláše mají náhrobek John Blackwall a jeho choť Jane, kteří po šťastném životě manželském skonali oba téhož dne, 21. srpna 1625; a v kostele svaté Heleny je v kameni zaznamenáno o jistém W. Leeovi, který umřel v roce 1637, že "za jeho žité vzešlo z jeho ledví dvě stě potomků méně tři". Když se vám to podaří vypočítat, zjistíte, že dítek pana W. Leea bylo jedno sto devadesát sedm. Ten pan W. Lee - pětkrát zvolený v Abingdonu za starostu - prokázal své generaci nesporně veliké dobrodiní, já však nicméně doufám, že v našem přelidněném devatenáctém století se mnoho takových dobrodinců nevyskytuje.

Ten kus řeky od Abingdonu až po Nuneham Courtenay je tuze rozkošný. A nunehamský park stojí za návštěvu. Pro veřejnost je otevřen vždycky v úterý a ve čtvrtek. V zámku je pěkná sbírka obrazů a starožitností a v tom parku jsou překrásné partie.

Tuň, co je pod jezem v tom nesplavném rameni řeky u Sandfordu, vám spolehlivě poslouží, kdybyste se chtěli utopit. Tam je strašně silný spodní proud, a do toho jak se jednou dostanete, tak už to jde samo. Takový obelisk tam označuje místo, kde se při koupání dva lidé skutečně utopili; a stupňů pod tím obeliskem používají jako skokanského můstku mladíci, kteří se chtějí přesvědčit, jestli tam doopravdy jde o život.

Zdymadlo a mlýn u Iffley, půldruhého kilometru pod Oxfordem, to je oblíbený námět řekymilovného bratstva štětce a palety. Ale skutečný model vás po těch obrázcích dost zklame. Ono se na tomto světě, jak si pořád uvědomuju, moc málo věcí vyrovná tomu, co si podle nich namalujete.

My jsme iffleyským zdymadlem projeli asi v půl jedné; pak jsem v lodi provedli generální úlid, všechno jsme připravili ke konečnému přistání a vyrazili jsme na poslední, půldruhého kilometru dlouhou etapu své cesty.

Z Iffley do Oxfordu, to je ten nejobtížnější kus řeky, jaký znám. To byste se tam na té vodě museli narodit, abyste se v ní vyznali. Já jsem tím úsekem projel hezky často, ale pořád ještě jsem mu nepřišel na kloub. Muž, který by dokázal veslovat z Oxfordu do Iffley hladce a přímo, ten by určitě vydržel žít v naprosté pohodě pod jednou střechou s manželkou, tchýní, starší sestrou a starou služkou, která už byla v rodině, když byl ještě mrně.

Vlny vás tam zaženou nejdřív k pravému břehu, potom k levému, pak vás dopraví do prostředka, třikrát s vámi zatočí pěkně do kolečka, odnesou vás zpátky proti proudu a nakonec se vždycky pokusí roztřískat vás o nějakou loď se studenty z některé oxfordské koleje.

I my jsme se tedy pochopitelně na tom půldruhém kilometru hezky často připletli do cesty jiným lodím a jiné lodi se zase připletly do cesty nám, v důsledku čehož došlo pochopitelně hezky často k výměně nadávek.

Bůhví čím to je, ale na řece je kdekdo zcela neobvykle popudlivý. Drobné nehůdky, jaké byste na souši sotva vzali na vědomí, vás rozzuří div ne k nepřítelství, když vás potkají na vodě. Když Harris nebo George provedou nějakou pitomost na pevné zemi, tak se jen shovívavě usměju; ale když něco zblbnou na vodě, hned to zhodnotím výrazivem, při němž stydne krev. A když mi vjede do cesty nějaká cizí loď, tak bych nejradši popadl veslo a všechny lidi v té lodi utloukl.

Z lidí, kteří na souši patří k těm nejmírnějším, se stanou krvežízniví zuřivci, jak vkročí na loď. Jednou jsem si vyjel na lodičce s jistou mladou dámou. Ta měla od přírody tu nejlíbeznější, nejjemnější povahu, jaká je vůbec možná, ale na řece to bylo přímo hrůza ji poslouchat.

"Ať se jde vycpat, ten moula!" křičela pokaždé, když nám nějaký nešika veslař vjel do cesty. "Kam to čumí?"

Nebo se rozčilovala: "Z toho by člověk dostal psotník, z toho hadru protivného, mizerného!" když se nám nepodařilo napnout plachtu. A chňapala po ní a šubala s ní, div ji nerozervala.

A jak říkám, na břehu byla dobrosrdečná a roztomilá.

Vzduch nad řekou má na lidskou letoru účinek zcela demoralizující, a jediné tím se dá patrně vysvětlit, proč se dokonce i posádky nákladních bárek sníží někdy k hrubostem, jichž potom, když se poněkud uklidní, zcela nepochybně litují.

Oxford - Montmorencyho představa ráje - Loď, vypůjčená nahoře na řece, její půvaby a přednosti - "Chlouba Temže" - Obrat v počasí - Řeka rozličných aspektů - Večer ne zrovna veselý - Touha po nedosažitelném - Rozpřádáme rozmarný rozhovor - George koncertuje na banžo - Truchlivá melodie - Další deštivý den - Útěk - Večeřička a přípitek.

XIX

V Oxfordu jsme strávili dva příjemné dny. Je tam spousta psů a Montmorency svedl první den jedenáct bitev a druhý den čtrnáct, takže si očividně myslel, že se dostal do ráje.

Lidé s vrozenou křehkostí nebo s vrozenou leností - což vyjde nastejno - pro které dřít se proti proudu není žádná slast, to běžně dělají tak, že si najmou loď v Oxfordu a veslují dolů. Ale pro muže plné energie je ovšem lákavější výlet proti proudu. Ono není moc dobré plout pořád s proudem. Mnohem víc člověka uspokojí, když si narovná páteř, bojuje proti proudu a prorazí si jemu navzdory vlastní cestu - já to tak aspoň jasně cítím, když Harris a George veslují a já sedím u kormidla.

Těm, kteří však přece jen zamýšlejí odstartovat z Oxfordu, upřímně radím, ať si vezmou svou vlastní loď - ledaže by si ovšem mohli vzít nějakou cizí bez nejmenšího nebezpečí, že by to na ně prasklo. Lodě, které se na Temži pronajímají výš nad Marlow, to jsou lodě moc dobré. Jsou slušně vodotěsné, a když s nimi zacházíte opatrně, tak se zřídkakdy rozpadnou nebo potopí. Je v nich dost místa k sedění a jsou vybaveny všemi nezbytnými náležitostmi - nebo aspoň skoro všemi - k veslování a kormidlování.

Nejsou však dekorativní. Loď, co se dá vypůjčit někde nahoře nad Marlow, to není loď, s jakou byste se mohli před lidmi blejskat a dělat furóre. Tyhle nesmysly vyžene loď vypůjčená nahoře na řece svým cestujícím hezky rychle z hlavy. A to je její hlavní, dalo by se říci, dokonce její jediná přednost.

Člověk v lodi vypůjčené nahoře na řece je skromný a drží se zpátky. Rád vyhledává tu stranu řeky, na kterou padá stín stromů, a cestuje ponejvíce časně zrána nebo pozdě večer, kdy už je na řece málo lidí, kteří by se po něm mohli dívat.

Když člověk v lodi vypůjčené nahoře na řece spatří nějakého známého, uklidí se ke břehu a schová se za strom.

Sám jsem byl jednou v partě, která si v létě najala nahoře na řece loď, aby si vyjela na několikadenní výlet. Ani jeden z nás loď, jakou nám pronajímají, do té doby neviděl; a když jsme ji uviděli, tak jsme nevěděli, co to je.

Napsali jsme napřed do jedné půjčovny, aby nám připravili loď - přesněji řečeno dvojskul -, a když jsme pak se zavazadly přišli do té loděnice a řekli, kdo jsme, správce půjčovny povídá: "Já vím, vy jste ta parta, co si objednala dvojskul. Všechno je zařízeno. Jíme, skoč pro Chloubu Temže."

Ten chlapec odešel, a když se za pět minut zase objevil, upachtěně za sebou táhl jakýsi antediluvialní dřevěný špalek, který vypadal, jako kdyby ho zrovna byli odněkud vykopali, a to tak halabala, že ho při tom pořádně poničili.

Já jsem se při prvním pohledu na tu věc domníval, že jde o nějaký pozůstatek z římských dob - čeho pozůstatek, to jsem nepoznal, nejspíš nějaké rakve.

V okolí horního toku Temže je římských památek plno, a tak mi ten můj odhad připadal velice pravděpodobný, avšak jeden vážný mládenec z naší party, který je tak trochu geolog, odbyl mou teorii o římském reliktu pohrdavým "pch!" a pravil, že i člověku intelektu zcela průměrného (do kteréžto kategorie nemohl zřejmě k své lítosti zařít s klidným svědomím mne) musí být jasné, že předmět, který ten chlapec našel, je zbytek zkamenělé velryby; a poukazoval na různé známky, svědčící o tom, že ten objev musí pocházet z periody předledové.

Abychom ten spor vyřešili, obrátili jsme se k tomu chlapci. Řekli jsme mu, že se nemusí ničeho bát, ať nám ale poví čistou pravdu: "Je to fosílie velryby z éry před Adamem, nebo je to rakev z raných dob římských?"

Chlapec prohlásil, že je to Chlouba Temže.

To nám v první chvíli připadalo jako velice humorná odpověď od takového klučíka a někdo z nás ho dokonce za tu vtipnou pohotovost odměnil dvupencí; ale on na svém žertu umíněně trval, a když ho opakoval, podle našeho názoru už moc dlouho, tak jsme se na něj rozzlobili.

"Tak dost, mládenče," řekl ostře náš kapitán, "už s tím nesmyslem přestaň! A ty máminy necky dej zas hezky zpátky domů a připrav nám nějakou loď."

Ale vtom se objevil sám mistr loďař a zaklínal se slovem odborníka, že ta věc je doopravdy loď, ba co víc, že je to ta dotyčná loď, ten dvojskul, kterým jsme si přáli jet dolů po řece.

Dost jsme remcali. Namítali jsme, že ji mohli aspoň přetřít nabílo nebo nadehtovat - no cokoli s ní prostě udělat, aby se dala rozeznat od kusu starého vraku; ale mistr loďař na ní neviděl jedinou chybičku.

Ba vypadal dokonce, jako kdyby ho ty naše připomínky urážely. Vybral prý pro nás nejlepší loď z celého svého skladu a čekal prý větší uznání.

Toto plavidlo, Chlouba Temže totiž, je prý tak, jak tu stojí (spíš jak se ze všech sil drží, aby se nerozpadlo, mysleli jsme si my), v provozu jen co jemu je známo, dobrých čtyřicet let a dodnes si na ně nikdo nestěžoval, a tak prý nechápe (mistr loďař totiž), proč zrovna my bychom měli s nějakými stížnostmi začínat.

Tak jsme se přestali hádat.

Stáhli jsme tu tak řečenou loď kusy provazu, aby držela pohromadě, sehnali jsme si tapetu a ta nejošuntější místa jsme přelepili, pomodlili jsme se a vkročili jsme na palubu.

Za pronájem té kuriozity na šest dní nám počítali třicet pět šilinků; a koupit jsme to celé, celé sakupikum, mohli za čtyři a půl, stačilo jen zajít do kterékoli pobřežní prodejny vyplaveného dříví.

Třetího dne sezměnilo počasí - pozor, teď už zase mluvím o tom našem nynějším výletu! - a na cestu domů jsme z Oxfordu vypluli za vytrvalého mrholení.

Řeka - když na ni svítí slunce a jiskří na jejích roztančených vlnkách, pozlacuje šedozelené kmeny buků, prozařuje temné a studivé pěšinky v lesích, prohání po mělčinách stíny, odcvrnkává diamanty od mlýnských kol, posílá polibky leknínům, dovádí s bílou vodní tříští pod jezy, stříbří mechem porostlé zdi a mosty, rozveseluje kdekerou maličkou obec, zlíbezňuje každou alej a loučku, zaplétá se do rákosí, vykukuje se smíchem z každého přítoku, rozjásává tolik vzdálených plachet, projasňuje a zhebcuje vzduch - to je zlatá vodní stuha z pohádky.

Ale řeka - když z ní číší chlad a nuda, když na její hnědé a loudavé vlny bez ustání dopadají kapky deště, když její šplouchání zní, jako kdyby někde v tmavé komnatě tiše plakala nějaká žena; když lesy, ztemnělé a ztichlé, schoulené v rubáši z mlžných cárů, stojí na březích jako přízraky, jako mlčící přízraky s vyčítavýma očima, jako přízraky zlých skutků, jako přízraky odstrčených přátel - to je vodní cesta plná strašidel, cesta říší marných pokání.

Sluneční zář, to je krev, která udržuje život Přírody. A Matka Země se na nás dívá očima tak mdlýma, tak vyhaslýma, když slunce nad ní dohořelo! A nám je pak u ní smutno; tváří se, jako by nás nepoznávala nebo jako by jí na nás už nezáleželo. Je jako vdova, která ztratila milovaného manžela; její děti ji hladí po rukou a dívají se jí do očí, ale nepovzbudí ji ani k jedinému úsměvu.

Celý den jsme veslovali v dešti a byla to dřiva velice melancholická. Z počátku jsme předstírali, že nás to baví. Říkali jsme, že je to zas něco jiného a že moc rádi poznáme řeku ze všech rozličných aspektů. Nemůžeme přece čekat, že ji zažijeme vždycky jenom za slunce, to bychom si dokonce ani nepřáli. A ujišťovali jsme se navzájem, že příroda je krásná, i když tone v slzách.

Harris a já jsme to všechno markýrovali dokonce s jistým nadšením - prvních pár hodin. Zpívali jsme si písničku o životě cikánském, a o tom, jak se takový cikán má báječně, jak - "se vždycky volně cítí, v slunci, větru, hromobití" - jak se raduje z deště a jaké velikánské dobrodiní pro něj déšť znamená a jak jsou mu k smíchu lidé, kterým se déšť nelíbí.

George bral tu komedii mnohem střízlivěji a setrval pod deštníkem.

Před obědem jsme si nad sebou napnuli plachtu a nechali jsme ji tak celé odpoledne; jenom na přídi jsme jí kousek odhrnuli, aby jeden z nás mohl pádlovat a viděl při tom před sebe. Takto jsme urazili skoro patnáct kilometrů a na noc jsme přirazili ke břehu kousek pod Dayovým zdymadlem.

Že jsme zažili veselý večer, to se poctivě říci nedá. Déšť se lil s klidnou urputností. V lodi bylo všechno vlhké a lepkavé. Večeře se nepovedla. Zapečené studené telecí, když nemáte hlad, se vám za chvíli přejí. Já jsem měl hroznou chuť na smaženou rybu nebo na kotletu; Harris blouznil o platejsovi s bílou omáčkou a zbytek své porce zapečeného telecího nabídl Montmorencymu, který ho odmítl, a zjevně tou nabídkou dotčen, šel si sám od sebe sednout na druhý konec lodi.

A George nás žádal, abychom o takových věcech nemluvili, aspoň ne do té doby, než dojí to své studené hovězí bez hořčice.

Po večeři jsme vytáhli katy a hráli jsme černého Petra. Hráli jsme asi hodinu, za kteroužto dobu George vyhrál čtyři pence - George má v kartách vždycky štěstí - a Harris a já jsem každý přesně dvě pence prohráli.

Tak jsme si řekli, že s tím hazardem radši přestaneme. Hazard, vystupňovaný až do krajnosti, vyvolává, jak správně poznamenal Harris, velice nezdravé vzrušení. George nám sice nabízel revanš, avšak Harris i já jsme byli pevně rozhodnuti toho marného boje s nepříznivým osudem zanechat.

Potom jsme si namíchali kapku grogu a seděli jsme jen tak a povídali si. George nám vypravoval o jednom svém známém, který si před dvěma lety vyjel na řeku, spal jednou zrovna za takové noci, jaká čekala nás, v provlhlé lodi, dostal z toho revma, vůbec nic mu proti němu nepomohlo a za deset dní za strašných útrap zemřel. Prý to byl docela mladý člověk, říkal George, a měl před svatbou. Pro něho, pro George totiž, to prý byl jeden z nejtruchlivějších zážitků.

To připomnělo Harrisovi jednoho jeho přítele, který se dal dobrovolně na vojnu, a když byl na cvičení, musel strávit jednu deštivou noc ve stanu - "zrovinka takovou noc, jako je ta dnešní", pravil Harris - a ráno se probudil jako doživotní mrzák. Harris nám sliboval, že až se vrátíme domů, tak nás k tomu obožákovi oba zavede; srdce nám prý bude krváčet, až ho uvidíme.

To pochopitelně vedlo k příjemné zábavičce o ichiasu, chřípce, zánětu ledvin, onemocněních plic a bronchitidě, a Harris prohodil, jak by to bylo mrzuté, kdyby se jeden z nás v noci vážně rozstonal, když máme tak daleko k doktorovi.

Po této debatě se dostavila touha po něčem šprýmovném a já jsme v okamžiku nerozváznosti navrhl, aby George vytáhl to své bandžo a dal k lepšímu nějaký kuplet.

George, to budiž řečeno k jeho cti, se nenechal dvakrát nutit. Žádné pitomé vytáčky, jako že si nechal doma noty, nic takového. Okamžitě vylovil svůj nástroj a jal se hrát Dvě rozkošných černých oček.

Až do toho večera jsem se na Dvě rozkošných černých oček díval jako na písničku dosti banální. Ta bohatá žíla smutku, kterou z ní vydoloval George, byla tedy pro mě velikým překvapením. Jak se ty žaluplné tóny linuly dál a dál, rodila se v Harrisovi i ve mně jediná touha: padnout si kolem krku a plakat; s gigantickým úsilím jsme však slzy, jež se nám draly do očí, zadrželi a naslouchali jsme té divě rozryvné melodii mlčky.

Když došlo na refrén, vzmožili jsme se dokonce na zoufalý pokus o veselí. Znova jsme si naplnili sklenice a dali jsme se do zpěvu. Harris spustil hlasem chvějícím se pohnutím první a George a já jsme pak byli o pár taktů pozadu:

"Dvě rozkošných černých oček
- ó jaký, jaký div -
mi řeklo teď, jak mýlil jsem se dřív.
Dvě..."

Na tomto místě jsme se zhroutili. Nevýslovná tlivost, kterou George vložil do doprovodu k tomu druhému "dvé", to už bylo na nás v tom našem stavu naproté deprese trochu moc. Harris vzlykal jako malé děcko a náš pes vyl, až jsem se bál, že mu to roztrhne srdce nebo hubu.

George chtěl hrát i další sloku. Domníval se, že kdyby do té skladby trochu víc vnikl, a mohl by si tedy v jejím přednesu dovolit víc "ležérnosti", vyzněla by možná méně smutně. Ale většina společnosti se k tomu experimentu vyslovila zamítavě.

A poněvadž nic dalšího, co by se dalo dělat, jsme už nevymysleli, šli jsme spat - to jest svlékli jsme se a takové tři čtyři hodiny jsme se klepali na dně lodi. Pak se nám přece jen podařilo upadnout do jakési trhané dřímoty, která nám vydržela do pěti ráno, kdy jsme všichni vstali a dali si snídani.

Druhý den byl přesně takový jako ten první. Lilo dál a my jsme seděli v nepromokavých pláštích pod plachtou a pomalu pluli po proudu.

Jeden z nás - už nevím kdo, ale mám takový dojem, že já - udělal během dopoledne několik chabých pokusů znovu vzkřísit tu včerejší cikánskou rozvernost, že jsme jako děti přírody a že nás jako těší, když prší; ale ani jednou se to neujalo.

Že déšť rád nemám, ne a ne a ne, to bylo tak bolestně zjevné a tak to vyjadřovalo pocity jednoho každého z nás, že bylo zbytečné o tom ještě zpívat.

Ale v jednom bodě jsme byli všichni zajedno, a to, že ať se stane cokoli, vytrváme ve svém předsevzetí až do hořkého konce. Vyjeli jsme si na celých čtrnáct dní na řeku, abychom si užívali, budeme si tedy celých čtrnáct dní na řece užívat. Ať z toho máme třeba smrt! To bude sice rána pro naše přátele a příbuzné, ale jakáž pomoc! Bylo nám jasné, že kdybychom v podnebí, jaké je v Anglii, kapitulovali před počasím, vytvořili bychom nanejvýš neblahý precedent.

"Vždyť už jde jenom o dva dny," pravil Harris, "a my jsme mladí a statní. Není vyloučeno, že to přece jen přežijeme."

Asi ve čtyři odpoledne jsme začali dělat plány na večer. To jsme byli kousek za Goringem a dohodli jsme se, že dopádlujeme až k Pangbourne a tam že přenocujeme.

"Zas jeden bujarý večer!" zabručel George.

Zadumali jsme se nad tou vyhlídkou. V Pangbourne budeme někdy kolem páté. S večerí budeme hotovi - no řekněme v půl šesté. načež se můžeme před spaním procházet v tom lijáku po obci; nebo taky můžeme posedět v nějakém spoře osvětleném salónku v hospodě a číst si v lidovém kalendáři.

"Toť, v Alhambře by byla větší zábava," prohodil Harris, odvážil se vystrčit na okamžik zpod plachty hlavu a provedl rychlý průzkum oblohy.

"A pak takhle večeričku u -*)," dodal jsem napůl bezděčně.

"No! Vlastně je to skoro škoda, že jsme si umínili trčet v téhle lodi," řekl Harris; pak zavládlo na chvíli ticho.

"Kdybychom si nebyli umínili, že si uženeme jistou smrt v téhle zatracené pitomé rakvi," poznamenal George, sjížděje celou loď zarputile nenávisným pohledem, "pak by snad stálo za zmínku, že vím o vlaku, který odjíždí z Pangbourne krátce po páté a kterým bychom to pohodlně stihli do Londýna tak, že bychom si mohli dát pořádný řízek a pak si zajít do těch podniků, o nichž tu byla řeč."

Nikdo z nás nepromluvil. Dívali jsme se jeden na druhého a každý z nás zcela zřejmě viděl v obličejích těch druhých jako v zrcadle své vlastní mrzké a trestuhodné myšlenky. Mlčky jsme si přitáhli kufr a začali se v něm hrabat. Rozhlédli jsme se po řece, po proudu i proti proudu.

Nebylo vidět živou duši.

*) Znamenitá, šikovně zastrčená malá restaurace poblíž..., kde dostanete jedny z nejlíp připravených a nejlevnějších francouzských obědků či večeříček, jaké jsem kdy jedl, a k tomu láhev vyikajícího beaunského burgundského za tři a půl šilinku; a já pochopitelně nebudu takový trouba, abych tomu podniku dělal reklamu.

O dvacet minut později bylo asi možno spatřit tři postavy - provázené psem, který se tvářil, jako kdyby se hluboce styděl -, jak se pokradmu plíží od úschovny lodí u pangbournského hotelu "U labutě" směrem k nádraží, oděny, pramálo úhledně a tím méně elegantně, takto:

Černé boty, ušpiněné; flanelové veslařské úbory, velice ušpiněné; hnědé plstěné klobouky, značně ošuntělé; pršáky, promoklé; parapлата.

Správce té úschovny lodí v Pangbourne jsme obelhali.

Neměli jsme dost odvahy, abychom mu řekli do očí, že prostě utíkáme před deštěm. Loď a všechno, co jsme v ní měli, jsme mu svěřili s tím, že si ji vyzvedneme nazítří v devět ráno. A kdyby, řekli jsme mu, kdyby se snad stalo něco nepředvídaného a my si pro tu loď přijít nemohli, tak mu prostě napíšeme.

Na Paddingtonském nádraží jsme byli v sedm, jeli jsme rovnou do té restaurace, o níž jsem se prve zmínil, lehce jsme se tam posilnili, nechali jsme tam jednak Montmorencyho, jednak příkaz, aby nám na půl jedenáctou připravili večeři, a dali jsme se odvézt na Leicester Square.

V Alhambře jsme vzbudili značnou pozornost. Když jsme se dostali k pokladně, bylo nám příkře řečeno, že máme jít vchodem pro účinkující, a dostali jsme vynadáno, že jsme se o půl hodiny opozdili.

S nemalými nesnázemi jsme pokladníka posléze přesvědčili, že nejsme "světoznámí hadí muži z Himaláje", takže si přece jen vzal od nás peníze a pustil nás dovnitř.

V sále jsme měli ještě větší úspěch. Naše krásně bronzové tváře a malebné úbory byly odevšad sledovány pohledy plnými obdivu. Kdekeré oko se upíralo pouze na nás.

To byly hrdé chvíle, pro nás pro všechny.

Ale hned po prvním baletním čísle jsme se odporoučeli a odebrali jsme se zpátky do naší restaurace, kde už na nás čekala večeře.

Musím se přiznat, že jsem si na té večeři pochutnal. Dobrých deset dní jsme se živili víceméně samým studeným masem, sladkostmi a chlebem se zavařeninou. Byla to strava lehká a výživná; ale chuť ani v nejmenším nedráždila, takže buket burgundského a vůně francouzských omáček a pohled na čisté ubrousky a dlouhé bílé veky zaklepaly jako nesmírně vítání hosté na dveře našich zažívacích ústrojí.

Nějakou tu chvíli jsme se cpali a napájeli za naprostého mlčení, ale pak nastal čas, kdy místo abychom seděli hezky zpříma a neodkládali nože a vidličky, jsme si udělali pohodlí a krmili se pomaloučku a neobřadně - kdy jsme si pod stolem natáhli nohy, nekoukali na to, jestli nám spadnou na podlahu ubrousky, jali se prohlížet zakouřený strop mnohem důkladněji, než jsme toho byli schopni předtím - kdy jsme si sklenice postavili na stůl tak, abychom na ně hravě dosáhli, - a kdy jsme si připadali dobří a laskaví a shovívaví.

Tehdy Harris, který seděl u okna, poodhrnul záclonu a vyhlédl na ulici.

V tom moku se matně leskla, zkomírávé lucerny se při každém závanu větru rozblikaly, lijavec bez ustání pleskal do kaluží a řinul se z okapových rour do rozvodněných rigolů. Kolem okna přeběhlo několik promoklých chodců; krčili se pod deštníky, z kterých hustě kapalo, ženy si zvedaly sukně až nad kotníky.

"No," promluvil Harris a natáhl ruku po své sklenici, "byl to moc milý výlet a já za něj staré matce Temži ze srdce děkuju - ale udělali jsme myslím dobře, že jsme z něj zdrhli tam, kde jsme zdrhli. Tak ať žijou tři muži, že jsou z lodi šťastně venku!"

Montmorency, který stál na zadních nohách u okna a koukal do noci, krátce štěknul, že s tím přípitkem rozhodně souhlasí.